

AVRUPA YOLUNDA SURİYELİ MÜLTECİLER

Dünya Başol

Friedrich Naumann
STIFTUNG

FÜR DIE FREIHEIT

&APM | ANKARA POLİTİKALAR MERKEZİ
ANKARA POLICY CENTER

Çalışmanın Eş Proje Yöneticisi olan Elçin Başol'a, projenin planlama, uygulama ve saha çalışmalarındaki destekleri için sonsuz teşekkür ediyorum.

Ankara Politikalar Merkezi adına yaptığımız bu projede, projenin plan aşamasından son anına kadar sunmuş oldukları tüm destek ve yardımları için Ankara Politikalar Merkezi'ne ve Sayın Hasan Kanbolat'a şükranlarımızı sunuyoruz. Ayrıca Seval Kök'e teknik yardımları nedeniyle teşekkür ederiz.

Friedrich Naumann Vakfı'na vermiş oldukları mali destek nedeniyle müteşekkirimiz.

Röportajlar sırasındaki tüm Arapça-İngilizce tercümelemler, ses kayıtlarının deşifreleri ve İngilizce dil düzenlemeleri Türkiye'de yaşayan Suriyeli mülteciler tarafından yapılmıştır.

Dünya Başol

Uluslararası İlişkiler ve Halkla İlişkiler olmak üzere iki lisans derecesine sahiptir. Yüksek Lisansını Kara Harp Okulu, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Bölümü'nde tamamlamış, doktora çalışmasını ise İsrail Bar-Ilan Üniversitesi, Ortadoğu Çalışmaları Bölümünde sürdürmüştür. Araştırma alanlarını sınır bölgeleri çalışmaları, milliyetçilik, Ortadoğu ve Kafkasya'daki etnik politikalar oluşturmaktadır.

E-Posta: dunya@basol.info (PGP: 99374AD8)

AVRUPA YOLUNDA SURIYELİ MÜLTECİLER

AVRUPA YOLUNDA SURİYELİ MÜLTECİLER

APM Ankara Politikalar Merkezi © 2018

Bu raporun içeriğinin telif hakları APM'ye ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanmadığında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; APM'nin kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Basım Tarihi: Haziran 2018

ISBN: 978-605-9776-04-2

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	8
RÖPORTAJ #1.....	13
RÖPORTAJ #2.....	16
RÖPORTAJ #3.....	17
RÖPORTAJ #4&5.....	19
RÖPORTAJ #6.....	21
RÖPORTAJ #7.....	23
RÖPORTAJ #8.....	26
RÖPORTAJ #9.....	29
RÖPORTAJ #10&11.....	32
RÖPORTAJ #12.....	34
RÖPORTAJ #13.....	36
RÖPORTAJ #14.....	38
RÖPORTAJ #15.....	40
RÖPORTAJ #16.....	42
RÖPORTAJ #17.....	45
RÖPORTAJ #18.....	47
RÖPORTAJ #19.....	49
RÖPORTAJ #20.....	52
RÖPORTAJ #21.....	54
RÖPORTAJ #22.....	56
RÖPORTAJ #23.....	58
RÖPORTAJ #24.....	60
RÖPORTAJ #25.....	62
RÖPORTAJ #26.....	64
RÖPORTAJ #27.....	66

RÖPORTAJ #28.....	68
RÖPORTAJ #29&30.....	70
RÖPORTAJ #31.....	73
RÖPORTAJ #32.....	75
RÖPORTAJ #33.....	78
RÖPORTAJ #34.....	80
RÖPORTAJ #35.....	82
RÖPORTAJ #36.....	84
RÖPORTAJ #37.....	86
RÖPORTAJ #38.....	88
RÖPORTAJ #39.....	90
RÖPORTAJ #40.....	92
RÖPORTAJ #41.....	94
RÖPORTAJ #42.....	96
RÖPORTAJ #43.....	98
RÖPORTAJ #44.....	100
RÖPORTAJ #45.....	102
RÖPORTAJ #46&47.....	104
RÖPORTAJ #48	106
RÖPORTAJ #49.....	108
RÖPORTAJ #50.....	110
RÖPORTAJ #51&52.....	112
RÖPORTAJ #53.....	115
RÖPORTAJ #54.....	117
RÖPORTAJ #55.....	118
RÖPORTAJ #56.....	120
RÖPORTAJ #57.....	121
RÖPORTAJ #58.....	123
RÖPORTAJ #59.....	125
RÖPORTAJ #60.....	127
RÖPORTAJ #61.....	129
RÖPORTAJ #62.....	131
RÖPORTAJ #63.....	131
RÖPORTAJ #64.....	135
RÖPORTAJ #65.....	137

RÖPORTAJ #66&67.....	139
RÖPORTAJ #68.....	141
RÖPORTAJ #69.....	143
RÖPORTAJ #70.....	145
RÖPORTAJ #71.....	146
RÖPORTAJ #72.....	148
RÖPORTAJ #73.....	150
RÖPORTAJ #74&75.....	152
RÖPORTAJ #76.....	156
RÖPORTAJ #77&78.....	158
RÖPORTAJ #79	160
RÖPORTAJ #80.....	161
RÖPORTAJ #81.....	163
RÖPORTAJ #82.....	165
RÖPORTAJ #83.....	166
RÖPORTAJ #84&85.....	167
RÖPORTAJ #86.....	169
RÖPORTAJ #87.....	171
RÖPORTAJ #88.....	173
RÖPORTAJ #89.....	175
RÖPORTAJ #90.....	177
RÖPORTAJ #91.....	179
RÖPORTAJ #92.....	181
RÖPORTAJ #93.....	182
RÖPORTAJ #94.....	183
RÖPORTAJ #95.....	185
RÖPORTAJ #96.....	187
RÖPORTAJ #97.....	189
RÖPORTAJ #98.....	191
RÖPORTAJ #99.....	193
RÖPORTAJ #100.....	195

GİRİŞ

Bu projeye başladığımızda, niyetimiz okuyucu ve görüşmeci arasına girmemek; yalnızca röportaj metinlerini yayımlamaktı. Ancak görüşmelerin sona ermesinin ardından, Avrupa'ya gitmeyi düşünen Suriyeli mülteciler ile ilgili daha geniş bir bakış açısı oluşturmak ve konunun ilgililerine daha geniş bilgiler verebilmek adına gözlemlerimizi paylaşmamızın faydalı olacağına inandık.

Görüşmeler okuyucuya karşılaştırmalı bir analiz yapma imkânı sunmak adına 13 farklı şehir ve kasabada; üç farklı coğrafi bölgede gerçekleştirildi. Mültecilerin Suriye ile ilişkilerini koruma ve topraklarına dönebilme amacıyla Türkiye-Suriye sınırına yakın olan şehir ve kasabalarda kalıp kalmadıklarını anlayabilmek adına sınır bölgelerinde de röportajlar gerçekleştirildi. Röportajların yapıldığı ikinci coğrafi bölgeyi Yunanistan'a ana gidiş noktası olarak bilinen Türkiye'nin batı sahilleri oluşturdu. Bu bölgedeki insan kaçakçılığına dair gerçekleri anlamaya çalıştık. Üçüncü bölge görüşmeleri ise; daha iyi iş imkânlarının Avrupa'ya gitme fikrini ortadan kaldırıp kaldırmadığını görmek amacıyla, gelişmiş ve sanayileşmiş bölgeler ile düzenli gelir ve iş güvencesi sağlayan sanayileşmiş şehirlerde yapıldı. Türkiye'deki Suriyeli mülteciler ile ilgili akademik olmayan çalışmalarda ciddi bir sorun oluşturduğuna inandığımız duygusallık ve öznellikten uzak durmaya çalıştık. Önceliğimiz mültecilerin özgürce konuşmalarını sağlamak oldu. Röportajları Suriye'deki savaşa ve savaşın travmatik etkilerine yönlendirmemeye çalıştık.

Röportajlar, yaşları 17 ile 70 arasında değişen görüşmecilerle 16.04.2016 ve 06.09.2016 tarihleri arasında yapıldı. Görüşmelerde kullanılan diller; Arapça, Türkçe ve İngilizcedir. Görüşmeciler Suriye'nin farklı etnik ve sosyoekonomik grupları arasından rastlantısal olarak seçilmiştir. Röportajlar benzer kişisel tecrübelerin aktarımında uygun bir yöntem olan yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile yapılmıştır. Yarı-yapılandırılmış yöntem aynı zamanda bize; saha çalışmamızın sürdüğü 5 ay süresince Suriye iç savaşının dinamik gelişmelerine paralel olarak farklı sorular sorma imkânı sağladı. Akademik etik ve gazetecilik etiği gereği görüşmeciler bir fikre yönlendirilmemiştir. Görüşmecilere istedikleri zaman görüşmeyi bırakabilecekleri ve istedikleri soruyu cevap vermeden atlayabilecekleri belirtilmiştir.

Mültecileri görüşmeye ikna etmek projenin en zor aşaması oldu. Takma isimlerle anılacakları, gerçek kimliklerinin gizleneceği ve herhangi bir devlet kurumunun ya da "dini grubun" içinde yer almadığımız konusunda ikna etmek zorunda kaldık. Bazı görüşmeciler daha önce Hristiyan misyonerlerin kendilerine yaklaştığını belirttiler ve dinsel inançları hakkında soru sormayacağımız ya da onları dini konuşmalara davet etmeyeceğimiz konusunda emin olmak istediler. Bazıları ise bu projenin sponsorunun bir Alman vakfı olmasından rahatsızlık duydu ve Almanya'da oturma izni verileceklerin seçilmesi için gizlice veri toplamakta olduğumuzdan korktular. Bazen gizli polis ya da yerel istihbarat teşkilatının parçası gibi algılandık ve bu yanlış anlaşılardan dolayı bazı görüşmeler yetersiz sonuç verdi. Bu tür yetersiz ya da yanlış yönlendirici görüşme metinlerini yayımlamama kararı aldık. Bazı görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanmamıza izin verildi ancak görüşmecilerin ses kayıt cihazlarına karşı şüpheli yaklaşımlarının, strese girmelerine ve yetersiz veri toplamamıza sebep olduğunu fark ettikten sonra kayıt cihazı kullanmaktan vazgeçtik. Hemen hemen hiç kimse bu kitapta yayımlamak üzere fotoğraflarının çekilmesini kabul etmedi. İlk düşüncemiz her mültecinin fotoğrafını görüşme metni sonunda paylaşmaktı. Ancak, bu kitapta yayımlanmamış olanlarla birlikte 150'den fazla röportajdan sadece birkaç tanesinde görüşmeciler fotoğraflarının yayımlanmasına izin verdi. Bazı görüşmeciler bizi birkaç gün/hafta sonra arayıp röportajlarının yayımlanmamasını talep etti. Bütün bunlar planladığımız tarih üzerinde değişiklikler yapmamıza neden oldu.

Saha çalışması sırasında bazı başka zorluklarla da karşılaştık: Avrupa'ya gitmiş ve Türkiye'ye sınır dışı edilerek geri gönderilmiş bazı kişiler bizimle bu bilgiyi paylaşmak istemediler. İki kez, şans eseri, hiç Avrupa'da bulunmadıklarını söyleyen ancak Yunanistan'da bulunmuş ve Türkiye'ye geri gönderilmiş kişilerle röportaj yaptığımızı öğrendik. Ortak tanıdıklarımızın olduğu mülteciler, rastlantısal olarak bulduğumuz görüşmecilere nazaran çok daha detaylı cevaplar verdiler. Bazı görüşmeciler, genellikle siyasi geçmişlerinden ötürü, Suriye'deki yaşamları ile ilgili herhangi bir bilgi vermeyi reddettiler. Hatta maalesef bir keresinde görüşmecimizin Gaziantep'te ikamet eden, önemli bir muhalif figür olan bir Türkmen olması sebebiyle oğlunun neredeyse IŞİD tarafından kaçırılacak olduğunu öğrendik. Bununla birlikte en alt ekonomik sınıftan olan ve daha iyi ekonomik durumu olan diğer mültecilerle karşılaştırıldığında çok daha kötü koşullarda yaşamakta olan Suriyeliler ile iletişim kurmak oldukça zordu. Ayrıca Türkiye'nin Batı'sında "ayrılma" vaktini bekleyen mültecilerin bizimle bireysel olarak değil; grup halinde konuşmayı tercih ettiklerini fark ettik. Sahil bölgelerindeki küçük gruplar, büyük ihtimalle önlerindeki tehlike sebebiyle, psikolojik olarak birbirleriyle oldukça sıkı bağlar geliştirmekteydi. Bu bölgedeki görüşmeler genellikle pasif gözlemci rolü üstlenen diğer Suriyelilerin "gözetiminde" gerçekleştirildi.

Öte yandan, dile getirilen tüm zorluklara rağmen, genellikle, araştırmacılar ve mülteciler arasındaki "buzu" kırmayı başardık. Karşılıklı güven kurulduktan sonra, durumlarıyla ilgilenen biriyle konuşma ihtiyaçları açıkça gözleniyordu. Sadece bir kitap yayımlayacağımızın ve onlara yardım edemeyeceğimizin farkında olmalarına rağmen yine de durumlarını, ihtiyaçlarını ve hayatlarını detaylıca açıklamayı istediler. Röportajlar sonunda birçok defa sadece "onları dinlediğimiz için" minnettarlıklarını belirttiler. Buzları eritmenin olumlu sonucu; mültecilerin şüpheleri geçince daha özgürce, hatta bazen iki saat süresince bizimle konuşmaları oldu. Bu sebepten bazı görüşmeleri özetleyerek sadece kitabın ana teması dâhilinde olan, mültecilerin Avrupa'ya gitme motivasyonları konusunda ilişkili kısımlarını paylaştık.

Birçok kez görüşmeciye teşekkür ettikten ve resmi görüşmemizi bitirdikten sonra bizimle daha fazla bilgi paylaştıklarına şahit olduk. Örneğin, bir görüşmeci, Türkiye'de sadece 10 ay önce yaşamaya başladığı halde kısa süre içerisinde nasıl bu kadar iyi Türkçe konuştuğu sorumuza cevap vermeyi reddetti. Ancak görüşmenin sona erdiğini söyler söylemez bize Türkçeyi "manitasından" - Türk kız arkadaşından öğrendiğini, röportaj içerisinde olmamak kaydıyla bu bilgiyi kullanabileceğimizi söyledi. Türkiyeli etnik Kürtlerin baskın olduğu bazı mahallelerde Suriyeli Arapların Kürtçe öğrendiğini görmek de ilginçti. Ayrıca Suriyeli Türkmenler, Çerkezler ve Abhazlar genellikle kendilerini her yönleriyle Suriyeli Araplardan ayrı tutuyor olsalar da tüm mülteciler arasında ortak bir "Suriyeli" kimliğinin mevcut olduğunu not etmek gerekir. Öte yandan Suriye Araplarının da kendilerini kültürel ve sosyal olarak diğer Arap ülkelerinden ve onların vatandaşlarından farklı gördükleri; Suriyeli mültecilerin neden Arap ülkelerine gitmek istemediklerinin sebeplerinden biri olarak not edilebilir. Suriyeli mültecilerin bu seçeneği dikkate almamalarının bir diğer sebebi de Arap ülkelerinin mültecilere yönelik katı vize politikalarıdır. Görüşmecilere göre başka bir Arap ülkesinin sınırlarından içeri girebilirseler dahi, derhal Suriye'ye sınır dışı edileceklerine eminler. Ancak genel olarak herhangi bir Avrupa ülkesine vizesiz gidebilecekleri düşüncelerinde olmakla beraber kolayca sınır dışı edilmeyeceklerinden genelde emin olarak, en azından Avrupa'daki sınırdışı prosedürleri ve mahkemelerin uzun sürmesi nedeniyle uzun süre kalabileceklerini belirttiler. Avrupa Birliği Sınır Güvenliği Birimi (Frontex) tamamen operasyonel olmakla birlikte karmaşık ve yüksek teknolojiye sahip sınır kontrol sistemlerine sahip bir biçimde Avrupa'daki sınır kontrollerini koordine etse de, Suriyeli mülteciler halen Avrupa sınırlarını yasadışı olarak geçmeyi uzun, uçsuz bucaksız ve zayıf kontrol edilen Arap ülkelerinin sınırlarından geçmeye göre daha az riskli bulmaktalar.

Planımızda olmadığı halde, mülteci kamplarında da görüşme yapmaya çalıştık ancak Suriye sınırındaki şehirlere bulduğumuz kısa süreler içinde resmi izin almak mümkün değildi. Kamplarda yaşamayı genellikle parçalanmış aileler, çocuklu dullar ya da ekonomik olarak en fakir aileler tercih etmekteydi. Kamplarda önceden yaşamış olan bazı kişilerle görüşebildik ve kamplarda yaşayan mültecilerin bile Avrupa'ya gitmeyi düşündükleri, ama ekonomik durumlarının kötü olmasından dolayı gitmelerinin mümkün olmadığı yönünde bilgilendirildik. Mülteci kamplarının olumsuz bir imajı var. Görüştüğümüz kişilerin neredeyse tamamı hiç mülteci kampı görmedikleri halde orada yaşamak istemiyorlardı. Mültecilerin Balkan ülkelerini çabucak geçmeyi deneyeceklerini belirtmelerinin altında da bu ülkelerin kendilerini mülteci kamplarında kalmaya zorlayacaklarına dair var olan olumsuz bir imaj yatmaktadır.

Dikkatimizi çeken bir diğer fark ise; Türkçe konuşabilen mülteciler ile Türkçeyi az bilen ya da bilmeyen mülteciler arasındaki farklılıklar olmuştur. Görüşmelerde Türkçe konuşabilmenin Suriyeli mültecilerin iş (ve dolaylı olarak da yaşam) koşullarını keskin şekilde iyileştirdiğini gözlemledik. Okul çağındaki çocuklar, devlet okullarına kaydolmakta sorun yaşamaktadırlar ve pek çoğu halen bir okula kayıtlı değildir. Yerel dili (Türkçe) öğrenememeleri ve okul çağındaki çocukların eğitim sistemi dışında kalmaları, mültecilerin refahını ve Türk devletinin Suriyeli mülteci politikasını tehlikeye atan en önemli etkidir.

Görüşme yaptığımız pek çok kişiye göre STK'ların, uluslararası kuruluşlar ve devlet kurumlarının Suriyelilere yönelik çalışmaları uygun bir şekilde koordine edilmemektedir ve yetersizdir. Birçoğu ise hakları ve kendilerine yardım etmesi gereken kurumlar konusunda detaylı bilgi sahibi değildirler. Farklı STK'lardan yardım alan bazı Suriyeliler yardımı sağlayan kuruluşun adını dahi hatırlamamaktadır. Sivil toplum kuruluşları ya da farklı diğer kuruluşlara nadiren ulaşabildiklerini söylemektedirler. Üstelik zaman zaman, sadece Türkiye'de değil mültecilerin bulunduğu çeşitli ülkelerde de "yolsuzluk yapan" bazı STK ve kuruluş çalışanları hakkında duyularımız oldu. Farklı şehirlere ziyaretlerimiz sırasında bazı STK'ların ve devlet kurumlarının olağanüstü çabalarına tanık olduk ancak Suriyelilerin ifadelerine bakılırsa bu çabalar mülteciler üzerinde pek etki bırakmamış durumdadır.

Dünyanın bazı bölgelerinde mültecilere süresiz oturma izni; etnik bağlarının olduğu farklı ülkelerde ise vatandaşlık verilebilmektedir. Örneğin Kafkasya'daki bazı ülkelerde repatriant ("tarihi anavatanına" geri dönmüş vatandaş) olarak kabul edilen mültecilere ücretsiz konaklama, çeşitli maddi destekler, tarım için ücretsiz arazi kullanma hakkı, vergi muafiyetleri, ücretsiz sağlık hizmetleri ve eğitim imkânları sağlanmıştır. Tüm bu haklara sahip olmalarına rağmen belirtilen bölgelerde yaşayan ve vatandaşlık veya sınırsız oturma hakkı kazanmış mülteciler hala Avrupa'da yaşama özlemi duymaktadır. Avrupa dışındaki bölgelerde yaşayan bu mültecilerin sahip oldukları haklara ve avantajlara rağmen Avrupa'da yaşama istekleri, bu isteğin sadece finansal imkânlarla ilişkili olmadığına güzel bir örnektir.

Yüksek öğretim mezunu ya da mesleki eğitimi olan Suriyelilerin önemli bir kısmının Avrupa ülkelerine yerleşmiş olduklarını ya da Avrupa'ya gitme arzusu içinde olduklarını gözlemledik. Türkiye'de yaşayan yüksek eğitimli ya da belli bir alanda uzman olan Suriyeliler istihdam havuzuna ulaşamadıklarından çoğunlukla ilgili sektörlerde çalışmıyorlar. Birçok mühendisin lokanta ve inşaatlarda çalıştığını gördük. Diploması olan Suriyeli bir mühendis, inşaatта sıradan bir işçi olarak çalışırken patronunun maaşını ödemeyi reddetmesi Türkiye'de sıkça rastlanan bir durum. Birçok Suriyeli mülteci kayıt dışı çalıştığı için düzgün bir sağlık sigortasına sahip değil ya da devlet tarafından belirlenen asgari ücretin altında çalışıyorlar. Suriyeli mülteciler ile yerli işçiler arasında her sektörde çatışmalar gözlemlenebiliyor. Bir tekstil fabrikasında çok çalışkan bir Suriyelinin,

patronunun yerel işçilerden beklentilerinin artmasına neden olmasının ardından, Türk işçiler arasında huzursuzluk yarattığı bir vaka vardı. Bir diğer örnek ise, 16 yaşında bir Suriyeli gencin simit satarken diğer satıcılar tarafından bıçaklanmaktan emekli bir polis muhabiri tarafından güçlükle kurtarılmasıydı. Yine bir diğer vaka, röportaj yaptığımız bir kâğıt toplayıcısı Suriyeli mültecinin diğer kâğıt toplayıcıları tarafından dövülmesidir. Bunlar gibi zorlu çalışma koşulları ve saldırgan çevre, mültecileri geleceklerini Avrupa’da aramaya mecbur kılmaktadır.

Suriyeli mülteciler arasındaki vicdani retçiler analiz edilmesi gereken bir diğer vakadır. Çoğunluğu 18-24 yaşları arasında olan bazı mülteciler Suriye’den askere çağrılmalarının ardından kaçtıklarını dile getirdiler. Bu vicdani retçiler sadece Sünni ve etnik Türkmen/Kürt bölgelerinden değil, devlet yanlısı olan çoğunluğu Alevi nüfusun yaşadığı şehirlerden de gelmişlerdi. Bu durumdan bağımsız olarak, “anavatan” kavramı ve Suriye’ye karşı beslenen vatansever duygular ve nostalji oldukça kuvvetliydi. Sosyo-ekonomik ve etnik arka planlarından bağımsız olarak, herkes Suriye’de mutlu bir yaşamları olduğunu dile getirdi. Mülteciler akrabalarıyla, Suriye’de olsalar da, Türkiye ya da Avrupa’da olsalar da kuvvetli bağlarını korumaktalar.

Bu çalışmanın temel odak noktası olan mültecilerin Avrupa’ya gitme motivasyonları ile ilgili olarak saha çalışması sırasında ilginç gözlemlerimiz oldu. “Avrupa” algısı birçok mülteci için Avusturya’dan başlamakta. Yunanistan, Bulgaristan ve diğer Balkan ülkeleri Avrupa’nın parçası olarak görülüyor. Mülteciler hedeflerine mümkün olduğunca çabuk ulaşmayı istiyorlar ve Avrupa Birliği üyesi olsun veya olmasın Balkan ülkelerinde kalmayı istemiyorlar. Ege Denizi sunulan imkânlarla göre 500 dolar ile 10 bin dolar arasında değişen fiyatlarla hala önemli bir kaçakçılık yolu gibi gözüküyor. Kaçakçılar Türkiye’de rahatça hareket edebiliyor ve mültecilere sınırı geçmede “yardım edecek” kaçakçılar bulmak oldukça kolay. Kaçakçılar internet aracılığıyla ve sosyal medya platformları üzerinden kolayca bulunabildikleri gibi, akıllı telefon mesajlaşma uygulamaları üzerinden de kendilerine ulaşabiliyor. Neredeyse hiç kimse Türk güvenlik kurumlarının Avrupa’ya giderken onları durdurabileceğine dair bir korkudan bahsetmedi. Ayrıca etkileyici ama aynı zamanda üzücü şekilde mültecilerin kendilerini Avrupa’ya götürecek yollar konusunda oldukça detaylı bilgilere sahip olduğunu fark ettik. Bazı mültecilerin Rus-Norveç sınırını bisikletle geçerek Norveç’e vardıklarına şahit olduk. Sınırı bisikletle geçme kararını araştırdığımızda, bürokratik bir açıktan dolayı Rusya-Norveç sınırının en kolay biçimde bisikletle geçilebildiğini öğrendik. Bu bilgiyi proje sürecinde iletişim halinde olduğumuz Kafkasya’daki kapı komşularımız olan Suriyeli çiftten edindik. Bu çift ikiz çocukları ile birlikte Rus-Norveç sınır kapısına yakın bir noktadan bisiklet satın alarak sınırı geçmiş ve Norveç’te mülteci olmak için güvenli bir şekilde başvurularını yapmışlardı. Yakın zamanda da burada oturum izinlerini aldılar. Bir sınır daha sıkı kontrol edildiğinde mülteciler hemen birbirleriyle iletişime geçerek “mülteci ağlarında” onları Avrupa’ya götürebilecek yeni rotalar paylaşıyorlar.

Sosyal medya platformları “Avrupa” imajının inşa edilmesinde önemli bir rol oynuyor. Mülteciler sosyal medya gruplarındaki Avrupa imajından büyüleniyorlar ve karşılaşabilecekleri uyum ve kültürel problemleri öngöremiyorlar. Avrupa’yı genelde besledikleri umutlara bağlı olarak olumsuz yönleri, risk ve tehlikeleri hiç düşünmeden algılama eğilimi gösteriyorlar. Bu algının analizi göç psikolojisi ve politik psikoloji alanına girmektedir ve bu kitabın kapsamı dışındadır. Ancak Türkiye’deki umutsuz durumlarının Avrupa’daki mültecilerin durumlarını gözlerinde büyütmelerine sebep olduğunu ve hayali bir pozitif Avrupa algısına yol açtığını söyleyebiliriz. Röportajları yaptığımız şehirler arasındaki uzun yolculuklarımız sırasında, Avrupa’ya gidebilmiş ancak orada yaşadıkları zorluklar, ön yargılar ve ayrımcılık ardından Suriye’ye dönerek orduya katılmış kişilerle de karşılaştık. Yapılan görüşmelerin sonuçlarına bakılacak olursa Avrupa ülkeleri arasında Almanya’nın en popüler hedef ülke olduğu görülmektedir. Ancak projemize Friedrich

Naumann Vakfı tarafından finansal destek sağlandığını görüşme öncesinde dile getirmiş olmamız sebebiyle görüşmecilerin Almanya'ya gitmeye yönelik belirtmiş oldukları görüşlere dikkatle yaklaşılmalıdır.

Sonuç olarak bu projeyi temel olarak bir gazetecilik yaklaşımıyla yürüttüğümüzden dolayı röportajlara dayanan bir veri analizi yapılmamıştır. Ancak öbür taraftan, bu proje sırasında sahadaki gerçeklerin bizi hep şaşırtması nedeniyle gelecekte Türkiye'deki Suriyeli mülteciler ile ilgili çalışma yapacak araştırmacıları cesaretlendirmek gerekmektedir. Pek çok zaman görüşmecilerin verdiği cevapların ardından Suriyeli mülteciler ile ilgili basında çıkan haberlerin objektifliğini sorgulamak zorunda kaldık.

RÖPORTAJ #1, 11 HAZİRAN 2016

KONYA, 25, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Suriye’de doğdum ve 25 yaşımıdayım. Şam Üniversitesi, Endüstri Mühendisliği Bölümünde okudum. 2012 yılında mezun oldum. Mezuniyetten sonra medikal depolarında, bu depolardaki bakım işleriyle ilgili olarak iki yıl boyunca çalıştım.

Türkiye’ye nasıl giriş yaptınız?

Suriye pasaportumla önce Beyrut’a oradan da Adana’ya geçtim. Daha sonra otobüsle Konya’ya geldim.

Neden Konya? Özel bir sebebi var mı?

Konya’da yaşayan bazı insanları tanıyordum. Burada iş bulmak daha kolay, çok sayıda iş fırsatı mevcut. Gelişmiş bir sanayi bölgesi ve bu bölgede iş aranabilir. Konya’ya geldikten sonra bir kereste fabrikasında çalışmaya başladım. Basit, vasıfsız işçilerin yapabileceği bir işti. Orada on gün çalıştım. Yoğun yağışlar ve işyerindeki korkunç koşullar nedeniyle çalışmaya devam edemedim. Çalıştığımız yerin çatısı yoktu! Daha sonra işimi değiştirdim ve üç ay boyunca tuvalet ve temizlik kâğıtları üreten bir fabrikada çalıştım.

Hala orada mı çalışıyorsunuz?

Hayır, orada sadece üç ay çalıştım. Makinelerle ilgili sorunlar vardı. Ayrıca maaşlarımızı da ödemediler. Hep daha sonra ödeyeceklerini söylüyorlardı... daha sonra... daha sonra... Bu “daha sonra” hiç gelmedi.

Yani hiç ödeme yapmadılar mı?

İşten ayrıldıktan sonraki 10 gün içerisinde üç defa gittim oraya. En sonunda paramı verdi ve tekrar çalışmaya başlamamı istediğini söyledi. Kabul etmedim. Ondan sonra yine iş aramaya başladım. Büyük Türk firmaları dil sorunu nedeniyle Suriyeli çalıştırmak istemiyorlar. Konya’da da İngilizce bilen pek kimse yok, bu da işleri daha da güçleştiriyor. İş bulmak için en az yirmi fabrikaya gittim. Bir tanesi tamam dedi ama nasıl olduğunu sana anlatayım bak: Yöneticinin odasına girdiğimde Türkçe olarak “Merhaba, çalışana ihtiyacınız var mı?” diye sordum ve olumlu cevap verdiler. Ardından İngilizce devam ettiğimde anlamadı dediklerimi. Suriyeli olduğumu anladılar ve Suriyelilerin uzman olarak değil yalnızca işçi olarak çalışabileceklerini söylediler. Zihinlerinde Suriyelilere yönelik koydukları bir sınır var. Sadece sıradan bir işçi olabilirsin. Öylece bu ayakkabı fabrikasında çalışmaya başladım.

Siz bir endüstri mühendisisiniz. Şimdiye kadar Türkiye’de kimse bu yeteneğiniz hakkında soru sordu mu?

Bazı işçiler Suriye’de nerede çalıştığımı sordular. Hepsi bu... Kimse bir detay sormadı. Beceri ve diplomanız fabrikanın sahibi için çok önem teşkil etmiyor. Siz Suriyelisiniz ve maaşınızın bir sınırı var. Türk vatandaşlarından daha düşük olan bir maaş.

Suriye’deki savaşla ne zaman karşı karşıya geldiniz?

İlk olarak 2012 yılında. Bir Cumartesi öğleden sonra. Çatışmalar tam yanımızda başladı. 150 metre önümüzde olan bir silahlı çatışma. Biliyorsun, Suriye’deki durum hep kötüye gidiyor. Bir gün bir yerleri kapatıyorlar, diğer gün başka bir bölgeyi, ondan sonraki gün de başka yolları.

Peki, ne zaman tamamen Suriye'den ayrılamaya karar verdiniz? Özel bir sebep var mıydı bu kararı vermenizde?

2013'ün sonunda kararımı verdim. Çatışma bana çok yakındı. Güvenli bir biçimde ailenizle oturabileceğiniz ve çalışabileceğiniz bir bölgede, şehrin tam kalbindeydi. Tehlikenin ne kadar yakın olduğunu fark ettim. 2013'ün sonunda da Suriye'den ayrıldım.

Sizin ayrılma kararınızdan önce herhangi bir aile üyeniz Suriye'den ayrılmış mıydı?

Pek çoğu.

Nereye gittiler? Şu an gittikleri yerlerde mi yaşıyorlar?

Lübnan ve Irak'a. Irak'takiler hala Erbil'de kalıyorlar. Lübnan'dakilerin çoğu Avrupa'ya gitti. Hayat Arap ülkelerinde ve Türkiye'de gerçekten çok zor.

Türkiye'den neden ayrılmak istiyorsunuz?

Uzmanlığım ile ilgili bir işte çalışmıyorum. Bir ev bile kiralayamıyorum.

Neden? Bütçenizden dolayı mı yoksa...

Türkler Suriyeliler ile beraber yaşamak istemiyorlar. Yalnızca aylar süren aramadan sonra bir Suriyeli olarak kiralık ev bulabilirsiniz.

Avrupa'ya nasıl gideceksiniz? Hangi yoldan?

Hangi yolu bulursam. Fransa'dan vize almaya çalıştım ama olmadı. Yasal yollar mümkün görünmüyor, vize almak çok zor. Eğer paran varsa yasal yollardan gidebilirsin ama sorun da bu işte; para. Tüm yolları deneyeceğim, denizden gitmeyi dahi.

Ne zaman ayrılmayı planlıyorsunuz?

Her an. Burada hayat çok zor, yeteneklerimle orantılı bir işim yok. Uzmanlığım ile ilgili tecrübem var ama bir mühendis olarak iş bulamıyorum. Burada geçirdiğim tüm zaman boyu kendimi hep bir yabancı olarak hissettim. Burada hiçbir şeyim yok. Burada ben bir hiçim. Köle gibi. Bir Türk işçiye göre daha az şey ifade ediyorsun. Kaçak olarak çalışıyorum, sigortam yok. Burada bizlik bir hayat yok.

Avrupa'nın bu bahsettiğiniz sorunlar konusunda daha farklı olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Evet, Avrupa'da uzmanlığın temelinde bir iş bulabilirsiniz. Hukuki hakların oluyor. Avrupa'da hükümetler ev ve dil kursları sağlıyor. Burada eğer kiramı ödeyemezsem sokaklarda bile yaşamak zorunda kalabilirim. Sadece hayatta kalmaya çalışıyorsun. Tüm Suriyeli arkadaşlarım aylık 800 liraya çalışıyor. Bu bir Türk işçi ile karşılaştırılırsa çok daha düşük. Avrupa'da her şey kanuni ve haklara sahiptir. İnsan haklarına.

Peki ya kültürel ve dini farklılıklar? Avrupa'ya uyum sağlamak zor olacak mı?

Avrupa'da zorlukları fark etmezsin. Farklılıklar var ama çok küçük farklılıklar. Burada bile biz ve Türkler arasında farklar var. Avrupalılar Hristiyan ve bizler de Müslümanız, doğru. Ama bunun bir sorun olacağını sanmıyorum. Daha önce söylediğim gibi, Müslüman olabilirsiniz ancak buna rağmen Avrupa'da haklarınız olacak. Avrupa'da doğan bir (Müslüman) kişi tanıyorum ve orada yaşıyor. Tüm haklara sahipler orada.

Eğer sınırı yasadışı olarak geçerseniz, Avrupa ülkeleri tarafından sınırdışı edilme riskiniz var mı?

Elbette. Bazı arkadaşlarım sınırdışı edildi. Ama pek çoğu Avrupa polisi tarafından değil de sınırı geçerken Türk polisi tarafından yakalandı. Bazı arkadaşlarım sınırı dördüncü denemede geçebildi.

Suriyeliler kaçakçıları nasıl bulabiliyor?

İnterneti kullanabilirsin. Kaçak geçişle ilgili olarak fiyat tekliflerinin yazdığı sosyal medya grupları var. Sorduğumda bir tanesi 7000 dolar, bir diğeri 2500 dolar ve başkası da 1000 dolar istedi. Fiyat kaçakçıya bağlı olarak değişiyor.

Peki ya Arap ülkelerine taşınmak konusu? Aynı dili konuşuyorlar ve kültürel olarak çok yakınlar Suriyelilere.

Vize vermiyorlar. Siyasi sorunları var. 1 milyon kişi Almanya yolunda çünkü Almanya'nın iyi kanunları ve daha az siyasi sorunları var.

Gitmek istediğiniz özel bir ülke var mı?

Diyebilirim ki her ülke benim için aynı. Ama daha kolay bir hayat ve dil için Almanya diyebilirim. Ben bir mühendisim ve Almanya'da çok sayıda fırsat var. Örneğin bir arkadaşım avukat ve Suriye ile hukuk ve eğitim sistemleri benzediği için Fransa'ya gitti. Şu anda Fransa'da bir mülteci olarak yaşıyor.

Avrupa'daki Suriyeli arkadaşlarınız mutlu mu?

Hiçbiri mutlu değil çünkü evlerini ve ülkelerini terk ettiler. Ama en azından Avrupa güvenli.

Aile üyeleriniz nerede? Onlar da mı Türkiye'de?

Hayır, hala Suriye'deler.

Şu anda Suriye'de yaşamak zor mu?

Evet, elbette. Her şey çok pahalı. Ev bulmak da çok zor. Benim ailem ise; ilk evimiz çok kötü bir bölgede olduğu için yakın zamanda daha iyi bir bölgeye taşındılar.

Suriye'den çıkmaya karar verdiğinizde ailenizin tepkisi ne oldu?

Kararıma saygı duydular. Oğulları her sabah işe gittiğinde dönüp dönmeyeceğine dair sürekli huzursuz olan bir aile düşünün. Bu yüzden tamam, git ve orada bir hayat kur dediler. Beni durdurmaya çalışmadılar.

Senin yaptığın gibi Türkiye'ye gelmeyi düşünüyorlar mı?

Evet ama ben 25 yaşımdayım ve sorunlarla başa çıkabilirim, onlar ise yaşlı. Suriye'de kalmaları onlar için daha iyi. Temel sorunları dil. Ayrıca Türkiye'ye girmelerinin ardından Türk polisi tarafından kamplara yerleştirilmeleri riski de var.

Buradaki mülteci kamplarının koşulları nasıl? Savaşta sonra, eğer barış gelirse, Suriye'ye döner misiniz?

Kamplarda pek çok sorun var. Koşulları iyi değil. Yemekten başka hiçbir şey vermiyorlar. Savaş sonrasıyla ilgili olarak ise evet, geri dönerim. Burada yapacak bir şeyim yok.

RÖPORTAJ #2, 12 HAZİRAN 2016

KONYA, 19, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızı kısaca anlatabilir misiniz?

Babam ben küçükken vefat etti. Büyükannemle büyüdüm ve başka bir akrabam yoktu. Suriye'de pek çok sorunlar ve krizler yaşadım. Çok sayıda sorunla yüzleşmek zorunda kaldım. Büyükannem öldükten sonra kimsem kalmadı. Annem beni umursamıyor, kocasıyla beraber bambaşka bir hayatı var. Suriye'deki hayatım gerçekten çok kötüydü. Büyükannem öldükten sonra da Türkiye'ye geldim.

Ne zaman Türkiye'ye geldiniz?

6-7 ay önce. Şam'da yaşıyordum ve büyükannemin vefatından sonra gelmeye karar verdim. Türkiye'deki insanlarla iyi ilişkiler kuramıyorum. Kimse bana yardım etmiyor. Tavırları gerçekten çok olumsuz.

Hiç mülteci kampına gitmeyi düşündünüz mü?

Hayır.

Türkiye'ye nasıl giriş yaptın? Şimdiki planlarınız neler?

Havayoluyla yasal olarak geldim. Suriye pasaportum var. Avrupa'ya gitmek için para biriktiriyorum. Tam olarak nasıl gideceğimi bilmiyorum. Belki denizi geçerek giderim. Sadece gitmek istiyorum ve her yolu deneyeceğim. Avrupa'da hayatıma yeni bir sayfa açacağım.

Avrupa'da ne tür zorluklar yaşamayı bekliyorsunuz?

Bir sorunla karşılaşacağımı sanmıyorum. Dili öğrenebilirim.

Özellikle düşündüğün bir ülke var mı?

İlk başta İsveç veya İngiltere'ye gitmeyi düşünüyordum. Orada birkaç arkadaşım var. Ama bu ülkeler yeteri kadar yardım ve para vermiyorlar. O yüzden başka bir yere gitmeyi düşünüyorum.

Avrupa'daki arkadaşlarınız mutlular mı?

Evet. Hepsi hayatlarında yeni birer sayfa açtı. Avrupa'da çok iyi bir hayatın oluyor Türkiye'den farklı olarak. Hayat burada acımasız.

Eğer varlıklı Arap ülkeleri sınırlarını açarlarsa, yine de yasadışı yollardan Avrupa'ya gitmeyi tercih eder misin?

Evet, Avrupa benim için daha iyi. Arap ülkelerindeki insanlar kötü kalpliler, tıpkı buradakiler gibi.

Türk hükümetinden hiç yardım aldınız mı?

Hayır, katiyen. Bence projenle ilgili olarak bugün görüşeceğin hiç kimse hükümetten para almamıştır. Bazı Suriyelilerin yiyecek desteği gibi çeşitli yardımlar aldığını duydum ama bunlar sadece geniş aileler için. Ayrıca her üç ayda bir 100 lira veriyorlar. Yardımlar sistematik değil. Bir de geniş ailelerin marketlerden ücretsiz alışveriş yapmak için özel bazı kartları olduğunu duydum ama bildiğim kadarıyla bu uygulama şimdi durduruldu.

Farz edelim ki Yunanistan yolunda deniz sınırını botla geçerken 50% ölüm, 50% ise Yunanistan'a varış şansın var, bu riski alır mıydın?

Evet, tabii ki. Burada kalmaktansa ölmek daha iyidir.

RÖPORTAJ #3, 12 HAZİRAN 2016

KONYA, 21, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Suriye'deyken çalışmıyordum ama üniversitede okuyordum. Humus'ta yaşıyorduk. Biz Suriyeli Türkmeniz.

Savaştan önce aileniz ve sizin için Türkiye'nin nasıl bir imajı vardı?

Türkiye her zaman çok gelişmiş ve güzel bir ülke olarak algılanıyordu. Hep hayatımız ve geleceğimizin Suriye'de olduğunu düşünürdüm. Biz topraklarımıza bağlıyız. Türkiye'de iyi bir hayatımız var ama burası bizim topraklarımız değil. Bizim başka bir hayatımız var. Anayurdumuzu, Suriye'yi unutmadık henüz.

Türkmen olduğunuz için Türk pasaportu alabilir misiniz?

Alamam. Irak Türkmenleri pasaport sahibi olabiliyor ama Suriye Türkmenlerine böyle bir hak verilmiyor. Aslında bunu almamız için Türkmen olduğumuzu resmi bir dokümanla kanıtlamamız gerekiyor. Tanıdığım bazı Suriyeli Türkmenler bu dokümanlara sahipti ve Türk pasaportlarını aldılar.

Türkiye'ye nasıl giriş yaptınız?

Buraya yasal yollarla, İstanbul Havaalanı'ndan girdim.

Neden Konya'da yaşamayı tercih ettiniz? Burada nerede çalışıyorsunuz?

Sadece Konya'da arkadaşlarım vardı ve diğer Türk şehirlerinde yaşayan kimseyi tanıımıyordum. Vatansaray bölgesinde, mermer sektöründe çalışıyorum.

Suriye'yi terk etmenizin temel sebebi neydi?

Orada hayat çok zor. Ekonomi aşırı derecede istikrarsız ve siyasi olarak da darmadağın.

Buraya ailenizle beraber mi geldiniz?

Evet ama annem ve babam Adana'da yaşıyor. Babam hasta ve çalışmıyor. Annem de sağlık durumu nedeniyle çalışmıyor, o nedenle onlara para yolluyorum.

Türkiye'ye geldiğinizden beri hep mermer firmasında mı çalıştınız yoksa başka iş tecrübeleriniz de oldu mu?

Cam yapım atölyesinde çalıştım farklı olarak. Bir dönem de sokaklarda simit sattım ve pastacıda çalıştım.

Neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Gitmek istemiyorum ki?

Peki, yeterli bütçeniz olsaydı gitmek için?

Asla, yine gitmezdim.

Neden?

Çünkü Türkiye Suriye'ye çok yakın, istediğimiz zaman Suriye'ye ziyaret için gidip gelebiliyoruz.

Avrupa'da yaşayan akrabalarınız var mı?

Evet ama iletişimim yok onlarla.

Türkiye'deki olumlu ve olumsuz şeyler neler?

İş imkânları çok ama maaşlar düşük. Buradaki hayatın Suriye'ye çok benzer olması adaptasyonumuzu kolaylaştırıyor, aradaki tek fark burada savaş yok. Türklerin iyisi de var kötüsü de var ama Türkçe konuşmaya başlayınca hayat çok kolaylaşıyor. Özellikle Türkmen olduğumu söylediğimde büyük sempati görüyorum ve insanlar Arapları sevmiyor. Maaş gibi konularda bir şeyi değiştirmiyor ama hayat biz Türkmenler için kolaylaşıyor.

Türkiye'yi etnik kimliğiniz nedeniyle bir yurt olarak görüyor musunuz?

Tabii ki.

RÖPORTAJ #4 & #5, 12 HAZİRAN 2016

KONYA, 26, ERKEK

KONYA, 26, ERKEK

Bize kendinizden ve Suriye'deki hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

A: Başkent olan Şam'da doğdum. Liseye kadar okudum ve sonra klima ustası olarak çalışmaya başladım. Elektronik eşya üreten küçük bir fabrikamız vardı. Kendi işyerim, evim ve arabam vardı. Sonra Suriye'de savaş başladı ve orduya çağırıldım. O an Türkiye'ye gitmeye ve yeni bir hayata başlamaya karar verdim.

B: Benim de benzer bir hikâyem var. Şam'da doğdum ve altıncı sınıfa kadar okuduktan sonra çalışmak zorunda kalarak okuldan ayrıldım. Ahşap endüstrisinde çalışmaya başladım ve orduya çağırıldığında gitmeyi reddederek Türkiye'ye geldim.

Türkiye'ye nasıl giriş yaptınız?

A: Pasaportla, yolcu gemisi vasıtasıyla geldim.

B: Aynı şekilde, Lazkiye'den Mersin Limanı'na geldim.

Mersin'e indikten sonra doğrudan Konya'ya mı geldiniz? Neden Konya'ya gelmeye karar verdiniz?

A: Evet ikimiz de doğrudan Konya'ya geldik ve geliş sebeplerimiz aynıydı. Konya'da arkadaşlarımız vardı.

Türkiye'deki çalışma koşulları hakkında ne düşünüyorsunuz?

A: Maaşım 1100 lira. Bu maaşla ne evlenebilir, ne de kendi evime çıkabilirim.

B: Fabrikadan aldığım maaş çok düşük. Hepimizin işçilerle ve yöneticilerle arası kötü. Hastayım ama hastaneye gidemiyorum çünkü çok pahalı. Hastaneler beni bazen kabul ediyor bazen de etmiyor. Hastane için mülteci kartına sahip olmanız gerek ama bunu almak çok zor. Devlet hastaneleri ücretsiz ama ilaçlar çok pahalı.

Neden Türkiye'den ayrılmak istiyorsunuz?

B: Hastalığım çok ciddi boyutlarda ve çalışma saatleri çok yüksek. İlaç tedavisine ihtiyacım var. Avrupa'ya daha iyi bir tedavi almak için gitmek istiyorum. Ayrıca Avrupa'da tekrar ailemle bir araya gelebilirim. Ekonomik koşullar daha iyi olduğu için. Ailemi ekonomik zorluklar nedeniyle buraya getiremiyorum.

A: Evet, ana sebep ailelerimizi daha iyi bir yere götürebilmek.

Ailenizi buraya getiremez misiniz?

B: Mümkün değil. Vize alamazlar ve yüksek fiyatlar yüzünden burada yaşamaları mümkün değil.

Ailenize Avrupa'ya gitme düşünceniz hakkında danışıyor musunuz?

A: Evet, bu fikrimi destekliyorlar.

B: Beni de Avrupa'ya gitmem ve nereye yerleşsem yerleşeyim onları yanıma almam için destekliyorlar.

Aklınızda nasıl gideceğinize dair bir fikir var mı?

A: Yasal şekillerde gitmek için yeteri kadar param olmadığı için denizi geçerek gideceğim.

B: Sınır politikaları çok katı ve sınır kapıları kapalı, o nedenle denizden gitmemiz gerekiyor.

Bu tehlikeli değil mi?

A: Doğru, ama Türkiye’de böylece oturmak denizden daha tehlikeli.

B: Eğer daha fazla para verirsen bot ve rota konusunda daha güvenli hizmet sağlarlar. Yani bu tehlike ne kadar para vermeye niyetli olduğunla alakalı.

Ailenizden veya arkadaşlarınızdan bu şekilde gitmiş olan kimse var mı?

A: İki kişi tanıyorum. Küçük bir gemiyle gitmeye çalıştılar ama bir şekilde Türkiye’ye döndüler. Tekrar gitmeyi denemediler.

B: Evet, gitmeyi başaran bir arkadaşım oldu.

Avrupa’da hangi ülkeye gitmek isterdiniz?

A: Pek çok insana göre İsveç güzel bir seçenek. Bazı arkadaşlarım hâlihazırda orada. İsveç Hükümeti mültecilerle iyi ilişkilere sahip.

B: Ben İngiltere’ye gitmek isterdim. Orada hayat daha kolay ve biraz İngilizce biliyoruz. İngilizler Suriyelilere karşı çok iyi davranıyorlar.

Neden hiç varlıklı Arap ülkelerinden bahsetmediniz?

A: Çünkü hiçbiri Suriyelileri kabul etmiyor.

B: Orada yaşamak için vizeye ve çok paraya ihtiyacınız var. Çoğu Suriyelinin o kadar parası yok.

Eğer Avrupa’ya gidebilirseniz, dini inançlarınızla ilgili sorunlar yaşayacağınıza inanıyor musunuz?

A: Elbette sorunlarımız olacak. İnançımızı korumaya devam edeceğiz.

Avrupa’yı üç kelime ile ifade eder misiniz?

A: Sorunsuzluk, rahatlık, güvenlik.

B: İş, dil ve aile birleşimi.

Savaştan sonra Suriye’ye dönecek misiniz?

A: Elbette.

B: Evet, tabii ki.

RÖPORTAJ #6, 12 HAZİRAN 2016

KONYA, 24, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Mobilya satışı yaptığım kendime ait bir işyerim vardı. Suriye’de her şey çok iyiydi. Bölgemdeki bombardıman hayatımı doğrudan etkiledi. Savaşın tam ortasında kalmıştım. Arkadaşlarım her gün Türkiye’ye gidiyordu ve onları arayıp beni sınırdan geçirmeleri için yardım istedim. Buraya yasadışı olarak geldim. Sınırı geçmek için 50 dakika yürüdüm ve Türkiye’ye gelmek için hayatımı tehlikeye attım.

Sınırı geçmeyi nasıl başardınız? Demek istediğim sınır devriyesi, mayınlar...

Hayır, hayır. Kaçakçılardan değil arkadaşlarımdan yardım istedim geçmek için. Bana daha az riskli patikaları gösterdiler ama yine de risk mevcuttu. Pek çok insan aynı yolu takip ederek geçiyordu benimle beraber. Pasaportun yoksa başka seçenek mevcut değil. Suriye pasaportu almak istiyorsan hükümetin kontrolündeki bölgelere gitmen gerekiyor ve bu da ayrı bir problem.

Doğrudan Konya’ya mı geldiniz?

Hayır, birkaç gün Antakya’da kaldım, daha sonra Antalya’ya ve oradan da Konya’ya geçtim.

Konya’da bir iş buldunuz mu?

Evet, bir yıldır alüminyum endüstrisinde çalışıyorum.

Türkiye’de hayat nasıl?

Sürekli çalışıyorum. Sürekli. Uzun saatler boyu. İlk çalışmaya başladığımda maaşlar çok düşüktü. Şimdi daha iyi. Yine de yaşamak için yeterli değil.

Sigortanız var mı? Eğer hastaneye gitmek isteniz nelerle karşılaşıyorsunuz?

Bu sorunlu bir konu. Bir kere acil bir tedavi almam gerekti. Bana gelecek aya randevu verdiler. Bunun çok acil bir durum olduğunu söyledim ama yine de bir ay beklememi istediler.

Bu nedenle mi Avrupa’ya gitmek istiyorsunuz?

Avrupa’ya gitmek için çok derin sebeplerim var. Orada bir “yaşam” ve iyi sağlık hizmetleri var.

Avrupa’da arkadaşlarınız veya akrabalarınız var mı?

Evet var. Pardon, yok. Avrupa’da değil, Malezya’dalar.

Avrupa hakkında genel olarak düşünceleriniz nelerdir?

Daha iyi bir hayat, daha iyi iş ve daha sistematik kurallar.

Nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Yasal yollardan, vize ile. Çok pahalı olduğu için vize alamazsam deniz yoluyla kaçak olarak gideceğim.

Sınırı denizden geçmek riskli mi?

Evet öyle. Ama pek çok insan böyle geçti ve hâlihazırda Avrupa’dalar.

Peki ya zengin Arap ülkeleri? Bu seçeneği denemek ister miydiniz?

Onlar da vize istiyor ve sınırlar kapalı. İmkânsız. Gitmenin hiçbir yolu yok.

Eğer Avrupa'ya gidebilerseniz belirli sorunlar yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Elbette sorunlar olacak. Temel olarak dil bir sorun teşkil edebilir. Aynı zamanda kültür de öyle.

Avrupa'da hangi ülkelere gitmek isterdiniz?

Fikrim yok fakat sanırım İsviçre olabilir.

Türkiye ile kıyasladığınızda Avrupa'nın avantajları neler?

Hayat daha iyi. Çalışılacak işler güzel. Burada ise hayatın her alanında bir baskı var.

Türkiye hakkında iyi, pozitif şeyler var mı?

Doğası çok güzel.

Diyelim ki Avrupa'ya ulaştınız ama Suriye'deki savaş da sona erdi. Suriye'ye dönecek olur muydunuz?

Elbette dönerim. Sahip olduğum her şey Suriye'de. İşim, hayatım... Suriye'de her şeye en baştan başlamayı dert etmem.

RÖPORTAJ #7, 9 HAZİRAN 2016

İZMİT, 21, ERKEK

Hangi şehirdensiniz?

Tüm ailem gibi ben de Lazkiyeliyim. Babam emlakçıydı. Ama savaş çıktığında hiçbir emlak işi veya benzer bir iş kalmadı.

Suriye’de liseden mezun oldunuz mu?

Evet, liseyi bitirdim. Üniversiteye kayıt olmak istedim burada ama lise diplomam Suriye’de kaldığı için olmadı.

Lazkiye’de savaş nasıl başladı? Savaş başladığında neler hissettiniz?

5 yıl önce başladı. Suriye’de savaştan etkilenmeyen hiçbir yer yok. Neresinde olursan ol Suriye’de savaşı görmemen imkânsız. Esad güçleri beni 20 yaşıma geldiğimde askere almak istediler. Savaşa katılmak istemedim. Ancak Suriye’de kalsam başka şansım olmayacaktı, beni zorla orduya alırlardı. O yüzden Suriye’den kaçmaya karar verdim.

Türkiye’ye gelmeye nasıl karar verdiniz?

Buraya kaçak olarak gelmedim, pasaportum vardı, Adana Havaalanı’ndan 2015’te giriş yaptım.

2015’te mi Türkiye’ye geldiniz? Ama Türkçeniz çok akıcı?

Evet, Türkçe öğrenmesi çok kolay bir dil. Çok çabuk kaptım.

Türkmen misiniz?

Hayır, Arabım. Ama Türkçeyi mahallede ve sokaklarda insanlarla konuşarak hızlıca öğrendim.

Suriye’den ailenizle beraber mi yoksa yalnız mı geldiniz?

Erkek kardeşimle geldim. Annem ve babam hala Suriye’de.

İzmit’e gelmeden önce diğer şehirlerde çalışma imkânı bulabildiniz mi?

Hayır, Adana’da sadece kısa bir süre kaldım ve oradan da Mersin’e geçtim. Kısa bir süreliğine çalıştım. Şu anda Kocaeli’nin Körfez ilçesinde Jandarma (binası) yakınlarındaki bir fabrikada çalışıyorum.

Maaşı nasıl?

İş fırsatları var ama Suriyeliler Türk işçilere göre daha az maaş alıyor. Mersin’de günlük 15-20 lira alabiliyordum, aylık 400 lira civarı yapıyordu.

Neden Kocaeli’ye geldiniz? Maddi sebeplerden dolayı mı?

Mersin’deki insanlar gerçekten çok kötülerdi. Suriyelilere çok kötü davranıyorlardı.

Yani burası daha mı iyi?

Evet, çok daha iyi. Bir arkadaşım benden önce İzmit’te çalışmaya başlamıştı. Ben de burası hakkında ondan bilgi almıştım. Bana “Buraya gel, yapabileceğin işler var. Benim maaşım burada 800-900 lira” dedi. Öyle olunca ben de işi bırakıp İzmit’e geldim.

Avrupa'ya gitmek istiyor musunuz?

Evet, gideceğim.

Bunu neden istiyorsunuz?

Aslında istemiyorum. Orada Müslüman yok. Hepsi Hristiyan ülkeler. Ayrıca Türkiye'yi de çok seviyorum. Türk vatandaşlığı almak istiyorum. Ama buradaki fırsatlar Avrupa'daki gibi değil, çok kısıtlı. Bu yüzden gitmek istiyorum. Burada 900 liraya çalışıyorum. Orada daha çok kazanabilirim.

Avrupa'nın kültürel ve dini farklılığından korkuyor musunuz? Eğer giderseniz uyum sağlayabilecek misiniz?

Korkmuyorum. Tüm insanlar kardeştir. Neden uyum sağlamayayım ki? Elbette Avrupa da Türkiye gibi Müslüman bir ülke olsa daha iyi olurdu.

Ekonomik anlamda çok zengin Arap ülkeleri de var Suudi Arabistan gibi, neden o ülkelere gitmeyi düşünmüyorsunuz?

Onlar namussuz. Sınırlarını kapatıyorlar. Suriyelileri istemiyorlar. Onlar onursuz adamlar. En namussuzları da Suudi Arabistan. Kâbe orada, bizler Müslümanız, onlar Müslüman ama kapılarını bize kapatıyorlar.

Avrupa'ya nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Eğer Türk vatandaşlığı, Türk kimlik kartı ve Türk pasaportu alabilirsem çok kolay giderim. Yoksa kaçak gitmem lazım. Örneğin Edirne yakınlarında bir nehir var. Oradan yüzüp sınırı geçmeyi planlıyorum. Bir asker veya polis görürsem de kaçarım.

Kaçakçıyla pazarlık mı edeceksiniz yoksa kendi başınıza mı gitmeyi deneyeceksiniz?

Önce onlarla (kaçakçılarla) konuşmam gerek. Tek başıma gitmem zor.

Kaçakçıyı nasıl bulacaksınız?

Zaten o bölgede mevcutlar. Sınır geçmek istediğim bölgeye gittiğimde onları bulabilirim.

Bu kadar kolay mı?

Aslında değil. Onları İnternet'ten de bulabilirsin. "Kaçakçı" diye aratıp şansını deneyebilirsin.

Çok para istiyorlar mı?

Evet, bizim için çok. Örneğin deniz yoluyla gidersen 1500 lira istiyorlar. İzmir yakınlarından. Edirne daha az, 500 lira kadar.

Neden deniz daha pahalı?

Çünkü daha hızlı, sınırı kısa bir zamanda geçebilirsin.

Riski var mı?

Çok riskli. İnsanlar ölüyor ama yapacak bir şey yok. Avrupa bizi kabul etmeli. Günde 12-15 saat çalışıyorum ve sadece 15 lira kazanıyorum. Neden böyle olmak zorunda? İnsanlar Avrupa'ya bu yüzden gitmek istiyor. Başka sebebi yok.

Buradaki en büyük sorun çalışma koşulları mı?

Evet, iş en büyük sorun. Başka sebep yok. Biz Müslümanız. Burada camiler ve İslami gelenekler var. Avrupa'da para kazanmayacak olsak hiçbir işimiz yok. Cami ve İslam gelenekleri yok Avrupa'da ama refah ve rahatlık sunuyorlar.

Eğer denizden sınırı geçerken Yunanistan'a varış şansınız 50% olsa ancak 50% de boğulma ihtimaliniz olsa, kendinizi yine de riske atar mıydınız?

Bu riski almazdım. Ben sadece en iyi şekilde yaşamak istiyorum. Başka hiçbir şey istemiyorum. Türkiye'yi seviyorum. Dedim ya sana, Avrupa'da yaşamayı çok da istemiyorum ve Avrupa'yı sevmiyorum.

Neden sevmiyorsunuz?

Avrupa'ya giden arkadaşlarım var. Daha çok iş ve para var, hak ettiğini alıyorsun. En kötü Avrupa ülkesi Almanya. Suriyelilerin kalışına müsaade edecek resmi dokümanları çok geç veriyorlar. Diğer Avrupa ülkeleri bunları 4-5 ayda veriyor.

Peki, neden o zaman çoğu Suriyeli Almanya'ya gitmeye çalışıyor?

Çünkü en büyük "para" Almanya'da.

Avrupa dediğimde aklınıza gelen ilk kelime nedir?

Kanun.

Avrupa'da hangi ülkede yaşamak isterdiniz?

Bilmiyorum. Eğer cebimde para ve vizem olsa, Amerika'ya (ABD) giderdim. Çünkü Avrupa yavaş yavaş ölüyor. Bana hangi ülke en iyi diye sorsan, İsviçre derim.

Suriye'ye barış gelirse geri döner misiniz?

Türkiye'yi de çok seviyorum ama savaş biterse hemen dönerim. Bir evim, arabam ve güzel bir hayatım var Suriye'de. Ama sadece savaş biterse dönerim.

Çok Türk arkadaşın var mı?

Evet, çok var. Türkçeyi bu sayede öğrendim.

RÖPORTAJ #8, 10 TEMMUZ 2016

İZMİT, 22, ERKEK

Bize kısaca Suriye'deki hikâyenizi ve Türkiye'ye gelişinizi anlatır mısınız?

Buraya ilk defa 19-20 yaşımdayken geldim, şu anda 21 yaşındayım. Şam'da doğdum ve orada yaşıyordum. Türkçeyi burada öğrendim. İlk olarak savaşı şehir merkezinde yürüdüğüm sırada Esad güçleri ile muhalefet karşı karşıya geldiğinde başlayan çatışmayla gördüm. Önce muhaliflerin silahlarını fark ettim ve hızla ateş etmeye başladılar. Esad güçleri de onlara karşı saldırı yaparak karşılık verdi. Silah atışları azaldığında bir tank sokağa girdi. Binaları vurdu ve gitti. Bu olay 2011'de savaşın başladığı zamanlarda meydana geldi.

Suriye'de okuyor muydunuz?

Evet, lisedeydim. Mezun olamadım. Ama kendime ait bir bilgisayar tamir dükkânım vardı Şam'da.

Tam olarak hangi olaydan sonra Suriye'yi terk etme kararı aldınız?

Bu benim tercihim değildi. Ailemin kararıydı.

Onların bu kararı almasına ne sebep oldu?

Suriye'deyken çok varlıklıydık. Savaş yüzünden fakirleştik. Ayrılmamızın nedeni buydu. Ekonomik sorunlar...

Kardeşiniz var mı?

Bir küçük erkek kardeşim bir de ablam var.

Türkiye'ye nasıl geldiniz?

Annem ve erkek kardeşim uçakla, ben ve babam ise gemiyle geldik. Sıradan bir yolcu gemisiydi. Tüm dokümanlarımız yasalı gelişimiz sırasında. Daha sonra da ablam arkamızdan geldi. Orada evliydi ve boşandıktan sonra o da bizim yanımıza geldi.

Türkiye'de hangi şehirlerde bulundunuz?

Türkiye'ye varışımızdan sonra doğrudan İzmit'e geldik.

Neden gelir gelmez İzmit'e yerleşmeye karar verdiniz?

Annemin İzmit'ten bir arkadaşı vardı. Suriye'de okurken bizim eve yakın bir yerde kalıyordu. Bu Türk kız bizim kardeşimiz gibiydi. Bize yardımcı oldu. Bu sebepten İzmit'e geldik.

Hemen bir iş bulabildiniz mi?

Buraya ilk geldiğimde iş aradım ama... Sonunda oto-yıkamacıda işe başladım. İlk çalıştığım gün 10 lira verdi. İkinci gün işi bıraktım. Daha sonra bir tekstil atölyesinde çalıştım. Patron 750 lira verdi ay sonunda. Orada çalışmayı da bıraktım. Binalar için izolasyon materyalleri üreten bir fabrika var. Orada çalışmaya başladım aylık 800 liraya. Terfi aldım ve usta statüsünde maaşım 850 liraya çıktı. Bir süre sonra bu işten de çıktım ve bir alışveriş merkezinde çalışmaya başladım. Bu defa iş iyiydi, çok iyiydi. Kimse beni parmakla gösterip "Bu Suriye'den gelmiş" demiyordu. Bana çok iyi davranıyorlardı ve 1400 lira alıyordum. Şimdi bahçe rekreasyonuna yardımcı olduğum bir işte çalışıyorum ve günlük 70 lira kazanıyorum. Aynı zamanda bir depoda da çalışmaya başlayacağım. Ondan da 30 lira gelirim olacak günlük. Yani sabahtan akşam beşe kadar depoda sonra da bahçede çalışacağım.

Pek çok farklı sektör denemişsiniz. Neden kendi uzmanlığınız olan bilgisayar tamirciliğini yapmadınız?

Bu yaşadığım yerde insanlar bilgisayarlarını pek umursamıyorlar. Bununla ilgili dükkânlara da pek rastlamadım. Aslında bir dükkân bulup çalışmayı düşünmüştüm bu konuda. Tütünçiftlik Mahallesi'ne gittim. Küçük bir bilgisayarçı vardı. Dükkân ufaktı fakat üç kişi hâlihazırda çalışıyordu. Bana çalıştığım gün için 30 lira verdi ama oradan da ayrıldım.

Size göre hangi Avrupa ülkeleri yaşamak için daha uygun?

Tüm arkadaşlarım Almanya'ya gitti. Almanlar oturma izni verdiği için orayı tercih ettiler.

Oraya nasıl gidebildiler?

Sınırdan kaçak geçtiler. Bazıları Yunanistan'dan gitmeye çalıştı ama olmadı. Geçenlerin bir kısmı da Türkiye'ye sınır dışı edildi. Ama tümü kaçak geçti.

Diyelim ki ben bir Suriyeliyim ve sınırı kaçak geçmek istiyorum. Seçeneklerim neler?

Bak, üç yol var. Birincisi; bir harita yardımıyla kendin gidebilirsin. Ama bunu yapacak akıllı bir telefona ihtiyacın var. Eğer seni yakalarlarsa geri gönderirler. En kötüsü de Yunanlılar tarafından dövülebilirsin. Yakınlarda oturan bir arkadaşımız var, ismi... . Bu şekilde gitmeye çalıştı ama Yunan polisi tarafından yakalanıp dayak yedi ve geri geldi.

Soyadı... mı?

Evet, onu tanıyor musun?

Onunla daha önce bir röportaj yaptık ama bu konudan hiç bahsetmedi ve daha önce hiç sınırı geçmeye çalışmadığını söylemişti?

(Gülümseyerek bir baş hareketiyle neden bize bundan bahsedilmediğini bilmediğini belirtti). İkinci yol deniz yolu. Bir kaçakçı bulmana da gerek yok. İhtiyacın olan tek şey plastik bir bot. Gitmeyi başarabilirsin, kaybolabilirsin veya yolunu bulabilirsin. Yunanistan'a bir kere ulaştın mı oradan da trene binip Almanya'ya yola koyulabilirsin. Almanlar seni mülteci olarak kabul eder. Üçüncü yol ise bir kaçakçı bulmak. Senden para isteyecek. Çok para isteyecek. İsteyeceği para senin o günkü şansına bağlı olarak değişir.

Kaçakçıyı nasıl bulursun?

Sınıra yakın bir yerde bir şehir vardı, adı neydi... Evet, Edirne. Oraya git. Kaçakçı arıyorsan, bir şekilde bulursun orda.

Almanya'daki arkadaşlarınızın herhangi bir sorunu var mı?

Kampta çok uzun süre kalmak zorundaydılar. Maaşları (Alman hükümeti tarafından verilen para) çok az. Bazıları oturma izni alamıyor.

Oturum izni alamayanlara ne oluyor? Sınırdışı mı ediliyorlar?

Hayır, ama orada beklemek zorunda kalıyorlar. Er geç alıyorlar ama ne zaman belli değil. Ayrıca oradaki kanunlar da değişik. Bizim kültürümüze göre eğer çocuğun kötü bir şey yaparsa onu kültürüne uygun olarak, bazen çok çok hafif biçimde tokatlayabilirsin. Ama orada çocuklara (cezalandırmak için) dokunursan onu hemen senden alırlar ve bir daha da çocuğunu göremezsin. Bazı arkadaşlarımın böyle tecrübeleri oldu.

Suriye kültüründe bir çocuğu dövme normal mi?

Elbette. Çocuk disipline edilmeli.

Avrupa'da yaşamaya başladığınızda oradaki kültürel farklılıklara maruz kalacağınızdan korkuyor musunuz?

Dürüstçe söylemek gerekirse bilmiyorum. Avrupa'daki arkadaşlarımla sık görüşemiyorum. Ama sanmıyorum. Mülteciler iyi muamele görüyor orada. Tabii ki zorluklar yaşayacağım ama kültürel konularda değil. Ben sadece Avrupa'yı sevmiyorum. Orada çok büyük boşluklar (kültürel yozlaşma) var ve bir Müslüman olarak Avrupa'daki bu boşlukları sevmiyorum. Bu tek yaşayacağım zorluk olurdu. Dili öğrenebilirim, orası kolay.

Avrupa'da mülteci statüsü alabilen Suriyelilerin en büyük avantajı nedir?

Suriyeliler için Avrupa'da mülteci olmak onların yararına değil. Asıl Avrupa'nın yararına mültecileri kabul etmek. Gençleri ve çocukları alıyorlar. Orada evlenecek veya orada doğacak hiçbir Suriyeli geri dönmeyecek Suriye'ye. Genç nesil Avrupa'da kalacak ve bu da nüfusu yaşlanan Avrupa için daha iyi.

Neden mülteciler arasında zengin Arap ülkelerine gitmeye yönelik bir akım yok?

Çünkü yakalandın mı hemen seni sınırın dışına atarlar. Ama Avrupa'da yakalanırsan sana ikamet izni verirler. Almanya'ya girer girmez insanların polise gidip mülteci olarak geldiklerini söylemelerinin sebebi bu. Elbette Yunanistan veya Arap ülkelerinde işler böyle yürümüyor. Senin mülteci olduğunu anlar anlamaz hemen sınır dışı ediyorlar.

Arap ülkelerinde kendinizi yerli gibi göstererek numara yapamaz mısınız?

Hemen anlarlar sahip olduğumuz aksandan. Gittiğim anda hemen Suriyeli veya Lübnanlı olduğumu anlarlar. Çok olmasa da dilin haricinde kültür ve gelenek farklarımız da var.

Yeni koşullara Almanya'da mı yoksa Suudi Arabistan'da mı daha kolay uyum sağlarsınız?

Almanya'daki yerel hayata Arap ülkelerine göre daha kolay adapte olurum. Ama beni kabul ederlerse Suudi Arabistan'a da giderim, nihayetinde aynı dili konuşuyoruz ve benzer bir kültürü paylaşıyoruz. Aslında param olsa Tokyo'ya giderdim.

Neden Tokyo? Avrupa ve Japonya arasındaki fark nedir?

Teknoloji. Çocukluk hayalim Japonya'ya gitmekti, onun için gitmek isterdim yoksa Japonya'yı iyi bildiğimden değil. Büyük ihtimal mülteciler Japonya'da da zorluk yaşıyorlardır.

Savaşta sonra Suriye'ye dönmek ister miydiniz?

Döneceğim. Ama eğer iyi ve istikrarlı bir hayat kurmuşsam burada veya Avrupa'da, yine de Suriye'ye sık sık ziyarette bulunurdum. Çünkü sonuçta hiçbir yer vatanın gibi olmuyor.

RÖPORTAJ #9, 10 TEMMUZ 2016

İZMİT, 17, ERKEK

Bize kendinden bahseder misin?

17 yaşındayım. Suriye Türkmeniyim. Savaş çıktığında 13 yaşındaydım. Akşam ezanından sonra kimse sokağa çıkmıyordu ve çatışmalar ezandan kısa süre sonra başlıyordu. Evde korku içinde otururken Kur'an okuyorduk. Sabahları da çatışmalar oluyordu ama karanlık çok daha fazla şiddeti beraberinde getiriyordu. Pek çok ev değiştirmek zorunda kaldık. Bir keresinde bomba tam mutfağımızın ortasına düştü ama patlamadı. Bu olay üçüncü değiştirdiğimiz evde oldu. Bomba Esad milisleri tarafından atılmıştı. Eğer patlasaydı ölmüştük. Evde 10 kişiydik ve misafirlerimiz vardı. Her bir detayı şu anda bile hatırlıyorum. Üç farklı ev değiştirmemize rağmen hep çatışmaların merkezinde kaldık. Evimizi çatışmalardan uzak bir yere taşıyorduk ama çatışmalar yine gelip bizi buluyordu. Sonunda babam bu savaştan uzak kalmamız için Türkiye'ye gitmemiz gerektiğini söyledi. Bu bizim tek seçeneğimizdi ve savaş bitince de dönmeyi bekliyorduk.

Muhalefet üyelerinin hangi gruba ait olduğunu anlayabiliyor muydun?

Evet, sakal ve kıyafetlerinden kimin hangi gruptan olduğunu anlayabiliyordum. Esad'ın adamları kıyafetlerinde Esad'ın fotoğrafını taşıdıkları için zaten çok barizlerdi.

Türkiye'ye ne şekilde girdin?

Kaçak.

Bir kaçakçının yardımıyla mı?

Hayır. Ayrılma kararını verdiğimiz zaman sınır kontrolleri çok esnekti. Jandarmalar bizi gördü ama görmezden geldiler. Böylece sınırı geçtik. Ama şimdi sınırı pasaportsuz geçmeye çalışanları yakalayıp Esad'ın adamlarına teslim ediyorlar.

Tıpkı bir Türk vatandaşı gibi Türkçe konuşuyorsun. Türkçeyi nasıl öğrendin?

Annem ve babam biz Suriye'deyken de Türkçe biliyorlardı. Ben de biraz biliyordum. Ama sokakta simit satmaya başlayınca pratik yaptım ve çok çabuk öğrendim.

Doğrudan İzmit'e mi geldiniz?

Önce Kilis'e, oradan da Adana-Osmaniye'ye gittik. 8 ay Osmaniye'de kaldık. Orada babam günlük 40 lira kazanıyordu. Bu parayla geçinemiyorduk. Bazen babam parasını patrondan alamıyordu. Kız kardeşimin kayınpederi İzmit'te yaşıyordu ve burada daha çok iş seçenekleri olduğunu söyleyerek İzmit'e gelmemizi teklif etti. İzmit'e gitmeye karar verdik. Şimdi babam burada çalışıyor. Ben de tıpkı ağabeyim gibi burada çalışıyorum.

Suriye'de okuyor muydun?

Okulu 7.sınıfta bıraktım. Burada eğitimime devam etmek istiyordum ama okullar beni kaydetmeyi reddetti.

Neden okula gitmekte ısrar etmek yerine çalışmayı tercih ettin?

Çalışmam lazım çünkü babam bir gün işe giderse üç gün dinlenmek zorunda. Onlara yardım etmeliyim.

İzmit ve Osmaniye'deki koşulları karşılaştırır mısın?

Osmaniye'deki kiralar aşağı yukarı 500 lira. Babam günlük 40 lira alırken ağabeyim de haftalık 100 lira alıyordu. Türk hükümeti de düzensiz aralıklarla yardım ediyordu. Burada ise kira 200 lira. İzmit daha konforlu, daha çabuk iş bulabiliyorsun. Osmaniye'de iş bulmak çok zordu.

Şimdi nerede çalışıyorsun?

Simit satıyorum. Bazen ağabeyimin çalıştığı çay ocağına gidip ona yardım ediyorum. Babam inşaatta çalışıyor. Ağabeyim evli. Eşi ve çocuğuyla beraber ayrı bir evde yaşıyor. Bizimle yaşıyordu ama ev çok kalabalık olduğu için kendi evlerine taşındılar. Şimdi annem, babam, ablam ve onun dört çocuğu hep beraber yaşıyoruz. Ablamın kocası Suriye'de, muhalefetle beraber Esad'a karşı savaşıyor.

Kendi yaşlıların arasında yerel Türklere arkadaşların var mı?

Hayır, hiç arkadaşım yok. Sadece amcamın oğlu var, o kadar. Evden sabah çıkıyorum akşam dönüyorum. (Bu röportajı ayarlayan kişiyi işaret ederek) Sadece bu abiyi tanıyorum.

Onunla nasıl tanıştınız?

Simit satmaya başladığımda bazı yerli gençler simit satmayı bırakmam için beni kovaladılar. Beni bıçaklarla tehdit ettiler. Bu abi durumu görünce bana yardım etti. Beni tehdit edenler ona Suriyelilerin burada ne işi var diye şikâyet ediyorlardı. Bir diğer sorun da buradaki Çingenerler ve Kürtlerin bir şeyler satarken Suriyelimiz demeleri. Bu yüzden yerli halk Suriyelileri sevmiyor. Onlar hakkında kötü algıları var çünkü Kürtler ve Çingenerler Suriyelilermiş gibi konuşup insanları rahatsız ediyor. Artık Suriyeli olduğumu söylemek istemiyorum. Antep veya Ağrıyı diyorum. Bir defasında birisi bana nereli olduğumu sordu. Ağrıyı dedim. Beş-altı gün sonra tekrar benimle konuşurken aynı soruyu sordu. Onu tanımadığım için bu sefer de Antepliyim dedim. Onunla dalga geçtiğimi sanıp çok kızdı.

Sen çok gençsin ancak Suriye hükümeti baban veya abini askere çağırdı mı? Veya muhalifler onların saflarına katılmanızı istediler mi?

Hayır, Suriye'deyken böyle bir şey yoktu. Fakat şimdi hükümet sokakta kimi görse askere alıyor.

Savaş yüzünden vefat eden bir aile üyen oldu mu?

Pek çok akrabam yaralandı ama hiçbiri ölmedi.

Avrupa'nın yaşamak için Türkiye'den daha iyi bir ülke olduğunu düşünüyor musun?

Aslına bakarsan Türkiye bizler için daha iyi. Türkmen olduğumuz için aynı dili konuşuyoruz. Oraya taşınırsak iletişim kuramayacağız insanlarla. Ama Suriyeli Araplar burada dil bilmedikleri için iş bulmakta çok zorlanıyorlar. Ayrıca Türkçe de öğrenemiyorlar. Belki de öğrenmeyi istemiyorlar. Avrupa'daki koşullar daha iyi. Ben yine de Türkiye'yi tercih ederim, burada rahatız.

Öyleyse burada mutlusun. Hangi koşullar altında buradan ayrılmayı düşünürdün?

Avrupa yolunun ölümden farkı yok. Eğer gitmeye karar verirsen kaçak gitmen lazım. Ne olursa olsun Avrupa'ya gitmeyeceğim. Burada kalacağım. Burası benim yurdum. Burada askerlik yapmak istiyorum. Bazı akrabalarım Ege Denizi'ni geçerek Avrupa'ya gittiler ama o yol 90% ölüm demek. Eğer illa ki gitmek istiyorsan hâlihazırda orada yaşayan birkaç kişiyi tanıyor olman gerek.

Avrupa'da mülteci olarak yaşayan arkadaşlarıyla konuşuyor musun?

Evet, genel olarak rahatlar. Hükümetler onlara kalmaları için ev ve aylık maaş veriyor. Benim yaşımdaykilerin çalışmaları yasak ve Avrupa'daki okullara kayıtlılar. Yine de, Türkiye bizim için daha iyidir.

Neden daha iyi?

Türkiye'ye tüm kalbimle çok güçlü bir şekilde bağlıyım. Türkiye'yi yurt olarak görüyorum.

Okula dönmek ister misin?

Tabii ki. Ama karar vermem lazım, iş mi okul mu? Şimdi çalışmam gerek. Ayrıca Türk alfabesini de bilmiyorum, okuma yazmam yok.

Simit satarak ne kadar kazanıyorsun?

Günlük ortalama 50 lira. Büyükbabam çalışmıyor. Babamın dinlenmesi gerek. En azından benim çalışmam onlara az da olsa yardım ediyor.

Türk devleti sağlık ve ücretsiz hastane erişimi gibi çeşitli konularda yardımcı oluyor mu?

Evet, bazı akrabalarım hasta oldu. Devlet onlara özel bir kart verdi. Böylece doktorlara ücretsiz muayene olabildiler. Ne zaman istersek hastaneye gidebiliyoruz. Ayrıca polis rutin kimlik kontrolü yaptığında da bu kartları gösteriyoruz.

Türkmen olduğun için Türk vatandaşlığı alman daha mı kolay?

Bizim vatandaş olmamız daha iyi ve Türkmenler Araplardan daha kolay vatandaşlık alıyor. Çalışırken sigorta yapılmıyor vatandaşlık olmadan. Bazı işlerde de çalışmamız mümkün olmuyor.

Peki ya Arap ülkeleri, oralarda yaşamak ister misin?

Arap ülkeleri Suriyelileri ülkelerine sokmuyor. Onlar namussuz. Neden Avrupa'da Suriyeliler iyi muamele görüyorken Arap ülkelerini tercih edeyim ki?

Savaştan sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

Evet döneceğiz. Ben orada doğdum. Suriye benim anayurdum. Ama Türk vatandaşlığı alıp askerliğimi yapabilirsem burada, Suriye'ye dönmem. Neyse, Suriye paramparça oldu ve gelecek 50 yıl boyunca da normale dönmeyecek zaten.

RÖPORTAJ #10 & #11, 17 AĞUSTOS 2016

İZMİT, 23, ERKEK

İZMİT, 21, ERKEK

Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

A: Biz Ma'arretü'n-Nu'man'danız. Teknik okulu bitirdikten sonra iki yıl boyunca marangozluk yaptım Türkiye'ye gelmeden önce. Babam 10 yaşındayken öldü, bu sebeple dayımın evinde erkek kardeşim, kız kardeşim ve annemle beraber yaşıyorduk.

B: Ben de ağabeyimin yolunu takip ederek marangoz olmak istedim ve teknik okula başladım ama savaş yüzünden bırakmak zorunda kaldım.

Savaşla ne zaman karşılaştınız?

A: 2012'deki kanlı katliamı ve Özgür Suriye Ordusu ile Hükümet güçleri arasındaki çatışmaları gördüm. Bu yeterli mi?

B: O katliamda ailemizden üç kişiyi kaybettik. Hükümet güçleri sokaktaki protestocuları rastgele öldürdü.

Gerçekten çok üzgünüm bu olayları duyduğum için. Ne zaman ve nasıl Türkiye'ye geldiniz?

A: Bizim şehrimiz için yapılan savaş sırasında İdlib'e taşındık ve Esad güçleri püskürtüldüğünde geri döndük. Orada tutunmaya çalıştık ama her şey çok pahalılaşmıştı.

B: İnsanlar hala her şeyden önce yemek satın almaya çalışıyor ve çok mecbur olmadıkça mobilya almıyorlar. Her neyse, sorun hammadde tedarikçisi bulmaktı. Yoksa talep iyi kötü yaşamamıza yeterdi.

A: Her şeyi geride bıraktık, dükkâna dayım göz kulak oluyor. Henüz bir zarar görmedi dükkân. Önce Antakya'ya giderek orada birkaç gün kaldık. Daha sonra İzmit'e geldik. Aslında İstanbul'a gitmek istiyorduk ama maddi durumumuzla orantılı kiralayacak bir yer bulamadık. İzmit daha ucuz.

Ülkeye yasal yoldan mı giriş yaptınız?

A: Öyle olmasını dilerdik. Ancak bizim bölgemizde hükümet hizmet vermiyor. Daha önceden de pasaportumuz yoktu o yüzden tek seçenek kaçak girmekti.

Kaçak girmek riskli miydi?

B: Askerler sınır kapısı geçtiğimiz yerden sadece birkaç yüz metre uzaktaydı.

Askerler sizi görse ne olurdu?

A: Bir şey olmazdı. Sınırı kaçak geçerken vurulan kimseyi duymadım şimdiye kadar.

Türkiye'de bir iş bulabildiniz mi?

B: Evet, yerel bir atölyede çalışıyoruz. Kardeşim daha tecrübeli olduğundan usta pozisyonunda işe alındı. Bu işi bulmadan önce bulaşıkçılık yaptım, ağabeyim de araba yıkıyordu. Sabahdan geceye kadar meşguldük ama yine de ancak bir oda kiralayıp yemek yiyecek kadar paramız oluyordu. Şimdi işler daha iyi, Türk işçilerle aynı maaşı alıyoruz.

A: Türkiye'deki sorun iş bulamamak değil. Sorun size adaletli şekilde ödeme yapacak bir patron bulmak. İş bulabilirsiniz ama genelde asgari ücretten daha az bir para almayı kabul etmeniz gerekir. Şimdiki patronumuz iyi birisi ve Türkler ne alıyorsa aynısını ödüyor. Türklerle aynı maaşı almaya başladığımızdan beri para biriktirebiliyoruz.

Avrupa'ya gitmek için para biriktiriyorsunuz, doğru mu?

A: Aynen.

Hangi Avrupa ülkesinde yaşamak isterdiniz?

B: İkimizde Fransa'ya gitmek istiyoruz. Dayımız bize küçükken biraz Fransızca öğretmişti. Mükemmel konuşamıyoruz ama en azından başlangıçta bize yardım eder.

Peki ya kız kardeşiniz ve anneniz, onları da yanınıza alır mısınız?

A: Yalnızca Avrupa'da yasal dokümanlarımızı almayı garantiledikten sonra. Yoksa maceraya gerek yok. Suriye'de basit ama güvenli bir hayatları var. Şimdilik. Eğer Esad şehre saldırırsa hızla Türkiye'ye gelecekler.

Zihninizdeki "Avrupa"yı tanımlar mısınız?

B: Yarını düşünmek zorunda olmayacağım bir hayat düşünüyorum. Basit bir hayat, karşılıklı saygının, hukukun, demokrasinin olduğu...

A: Eşitlik ve adalet, Avrupa dendiğinde aklıma gelen şey bu.

Türkiye yerine Lübnan veya Ürdün'e gitmeyi düşündünüz mü hiç?

A: Ürdün bizim için Suriye'den daha iyi değil. Lübnan zaten fazlasıyla kalabalık ve yeni mülteciler için fırsat yok.

Türkiye'nin Arap ülkelerine göre avantajları neler?

A: Coğrafi olarak çok geniş. Sınırsız iş seçenekleri mevcut. İnsanlar genelde iyi ve yardımsever. Ayrıca aynı dine mensubuz.

B: Hiçbir yere kayıt olmak zorunda değilsin. Duyduğumuz kadarıyla Ürdün'de ya Ürdün hükümetine ya da Birleşmiş Milletlere kayıt yaptırmak zorundasın. Burada istediğin yerde çalışabilir, yaşayabilirsin ve istediğin yere gidebilirsin.

Suriye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?

A: Bazen annemi ve kız kardeşimi bıraktığım için kendimi suçluyor ve dönmek istiyorum.

B: Ayrıldığıma hiç pişman değilim ve dönmek istemiyorum. Dönersek ne yapacağız? Bir kilo tuza 50 dolar mı verelim? Üstümüzden başka bir jet geçerken ölmek için dua mı edelim? Bitti artık. Suriye bitti. Belki bir gün "Yeni Suriye" kurulabilir ama hiçbir şey aynı olmayacak. Suriye'deki ailem için üzülüyorum. Eğer Avrupa'ya gidersek ailece tekrar bir arada olabileceğiz. Türkiye'de kalsak da öyle. Ama bir daha asla Esad rejiminin altında yaşamayacağız. Aile üyelerimin kanları onun tarafından döküldü ve onun altında asla yaşamayacağız.

RÖPORTAJ #12, 17 AĞUSTOS 2016

İZMİT, 35, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Türkiye'ye gelmeden önce Şam'da yaşıyordum. Matematik öğretmeniyim. Evliyim ve iki oğlum var.

Suriye'deki savaşa ilk olarak ne zaman şahit oldunuz?

Bir sabah okula geldim ve sınıfta öğrencilerimi bulamadım. Daha sonra neden orada olmadıklarını öğrendiğimde artık Suriye'de bizim için bir hayat olamayacağını anladım. İki öğrencim okuldan eve dönerken çatışmalar arasında kalarak hayatlarını kaybetmişti. Bunu duyan aileler artık çocuklarını okula göndermek istemiyordu ve o gün bu yüzden benim sınıfım bomboştu. Kendi kendime "Artık Suriye'yi terk etme zamanı gelmiştir" dedim.

Türkiye'de nasıl geldiniz?

Önce Ürdün'e gitmeyi düşündük. Fakat daha önce oraya gitmiş olan tanıdıklarımızla irtibata geçtiğimizde bu fikirden vazgeçtik.

Neden vazgeçtiniz? Ve neden ilk aklınıza gelen ülke Türkiye olmadı?

Vazgeçtik çünkü Ürdün'de hayatın çok pahalı olduğunu öğrendik. Suriyelilerin kamplarda kötü koşullarda yaşadığını, Ürdünlülerin çok da kibar olmadığını duyduk. Aynı dili konuştuğumuz için öncelikle Ürdün'ü düşünmüştük. İlk olarak aklımıza Türkiye'nin gelmemesinin nedeni Türkçe bilmememizdi. Bu bizi korkuttu. Dilini bilmediğiniz bir ülkede yapayalnız iki çocuğunuzla kalmak çok zor.

Burada çalışıyor musunuz? Öğretmen olduğunuzu söylediniz. Mesleğinizi Türkiye'de de yapabilir misiniz?

Evet çalışıyorum. Ama öğretmenlik yapmıyorum ne yazık ki. Öyle bir şansım yok. Bir kamyon parkında çay servisi yapıyorum. Günlük 50 lira alıyorum.

Bu para geçiminiz için yeterli mi?

Hayır, asla. İki küçük çocuğum var. Biri 4 diğeri 6 yaşında. Onların iyi beslenmesi gerekiyor. İyi koşullarda yaşaması gerekiyor ve ben bunu kazandığım para ile sağlayamıyorum. İşte bu yüzden Avrupa'ya gitmek istiyorum. Burada insanlar çok iyi evet ama mülteci politikaları kötü. Bir öğretmen olarak çay servisi yapmak zorundayım. Ellerine geçen fırsatı kullanamıyorlar. Benim gibi eğitilmiş, kalifiye birçok Suriyeli var ama hepsi Suriye'deki işleri ile ilgisi olmayan işlerde çalışıyorlar.

Avrupa'ya gittiğinizde öğretmenlik yapabilecek misiniz?

Bilmiyorum. Bahsettiğim şey bu değil. Öğretmenlik değil belki ama Arapça tercümanlık yapabilirim. Muhasebe işi yapabilirim. Basit bir büro çalışanı olabilirim. Ama çaycı değil. Avrupa insana değer veriyor.

Kaçak olarak sınır geçmekten korkmuyor musunuz?

Korkuyorum. Televizyonda gördüklerim, duyduklarımız beni çok korkutuyor. Hele ki iki küçük çocukla sınırı geçmek çok zor. Ama onların geleceği için bu riski almak zorundayım.

Nasıl geçeceksiniz peki? Deniz yoluyla mı?

Hayır. Asla. Eşim de ben de yüzmeye bilmiyoruz. Bilsek bile batan bir botta bunun bir faydasının olabileceğini düşünmüyorum. Hem yanımızda çocuklarımız var. Bu sebeple bizim için en son seçenek deniz yolu. Biz kara sınırından geçeceğiz.

Birisinden yardım alacak mısınız?

Evet. İnternet üzerinden irtibat kurduğumuz bir adam var. Kişi başı 1000 dolar karşılığında bizi sınırdan geçirecek. Çocuklar için kişi başı 500 dolar alacağını söyledi. Bütün birikmiş paramızı bunun için harcayacağız.

Avrupa'ya uyum sağlayamayacağınızdan korkmuyor musunuz?

Hayır. Dediğim gibi ilk başta Türkiye'ye gelmek de bizim için korkutucuydu dil nedeniyle. Ama o korkuyu üzerimizden attık. Hem eşim de ben de biraz İngilizce biliyoruz. Türkiye'ye geldiğimizde Türkçe bilme avantajımız yoktu.

İngiltere'ye mi gitmek istiyorsunuz?

Hangi ülke olacağını bilmiyorum. Ama hayır, İngiltere için konuşmadım. Avrupa'da neredeyse herkes İngilizce biliyor. Bunu kastettim.

Avrupa'ya daha önce gitmiş olan arkadaş ya da akrabalarınız var mı?

Evet, birkaç arkadaşım var. Biri Norveç'te diğeri Almanya'da. Norveç'te bulunan arkadaşım hala kampta bekliyor. Almanya'daki ise kendi hayatını kurdu. Onun birikmiş parası oldukça fazlaydı. O yüzden rahat edebildi.

Neden zengin Arap ülkelerine gitmeyi düşünmediniz?

Diyorum ya, eğer imkân olsaydı ilk seçeneğim buralar olurdu. Fakat biz Suriyelileri kabul etmiyorlar. Kaçak girmenin de bir yolu yok.

Eğer savaş biterse Suriye'ye geri döner misiniz?

Elbette. Orası benim vatanım. Neden dönmeyeyim. Ben öğretmenim. Hayatıma kaldığım yerden devam edebilirim.

İZMİT, 70, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Ben Halepliyim. Türkmenim. Anam da babam da Türkmen. Orada doğdum, orada büyüdüm, orada ölecektim ama bu savaş çıktı işte. Bir oğlum iki kızım var. Karım savaştan çok önce vefat etti. Kızlarımın biri evli. Şimdi kocasıyla çocuklarıyla birlikte Suriye’de. Biz, oğlum ve boşanmış olan kızımın birlikte Türkiye’ye geldik. Kızımın iki çocuğu, oğlumun karısı ve iki çocuğu var. İki çocuğundan biri evli. O gelin de bizimle. Hep birlikte bu gördüğün evde yaşıyoruz.

Suriye’de hayatınız nasıldı?

Ekip biçerdik. Ben köyde doğdum, köyde yaşadım. Oğlum evlendikten sonra köyden çıkmıştı. Sonra da karımı kaybettim. Ancak kızlarım yine yakın köylerde evliydi. Güzel bir hayatımız vardı. Sonra kızım boşanıp iki çocuğuyla benim yanıma geldi. Torunlarımla vakit geçiriyordum. Ne yaparsın başka bu yaşta... Bir evimiz, hayvanlarımız, tarlamız vardı. Bize yetiyordu.

Neden köyünüzü terk edip Türkiye’ye geldiniz?

Oğlum köyde değildi. Bizim gibi köyde olsaydı belki o da geç farkına varacaktı savaşın. Ama çalıştığı fabrikanın tepesine bomba düşmüş. Arkadaşları ölmüş, oğlumla beraber bir kısmı yaralanmış. Sonra geldi bana dedi ki; baba artık gitme vakti. Bu savaş köy şehir dinlemeyecek. Önce istemedim. Hayvanları ne yapacağız dedim. Sonra kabul ettim. Çok ucuza gitti ama sattık. O parayla işte Avrupa’ya gideceğiz diyor oğlum şimdi. Üzerine ekleyeceklermiş. Bilmiyorum.

Siz Avrupa’ya gitmek istemiyor musunuz?

Evladım, ben zaten 70 yaşındayım. Ben köyümden çıkmamıştım, bu savaş olmasaydı da çıkmazdım. Neden gitmek isteyeyim. Ben Türküm, Türkmenim. Türkçe bilirim. Yine de buralar da bana yabancı geliyor. Doğup büyüdüğüm toprağı arıyorum. Avrupa kim bilir nasıl gelecek bana.

Siz değil fakat çocuklarınız ve torunlarınız uyum sağlayabilecek mi Avrupa’ya?

Ben sağlayamam. Buraya bile sağlayamadım ama torunlarım çalışkandır. Çalışırlar, Avrupalıya sevdirebilirler kendilerini. Yine de keşke imkânlar olsa da burada kalsak. Suriye olmuyorsa burası da benim vatanım.

Burada nasıl geçiniyorsunuz? Ailede çalışan kimse var mı?

Oğlum bacağından ameliyat olmuştu Suriye’de. İş kazası geçirmişti. Sakat kaldı. Biri evli olan iki erkek torunum çalışıyorlar. Kızımdan olan torunlarım daha küçük. Okula gitmeleri lazım ama gidemiyorlar.

Neden gidemiyorlar?

E para yok. Bu iki odalı evde kaç kişi kalıyoruz görmüyor musun?

Başka bir şehre gitmeyi denediniz mi?

Burada iş bulmaları çok kolay oluyor torunlarımın. Bir işten ayrılrsa diğeri var. Başka şehre gitsek ne yapacağız. Biri 25 yaşında diğeri 17 yaşında. İkisinin de mesleğı yok. Küçük olan liseyi bile bitiremedi savaş çıkınca.

Şimdi ne iş yapıyorlar?

Büyük olan çay ocağında çalışıyor. Günlük 50 lira alıyor. Küçüğü simit, küçük elektronik filan satıyor. Nerede iş bulsa koşuyor. Akşamları da bazen abisinin yerine çay ocağına bakıyor.

Kiranız ne kadar?

600 lira.

İnsanların size yaklaşımı nasıl? Suriyeli olarak mı görüyorlar Türk olarak mı?

Suriyeli Türk olarak. Suriyeli Araplar garip insanlar. Türkler ne yaparsa yapsın şikâyet ediyorlar. Burası da bizim vatanımız. O yüzden şikâyet etmeye hakkımız yok. İnsanlar da yardım etmeye çalışıyorlar. Suriyeli Araplara kiraya vermiyorlar evlerini ama biz bu evde oturabiliyoruz.

Neden kiraya vermiyorlar?

Çünkü onlar evleri çok kötü kullanıyor. Geçen bu yan apartmandan bir Suriyeli aile çıktı. Lavaboyu bile kırmışlar. Banyoda fayans kalmamış. Biz de kalabalığımız ama düzgün kullanıyoruz evi.

Aileniz hangi Avrupa ülkesine gitmek istiyor?

Hollanda'ya gitmek istiyorlar.

Neden?

Orada torunumun bir arkadaşı varmış. Yardımcı olabilirmiş bize. Aslında yardımcı olamaz ama işte... Hiç tanıdıklarının olmadığı bir ülkeye gitmeye korkuyorlar.

Eğer Suriye'deki savaş biterse geri dönmek ister miydiniz?

Tabii ki evladım. Dedim ya orası benim vatanım, toprağım. Ben başka yerde yaşamak istemiyorum.

Evinizle ilgili haber aldınız mı? Hala duruyor mu?

Evet duruyormuş. Ama köy neredeyse boşalmış. Kimsesi olmayan yaşlılar kalmış, bir de kadınlar. Evime bir şey olmazsa dönerim ben. Köyümde öleyim.

RÖPORTAJ #14, 2 AĞUSTOS 2016

ESKİŞEHİR, 27, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Kişisel bilgilerimi vermek istemiyorum. Savaştan önce karım ve üç çocuğumla beraber İdlib, Ma'arretü'n-Nu'man'da yaşıyordum. İyi bir işim, hayatım ve ailem vardı. Şimdiyse hayatımda hiçbir şey yok. Her şeyimi kaybettim.

Eğer bu soru size rahatsız etmeyecekse, savaşın nasıl başladığı ve hayatınızı nasıl etkilendiğini anlatır mısınız?

Ülkede pek çok adaletsizlik vardı. Eğer Baas'dan isen, her şeye erişebilirdin. Ama Esad hakkında tek kötü söz söylersen aklıktan ölürdün. İşte biz buna karşı isyan ettik.

Yani siz bir muhalif miydiniz?

Evet, muhaliftim. Çatışmaya katıldım. Başka seçeneğimiz yoktu. Esad bize başka bir seçenek bırakmadı. Karımı ve üç çocuğumu kaybettim. Onları Esad güçleri öldürdü. Ailem, hayatım... Hepsini aldılar benden.

Türkiye'ye gelmeye nasıl karar verdiniz?

Her şeyi kaybettikten sonra. Hiçbir şeyim kalmadı.

Sınırı nasıl geçtiniz?

Antakya yakınlarındaki araziden. Kaçak olarak tabii ki. Önce bir mülteci kampında kaldım daha sonra bir arkadaşım Eskişehir'de benim için bir iş olduğunu söyledi ve buraya geldim.

Neden Türkiye'ye gelmeyi tercih ettiniz?

Çünkü Türkiye benim tek seçeneğimdi. O cehennemden kaçmak istedim.

Şimdi nerede çalışıyorsunuz?

Kereste fabrikasında. Başka bir yerde çalışmadım.

İşiniz sizi tatmin ediyor mu?

Evet, fazlasıyla. Patronum ve iş arkadaşlarım iyi insanlar. Maaşım yalnız bir kurt olarak yaşamama yetiyor. Fabrikada kalmama izin verdikleri için kira ödememe de gerek yok.

Ama yine de Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz, neden?

Evet, yine de Avrupa'ya gitmek isterdim. Bunun ekonomiyle veya kültürel sorunlarla ilgisi yok. Türkiye'yi ve Türk halkını seviyorum. Bize karşı nazikler. Ama burada korkuyorum. Suriye Türkiye'nin çok yakınında. Suriye istihbaratı, Esad güçleri beni bulabilir. Biliyorsun ben muhalifim. Hep bu korkuyla yaşıyorum.

Sizi Avrupa'da bulamayacaklarını mı düşünüyorsunuz?

Evet, çünkü Avrupa'nın Türkiye'den daha güçlü kanunları var.

Avrupa'ya gidecek olmanızın tek nedeni bu mu?

Tam olarak değil. Burada rahatım. Ama burada... burada daha fazla ilerleyemiyorum. Burada yeniden bir aile kuramam. Avrupa'da bunu yapabilirim sanırım. Fırsatlar çok fazla.

Avrupa'ya ne şekilde gitmeyi planlıyorsunuz? Deniz yoluyla mı yoksa...

Evet deniz yoluyla. Bu en ucuz yol ve gitmek için birkaç kişiyle temasa geçtim.

Kaçakçılar mı?

Evet.

Avrupa'da olan arkadaşlarınız var mı?

Hayır, yok.

Hangi ülkeye gitmek isterdiniz?

Almanya.

Neden?

Bilmiyorum. Sadece Alman Hükümeti'nin mültecilere karşı hassas ve toleranslı olduğunu duydum.

Bazı zengin Arap ülkeleri de var ve...

Yok, yok, yok. Diğer Arap ülkelerine gitmek istemem.

Tamam. Peki, Avrupa'da uyum sorunları yaşayacağınızı düşünüyor musunuz kültür ve dininizle ilgili olarak?

Sanmıyorum. Çünkü açık fikirli birisi olduğumu düşünüyorum. Her yere kolaylıkla uyum sağlayabilirim.

Suriye'ye savaştan sonra geri dönmeyi düşünüyor musunuz?

Hayır, asla. Gerçekten çok kötü anılarım var orada. Kesinlikle geri dönmeyi düşünmüyorum.

RÖPORTAJ #15, 2 AĞUSTOS 2016

ESKİŞEHİR, 24, KADIN

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Savaştan önce Şam Üniversitesi, İngiliz Dili Bölümünde okuyordum. Annemle beraber yaşıyordum. Bir ağabeyim var, evli ve kendi ailesiyle ayrı bir evde yaşıyor. Kendisi tercüman, eşi de kimyager. Şam'da bir eczaneleri vardı. Çatışmalar başladığında ne olduğunu anlayamıyorduk. Sonrasında bazı yaralılar ağabeyimin eczanesine gelip yardım istemeye başladılar. Karısı ve diğer çalışanlar herkese yardımcı olmaya çalışıyordu ama iş tehlikeli bir hal almaya başladı. Çünkü Esad destekçilerine yardım etseniz, sizi Esad'ı desteklemekle suçluyorlardı. Yok muhalifleri destekleseniz, insanların gözünde muhalif oluyordunuz. Güvende değildik. Tek tehlike bu da değildi. Roketler sonunda bizim mahallemize de düşmeye başladı. Bu olaydan sonra ağabeyim ve ailesiyle oturup konuştuk. Sorunu çözenin yollarını aradık. Türkiye'ye gelmeye karar verdik. O zamanlar öğrenciydim ama sokaktaki şiddet nedeniyle üniversiteye gidemiyordum. Güvende olmak için üniversiteyi bırakıp Türkiye'ye geldim.

Ne zaman ve nasıl Türkiye'ye geldiniz?

İki yıl kadar önce. Buraya yasal şekilde geldik. Pasaportlarımız olduğu için uçakla Adana'ya indik. Türkiye'deki şehirler hakkında bir fikrimiz yoktu. Adana'da 3-4 ay kadar kaldık. Daha sonra ağabeyim Eskişehir'in güvenli ve modern bir şehir olduğunu, sınırdan çok uzakta olduğunu söyledi. Eskişehir'de iş bulabileceğimizi ve düzenli bir hayata sahip olacağımızı düşündük. Ayrıca aklımda Eskişehir'de üniversite eğitimimi devam ettirmek de vardı.

Daha sonra ne oldu?

Eskişehir'e taşındık ve ağabeyim iş buldu. İlk işi uzmanlığıyla ilgili değildi. Bir evcil hayvan dükkânında çalışıyordu. Şimdi bir tercüme bürosunda çalışıyor ve Türkçe öğrendi. Bazen bana da iş bulduğunda Arapça-İngilizce tercüme yapıyorum. Ağabeyimin eşi Türkiye'de doğum yaptı ve doğum nedeniyle çalışmıyor şu anda. Küçük bir bebekleri var.

Neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Çünkü ağabeyimin maaşı hepimize bakmaya yetmiyor. Küçük bir evde hep beraber yaşıyoruz. Bir bebekleri var ve ev gerçekten çok küçük. Ben üniversitede eğitim görmek istiyorum. Türkiye'de bu mümkün değil. Bir hükümet desteği yok ve iyi bir hayat yaşayarak üniversiteye gitmek istiyorsam paraya ihtiyacım olacak, para için de çalışmam gerekecek. Her ikisini de aynı anda yapamam. Üniversite benim hayalimdi. Eğer Avrupa'ya gidebilirse annemle beraber yaşar ve üniversitede okuyabilirim.

Hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz?

Aslında İngiltere'ye gitmek istiyorum. Ama eğitim ücretsiz değil orada. Kayıt parası ödemen gerekiyor. Eğitimle alakalı olarak mültecilerin statülerini bilmiyorum. İngiltere çocukluktan beri benim hayalim, ama şu anda Almanya'ya gitmek birincil hedefim. Almanya'ya giden birkaç arkadaşım oldu ve orada mutlular. Alman hükümetinin onlara ekonomik destek ve ev tahsis ettiğini söylüyorlar.

Avrupa'da akrabalarınız var mı?

Evet, Avusturya'da olan bir kuzenim var. O da mutlu bulunduğu yerde.

Arkadaşlarınız veya akrabalarınız Avrupa'da sorun yaşıyorlar mı?

Bürokratik belgeler ile ilgili ufak tefek sorunları var ama detayları bilmiyorum. Bir arkadaşımın dediğine göre bazı Almanlar mültecileri istemiyor ve bu konuyla ilgili de problemler var. Yine de Avrupa'da mutlular.

Avrupa'ya nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Bilmiyorum. Bazı seçenekler var ama ben yasal yoldan gitmek istiyorum. Ağabeyim vize almanın çok zor olduğunu söylese de ilk önce bunu denemeyi istiyorum.

Eğer vize alamazsanız nasıl bir yol deneyeceksiniz?

Denizden gitmeye korkuyorum. Bebeğim var yanımda, o nedenle çok tehlikeli bu seçenek. Bir diğer yol da kara sınırından geçmek. Edirne'den Bulgaristan'a gitmeyi deneyeceğiz.

Hiç irtibatınız var mı yoksa kendiniz mi deneyeceksiniz?

Edirne'ye gittiğinde birini bulabilirsin veya İnternet'ten birilerini bulmayı deneyebilirsin. Orası işin en kolay tarafı.

Daha önce hiç zengin Arap ülkelerine gitmeyi düşündünüz mü? Örneğin Suudi Arabistan, Kuveyt, Katar gibi ülkeler?

Hayır, çünkü onlar mültecilere izin vermiyor. Önce vize alman gerekiyor ve eğer Suriyeli isen vize almak çok zor. Para kapıyı açıyor ama eğer param varsa neden burayı bırakayım ki?

Sizin için Suudi Arabistan'a gitmekle Almanya'ya gitmek arasındaki farklar nelerdir?

Eğer Almanya'ya gidersen birkaç sene sonra yerli halk gibi yaşayabilirsin. Uyum sağlayabilirsin veya insanlar sana alışabilir. Ama Suudi Arabistan'da böyle olmuyor. Eğer Suudi değilsen, ikinci sınıfsın. Ve bir kadın için Suudi Arabistan'da yaşamak hapiste yaşamakla aynı şey. Şimdi sen bizim de Arap onların da Arap olduğunu düşünüyorsun ama aramızda büyük farklılıklar var. Örneğin Suriye'de bir kadın üniversiteye gidebilir veya bir işte çalışabilir. Ama Suudi Arabistan'da bu mümkün değil. Benim hayallerim var. Evde oturmak ve sadece çocuk büyütme istemiyorum. Eğer Suudi Arabistan'a gidersek üniversitede okuyamam, sokaklarda tek başıma gezemem.

Avrupa'da sahip olduğunuz kültür veya dini inancınız sebebiyle sorunlar yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Bilmiyorum. Benim açımdan sanmıyorum. Çünkü din insan ilişkilerinde benim için bir sorun değil. Avrupa kültürüne uyum sağlayabilirim. Dillerini anında öğrenebilirim. Ayrıca iyi derecede İngilizce biliyorum. Batı kültürü benim alışık olmadığım bir şey değil.

Savaş biterse Suriye'ye dönmek ister misin?

Bu konuyu hiç düşünmedim. Çok ciddiym. Ama şu anda dönmek istemiyorum. Suriye'de savaş bittiğinde işlerin iyi gideceğine veya herhangi bir şeyin değişeceğine inanmıyorum. Her şey bitse dahi bizim orada bir şeyimiz kalmadı. Evimiz ve ağabeyimin eczanesi bombalandı. Geriye hiçbir şey kalmadı. Ama bazen eski yaşantımı özleyorum. Suriye bizim toprağımız ve Suriye'yi tekrar görmek isterim. Belki sadece ziyaret için gideriz savaş biterse. Ama hepsi bu kadar.

RÖPORTAJ #16, 2 AĞUSTOS 2016

ESKİŞEHİR, 26, KADIN

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Humus'ta doğdum ve liseyi orada bitirdim. Liseden sonra evlendim ve üç çocuğum oldu. Kocam mühendisti. Türkiye'ye gelene kadar hiç çalışmadım. 3 yaşında ikiz oğullarım ve 5 yaşında bir kızım var.

Suriye'deki savaşa ne zaman şahit oldunuz? İlk defa ne zaman karşılaştınız?

Savaşa ilk şahit olduğumda kızımınla beraber neredeyse ölüyorduk. Hamileydim ve kızım da bebektir daha. Eşimle şehir merkezinde buluşmak için bekliyorduk. Daha sonra hala anlamadığım bir şeyler oldu. Bir anda ortalık karıştı ve silahlar ateşlendi, çapraz ateşte kaldık. Bu olaydan önce de bomba ve silah seslerini duyuyordum evdeyken. Genelde geceleri başlıyordu. Ama bu defa öğlen başladı ve tam ortasında kaldık. Ondan sonra Suriye'de hiçbir şeyin iyiye gitmeyeceğine karar verdim. Eşimi ikna ettim ve Türkiye'ye taşındık. Ayrıca ağabeyim de Türkiye'deydi o sırada ve bize yardımcı oldu. Buraya geldiğimde hamileydim. İkizlerim Eskişehir'de doğdu.

Hastane hizmetleri sizin için ücretsiz miydi?

Evet, hastaneye hiçbir ücret ödemedik. Mülteci kartımız vardı ve bu kartla tüm devlet hastanelerinden ücretsiz faydalanıyorduk. Ama ilaçlar ücretsiz değil ve gerçekten çok pahalı.

Abinizin burada olmasının dışında, neden Türkiye'yi tercih ettiniz?

Çünkü bu tek seçenektir. Türkiye'yi Avrupa'ya gitmeden önceki geçici bir liman olarak gördük.

Türkiye'de hangi şehirlerde bulundunuz? Neden Eskişehir'de yaşamayı tercih ettiniz?

Sadece Antakya ve Eskişehir'i gördük, diğer şehirleri görmedik. Eskişehir de tek seçeneğimizdi çünkü ağabeyim burada yaşıyordu.

Burada bir işte çalışmayı hiç düşündünüz mü?

Aslında çalışıyorum burada ama bir dükkân veya benzeri yerde değil. Evde dikiş ve örgü işi yapıyorum, yaptıklarımı da satıyorum. Bazı dükkânlar yaptığım bu el işlerini satın alıyor.

Eşiniz çalışıyor mu?

Evet. Kendisi elektrik mühendisi ama uzmanlığıyla ilgili bir iş bulamadı. İnşaatlarda çalışıyor ve elektrik hatlarını çekiyor. Basit bir işi var ve maaşı üç çocuğa yetmiyor.

Türkiye'den bu nedenle mi ayrılmak istiyorsunuz?

Evet. Ayrıca çocuklarımla geleceğini düşünüyorum. Türkiye'de eğer iyi bir evde yaşamak istiyorsanız çok para ödememiz gerek. Geçen kış bebeklerim sürekli hastaydı çünkü eski bir evde kalıyoruz ve ısıtma sistemi yok. Maddi durumumuz iyi bir ev kiralamaya yetmiyor. Kocam dil sorunu nedeniyle mühendis olarak çalışmıyor.

Hangi ülkeye gitmek isterdiniz?

İngiltere'ye gitmek istiyoruz çünkü kocam İngilizce konuşabiliyor ve ben de biraz biliyorum. Çocuklarımızın orada iyi eğitim alacağını ve kocamın da uzmanlığına bağlı bir iş bulabileceğini düşünüyoruz. Türkiye'de ne halk ne de hükümet sana yardımcı olmaz. Maaşlar çok değil. Eğer Suriyeli isen basit bir işçi olarak çalışmalısın ve Türk patronlar için ucuz bir iş gücün sadece. Biz zengin bir yaşam istemiyoruz. Sadece Suriye'de yaşadığımız hayat gibi bir hayat istiyoruz. Burada sadece mülteciyiz ve kötü koşullarda yaşıyoruz. Evimde fareler var. Kim böyle bir hayat ister ki?

Neden mültecilerin maaşları Türk vatandaşlarından daha düşük?

Çünkü çalışmak zorundalar. Bir iş seçme ve "Ah, teklifinizi reddediyorum, üzgünüm" deme lüksümüz yok. Ayrıca Suriyelilerin sigortası da yok. O yüzden burada Türklere göre ucuz iş gücüyüz. Türk işçiler asgari ücretten daha az maaşa veya sigortasız çalışmazlar. İşte bu yüzden çoğu Türk Suriyelileri istemiyoruz, onlar yüzünden iş bulamıyoruz diyor. Biz de bu koşullarda çalışmak istemiyoruz. Bu bizim hatamız değil. Hükümetin işyerlerinin koşullarını kontrol edecek bir kontrol mekanizması yok. Yetkililerin her şeyin farkında olduğunu düşünüyorum. Ama buna göz yumuyorlar. Sebebini bilmiyorum ama Türk insanının bu olaydaki tepkisi çok gereksiz. Hükümete karşı ayağa kalkmalılar, Suriyelilere değil.

Türklerden yana herhangi bir ayrımcılığa maruz kaldınız mı?

Ben kalmadım. Ama eşim sürekli Suriyeliler hakkında şikâyetleri duyuyor.

Bu şikâyetler taciz edici bir şekilde mi?

Hayır, ama gerçekten çok rahatsızlık veriyorlar.

Avrupa'ya nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Bilmiyorum. Çocuklarımın güvenliğini düşünmeliyim. Bunun için denizden gitmek istemiyorum. Korkuyorum. Hep deniz yolunu deneyen Suriyeliler hakkında kötü haberler görüyoruz. Edirne'den gidebiliriz ama kaçakçılar için para biriktirmemiz gerek. Yasal yollar daha pahalı ve garantisi yok. Sonunda vizeyi alamayabilirsin.

Tamam, Türk sınırını geçtiniz ve Avrupa'dasınız. İngiltere'ye gitme planınız nedir?

Bilmiyorum. Biz sadece İngiltere'ye gitmeyi diliyoruz. Herhangi bir Avrupa ülkesi de olur.

Avrupa'ya gitmiş arkadaş veya akrabalarınızla irtibatınız var mı?

Evet, kuzenim ailesiyle beraber İsveç'te ve Norveç'te de bir arkadaşım var.

Bu ülkelerde herhangi bir sorunları var mı?

Evet, kuzenim hala mülteci kampında. Ne olacağını bilmiyorlar. Hükümet onları sınır dışı edebilir. Kuzenim kampta dil öğreniyor. Hükümet tarafından düzenli olarak mülakata çağırılıyorlar.

Avrupa nüfusunun çoğu Hristiyan. Neden Müslüman ülkeler yerine Avrupa'da yaşamayı tercih ediyorsunuz?

Avrupa Müslüman ülkelere göre daha varlıklı.

Suudi Arabistan, Katar gibi varlıklı Arap ülkeleri de var?

Evet, bu ülkeler varlıklı ama mültecileri istemiyorlar. Vize vermiyorlar. Sınırlarını kaçak olarak geçemezsiniz. Eğer yasadışı olarak ülkelere girerseniz doğrudan sınır dışı ederler. Buna ek olarak kültürümüz de farklı. Evet, hepimiz Arap halkıyız ama kültürlerimiz farklı. Suudi Arabistan'da kadın hür bir şekilde yaşayamıyor. Çok sert İslami kurallar var. Suriye bu ülkelerden daha liberal. Örneğin Suudi Arabistan'a gitme şansımız olsa reddederim. Beni her kadın anlayabilir. Örneğin sen (araştırmacıya sorarak), bir kadın olarak, Suudi Arabistan'da yaşamak ister miydin?

Avrupa'da din ve kültürünüzle ilgili sorun yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Sanmam. Suriye'de Hristiyan arkadaşlarımız vardı. Eşimin patronu Hristiyan'dı. Eğer ben yeni bir ülke ve kültüre uyum sağlayamamam dahi çocuklarımın sağlayacağını düşünüyorum. Onlar daha çok küçük. Avrupa'da okuyacaklar ve Avrupa kültürünün içinde büyüyecekler.

Eğer savaş biterse dönmek ister misiniz Suriye'ye?

Hayır, dönmek istemiyorum. Hiçbir şeyin aynı olacağını düşünmüyorum. Çocuklarımı savaş-sonrası Suriye'de büyütme istemiyorum. Onlar daha iyi bir hayatı hak ediyorlar.

RÖPORTAJ #17, 3 AĞUSTOS 2016

ESKİŞEHİR, 29, KADIN

Bize kendinizden bahseder misiniz? Suriye'deki hayatınız nasıldı?

Suriye, Halep'te doğdum. Türkmenim. Savaştan önce Halep'te eşim ve kızım ile beraber yaşıyordum.

Savaşla karşılaşmanız nasıl oldu?

Başlangıçta bazı protestolar oluyordu. Muhalifler Esad'ı protesto ediyordu. Daha sonra Esad'ın destekçileri de bir karşı-protesto organize etti. Daha sonra birileri ateş açtı. Panik halinde koşuyorduk. Hala o günkü her detayı hatırlıyorum. Yerde yatan ölümler vardı. Bir sonraki haftadan itibaren yıkılmış binaları da görmeye başladım...

Türkiye'ye nasıl geldiniz?

Sınır kapısından ve kaçak olarak. O anda pasaportumuz yoktu. Kocam da Türkmen ve benimle karşılaştıracak olursak çok daha iyi Türkçe konuşur. Sınır muhafızlarına Türkmen olduğumuzu söylediğimizde çok yardımcı oldular. Önce iki ay kampta kaldık ama koşullar dört yaşındaki kızım için çok kötüydü. Kocamın bazı arkadaşları Eskişehir'deydi ve onlarla iletişim kurduk. Ardından kamptan ayrılabilirdik.

Buradaki iş imkânları nasıl, bir iş bulabildiniz mi?

Başta pek fikrimiz yoktu ama eşim hızlıca bir iş bulamasa da akrabalarımızın olduğunu ve onların yanında kalabileceğimizi düşündük. 5 ay boyunca beraber yaşadık. Kocam, ben, kızım, kayınvalidem, kayınpederim ve eşimin akrabaları. Toplam dokuz kişi aynı evde kalıyorduk.

Akrabalarınız neden sizden önce Türkiye'ye gelmeye karar vermişlerdi?

Evleri bombalanmıştı. Şans eseri kurtuldular o sırada şehirde oldukları için.

Türkiye'de yaşayan başka yakın akrabalarınız var mı?

Kocamın büyükbabası ve kardeşiyle eşi ve çocukları da burada, Eskişehir'deler. Kız kardeşim İzmit'te ve erkek kardeşim de Kayseri'de.

Onlarla düzenli olarak irtibatınız var mı?

Elbette, her gün konuşuyoruz.

Onlar da Türkiye'den ayrılmayı planlıyorlar mı?

Erkek kardeşimin bu tür bir planı yok ama kız kardeşim ve eşi düşünüyorlar.

Öyleyse erkek kardeşiniz Türkiye'de mutlu, doğru mu?

Evet, çünkü iyi bir işi var ve birkaç arkadaş da edindi Kayseri'de. Bir fabrikada çalışıyor. Türkçesi çok iyi olduğundan fabrikada aynı zamanda Suriyeli işçiler ve şefler arasında tercümanlık da yapıyor. Fabrika Ortadoğu ülkelerine mal satıyor ve ithalat/ihracat ilişkilerinde yardımcı oluyor. Hatta bir keresinde bir iş gezisine dahi gitti tercüman olarak.

Peki ya kız kardeşiniz, onun Türkiye’den ayrılmayı istemesine sebep olan şey nedir?

Benimle aynı. Burası bizim ikinci ülkemiz çünkü biz Türküz. Ama kocamın aldığı maaş yetersiz. Halep’te küçük bir dükkânımız vardı. Şimdi hiçbir şeyimiz kalmadı. Burada bir mağazada gece bekçisi olarak çalışıyor. Maaşı 1300 lira. Kiramız 500 lira. Mağaza sahibi yeni yıldan sonra maaşı arttıracığını söylüyor. Bir çocuğumuz var. Elektrik ve su faturası çok pahalı. Her ay 500-600 lira mutfak masrafına gidiyor. Kızım bu yıl ilkokula başlamalı ama okul masraflarını nasıl kaldıracamız bilmiyorum. Türkiye’de eğitim ücretsiz ama deftere, kıyafete ihtiyacı var. Toplu taşıma da bizim için bir sorun. Biz kenar mahallede yaşıyoruz. Türküz ama hükümet bize vatandaşlık vermiyor. Eğer Türk vatandaşlığı verseler burada kalabiliriz. Koşullar bizler için çok zor. Kızımın geleceğini düşünmeliyim.

Kızınızın geleceği Avrupa’da daha mı iyi olacak?

Evet, çünkü orada Türkiye’den daha çok para kazanabiliriz. Eğitim de diğer ülkelerden daha iyi Avrupa’da. Burada çok fazla Suriyeli var. Türkmen olduğumuzu belirtmedikçe insanlar bize Arap muamelesi yapıyor ama Avrupa’da eşitlik ve özgürlük var.

Hangi ülkeye gitmek istersiniz?

Bilmiyorum. Tüm Avrupa ülkeleri bizim için olur. Sınırı geçtikten sonra sığınma başvurusu yapacağız.

Sınırı geçmek için bir “strateji”niz var mı?

Her yolu deneyeceğiz.

Deniz yolunu dahi deneyecek misiniz?

Evet.

Tehlikeli mi bu yol?

Evet, ama yeterli paran varsa kaçakçı daha iyi koşullar sağlar.

Buradan daha önce Avrupa’ya gitmiş kimseyle iletişiminiz var mı? Herhangi bir arkadaş veya akrabanızla?

Hayır, yok.

Avrupa’ya gider gitmez bir iş aramaya başlayacak mısınız?

Çalışmam çünkü bir çocuğum var, ama kocam her yerde çalışabilir. Avrupa hükümetlerinin mültecilere iş verdiği duyduk ve eğer çalışmıyorlarsa maaş da sağlıyorlarmış.

Avrupa’daki koşullar iyi ancak ya kültür ve din? Avrupa kültürüne ve günlük rutine alışabilecek misin?

Evet, neden olmasın? Din elbette önemli ama Avrupa’nın bu konularda özgürlükçü olduğunu biliyoruz. İslam’ı serbest bir şekilde uygulayabiliriz orada.

Suudi Arabistan ve Katar gibi zengin Arap ülkeleri de var. Neden bu ülkelere gitmiyorsunuz? Arapça konuşabildiğinizden dolayı dil sorunuz da olmaz.

Türkiye’de de dil sorumuz yok. Bu Arap ülkeleri zengin ama biz Arap değiliz. Biz Türkmeniz ve onlarla sadece ortak bir dini paylaşıyoruz. Onun da ötesinde Suriyelilere vize vermiyorlar. Suriyelileri kabul etmiyorlar.

Savaş bittikten sonra Suriye’ye dönmek ister misiniz?

Evet, elbette. Suriye’de nasıl yaşayıp hayatta kalacağımızı biliyoruz ancak Avrupa, hatta Türkiye bizim için farklı sistemler. Suriye bizim ülkemiz. Eğer savaş biterse, Suriye’ye geri döneceğiz.

RÖPORTAJ #18, 3 AĞUSTOS 2016

ESKİŞEHİR, 36, ERKEK

Suriye'deki hayatınız nasıldı?

Suriye, Şam'da ucuzcu dükkânlarımız vardı. Kardeşimle beraber çalışıyorduk. İyi bir hayatımız ve çok sayıda mülkümüz vardı. Ben bekârim ama kardeşim evli ve iki çocuğu var. Ben anne-babamla beraber kalıyordum. Çok yaşlılar ama babamın sağlığı halen çok iyi. O nedenle bize zaman zaman dükkânda yardım ediyordu. Ama biliyorsun işte, savaş elimizdeki her şeyi yok etti, evler, dükkânlar, arabalar... Sahip olduğumuz her şeyi...

Savaş nedeniyle bir akrabanız yaralandı veya öldü mü?

Şansımıza hayır, ama pek çok arkadaşım şu anda ölü. Bazılarının savaşla hiçbir ilgisi yoktu. Birileri rastgele evinizi bombalıyor veya size ateş açıyor ve son. Bazı arkadaşlarım, kardeşim de dâhil olmak üzere yaralandılar.

Öyleyse Türkiye'ye şiddetten uzak kalmak için gelmeye karar verdiniz?

Ölümün çevremizde sıradanlaştığını fark ettiğimizde bu kararı aldık. Kardeşim iki ateş arasında kaldı dükkândayken. Bir kurşun koluna saplandı. İki dükkânımız bombalandıktan sonra oldu bu. Daha sonra neyimiz varsa sattık ve Türkiye'ye yerleştik. Geçerli pasaportlarımız ve yeteri kadar paramız vardı Türkiye'de belirli bir süre kalmak için, uçak biletlerimizi aldık ve buraya geldik.

Neden Eskişehir'de yaşamayı tercih ettiniz?

Eskişehir modern bir şehir ve Türkiye'de bir dükkân açmaya karar verdik. Bu şehirde Türk bir arkadaşım da vardı. Onunla Suudi Arabistan'da tanışmıştık. İş için oradaydı. Neyse, Türkiye'ye gelir gelmez aradım. Eskişehir'de yaşadığını söyledi ve bana bir iş kurmak için yardım teklif etti.

Eskişehir'de bir dükkân mı açtınız?

Evet, Türk arkadaşım ile açtık. Suriye'deki dükkânlarımıza benziyor, kavram aynı. Bu işi çok iyi biliyoruz. Arkadaşım... da bize yardım ediyor. Kendisi aynı zamanda ortağımız, bürokratik konularda yardımcı oluyor.

Dükkânda neler satıyorsunuz?

Suriye'deyken ürünleri Uzak Doğu'dan tedarik ediyorduk. Bu dükkânda da benzer ürünler satıyoruz; ucuz ve pratik şeyler, plastik, ucuz kıyafetler, mutfak malzemeleri. Ürün yelpazemiz çok çeşitli.

Bu da Türkiye'ye belirli bir sermayeyle geldiğinizi mi gösteriyor?

Evet. Buraya gelirken sermayemiz vardı. Ama sermayemizin çoğunu savaşta kaybettik.

Türkiye'den ayrılmak istiyor musunuz?

Hayır, ben ayrılmak istemiyorum ancak kardeşim karısı ve çocuklarıyla birlikte Avrupa'ya gitmeyi düşünüyor.

Neden? Burada bir işletmeniz var. Kendi dükkânınız var.

Evet, ama burada hepimiz aynı evde kalıyoruz. Annem, babam, ben, kardeşim, karısı ve çocuklar. Hepimiz aynı evde yaşamak zorundayız. Fakir değiliz ama para başka bir ev kiralamaya yetmiyor ve tüm paramızı dükkânı açmak için harcadık. Kardeşim Avrupa'da daha iyi fırsatlar bulacağını ve çocuklarının daha iyi eğitim alacağını düşünüyor. Eşinin ailesi şu anda Almanya'da. Onlar da Avrupa'ya gelmeleri için kardeşimi ikna etmeye çalışıyorlar.

Kendisi de Almanya'ya gitmek istiyor mu?

Evet. Aslında karısı bunu istiyor. Biliyorsun, ailedeki patron karısı.

Nasıl gidecekler? Kaçak olarak mı yasal yollardan mı?

Vize almaya çalışıyorlar ama kolay olmayacak. O nedenle yasadışı yollardan gitmeyi düşünüyorlar.

Denizden mi?

Hayır. Bu çok tehlikeli.

Öyleyse nasıl gidecekler?

Balkan rotasını deneyecekler.

Onlar için endişeleniyor musun? Annen ve baban bu konuda ne düşünüyor?

Elbette güvenliklerinden endişe ediyorum. Bu tehlikeli bir yol. Anne ve babamız ayrılmalarını istemiyorlar. Ama onları burada kalmaya da zorlayamayız. Onlara sadece maddi destek vereceğiz. Eğer yeteri kadar paraları varsa güvende olurlar. Kaçakçıya daha fazla para ödersen, sınırı geçmek için daha iyi olasılıklar sağlıyor sana.

Avrupa'ya gitmiş Suriyeliler ile hiç iletişiminiz var mı?

Benim yok ama dediğim gibi kardeşimin eşinin ailesiyle irtibatları var.

Almanya'da mutlular mı?

Evet. İşleri var, yeteri kadar paraları var, kalacak yerleri ve başlangıçta yaşam için gerekli olan her şeye sahipler. Alman hükümeti çocuklarının eğitimlerinde de yardımcı oluyor. Yakın zamanda çözdükleri, dokümanlarla ilgili sorunları vardı duyduğum kadarıyla. Ama şu anda gerçekten çok tatminkâr koşullar.

Kardeşiniz neden zengin Arap ülkelerine gitmeyi denemiyor Suudi Arabistan ve Katar gibi?

Bu ülkeler vize vermiyor.

Mülteciler Avrupa'dan da vize alamıyor. Neden bu ülkelere kaçak yollarla gidip kendilerini sığınmacı olarak kaydettirmeyi denemiyorlar?

Evet, varlıklılar ama varlıklarını mülteciler ile paylaşmak istemiyorlar. Bizi ihtiyaç sahipleri olarak görmekten öte sorun olarak görüyorlar. Buna ek olarak biz sadece öylesine birileri değiliz, biz Arap halkındanız, Müslümanız ama yine de kendilerinden başka hiçbir şeyi düşünmüyorlar.

Bir Suriyeli olarak, Avrupa'da geçmiştiniz ile ilgili sorun yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Bu bahsettiğin (Arap ülkelerinde) evet, ama Avrupa'da hayır. Kardeşimin aksine ben Avrupa kültürünü sevmiyorum ama dürüst olalım ki onlar bizi insan olarak görüyor. Ayrıca özgürlükçüler ve yanlış bir şey yapmadıkça senin nereli olduğun veya hangi dine inandığını umursamıyorlar. Yeğenlerimin Hristiyan gibi büyüyeceklerini düşündükçe Avrupa kültürüne uyum sağlayacak olmaları beni çok rahatsız ediyor.

Suriye'ye savaş bittikten sonra dönmek istiyor musunuz? Veya kardeşiniz, Avrupa'da yaşıyor olsa dahi dönmek ister mi?

Bilmiyorum. Hepsi buradaki işlere bağlı. Elbette Suriye'yle bağlarımı kaybetmek istemiyorum ama bu savaşın nasıl biteceğiyle de ilgili. Kardeşim sanırım Avrupa'da kalır, Avrupa'ya gitmekten başka şey hayal etmiyor. Suriye'yi geri bırakmakta çok kararlı, büyük ihtimal benden daha büyük bir travma yaşıyor.

RÖPORTAJ #19, 3 AĞUSTOS 2016

ESKİŞEHİR, 19, KADIN

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Lazkiye, Suriye doğumluyum. 19 yaşındayım. 12 yaşındayken anne ve babamı trafik kazasında kaybettim. 23 yaşında bir ağabeyim var. Bizi amcam ve eşi büyüttü. Savaş başladığında lisede okuyordum. Okulu bitiremedim ama ağabeyim lise mezunu. Eğitimine devam etmek istiyor ama biliyorsun, burada mümkün değil. Ben de liseyi bitirmek istiyorum ama Suriye'ye gidemediğim için ortaokul diplomamı getiremiyorum. Bu yüzden de beni buradaki eğitim sistemine kayıt edemiyorlar.

Ne zaman savaşa karşılaştınız?

Ben gerçek anlamda savaşı hiç gözle görmedim. Lazkiye Suriye'nin diğer şehirlerine göre sakin bir yer. Belki Tarsus ve sahil bölgeleri hariç. Lazkiye savaştan en az etkilenen bölge.

O zaman neden Türkiye'ye gelme kararı aldınız?

Çünkü ağabeyimle ilgili bir tehlike vardı o yüzden Türkiye'ye geldik.

Ne tür bir tehlike?

Hükümet Suriye'deki tüm genç erkekleri askere çağırdı. Ağabeyim bu savaşın saçma bir savaş olduğunu ve bu savaşın kendi savaşı olmadığını düşündüğü için askere gitmek istemiyordu.

Sonra onunla beraber Türkiye'ye mi geldiniz?

Evet. Beraber geldik. Beni Suriye'de yalnız bırakmak istemedi. Amcam ve ailesi var ama beni geride bırakmayı istemiyordu.

Türkiye'ye nasıl geldiniz? Hangi yoldan?

Antakya'daki Suriye-Türkiye sınırından geldik. Kaçak olarak elbette.

Neden "elbette" dediniz? Yetkililerden pasaport almanız mümkün değil miydi? Veya sınır o dönemde kapalı mıydı?

Ağabeyime asla pasaport vermezlerdi, onun yerine pasaport başvurusu yaptığı anda onu askere alırlardı.

Neden Eskişehir'de yaşamayı tercih ettiniz?

Hiçbir fikrim yok. Ağabeyimin kararıydı.

Türkiye'de başka bir şehirde bulundunuz mu?

Hayır. Sadece Antakya ve Eskişehir'i gördüm. İki buçuk, üç yıldır buradayız ve Türkiye'nin başka bölgelerini görmedim.

Türkçeyi nasıl öğrendiniz?

Sokakta. Bir tekstil fabrikasında çalışıyordum. Orada Türk arkadaşlarım vardı ve öğrenmeme yardımcı oldular.

Daha önce hangi işlerde çalıştınız?

Hep tekstil işinde çalıştım. Bu benim sektördeki ikinci işim.

Bu işinizden bahseder misiniz?

Burada bir terziyle çalışıyorum, sen de tanıyorsun onu. Tanıştığımızda bana yardımcı oldu ve beni kızı gibi sevdi. Çok para kazanmıyorum ama çok iyi bir insan olduğu için işte mutluyum. Ağabeyimin iş bulmasına da yardımcı oldu. Çalıştığımız ilk fabrikada maaşımızı düzenli olarak vermiyorlardı. Ağabeyimle beraber çalışıyorduk. Ağabeyim şimdi onun sayesinde bir markette çalışıyor.

Neden Türkiye'den ayrılmak istiyorsunuz? Bu kardeşinizle karşılıklı olarak aldığınız bir karar mı?

Evet, beraber karar verdik. Ayrılmak istiyoruz çünkü o üniversitede okumak istiyor. Ben de daha rahat bir hayat istiyorum. Burada patronum çok iyi bir kadın. Ama o da kendi dükkânından az bir para kazanıyor. Bana sadece nasıl bir dönemden geçtiğimizi anlattığı için iş verdi.

Avrupa sizin için “rahat bir hayat” anlamına mı geliyor?

Evet, elbette. Avrupa'da hükümet bize yardım edecek. Ağabeyim bir üniversiteye kayıt olabilir. Ben liseyi bitirebilirim. Burada, Türkiye'de çalışmamız lazım. Evet, Avrupa'da da nerede yaşıyorsak çalışmamız lazım ama orada hem okuyup hem çalışabiliriz.

Hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz?

Bir fikrim yok. Fark etmez. Biz sadece Avrupa'da iyi bir hayat yaşamak istiyoruz.

O zaman Yunanistan veya Bulgaristan iyi olur mu? Sınıra çok yakınlar?

Hayır, hayır. Öyle demek istemedim. Ben Almanya, Fransa, İsveç ve diğer ülkeleri kastediyordum. Yunanistan veya Bulgaristan'ı değil. Burada kalmak Yunanistan'da kalmaktan iyidir.

Ama Yunanistan ve Bulgaristan da Avrupa Birliği üyesi?

Ama bunlar Avrupa ülkeleri değil ki?

Tamam, peki hangi yolu takip ederek Avrupa'ya gideceksiniz?

Bilmiyorum, yine ağabeyime bağlı. Ama denizden olmaz. Yüzme bilmiyorum ve denizi geçmeye çalışırken boğulan çok kişi gördüm. Ağabeyim bunun Bulgaristan'dan Almanya'ya tüm yolu yürümekten daha iyi bir seçenek olduğunda ısrar ediyor. Türkiye ve Avrupa mülteciler konusunda anlaşta o yüzden yasal olarak gidebileceğimizi düşünüyorum.

Avrupa'da yaşayan arkadaş veya akrabalarınızla iletişiminiz var mı?

Hayır, yok.

Neden iyi ekonomileri olan Arap ülkelerinde yaşamak istemiyorsunuz?

İstiyoruz. Ama nasıl girebiliriz ki o ülkelere? Vize vermiyorlar.

Avrupa da kolay vize vermiyor?

Evet, ama Avrupa'ya gitmenin bazı kaçak yolları var. Ancak zengin Arap ülkelerinde bu mümkün değil.

Avrupa'da kültürünüz veya dini inançlarınız nedeniyle bazı sorunlar yaŖayacađınızı dŖnyor musunuz?

Sanmıyorum. Biz Avrupa'da yaŖamak istiyoruz. O yüzden onların ülkelerinin kurallarına uymalıyız. Eğer kültürleri farklıysa onların kanunlarına uymaya alıŖırız. Bizi din deđiŖtirmeye zorlayamazlar ama uymamız gereken bir Ŗey varsa, uyarız. Tıpkı buradaki gibi.

Eğer barıŖ olursa Suriye'ye dönmek ister misiniz?

Hayır, Suriye'de sadece amcamız var. Onlar için Suriye'yi ziyaret edebiliriz ama yeniden Suriye'de yaŖamak istemiyorum.

RÖPORTAJ #20, 3 AĞUSTOS 2016

GAZİANTEP, 35, KADIN

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Suriye'nin Kamışlı şehrindenim. Akrabalarım ile beraber geçen güzel ve sade bir çocukluğum oldu. Fakirdik ama bu durum bugünkü koşullarımızla karşılaştıracak olursak büyük bir sorun değildi.

Türkiye'de yaşadığınız ekonomik zorluklar ile Kamışlı'da yaşadığınız güçlükler arasındaki fark neydi?

Aslında benzerler, orada kimlik kartımız yoktu, burada da statümüz yok. Orada da ikinci sınıftık, burada da ikinci sınıfız. Orada hastaneye gitmeye çalıştığımızda diğer yerliler (Araplar) gibi gidemedik çünkü vatandaşlığımız yoktu. Burada da her tür hizmete ulaşamıyoruz çünkü statümüz yok. Ama en azından Suriye'de orada doğduğumuz için nasıl hayatta kalacağımızı biliyorduk. Burada tamamen her şeye yabancıyız.

Türkiye'ye ne zaman geldiniz?

İki yıl önce.

Bu iki yılın ardından hala kendinizi bir yabancı gibi mi hissediyorsunuz?

Evet.

Burada kendinizi yabancı hissetmenize ne sebep oluyor?

Dil. Yaşam. İnsanlar. Sistem. Hava bile farklı. Hala uyum sağlayamadım.

Savaşla ilk karşılaşmanız ne zaman oldu?

Bir çatışma görmedim. Sadece silah sesleri duydum ama bizim taraf genelde sakindi.

Peki, neden Türkiye'ye taşınma kararı aldınız?

Çünkü ekonomi gittikçe kötüleşiyordu. Söylediğim gibi, vatandaşlığımız da yoktu.

Bununla neyi kastediyorsunuz?

Bir Kürdüz, Kamışlı'daki pek çoğumuza Suriye rejimi vatandaşlık vermedi. Baas bizi Suriye'de istemiyor.

Sınırı nasıl geçebildiniz?

Kolay. Yürüyerek.

Hiç muhafız yok muydu?

Tecrübeli kişiler bize yardım etti ve daha zayıf şekilde kontrol edilen bölgeden geçtik.

Oradan sonra nereye gittiniz?

Urfa'ya gittik. Buradan (Gaziantep) daha iyiydi ama iş yoktu.

Burada nerede çalışıyorsunuz?

Ben çalışmıyorum, kardeşim ve kocam toplayıcılık yapıyor. Demir, bakır ve para edecek şeyleri toplayıp satıyorlar.

Türkiye'den neden ayrılmak istiyorsunuz?

Çünkü statümüz yok. Biz ne Türk ne de Suriye vatandaşıyız. Eğer Avrupa'ya gidersek orada vatandaş olabileceğiz ve çalışacağız.

Mültecilerin vatandaşlık veya ikamet izni alma süreçlerinin nasıl işlediğini biliyor musunuz Avrupa'da?

Hayır, ama birçok Suriyeli aldı. Sosyal medya gruplarında okuduklarımdan biliyorum.

Şu anda Avrupa'da yaşayan aile üyeleriniz var mı?

Hayır, ama bazıları şu sıralar gitmeyi deniyor. Gelecek hafta şanslarını deneyecekler.

Nasıl gidecekler, yasal yollardan mı?

Hayır, tabii ki. Pasaportları yok. Batı (Türkiye) tarafından bir yol bulmaya çalışıyorlardı.

Dini inançlarınız veya kültürünüz nedeniyle zorluklar yaşayacağınızı düşünüyor musunuz Avrupa'da?

Neden? Orada insanlar Esad gibi değil. İnsan hayatına önem veriyorlar. Neden benim dinimle sorunları olsun ki?

Avrupa'da hangi ülkede yaşamak isterdiniz?

Bilmiyorum. Akrabalarım oraya gidecek ve bizimle iletişime geçecekler, onlar neredelerse biz de oraya gideceğiz.

Suriye'ye geri dönmeyi düşünüyor musunuz? Diyelim ki savaş yarın sona erdi, döner misiniz?

Asla.

Neden?

Anlamıyorsun. Tekrar ediyorum, biz orada vatandaş değiliz. Biz bir hiçtik. Hayalet gibiydik. Oradaydık ama orada değildik. Öyle bir yerde yeniden yaşamak istemiyorum.

RÖPORTAJ #21, 6 HAZİRAN 2016

GAZİANTEP, 21, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

İdlib şehrindenim. Liseyi bitirmiştım ve üniversiteye gitmeye hazırlanıyordum. Gerisini tahmin edebilirsiniz: Savaş başladı ve her şey alt üst oldu.

Savaşı ilk defa nasıl hissettiniz, sizi nasıl etkiledi?

Olaylar İdlib'de başladı ve hızla savaşın içine çekildik. Kaçamıyordun. İlk protestoları çatışmaları ve şiddeti; şehre nasıl girdiğini anlamadığım silahların dağıtımını izledi.

İdlib'i terk etmeye nasıl karar verdiniz?

Karar vermedik, mecbur kaldık. Her gün mermiler ya bizim ya da komşularımızın evlerinin camlarını kırıyordu. Çatışmaların yoğun olduğu günlerde tüm gün boyunca markete dahi gidemiyorduk. Bu yüzden ayrılmak zorunda kaldık.

Evinize ne oldu?

Bazı arkadaşlarımız göz kulak oluyor hala bizim yerimize ama çoktan yağmalandı. Kapı ve penceresi de kalmadı. Sadece kaba inşaat halinde duruyor. Ama yine de şanslıydık, pek çok diğer ev daha kötü koşullardaydı.

Yani bir gün geri dönmeyi düşünüyor musunuz?

İstiyorum ama yapabilir miyim bilmiyorum. Bu koşullarda çok zor.

Peki ya savaş biterse?

Yine aynı. Dönmek isterim ama nerede çalışacağım? Nasıl hayatta kalacağım? Suriye eski Suriye değil. Tamam, savaş bitti diyelim. Nasıl bir Suriye ortaya çıkacak? Esad kalacak mı? Ya el-Nusra? Ya cihatçılar?

İdlib'i terk ettikten sonra ne yaptınız?

İlk olarak Şam'a gittik. Başta iyiydi ama bir sonraki yıl hızla kalabalıklaştı. Maaşlar düşerken fiyatlar arttı. O nedenle Türkiye'ye taşındık.

Sınırı nasıl geçtiniz?

Sınır kapısından. Vize sormadılar. Çabuk ve sorunsuzca geçtik.

Türkiye'de hangi şehirlere gittiniz?

Mersin ve Antakya'yı ziyaret ettim.

Peki, Gaziantep'teki hayatınız nasıl, mutlu musunuz?

Ben mutluyum. Küçük bir atölyede çalışıyorum. Başta zordu ama Türkçeyi öğrenmek hayatı ve pek çok şeyi kolaylaştırdı.

Hayatı ne şekilde kolaylaştırdı?

Haklarını savunmaya başlıyorsun. Patronunun ne istediğini anlıyorsun. İletişimsizlikten korkmuyorsun.

Mutlusunuz fakat yine de Avrupa'ya gitmek istediğinizi belirttiniz. Bunun sebebi nedir ve nereye gitmek istiyorsunuz?

Vatandaşlık almak istiyorum. Eğer Türkiye bana vatandaşlık verirse neden buradan ayrılıyım? Buraya alıştım, insanları seviyorum, kaldıkça ve Türkçem daha iyi oldukça daha fazla fırsat karşıma çıkıyor. Ama vatandaşlık olmadan burada kalamam. Ben eşit olmak istiyorum.

Avrupa'da vatandaşlık alacağınızı düşünüyor musunuz?

İnatçı olacağım ve deneyeceğim. Suriye'de olanlar onların hatası ve bunu telafi etmek için bir şeyler yapmalılar.

Neden bunun Avrupalıların hatası olduğunu düşünüyorsunuz?

O kadar silah durduk yere nasıl benim şehrim'e geldi? Esad bir diktatör, tamam ama neden Suriyelilerin kendi işlerine müdahil oluyorlar?

Avrupa sizin için ne anlama geliyor?

Fırsatlar. Eğer sıkı çalışırsan orada her istediğine ulaşabilirsin.

Avrupa'ya nasıl gideceksiniz? Aklınızda bir ülke var mı?

Bilmiyorum, herhalde kaçakçılara para ödemek zorunda kalacağım. İlk önce yasal olarak gitmeye çalışacağım ama nasıl olur bilmiyorum. Belki bir turist gibi vize alıp orada kalırım. Almanya'ya gitmek istiyorum, ekonomisi iyi ve daha iyi iş imkânları bulabileceğimi düşünüyorum.

RÖPORTAJ #22, 6 HAZİRAN 2016

GAZİANTEP, 63, ERKEK

Savaştan önce Suriye'deki hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

Tabka bölgesindenim. Ailemle beraber orta Suriye'de çiftçilik ile uğraşarak yaşıyorduk. İlkokuldan mezun olduktan sonra babam tarlada ona yardım etmemi istedi. Ben de okula devam etmedim.

Suriye'deki savaşla ne zaman karşılaştınız?

Birkaç yıl öncesinde diğer köylülere çok sert eleştiriler duyuyorduk Esad'a yönelik. Biliyorsun Esad Ailesi'ni bu şekilde eleştirmek kolay değildir. Tartışmalardan uzak kalmaya çalıştık. Mütevazı ama düzenli bir hayatımız vardı. Tıpkı büyükbabalarımız gibi. Toprak ve doğa yıllarca bize gelir sağladı. Gerisini biliyorsun, çatışmalar yayıldı. İlk önce iki grupla uğraşmak zorundaydık, sonra IŞİD geldi ve hasadımızı onlarla paylaşmaya zorladılar. Her gün yeni bir hadis icat ediyorlardı ve bizi istedikleri şeylere göre yaşamaya mecbur bırakıyorlardı. Hasadımız üstündeki isteklerini de arttırdılar ve bırakın kar etmeyi, bize ancak yaşayacak kadar bırakmaya başladılar. Bir süre sonra evin ve tarlanın çevresinde sürekli silahlı adamlar görmekten bıkiyorsun.

Gaziantep'e nasıl geldiniz?

Pasaportlarımız vardı ve sınırı resmi sınır kapısından geçtik. Ama oğlum kaçak olarak geldi bu sefer. Çünkü geçen ay sınırdan geçmesine müsaade etmemişler Türkiye'ye gelirken. Artık Suriye'ye gitmeye korkuyoruz bu yeni prosedürden dolayı.

Şu anda nerede çalışıyorsunuz?

Çalışmıyorum. Ben çiftçilikten anlarım, bir çiftçiyim ama burada çiftçilik yapmanın imkânı yok. Burada toprağımız yok ve satın da alamayız. Çocuklarımız çevredeki tarlalarda çalışmak istediler ama tüm çiftçiler ekonomik olarak darda olduklarını söylediler. Onları anlıyorum, Türkiye çok pahalı. Çocuklarımız geçici işlerde çalışıyorlar. İki tanesi Suriyelilerin sahibi olduğu dükkânlarda çalışıyor. Diğer üç tanesi de iş arıyor.

Neden Türkiye'den ayrılıp Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Burada hayatta kalmak çok zor. Bazen belediye gıda maddesi veriyor ama hiçbir zaman yeterli olmuyor. Hayatta kalmamız gerek. Çocuklarımız kalıcı iş bulamıyorlar.

Eğer Avrupa'ya gidebilerseniz beklentileriniz neler?

Bize yapabileceğimiz işleri sağlayacaklar. Eminim genç ve yetenekli insanlara ihtiyaçları var. Ben yaşlı olabilirim, belki beni istemezler ama çocuklarımız orada pek çok şey yapabilir.

Diğer Arap ülkelerinde sahip olduğunuz becerileri kullanabilirsiniz, hiç Arapça konuşan ülkelere gitmeyi düşündünüz mü?

Evet ama nereye? Ürdün? Irak? Lübnan? Hiçbirinin durumu Türkiye'den daha iyi değil. Oralara taşınmak Türkiye'den daha zor, Suriyelileri istemiyorlar.

Batı ülkelerine yerleşmiş akrabalarınız var mı?

Akraba değil ama tanıdığım bazı insanlar Almanya'ya yerleşti. Bazıları İsveç veya yakınlarındaki yerlerdeler. Çocuklarımız onlarla İnternet'ten irtibatlaşıyor.

Eğer Avrupa'ya giderseniz ne tür zorluklarla karşılaşabilirsiniz? Ayrıca, nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Bir sorunla karşılaşmayı beklemiyorum. Bizi ilk önce kamplara koyacaklar, duyduğuma göre buradaki kamplar gibi değilmiş. Ve bize bir şeyler sağlayacaklar. Nasıl gidilir bilmiyorum. Sadece çocuklarıma asla denizden gitmeyeceğimi söyledim. Genç değilim ve eğer işler kötüye giderse kendimi kurtaramam.

Sizin bakış açınıza göre Suriye için olabilecek en iyi sonuç ne olur?

IŞİD gelmeden önce bir sorunumuz yoktu. Dedim ya zengin değildik ama alışık olduğumuz bir hayat vardı. Oturup konuşmalılar, hepsi. Suriye hepimizin yaşamasına yetecek kadar verimli bir yer.

Savaş bittikten sonra Suriye'ye dönmek ister misiniz?

Elbette. Eğer mecbur değilsen anayurdunu nasıl bırakabilirsin? Sadece eski hayatıma dönmek istiyorum. Karımın oturup hiçbir şey yapmadan boşluğa dalıp gitmesini istemiyorum. Gelecek haftayı düşünmek istemiyorum. Çocuklarımin her gün umutsuzca yeni bir iş bakmasını istemiyorum.

RÖPORTAJ #23, 6 HAZİRAN 2016

GAZİANTEP, 30, ERKEK

Bize kendinizi ve Suriye'deki hayatınızı anlatır mısınız?

Humus şehrinde büyüdüm ve liseyi orada bitirdim. Daha sonra mekanikle ilgili bir teknik okula gittim ve araba tamircisinde çalışmaya başladım. İşler iyiydi ve motor konusunda uzmanlaşıp kendi tamir dükkânımı açtım sanayi bölgesinde.

Savaştan ilk olarak ne zaman etkilendiniz?

Hala bir fikrim yok her şeyin nasıl bu kadar çabuk olduğuna dair. Belki Suriye'deki olayların hikâyesini ve savaşın sebebini biliyordur. Dışarıdan bakan bir göz farklı görebilir fakat biz olayların böyle korkunç bir boyuta varacağını asla düşünemezdik. İlk protestolar beklendik şeylerdi. Sonra hızla silahlı şiddete dönüştü ve benim şehrim de dâhil olmak üzere her yere yayıldı. Taraf olmaktan kaçındık. Bir taraf seçmeye zorlanıyorsun. Kendi kendime taraf seçemeyeceğimi, bunun kardeşin kardeşi öldürdüğü bir savaş olduğunu düşündüm.

Gaziantep'e ne zaman ve nasıl geldiniz?

Sahip olduğum makine ve aletleri satmaya çalışıp hemen ardından karım ve çocuklarımla beraber Türkiye'ye geçtim. Sınır geçişi kolaydı. Biraz kalabalıktı. Yine de kendimizi çabucak Türkiye'de bulduk.

Hangi şehirlerde buldunuz ve neden burada kalmaya karar verdiniz?

Öncesinde burada yaşayan uzak akrabalarım Türkiye'deki iş fırsatları hakkında konuşuyordum. Tüm şehirler arasında Gaziantep uygun görünüyordu. Doğu'da ve Kuzey'de iş ve endüstri yok. Batı'daki turistik bölgelerde istenmemelerinden dolayı Suriyelilerin sorunlar yaşadığını duydum. O nedenle Gaziantep'te karar kıldık. Burası ayrıca sınıra da yakın ve gerekli olduğunda tehlike yoksa sınırı geçebiliriz.

Şu anda nerede çalışıyorsunuz?

Bir araba tamircisinde. Bu iş diğerlerine göre daha iyi. Uzmanlık gerektiriyor ve nüfusun çoğunun ihtiyacı olan bir şey araba tamiri. Şanslı olduğumu düşünüyorum.

Neden Avrupa'ya gitmeyi planlıyorsunuz?

Belirttiğim gibi, ben pek çok Suriyeliye göre daha iyi koşullara sahibim. Tüm bu sıkı çalışmanın daha iyi bir sonucunun olması gerekiyor. Şu anda Suriye'de bile böylesi ağır iş yüküm olsaydı daha iyi bir hayatım olurdu. Avrupa'da daha iyi çalışma koşulları var ve daha barışçıl bir hayat sunuyor Avrupa.

Zihninizdeki Avrupa algısı nasıl? Gözlerinizi kapatıp düşündüğünüzde ne görüyorsunuz?

Barışçıl bir yer. İnsanlar birbirine saygı duyuyor. Dini sorunlar yok, şiddet yok. Sıkı çalışıyorsun ve iyi bir hayatın oluyor karşılığında. Avrupa'nın şu anda Suriye'deki gibi problemleri hiçbir zaman yaşamayacağını düşünüyorum.

Batı'da yaşamayı düşündüğünüz bir ülke var mı?

Belki Almanya. Yoksa Fransa. İki ülkenin de araba motorları üzerine şöhretleri var. Nüfusları da yüksek. Bu da üzerinde çalışılması gereken daha çok araba anlamına gelir.

Nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Maddi konuları hallettim sayılır. Yeteri kadar param var. Kaçakçılarla da iletişimin mevcut. Sadece hangi yolun daha kolay ve risksiz olduğunu biraz daha araştırmam gerek. Boğulmak veya bir mayına basmak istemiyorum.

Kaçakçıları nasıl buldunuz?

İnternet. Bir sosyal medya platformu. Sürekli sayfa ve telefon numaralarını değiştiriyorlar ama bir tanesiyle iletişimi kurduktan sonra gerisi geliyor.

Türkiye'den kaçakçılar aracılığıyla ayrılmış tanıdıklarınız var mı?

Tabii. Buradan bazı arkadaşlarım ve Suriye'den tanıdıklarım gitti. Çoğunun şu anda ikamet izni var ve mutlular. Avrupa ülkelerinde sağlanan asgari koşullar buradakinden iyidir.

Bahsetmiş olduğun bu kişiler şimdiki hayatlarından memnunlar mı? Zorluklarla karşılaşıyorlar mı Avrupa'da?

Elbette mutlular, neden mutlu olmasınlar ki? Kamptan çıktıktan sonra istediklerini yapmakta serbestler. İzni aldıktan sonra yerliler gibi yaşayabiliyorsun.

Peki ya kültürel ve dini farklılıklar?

Suriye'de de kültürel ve dini farklar vardı. Burada da farklar var. Aynı şehrin içinde bile. O yüzden Avrupa'da da farklılıklar olmalı. Ama aradaki fark orada şiddete yol açmıyor.

Suriye'ye geri dönmeyi düşünüyor musunuz? Savaş bitince geri döner misiniz Suriye'ye?

Suriye'yi özleyorum ama bu dönmeyi düşündüğüm anlamına gelmiyor. Geri dönmemi düşündürecek hiçbir haber alıyor muyuz sence? Her şey bıraktığım günkü gibi. Sadece haritalar ve kontrol edilen bölgeler değişti, hepsi bu. Suriye'ye geri dönmek istemiyorum. Elbette akrabalarımı, vatanımı ziyaret edeceğim ama dönmek için çok geç artık. Bir çözüm için ümidim var ama çözüm olduğunda ben çöktan burada veya Avrupa'da yeni bir hayat kurmuş olacağım.

RÖPORTAJ #24, 7 HAZİRAN 2016

GAZİANTEP, 19, ERKEK

Bize kısaca kendinizden bahseder misiniz?

Afrin doğumluyum ancak Halep'te büyüdüm. Büyük bir ailem var ve büyükannem ve büyükbabamla beraber yaşıyorduk. İki kız kardeşim ve üç erkek kardeşim var. Liseye gidiyordum ama Türkiye'ye geldikten sonra dil sorunu nedeniyle devam edemedim okula.

Siz ve aileniz savaşla ilk olarak ne zaman karşılaştınız? Savaş sizi nasıl etkiledi?

Babam, işlerinin çok kötüye gittiğini ve kendimizi olabilecek her şeye karşı hazırlamamız gerektiğini söyledi. Normalde bize hiç baskı yapmazdı ama aniden bizim sokağa yalnız çıkmamızı yasakladı. Kısa süre sonra mahallede silah seslerini duyduktan sonra anladık ki bu bizim iyiliğimiz içinmiş. Beni nasıl mı etkiledi? Hayatımı çaldı. Son yıllarım yoksulluk ve korkuyla geçti.

Ne korkusuydu bu?

Ailemi kaybetme korkusu, hayatımı kaybetme korkusu, gelecek korkusu, helikopter korkusu, ani seslerden korku...

Buraya nasıl geldiniz?

Her şey çok ani oldu ve sadece birkaç parça bavulumuzu alabildik yoğun çatışmalar yüzünden. Biz ayrıldıktan iki gün sonra komşularımızın dediğine göre evimiz RPG ile vuruldu. Pasaportumuz olmadığı için sınırı kaçak geçtik. Mayınlardan çok korkuyordum ama Türkiyeli Kürtler bize güvenli bir yol bulmada yardımcı oldu. Önce büyük bir kasabaya (Suruç) vardık ardından da Gaziantep'e taşındık.

Türkiye'de başka şehirlerde çalıştınız mı? Şu anda herhangi bir yerde çalışıyor musunuz?

Antakya'ya bir ziyaret için gittik. Ayrıca Kilis'i de bizden sonra gelen akrabalarımızı karşılamak için gittiğimde gördüm. Şu anda bir restoranda bulaşıkçılık yapıyorum. Bulaşık az olduğu zamanlarda bazen yakın bölgelere paket servise çıkıyorum.

Türkçe öğrendiniz mi?

Biraz. Daha çok öğrenmek istiyorum ama işten sonra zaman kalmıyor.

Neden Türkiye'den ayrılmak istiyorsun?

Burayı seviyorum ama ölene kadar burada çalışamam. Beni yanlış anlama, işten kaçmıyorum ama eğitimime devam etmezsem hayat boyu bulaşık yıkayacağım. Bu hayatta kurtulmak için önce okumam lazım.

Burada bir Türk okulunda okuyamaz mısın?

Babam imkânsız olduğunu söylüyor. Birkaç yere sordu ama imkânsız olduğunu söyledi herkes.

Eğer Türkiye'de eğitimine devam edebilsen kalır mıydın?

Sanırım evet.

Peki, Avrupa'da hangi ülkeye gitmek ve okumak istiyorsun?

Herhangi bir yer. En çok Almanya'yı istiyorum arkadaşlarımdan duyduğum kadarıyla ama tüm ülkeler benim için uygun.

Diyelim ki Romanya sana ikamet izni verdi, gider miydin?

Hayır.

Neden?

Romanya Avrupa'da değil.

Bana bildiğin birkaç Avrupa ülkesini söyler misin?

Almanya, Fransa, İngiltere, İsveç, Avusturya.

Avrupa'da şu anda yaşayan arkadaş veya akrabaların var mı?

Ben doğmadan önce İsveç ve Almanya'ya giden bazı akrabalarım var. Bizi hep davet ediyorlar ama pasaportumuz yok o yüzden onlardan davetiye mektubumuz olmasına rağmen gidemiyoruz. Babamın dediğine göre yeteri kadar paramız olduğunda gidip onlarla beraber bir süre kalabilirmişiz.

Avrupa'da dini ve etnik kökenin nedeniyle sorunlar yaşayacağına inanıyor musun?

Hayır, Avrupa'da milyonlarca Kürt var. Hiçbirinin sorunu yok. Onlar da Müslüman ve onlara saldırıldığını veya olumsuz bir şey olduğunu duymadım hiç.

Suriye'ye dönmek ister misin?

Hayır. Kendimi oraya ait hissetmiyorum. Ama ailem dönerse ben de onlara katılırım.

Suriye'nin geleceği hakkında ne düşünüyorsun?

Bilmiyorum. Düşünmek istemiyorum bu konuyu.

RÖPORTAJ #25, 14 HAZİRAN 2016

GAZİANTEP, 39, ERKEK

Bize kendinizi ve Suriye'deki hayatınızı anlatır mısınız?

Aslen Deralıyım. Kardeşimle beraber ev mobilyası satışıyla ilgili bir işimiz vardı. Hatta küçük çapta da olsa ithalat ve ihracat faaliyetlerimiz vardı diğer ülkelerle. Suriye'deki durumumuzu zengin olarak değerlendiremem ama son derece rahat bir hayatımız vardı.

Çatışmalardan sonra işletmenizi kapattınız mı?

Hayır, son dakikaya kadar dayanmaya çalıştık. Ama atölyeniz bombalandığında pek fazla seçeneğiniz kalmıyor.

Türkiye'ye ne zaman geldiniz? Atölyeniz bombalandıktan sonra mı?

Önce Şam'a taşındık ama şehir merkezi çok pahalıydı. Şam şehrinde başka bir iş kurmayı düşündük ama ekonomik koşullar yüzünden bu çok riskliydi. Kısa süre sonra eldeki sermayemizle Türkiye'ye taşınmaya karar verdik. Çok değildi ama başka bir iş kurmaya yeter bir sermayemiz vardı.

Burada iş kurmak kolay oldu mu?

Kolay ama aynı zamanda da zor. Bizler mülteci değiliz, göçmen değiliz, turist değiliz ama "misafiriz". Bu da belli kural ve kanuni düzenlemeler çerçevesinde bir şeyler kurmanızı engelliyor. Ancak diğer Suriyeli girişimcileri gözlemledikten sonra fark ettik ki bir iş kurabilmek için hukuki gereksinimler mevcut değil, ondan sonra da işe koyulduk.

Kayıt edilmemiş bir işletmenizin olmasından dolayı sorun çıkabileceğinden korkuyor musunuz?

Benim yerimde olsan ne hissederdin? Tabii ki korkuyorum! Diğer taraftan ise bunu abartmaya gerek yok. Türk hükümeti benim gibi hayatta kalmak için iş kuran kimseyi taciz etmedi veya sorun çıkartmadı. Biz bir şey çalmıyoruz, katil değiliz. Sadece başka bir ülkede yaşamaya çalışan iki kişiyiz.

Peki, neden Avrupa'ya yerleşmek istiyorsunuz?

Mevcut işimizle ilgili iş fırsatlarını araştırmak için gideceğim, kardeşim burada kalacak. Eğer her şey yolunda giderse iş amaçlı Türkiye ve Avrupa arasında gidip geleceğiz.

Avrupa'ya nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Öncelikle iş vizesine başvuracağım. Eğer bu olmazsa turist vizesini deneyeceğim. Yine olmazsa sıradan bir mülteci gibi gideceğim. Her halükarda kalıcı bir ikamet izni almak istiyorum.

Eğer Avrupa'ya yerleşebilirsiniz ailenizi de yanınızda götürmeyi planlıyor musunuz?

Elbette. Orada daha iyi bir hayatları olacak. Bak, biz pek çok Suriyeliye nazaran şanslıyız, ama hala biliyoruz ki bizler sadece birer "misafiriz". Bugün Türkiye bize karşı çok merhametli ama yarının ne getireceğini asla bilemezsin. Tıpkı Suriye'de olduğu gibi.

İkamet izni almak için hangi ülkelere başvurmayı düşünüyorsunuz?

İş projemizden dolayı İskandinav ülkeleri. Eğer olmazsa İspanya veya İtalya.

Eğer vize alamaz ve kaçak geçmek zorunda kalırsanız hangi rotayı tercih edeceksiniz?

Diğer yollar yerine Libya-İtalya yolunu tercih ederim. Türk Denizi'ni (Ege Denizi) geçerek Yunanistan'a gitmek eskisi kadar kolay değil. Diğer yol da Bulgaristan'dan Avusturya'ya büyük bir yolu yürümeyi gerektiriyor.

Bu yolu nasıl ayarlayacaksınız?

Bu yol tehlikeli ama karadan gitmek de tehlikeli. Sosyal medya gruplarından duyduğumuz kadarıyla Suriyelilere Bulgaristan'da faşistler tarafından saldırılar yapılıyor. Diğer taraftan ise biraz daha fazla dolar hangi rotayı seçersen seç daha az risk demek.

Yani kaçakçıların “daha konforlu” yollar da sunabildiğini mi demek istiyorsunuz?

Tabii ki. Ticaretin doğası, bu kirli ve iğrenç sektörde de aynı şekilde işliyor.

Avrupa'da yaşayan akrabanız var mı?

Hayır, hepsi Türkiye ve Suriye'de yaşıyorlar. Suriye'dekilerin bazıları diğer bölgelerden Şam'a taşındı. Türkiye'dekilerin hepsi ise farklı şehirlerde.

Avrupa'ya yönelik duygularınızı üç kelimeyle tarif edebilir misiniz?

Özgürlük, saygı, güven.

Suriye için ortaya çıkabilecek en iyi sonuç, gerçekçi bir bakış açısıyla, ne olabilir?

Esad'ın istifası en iyi sonuç olur. Ama eğer Esad savaşı kaybederse daha da kötü olur. Tüm gruplar savaşmaya devam eder ve savaş daha kanlı bir hal alabilir. Esad istifa etmeli. Diğer gruplar oturup konuşmalı ve yeni bir sistem ortaya çıkmalı. Nasıl bir sistem olur bilmiyorum. Ben siyasetçi değilim. Ama bu, kardeşin kardeşi öldürmeyeceği bir sistem olmalı.

Bu tür bir çözüm olursa Suriye'ye döner misiniz?

Avrupa'ya gidip orada işime devam edip edemeyeceğime bağlı. Eğer her şey yolunda giderse bir ayağımız da Suriye'de olur ve kim bilir, belki de döneriz. Ülkemle ilişkilerimi tamamen koparmak için bir sebepim yok.

RÖPORTAJ #26, 20 AĞUSTOS 2016

GAZİANTEP, 17, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatından bahseder misin?

Şam yakınlarındaki Khan al-Shih şehridenim. Savaş başladığında öğrenciydim ama okul uzun süre kapalı kaldığı için mezun olamadım. Babam çiftçiydi annem ise aslen Filistin'den. İki kız kardeşim var.

Ailenin Suriye'yi terk etmesine ne sebep oldu?

Suriye'den ayrılma kararı aldıklarında 14 yaşındaydım. Genelde siyaset veya savaşla ilgili şeyleri kardeşlerim ve benim yanımda konuşmazlar.

Buraya geliş kararlarından memnun musun?

Hayır. Suriye'de mutluydum. Siyaset umurumda değil. Çok yoğun bir şiddet yoktu. Hala anlamıyorum neden buraya gelme kararı aldıklarını. Belki babamın muhaliflerle sorunu vardı, bilmiyorum. Sadece Türkiye'ye gelmeden önce annemin evin kapısını kitlerken ağladığını hatırlıyorum ve hala Suriye'deki evimizi ve hayatımızı düşünüyor. Evimizden ayrıldıktan sonra önce İdlib'e gittik birkaç hafta sonra da sınırı geçtik.

Türkiye'deki hayatınız nasıl, kolay uyum sağlayabildiniz mi?

Çok değil. Türkçe öğrendikten sonra bazı iyi arkadaşlar edindim. Türkler ile sorunum yok. Sadece kendimi buraya ait hissetmiyorum. Çoğu Suriyeli arkadaşım da aynısını hissediyor.

Okula gidiyor musun?

Hayır.

Buradaki sıradan bir gününün nasıl geçtiğini bizimle paylaşır mısın?

Uyandıktan sonra kahvaltımı yapar ve çayımı içerim. Televizyon izlerim, sıkıldığım zaman dışarıda gezmeye çıkarım veya arkadaşlarımla görüşürüm. Bazen telefonumda oyun oynarım veya internetten videolar izlerim. Daha sonra beraber akşam yemeği yer, televizyon izler, sohbet ederiz ve uyurum.

Avrupa'ya gitmek istediğini belirtmiştin daha önce. Avrupa'ya gidersen günlük hayatında neler değişir?

Avrupa'ya gidersem okula giderdim. Yeni bir dil öğrenirken sosyal bir hayatım da olurdu. Söylemiştim size, burada çok sıkılıyorum. Uyan, yemek ye, dışarı git, dolaş, sohbet et, kuruyemiş ye, sosyal medyaya bak, yemek ye ve uyu. Bu her gün aynı şeyleri yaptığın bir döngü gibi. Lanetlenmiş hissediyorum. Avrupa'da işler farklı, çok farklı.

Burada çalışmayı denedin mi hiç?

Babam çalışmama izin vermiyor.

Avrupa'ya nasıl gideceğine dair bir planın var mı?

Yok. Sadece sınırdan yürüyüp gideceğim. Pek çok diğer Suriyeli gibi ben de bir yolunu bulacağım. Buraya herkes cebi para dolu gelmiyor. Sınırı kendi kendine geçip mülteci olarak kaydedilen çok insan tanıyorum.

Ailenle hiç bu kararın hakkında konuştuğun mu?

Evet ama ciddi olduğumu düşünmüyorlar. Kız kardeşlerim ne kadar ciddi olduğumu biliyor ve beni gitmemem için ikna etmeye çalışıyorlar ama ben çoktan kararımı verdim.

Suriye'ye dönmek ister miydin?

Evet ama inan Yunanistan'a gitmek benim kasabama gitmekten daha kolay. Diyelim ki Suriye'ye tekrar giriş yaptım. IŞİD, YPG, Esad, El-Nusra, hepsi evime giden yolun üstünde. Bir bölgeden geçsem diğerleri sorun çıkartır. Al-Shih'e ulaşana kadar bana kim yardım edecek veya yemek verecek?

Suriye'ye dair en çok neyi özölüyorun?

Evimi özölüyorum.

RÖPORTAJ #27, 20 AĞUSTOS 2016

GAZİANTEP, 46, ERKEK

Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Şam'da doğdum ama babamın mesleği yüzünden farklı şehirlerde büyüdüm. Babam subaydı ve Suriye'nin neredeyse her bölgesinde çalıştı. Türkçeyi birkaç yıl kaldığımız Türkmen köylerinde öğrendim. Suriye'nin her bir bölgesinde yaşamak, büyük şehirlerde yaşayan insanlara kıyasla Suriye toplumunu daha iyi anlamamı ve sevmemi sağladı. Dış hekimiyim ve uzun yıllar Halep'te çalıştım.

Ne zaman ve nasıl Türkiye'ye geldiniz?

İki yıl kadar önce ailemle beraber bu kararı aldık ve Gaziantep'e geldik.

Türkiye'nin başka şehirlerini gördünüz mü?

Tabii, geçen sene ailemle Antalya'ya gittik, gezmek amacıyla. Buradan Antalya'ya kadar olan tüm şehirleri gördük.

Şu anda çalışıyor musunuz?

Evet, haftada iki defa bir mülteci kampında gönüllü olarak çalışıyorum ve diğer günlerde, Cuma günü haricinde, özel bir diş kliniğinde çalışıyorum.

Neden Suriye'yi terk etme kararı aldınız?

Bu fikre karşı uzun yıllar mücadele ettim. Ne olursa olsun, kendime dayanabileceğim kadar dayanma sözü verdim. Kişisel olarak Suriye'den ayrıldığım için kendimi suçlu hissetmiyorum. Her şeyden öte, kliniğiniz bombalandıktan sonra ne yapabilirsiniz ki? Hala çok merak ediyorum kim, neden yaptı bunu diye. Ben hiçbir partinin, grubun veya organizasyonun üyesi değilim. Fikirleri ne olursa olsun herkese yardım etmeye çalışırım. İyi olarak bilinen bir kişiyim ve hala neden birilerinin kliniğimi yok etmek istediğini anlamaya çalışıyorum. Başka yerlerde bir klinik bulup çalışmak da mümkündü ama motivasyonumu kaybetmişim. Çok neşeli bir insandım, şimdiyse toplum içine girmek veya arkadaşlarımla bile konuşmak içimden gelmiyor.

Peki, şimdiki planlarınız nelerdir?

Aylardır mülteci kamplarında yaşayan insanlara yardım ediyorum. Yardım için elimden geleni yaptım. Şimdi artık kendi ailemi düşünme zamanı. Birkaç ay içinde ayrılıyoruz, belki gelecek yıl bahar başlarında. Artık gerçekten gitme zamanı geldi.

Bunun ailenizin iyiliği için olduğunu anlıyorum ama temel sebepleri nedir?

Bakin benim üç çocuğum var. İki evli ama biz birbirimize çok bağlı bir aileyiz ve ben nereye gidersem, onlar da benimle gelirler. Oğullarımın eşleri de benim öz çocuklarımdan farksızdır ve hepsi bunu bilir. Türkiye'de bir şeyler yapmak için mücadele ediyorlar ama burada seçenekler kısıtlı. Kamplara gidebilirsin veya şehirlerde iş arayabilirsin, hepsi bu. Bir vatandaş olmanın haklarından tam olarak faydalanamazsın. Hepimiz çok ama çok şükran duyuyoruz Türk toplumuna ve hükümete. Belki de burada yaşamamıza izin vermeleri ve kapılarını açmaları yapabileceklerinin en fazlasıydı. Türklerin çabalarını asla unutmayacağız. Hiç mülteci kamplarına gittiniz mi? Gidip bakınız, Türkiye'nin her yerinden gelen kaç tane gönüllü çalışıyor orada. Tüm bu çabalar bizler için. Ama Türkiye'deki hayat zaten çok zor, o yüzden yerel halkın içine karışıp eriyebileceğimiz bir ülkeye gitmek istiyoruz. Tıpkı Amerika Birleşik Devletleri gibi. Topluma entegre olup geleceğimizi inşa ederken kültürümüzü de koruyacağız.

Türk toplumuna entegre olmak zor mu?

Hayır, ama sorun şu ki yarın ne olacağını bilmiyoruz. Çok yağmurlu bir havada, sis altında araba kullandığınızı düşünün. Çok yavaş ve dikkatli olmalısınız. Ama arabayı yavaş kullanırsanız, gideceğiniz yere vaktinde yetişemezsiniz. Eğer hızlı giderseniz de bir anda uçurumdan düşebilir veya birine çarpabilir, başka bir arabaya vurabilirsiniz. Biz gitmek istediğimiz yere yetişmeye çalışıyoruz, ama gidemiyoruz. Avrupa'da hava yağmurlu ve yağışlı olmayacak, o nedenle hedefimize daha çabuk varabileceğiz. Yolda bir engel olmayacak.

Avrupa'da hangi ülkeye gitmek istersiniz?

Mültecilerin haklarına saygı duyan ve onlara kendi vatandaşlarına benzer şekilde muamele eden herhangi bir ülke olabilir.

Aklınızda böyle bir ülke var mı?

Almanya ve İskandinav ülkeleri.

Savaş bittikten sonra Suriye'ye dönmek ister misiniz?

Belki. Gerçekten isterdim. Bununla beraber tüm bu sorunların ne şekilde çözülebileceğinden emin değilim.

GAZİANTEP, 30, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Cisr eş-Şuğur'danım. Geniş bir aileye mensubum. Geleneksel olarak hep birbirimize yakın biçimde yaşadık ailece. Örneğin erkek kardeşim evlendiğinde evini bizim avlumuzun yanına inşa etti. Avlunun diğer tarafında da kuzenimin küçük bir evi vardı. Eğer evlenirsem benim kendi evimi inşa edeceğim arsanın da yeri belliydi. Suriye'yi 2011 yazında terk ettik. eş-Şuğur'da küçük bir lokanta işletiyordum.

Neden Suriye'den ayrıldınız?

Muhafiflerin Suriye ordusuna yaptıkları saldırılardan dolayı kaçtık. Tıpkı bizim gibi pek çok insan 2011'den eş-Şuğur'dan kaçtı. Evimizi kontrol etmek için zaman zaman geri dönebiliyordum ama bu artık mümkün değil.

Neden artık mümkün değil? Suriye'ye girişiniz yasaklandı mı?

Girebilirim sorun değil ama artık kasabayı Özgür Suriye Ordusu yönetmiyor. El-Nusra çok güçlü ve o bölgeye seyahat etmemek daha akıllıca. Evlerimiz çoktan metruk halde, sadece birkaç mobilya kalmış. Duyduğumuz kadarıyla Nusra üyeleri kasabaya yerleşmiş.

Şehrinizi terk ettikten sonra doğrudan Türkiye'ye mi geldiniz?

Evet, ilk önce Reyhanlı'ya geldik, oradan da otobüsle Adana'ya geçtik. Kardeşlerim ve babam Reyhanlı'da kaldı. Hala oradalar ama ben daha iyi bir iş olanağı bulmak istedim. Adana'dan Ankara'ya geldim, kısa bir süre kalıp İstanbul'a taşındım.

İstanbul'da iş bulabildiniz mi?

Evet, pek çok farklı iş denedim ama bulabildiğim en iyi iş, orta çaplı, güzel bir restoranda başgarsonluktu. Bu işten birkaç hafta önce ayrıldım.

Şimdiki planlarınız neler?

Evlenip Almanya'ya gideceğim. Nişanım Suriye'den Kilis'e gelecek ve evlendikten sonra da Avrupa'ya gideceğiz. İnternet üzerinden tanıştık ve hayata dair benzer planlarımız var. Bu planlara Avrupa'da yaşamak da dâhil. Şimdi onu karşılamak için Kilis'e geçeceğim.

Beni yanlış anlamayın lütfen, diğer sorular gibi bu soruyu da cevaplamayabilirsiniz. Evlendikten sonra bu kadar hızlı bir şekilde ülkeden ayrılma kararı almanızın nedenini çok merak ettim.

Birbirimizi yaklaşık 8 aydır tanıyoruz ve her şey hazır. O da Türkiye'de yaşamak istemiyor, o yüzden balayımızda Avrupa'ya gideceğiz. Şaka bir yana, gerçekten Avrupa'ya gideceğiz.

Hangi rotayı takip edeceksiniz?

Edirne-Yunanistan yolunu takip edeceğim.

Avrupa'da yaşayan başka akraba veya arkadaşlarınız var mı? Eğer varsa, içinde buldukları koşullardan memnunlar mı?

Almanya, Fransa ve Avusturya'da yaşayan arkadaşlarım var. Genel olarak memnunlar. Sadece kamp hayatı sıkıcı. Yetkililer belli bir süreden sonra resmi evrakları veriyorlar ve verilen bu belgeyle ülke içinde serbestçe dolaşabiliyor ve hatta çalışabiliyorsunuz. Çalışma izni konusunda çok emin değilim gerçi, ama duyduğuma göre bu mümkünmüş.

Eğer zengin Körfez  lkeleri vize verse, Avrupa yerine bu ülkelere gider misiniz?

Eğer bek rsam, evet; ama evliysem, hayır. Ekonomik olarak bu ülkelerin durumları iyi, böylece para biriktirebilirsiniz. Diğer taraftan bu ülkeler aileyle yaşamak için iyi bir tercih değil.

Neden?

Çünkü biz Suriyeliyiz. Bizi şu anda ucuz işgücü olarak görüyorlar, tıpkı Hintliler ve Filipinliler gibi. Çalışma koşulları insanlık dışı ve söylenenlere her zaman itaat etmen bekleniyor. Buna mobbing de dâhil. Savaştan  nce Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'nde çalışmış   arkadaşım vardı. Eğer koşullar savaştan önce bile böyleyse, şimdi nasıldır siz düşünün.

Hayaliniz nedir?

ocuklarımın olması ve onların mutlu bir şekilde büyüdüğünü görebilmek. Onları okula giderken görmek. Eşimle beraber yaşlanmak. Ben basit bir adamım, sadece huzur içinde yaşamak istiyorum.

RÖPORTAJ #29 & #30, 20 AĞUSTOS 2016

GAZİANTEP, 22, ERKEK

GAZİANTEP, 20, KADIN

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

A: Humus yakınlarındaki Er-Restan kasabasındayız. Savaştan önce mutlu bir hayatımız vardı. Topraklarımız geçimimiz için yeterliydi ve Rastan'ın iklimi farklı tür ürünlerin gelişmesine uygundu. Babam ve dedem tarlada çalışıyordu. Mevsimlik işçiler de her bahar ve yaz aylarında gelip aileme yardım ediyorlardı. Amcamın da topraklarımızda hissesi vardı ve genelde aileme beraber çalışırdı. Suriye'nin kırsal bölgelerinde hayat çok sakindi. Köylü ve çiftçi olarak tek problemimiz hava ve bitkilere zarar veren böceklerdi. Basit ama mutlu bir hayattı.

Suriye'deki savaş sizin hayatınızı nasıl etkiledi?

A: Topraklarımızı terk etmek zorunda kaldık. Daha kötü ne olabilir ki zaten? Allah'a şükür hiçbirimiz öldürülmedik veya yaralanmadık. Evimiz yıkıldı. Rastan, duyduğumuz kadarıyla, artık bir hayalet kasaba şimdi. Sınıra yakın olduğumuz için de şanslıydık, Suriye'nin diğer kırsal bölgelerinde yaşayıp, evlerinden ayrılmak zorunda kalanlar, diğer şehirlere ulaşmak için, ilk önce okullarda veya devlete ait binalarda kalmak kaldılar.

Türkiye'ye giriş yaparken neler hissettiniz?

A: Korku. Hiçbir şey değil, ama korku. Felçli gibi hissediyordum, inan bana eğer biri vursaydı o anda hiçbir şey hissetmezdim. Kız kardeşim ve annem çok duygusaldı ve kendimi onlara karşı sorumlu hissettim.

B: Korktum ama aynı zamanda umutluydum. Sınırı geçmeye başladığımızda çok ağladım bir daha topraklarımıza geri dönemeyeceğimizi düşünerek. Dört yıl geçti ve hala tekrar ülkemizi göreceğime dair ümidim var.

Türkiye'deki hayatınız nasıl?

B: Burada mutluyum. Gaziantep'te geniş bir Suriyeli topluluğu var, burada akrabalarımız da var ve İstanbul'daki amcamın ve ailesinin aksine çok az uyum sorununuz oldu. Bazen komşularımızla karşılıklı ev ziyaretlerine gidip geliyoruz.

A: Eğer ben de evde otursaydım ben de mutlu olurdu ama günde 10-12 saat çalışmak zorundayım ve hayatım mükemmel olmaktan çok uzak.

Buraya geldikten sonra nerede çalıştınız?

A: Önce bulaşıkçılık yaptım. Ardından garsonluğa "terfi" ettim. Daha sonra bir fabrikada çalışmaya başladım ama tek kuruş alamadım. Tekrar hayal kırıklığına uğrayarak ayakkabı boyacılığı yapmaya başladım ama yerel boyacılar beni kovaladı. Şansımı inşaatlarda denedim ve sonunda günlük yevmiye almaya başladım. Şimdi bir Suriyeli arkadaşımınla beraber bir kaynakçıda çalışıyorum. En azından kendi işimiz.

B: Ağabeyim çalışmama izin vermiyor.

A: Ben bir diktatör değilim ama burası Suriye değil. Siz rahat edin diye çalışıyoruz, zaten evde yapmanız gereken çok şey var.

Türkiye yerine diğer Arap ülkelerinde yaşamayı tercih etseydiniz daha iyi bir hayatınız olabileceğini hiç düşündünüz mü?

A: Hayır, Ürdün'de ve Lübnan'da yaşamış arkadaşlarım var ve her iki grup da koşullardan şikâyetçiydi.

Orada yaşamış arkadaşlarınızın temel sorunları nelerdi?

A: Ürdün'deki en büyük sorun işsizlikti. Burada iş bulurken yaşadığım sorunları anlattım ama en azından burada iş fırsatları var. Eğer iş koşulları hakkında şikâyet etmezsen daima bir iş bulabilirsin. Ürdün'de aynı dili konuşmana rağmen iş bulmak zor. Belki eğitimi olanların daha iyi fırsatları olabilir, bilmiyorum. Lübnan da Ürdün'e benzer bir yer, çok kalabalık. Yerliler de Suriyelileri sevmiyor.

B: Sosyal medyada pek çok olumsuz hikâyeler görüyorum. Sadece Ürdünlüler değil Avrupalılar da Suriyelileri sevmiyor. Çok sayıda iyi insan var ama genel olarak bizi sorunların sebebi olarak görüyorlar. Bizler mağduruz, sorunların sebebi değiliz. Tüm bu karmaşaya sebep olanlar ise şimdi para içinde yüzüyor.

Ne demek istiyorsunuz?

B: Savaşta ölenler için üzülüyorum sadece. Askerler, muhalefet, hatta Nusra'daki savaşçılara bile. Liderleri tarafından beyinleri yıkanmış hepsinin.

A: Hepsinden nefret ediyorum. Hepsi aynı. Kanımızı emip ceplerini dolduruyorlar. Silah ticareti ve karaborsası, hatta uyuşturucu tacirleri.

B: En büyük şeytanlar Amerika ve Rusya.

Gelecek planlarınız nelerdir?

A: Okumak ve ziraat mühendisi olmak istiyorum. Ne gerekiyorsa yapacağım. Eğer gerekirse çıplak ayakla bin kilometre giderim. Dilenci gibi yaşamak istemiyorum. Bir gün savaş bitecek ve hepimiz evimize dönebileceğiz. Her şeyi yıkabilirler, evlerimizi yakabilirler, arabalarımızı yakabilirler ama topraklarımızı yok edemezler.

Savaşta sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

A: Evet.

Avrupa sizin için üç kelimeyle ne ifade ediyor?

A: Fırsatlar, insan hakları, barış.

Peki ya sizin gelecek planlarınız nelerdir?

B: Ağabeyim gibi ben de çalışmak istiyorum. Sadece evde oturup evlenecek birini beklemek istemiyorum, bu yüzden sürekli ailemle tartışmak zorunda kalıyorum. Bu çıkmaz yoldan kurtulmak için okumalıyım. Sadece ağabeyim beni destekliyor o yüzden beraber gideceğiz.

Sizin için Avrupa üç kelimeyle ne ifade ediyor?

B: Eşitlik, özgürlük, istiklal.

Avrupa hakkındaki en büyük korkularınız nelerdir? Kültürel sorunlar yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

A: Avrupa'da Suriyelileri istemeyen radikaller var. Avrupa'da bir saldırı yapıldığını duymadım ama Avrupa yolunda polis mültecileri dövüyor.

Avrupa yolunda diyerek neyi kastediyorsunuz? Polis Türkiye’de mültecileri dövüyor mu?

A: Hayır; Yunanistan, Bulgaristan, Macaristan, Sırbistan ve bazı diğer ülkelerde bu tür olaylar oluyor.

Peki ya siz?

B: Ben sadece Avrupa’daki Anti-İslam hareketlerinden korkuyorum.

Hangi Avrupa ülkesinde okumak isterdiniz?

A: İngiltere’yi tercih ederim. Eğer olmazsa Almanya.

B: Ben de katılıyorum, Almanya ve İngiltere en iyi üniversitelere sahip.

RÖPORTAJ #31, 5 HAZİRAN 2016

ANKARA, 42, ERKEK

Bize kısaca Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Suriye'de tatlıcı dükkânım vardı. Araba, villa, her şeye sahiptim. Türkiye'ye geldim ve hiçbir şeyim kalmadı. Eğer savaş başlamasaydı benim için gerekli olan her şeye sahiptim. Halep'te yaşıyordum. Çocuklarım okula gidiyordu ancak şu anda gidemiyorlar. Savaş işte... Yapabilecek bir şeyimiz yok. Burada tatlıcı açtım ama kar edemiyorum. Siteler bölgesine gidip iş ararsanız "Burada size uygun iş yok" derler. Kira için para gerek, yemek için para gerek. Ama burada günlük sadece 35 lira veriyorlar. Yalnızca bana değil, her Suriyeliye. Her yer aynı. Örneğin bir arkadaşım Siteler'de çalışıyor, günlük 25 lira alıyor. Sabah 7'de çalışmaya başlıyor akşam 7.30'da eve geliyor. 25 lira için 12 saat çalışıyor.

Türkiye'ye nasıl geldiniz?

Pasaportumla beraber bir minibüs vasıtasıyla geldim. Ama kaçak olarak gelen çok kişi var. Sınırı belgeniz olmadan geçmek zor değildi, ancak şimdi çok daha zorlaştı. 2.5 sene önce sınırı geçerken on beş bavulum vardı, kimse beni durdurmadı. Sadece Türkiye'ye hoş geldiniz dediler.

Neden buraya gelmeyi tercih ettiniz?

Başka seçeneğim yoktu. Türkiye çok yakın. Eğer Halep'ten geliyorsanız daha da yakın. Halep-Kilis yolu çok sürmüyor.

Olayların başlangıcında Suriye'deki savaş sizin hayatınızı nasıl etkiledi?

Savaş çok hızlı bir şekilde ortaya çıktı ve tam olarak ne olup bittiğini anlamıyorduk. Daha sonra bomba seslerini duymaya başladık. Yaklaşık 10 akrabamı kaybettim savaşta. Bombalar evim ve arabamın üstüne de düştü. Buraya sadece çocuklarım için geldim.

Kaç çocuğunuz var?

İki kızım var, biri 6 biri de 12 yaşında. Oğullarım da 15 ve 16 yaşındalar. Hiçbiri okula gitmiyor. Dolmuşa binmeleri gerek, ısınmak için eve gaz gerek. Paramız bunların hepsine yetmiyor. Kızlarım camiye gidiyor ama okula gidemiyor.

Eğer çocuklarınızı okula gönderecek kadar para kazanabilseydiniz yine de Avrupa'ya gitmek ister miydiniz?

Burada çocuklarımı okula gönderebilecek kadar kar edebilsem neden gideyim ki? Suriye buraya çok yakın. Bu topraklarda İslam var, Sünnet uygulanıyor. Avrupa'da bu tür şeyler yok.

Avrupa'da hangi ülkeye gitmek isterdiniz?

Neresi olduğu fark etmez. Avrupa'ya gittikten sonra, aileni de iki ay sonra yanına alabilirsin, nerede olursan ol. Yemek, ev, her şey hazır. Durum buradaki gibi değil. Burada fatura geldi mi ödemek zorundasın. Avrupa'da öyle değil.

Hangi rotadan Avrupa'ya gitmeyi düşünüyorsunuz?

Çoğu insan deniz yolunu tercih ediyor. Ben de aynısını planlıyorum.

Ekonomik olarak güçlü Arap ülkelerine gitmeyi düşündünüz mü?

Suudi Arabistan Suriyeli mültecileri kabul etmiyor. Eğer Körfez ülkelerine gitmek gerekirse çok paraya ihtiyaç var.

“Avrupa” kelimesi söylendiğinde aklınıza gelen üç kelime nedir?

Çalıştığının karşılığını almak. Aile birleşimi. Tüm hizmetlere erişim. Diyelim ki burada kiranı geç ödedin. Hemen evden atarlar. Ama Avrupa’da böyle olmuyor. İki yıl önce Suriye’den Antakya’ya geldim, daha sonra da buraya taşındım. İkametgâh adresini değiştirmem gerekiyordu. Değiştirmediler. Çankaya ilçesine gittim. Bana “Sen burada yaşamıyorsun, Antakya’ya geri git, sadece ilk kayıt olduğun yerde yaşayabilirsin” dediler. İkametgâh adresi olmadan çocuklarımı istesem de okula yollayamıyorum. Hastaneye gittiğimde ücretsiz hizmet alamıyorum. Antakya’da sadece 3-4 ay kaldım ama böyle işte...

Avrupa’da yaşayan akrabalarınız var mı? Mutlular mı?

Kız kardeşimin eşi Avrupa’ya gitti. Çok mutlu ama ailesinin de Almanya’ya gelmesini bekliyor. Türkiye’ye geldiğinde iki ay iş aradı ama bulamadı. O yüzden önce Danimarka’ya sonra da Almanya’ya gitti.

Dini inançlarıyla ilgili sorunlarla karşılaşılıyorlar mı?

Hayır. Geçen dini bayramda Danimarka onu, ailesini görebilmesi için Türkiye’ye yolladı ve şimdi ona buzdolabı ve çamaşır makinesi de olan dayalı döşeli bir ev verdiler. Aylık yardım da alıyor. Ama burada iki-üç ayda bir evin sahibi evden çıkmanızı ve yeni bir ev bulmanızı söylüyor. Komşular seni istemiyor. Bir sürü sorun mevcut.

Eğer Suriye’de savaş biterse geri dönmek ister misiniz?

Evet, orası bizim vatanımız. Savaştan sonra bu ülkeye, Türkiye’ye minnet dolu olarak Suriye’ye geri döneceğim.

Eğer Avrupa’da yaşıyor olsanız dahi Suriye’ye dönecek misiniz?

Elbette. Orası bizim yurdumuz.

RÖPORTAJ #32, 15 HAZİRAN 2016

ANKARA, 48, ERKEK

Bize kısaca kendinizden ve hayat hikâyenizden bahsedebilir misiniz?

Şam yakınlarında bir köyde doğdum. Babam kunduracıydı, o nedenle ortaokuldan mezun olduktan sonra onunla beraber çalışmaya başladım. İki ablam var ve babam vefat etmeden önce evlendiler. Babamın vefatının ardından dükkânını ben işletmeye başladım ve evlendim. İki oğlum var. Kısa bir süre sonra, kunduracılık geçimimizi sağlamadığı için bir mobilya şirketinde çalışmaya başladım. Bu zamanda kimse el yapımı ayakkabı almak istemiyor.

Oğullarınız kaç yaşında?

Biri 12 diğeri de 15 yaşında.

Savaşla ilk defa ne zaman karşı karşıya kaldınız?

Savaşın etkilerini hissetmek için savaşla bizzat karşı karşıya kalmaya gerek yok. Savaş Suriye'nin her karışını etkiliyor.

Peki, savaş sizin hayatınızı nasıl etkiledi?

Nasıl mı? İşte, buradayım. Ülkemden, köyümden, kasabamdan, yurdumdan uzaktayım. Çalıştığım şirket kapandı. Küçük çaplı bir şirketti. İşletmenin sahibinin oğlu muhaliflere katıldı ve bir roketle öldürüldü. Ondan sonra sahibi bir yerlere gitti, nereye ve neden gitti bilmiyorum. Firma kapanmadan önce de maaşımı alamadım savaş koşulları yüzünden. Bu nedenle Türkiye'ye taşınmaya karar verdim. Türkiye'de en azından bir ev ve iş bulabileceğimizi düşündük.

Türkiye'ye nasıl geldiniz?

Buraya 2 yıl önce mülteci olarak geldik.

Sınır kapısından değil, doğru mu?

Evet, kanuni giriş yapmadım. Önce Antakya'ya geldik. Daha sonra Ankara'ya taşındık.

Neden Ankara?

Çünkü bir ablam ve eşi burada yaşıyordu.

Türkiye'de hangi şehirleri gördünüz?

Sadece Antakya ve Ankara. Ankara'ya gelmeden Adana'yı da gördük ama orada çok kısa süre geçirdik.

Şu anda bir yerde çalışıyor musunuz?

Şu anda çalışmıyorum. İşten iki hafta önce ayrıldım. Bir mobilyacıda çalışıyordum. Bunun kalıcı bir iş olmadığını biliyorduk ama yine de başka seçenek yoktu. Bu işten önce bir araba tamircisinde çalıştım. Paramı vermedikleri için oradan da ayrıldım.

Son işinizden neden ayrıldınız?

Diğer işçilerle sorunlarım vardı. Türk işçileri, Suriyeli mülteciler yüzünden iş bulamadıklarını söylüyorlardı. Bu Türk işçilerin arasında genel bir kanı. Sürekli bunu duyuyoruz.

Maddi olarak nasıl ayakta kalıyorsunuz şu anda?

Oğlum mermer işinde çalışıyor. Diğeri de bazı hafta sonları simit satıyor.

Neden Türkiye'yi terk etmek istiyorsunuz?

Yeteri kadar açık değil mi? Çünkü burada bize iş yok. Hükümetten hiçbir yardım gelmiyor. Kamplarda kalmak istemiyoruz. Oğlumun, ekonomik durumumuz nedeniyle çalışması gerek. Torunlarım okula gidemiyor. Avrupa'da okula gidebilirler, iyi bir gelecekleri olabilir. Burada mümkün değil. Ayrıca yerli insanlar da bizi, Suriyelileri, istemiyor burada. Evlerini bize kiralamak istemiyorlar, Suriyeli komşularının olmasını istemiyorlar.

Hangi ülkeye, ne sebeple gitmek istiyorsunuz?

Almanya. Çünkü daha önce Türkiye'de yaşayan kız kardeşim, eşi ve çocukları şu anda Almanya'da. Almanya oturmuş kanunlara, mülteci haklarına ve iyi koşullara sahip. Alman hükümeti mültecilere yardım ediyor, ev ve para veriyor. Eğer iş bulamazsan da sana bakıyorlar.

Almanya'ya nasıl gideceksiniz?

Kaçakçı için para biriktiriyoruz. Beni ...'dan (Kasabanın adının basılmasını istemedi) Yunanistan'a götürecek kişiyle anlaştım bile. Önce ben gideceğim, ardından da ailem beni aynı yoldan takip edecek.

Bu tehlikeli bir yol değil mi?

Evet öyle, ama yeteri kadar para biriktirebilerseniz daha hızlı ve iyi bir botla gidebilirsiniz.

Kız kardeşin ve ailesi dışında Avrupa'ya gitmiş akraba veya arkadaşlarınız var mı?

Evet, bir arkadaşım daha var. İsveç'e gittiğini zannediyorum, ama onunla iletişimim kesildi. Sosyal medya hesabını kapattı.

Hristiyan bir ülkede yaşamaktan dolayı sorunlar yaşayacak mısınız?

Belki. Karım başörtüsü takıyor. Kadınlar için modern kıyafetleri onaylamıyorum. Ama inanıyorum ki Avrupa bizim inançlarımızı tolere edecek. Onlara başörtüsü takmalarını söylemezsem, onlar da benim ne giymem gerektiğini söylemezler.

Neden Suudi Arabistan, Kuveyt veya Katar gibi zengin Arap ülkelerine gitmek istemiyorsunuz?

Bize vize vermiyorlar. Sınır geçmemize müsaade etmiyorlar. Onlar ayrıca ekmeklerini mültecilerle de paylaşmazlar. En azından siz bizlere sınırlarınızı açtınız. En azından burada hala merhametli insanları ve bize sevgiyle bakan insanları görebiliyoruz. Oradaysa... Tamam, daha fazla konuşmak istemiyorum. Ağzımın içi kötü kelimelerle dolu ve onlar hakkında konuşmak istemiyorum.

Avrupa'ya gitmek ile Suudi Arabistan'a gitmek arasındaki farklar nelerdir sizin için?

Suudiler diğeri Arapları sevmez. Suudi olmadığını anladıkları anda ikinci sınıf birisi olursun. Ama Almanya Suudi Arabistan gibi değil. Kardeşim herkesin eşit olduğunu söylüyor. Afganlar, Suriyeliler, Pakistanlılar, Almanlar, Türkler... Herkes kanuna uymak zorunda ve hukuk herkese eşit şekilde uygulanıyor.

Kız kardeşin Almanya'daki hayatından tatmin oluyor mu?

Kalacak yeri var, çocukları okula gidiyor ve çalışmak zorunda değil. Hükümetten destek alıyorlar. Tek sorunları kalıcı ikamet izni ama şu anda iyi bir hayatları var.

Savaştan sonra Suriye'ye gitmeyi düşünür müsünüz?

Avrupa'ya gidebilirim hayır. Ama Türkiye'de kalacaksam evet.

RÖPORTAJ #33, 22 HAZİRAN 2016

ANKARA, 22, KADIN

Bana Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Üç kız kardeşiz, ben ortancayım. 22 yaşındayım. Babam ben 15 yaşındayken, annem de 3 yaşındayken vefat etti. Amcam ve ailesi babamdan sonra bize bakmaya başladı. Büyükbaba, büyükanne ve kuzenlerimiz ile birlikte büyük bir Arap ailesi olarak yaşıyorduk. Savaştan önce bir güzellik merkezinde çalışıyordum.

Suriye'deki savaşı ne zaman hissettiniz? Sizi nasıl etkiledi?

Önce bir iç savaş çıkacağını anlamadık. Kasabamız Şam'ın şehir merkezinden uzakta. Bir gün amcamla beraber Şam'a gidiyorduk. Bazı insanların siyasi bir tartışmadan sonra kavga etmeye başladığını gördüm. Korktum ve sorunların düşündüğümüzden de derin olduğunu anladım. Şahit olduğum kavgada silah kullanmadılar ama Esad'ın ailesine açıkça küfür edildiğini duyunca bunun... Yani, çok alışılmadık bir durumdu bu.

Türkiye'ye nasıl geldiniz? Bu sizin kararınız mıydı?

Buraya 2-3 yıl önce geldik. Karar benim değildi. Ailemin kararıydı. İlk olarak Beyrut'a gittik ve sonrasında buraya geldik. Ablam yeni evlendiği için Suriye'de kaldı. Kız kardeşim, amcam, karısı ve iki kuzenimle buraya geldim. Kuzenlerim ve anneleri Türkiye'ye yolcu gemisiyle geldiler. Ben, kız kardeşim ve amcam buraya kaçak olarak geldik. Yani sınır kapısından ama pasaportsuz olarak. Türk polisi bizi içeri aldı.

Giriş yaptığınızda uluslararası veya yerel bir örgüte sığınmacı olarak kayıt oldunuz mu?

Hayır, olmalı mıydık? Yani, olalım mı?

Türkiye'de hangi şehirlerde bulundunuz?

Antakya, Adana ve Ankara'da.

Neden Ankara'da yaşamayı tercih ettiniz?

Amcamın burada arkadaşları vardı. Kamplarda yaşayıp yaşayamayacağımızı görebilmek için kamplara gitti ve mülteci kamplarının çok pis olduğunu söyledi. O yüzden Ankara'nın daha büyük bir şehir ve başkent olduğunu düşünerek bizim için daha iyi olabileceğine karar verdik.

Peki siz veya akrabalarınız burada iş bulabildiniz mi?

Evet. Kuzenim ve amcam Siteler'de (Mahalle) çalışıyor. Maaşlar az ama en azından sabit bir işleri var. Ben bir kuaförde çalışıyorum. Ay sonunda çıkacağım işten, çünkü amcam çalışmamı istemiyor.

Neden?

Bilmiyorum. Bana çok genç olduğumu ve Türkiye'deki "kuralları" bilmediğimi söyledi. Birilerinin beni kolaylıkla bir şeye ikna edebileceğini iddia ediyor. Evlilikten söz ettiğini sanıyorum ama benimle iletişim kuramayacak bir Türk ile nasıl evlenebilirim ki? Yine de işten çıkacağım, amcam benim babam gibidir ve benden bir isteği olduğunda sorgulamam. Bize yıllar boyunca o baktı.

Neden Türkiye'yi terk etmek istiyorsunuz? Bu da ailenizin aldığı bir karar mı?

Evet ama bu sefer onlara katılıyorum. Türkiye'deki koşullar iyi değil. Bir adım bile ileri gidemiyoruz. Ekmek alacak paramız var ama hepsi bu. Eğitim? Yok. Rahat bir yaşam? Yok. Vatandaşlık? Yok. Avrupa'da tüm bunlara erişebileceğiz.

Hangi ülkede yaşamak isterdiniz?

Bilmiyorum ama fark etmez. Avrupa Avrupa'dır. Amcam Almanya'nın Suriyelilere olan dostane yaklaşımından dolayı bizim için daha iyi bir yer olduğunu söylüyor.

Aileniz hangi yolla Avrupa'ya gitmeyi planlıyor?

Tek bildiğim yasal yollarla bunun mümkün olmadığı. Bazı arkadaş ve uzak akrabalarım Avrupa'ya gitti ama biri bile yasal yolla gitmedi.

Peki ya Körfez ülkeleri veya İran gibi diğer alternatifler?

İran mı? Milyonlarca mülteci İran'dan Avrupa'ya gidiyor. Neden o gidenlerin yerini dolduralım ki? Daha da ötesi dili ve kültürü çok farklı. Körfez ülkeleri vize vermiyor o nedenle gidemiyoruz.

Avrupa ülkeleri de vize vermiyor, Körfez ülkelerine kaçak olarak gidemez misiniz?

Yakalandığında sınır dışı ederler. Bu en büyük fark. Bizi mülteci olarak kabul etmiyorlar.

Eğer Avrupa'da yaşarsanız yerel kültüre uyum sağlayabilecek misiniz?

Uyum sağlamama gerek yok. Sadece kurallara uyacağım, hepsi bu. Neden kendimi değiştireyim ki? Biz Avrupa'ya değişmek için gitmeyeceğiz. Çalışmak ve çalıştığımızın karşılığını almak için gideceğiz.

Savaş bittikten sonra Suriye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?

Bu ciddi bir karar ve hep beraber ailece karar vermeliyiz. Ama döndüğümüzde neye sahip olacağız? Döndüğümüzde bizi bekleyen bir ev veya iş olmayacak. En azından Avrupa'da işimiz ve içinde yaşayabileceğimiz bir evimiz olacak.

Peki ya Türkiye'de kalırsanız ve savaş bu arada sonlanırsa?

O zaman dönerim. Burada da bir ev veya işimiz yok. En azından Suriye bizim vatanımız.

RÖPORTAJ #34, 14 HAZİRAN 2016

ANKARA, 68, ERKEK

Bize 2011 yılından önceki hayatınızdan bahseder misiniz?

İdlib kırsalında doğdum. Annem ve babam 17.yüzyıldan beri bir aşiret geleneğimiz olan çiftçilikle uğraşıyorlardı. Aşiretimiz Irak sınırına, hatta ötesindeki (Irak) El-Anbar vilayetine kadar uzanır. Ülkemize hiç ihanet etmedik. Suriye'nin iki savaşında da savaştım. Lübnan toprağına bile ülkem için kanımı ve terimi döktüm. Dört çocuğum ve dokuz torunum var.

2011 yılında tam olarak ne oldu?

Bunun sorumluları Amerika ve Yahudiler. Yeniden Arap topraklarına adalet getirecek bir ülke olarak ortaya çıkıyorduk ama onlar bugün her ne oluyorsa hepsinden sorumlular. Libya'da, Afganistan'da, Tunus'ta, Mısır'da, hep onların kanlı elleri var. Biz sadece barış içinde yaşıyor ve aynısını Filistin için de istiyorduk. Önce Mısır'a, sözde protestolar düzenleterek saldırdılar. Sonra aynı oyunları Suriye'de denediler. İşte, hala ayaktayız ve Suriye'nin düşmanlarına karşı direniyoruz.

Neden Türkiye'ye taşınmaya karar verdiniz?

İdlib'de protestolar başladığında biz tarafımızı çok net belirledik. Kısa süre sonra bu "barışçıl aktivistler" bizleri kaçmaya zorlamak için evimize saldırdı ve yaktı. Paraya olan açlıkları yüzünden kör olmuşlar.

Bununla ne kastediyorsunuz?

Oğlum, onların sadece fakir, "adalet" arayan insanlar olduğunu mu zannediyorsun? Silahları ağaçtan veya topraktan mı topluyorlar? Nasıl bu kadar silahları var? Köylerde çoğu, dedelerimizden kalmış eski silahlar bulabilirsin ama şehirde bu kadar roketi, Kalaşnikofu ve el bombalarını nasıl bulabildiler?

Muhafifler tarafından eviniz ateşe verildikten sonra Türkiye'ye geldiniz, doğru mu?

Öncelikle onlar "muhalif" değil. Onlar terörist. İdlib'den sonra Lazkiye'ye taşındık ama çok az iş imkânı vardı ve çok kalabalıktı. O yüzden ailece Türkiye'ye taşınmaya karar verdik. İki oğlum Suriye'de kaldı ve orduya katıldı. Bir oğlum, en genç olanı, bizimle kaldı.

Neden Türkiye'de kalmayı tercih etti?

Tercihini o yapmadı, ben kalmasını söyledim. Ben en yaşlıyım ve ailemizin geleceğine karar veririm. Ancak bize bakabilecek genç bir aile üyesine de ihtiyacımız var. O da orduya katılmak istiyor ama ordudaki oğullarım toprağına düşmeden önce olmaz.

Arkadaşımız... sizin de Avrupa'ya gitmeye istekli olduğunuzu söylemişti, bu doğru mu?

Doğru, Avrupa'ya gitmeyi planlıyoruz.

Bunun özel bir nedeni var mı?

Bizim önceliklerimiz ve çocukların öncelikleri farklı. Biz güçlü durmalıyız ama genç aile üyelerimiz okumalı. Allah'a şükür yiyecek ekmeğimiz var, zengin değiliz ama hayattayız. Bu bizim için yeterli. Telefona, bilgisayara, iyi kıyafetlere ihtiyacım yok ama bu çocuklar okumalı. Burada okula bile gitmiyorlar. Sokakta hiçbir şey yapmadan çürüyüp gidiyorlar.

Yerel bir okulla konuştunuz mu?

Evet ama çocuklarımızı okullarına alamayacaklarını söylüyorlar. Üç farklı okul, üç farklı sebep. Eminim kötü insanlar değiller, para dahi teklif ettim ama bu parayla ilgili bir şey değil. Bu sanırım (Türk) hükümetin bir politikası. Bunu anlamıyorum. Erdoğan sayesinde bizlerin burada yaşamasına izin verildi. Bizimle ekmeceklerini paylaştılar, ama neden çocuklarımızı okullara almıyorlar? Bunu gerçekten anlayamıyorum.

Avrupa'da hangi ülkeye gideceksiniz?

Bilmiyorum ama Avusturya'ya girdikten sonra orada kalacağız sanırım.

Neden Avusturya?

Çünkü coğrafi olarak gidebileceğimiz en yakın ülke.

Ama Avusturya yolunun üstünde Bulgaristan, Romanya ve Macaristan gibi farklı ülkeler de var?

Onlar bizi istemiyorlar. Bu da iyi bir şey, mültecilerin Batı'ya ulaşması için acele ediyorlar ve artık yolunu kesmiyorlar. Suriyelilerin, sınırlarından hızlıca çıkmaları için yardımcı oluyorlar, bu da bizim işimizi kolaylaştırıyor.

Nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Pasaportlarımızla. Hepimizin geçerli pasaportları var ve istediğimiz zaman uzatabiliriz. Önce vize almaya çalışacağız, olmazsa yürüyeceğiz.

Sadece yürüyecek misiniz? Başka bir gruptan veya kaçakçıdan yardım almayacak mısınız?

Sınırı yasal olarak geçip yürümeye devam edeceğiz veya bir otobüse, trene, her ne gerekiyorsa ona bineceğiz. Kızım biraz İngilizce biliyor ve yolumuzu bir şekilde bulmaya çalışacağız.

Suriye'ye barışın geleceğini düşünüyor musunuz?

Sonunda, adalet Suriye'ye hükmedecek. Biz daha ölmedik. Eğer tüm oğullarım toprağa düşerse, orduya ben katılacağım. Ben düşersen, kızım teröristlere karşı savaşmaya gidecek. Eğer o da düşerse, en küçük torunum gidecek. Teröristler er ya da geç başarısız olacak. Halep'te ne oluyor görüyor musun? Esad'ın aslanları her geçen gün şehri almaya daha da yaklaşıyor. Bu teröristler er geç ezilecek ve biz ülkemizi yeniden kuracağız.

RÖPORTAJ #35, 22 TEMMUZ 2016

ANKARA, 36, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızdan kısaca bahseder misiniz?

Ailemin üçüncü çocuğuyum. Dört kız kardeşim ve bir ağabeyim var. Halep doğumluyum ancak teknik okuldaki eğitimim nedeniyle Şam'da okudum. Farklı türdeki makinelerin mekanik sorunlarını tamir ettiğim bir firmada çalışıyordum. İyi, düzenli bir hayatım vardı Suriye'de. Evliyim ve eşim de Şam'dan, kendisi öğretmen.

Suriye'den ayrılmanıza ne sebep oldu?

Basitçe anlatacak olursam, işler kontrolden çıktı. 2012'den beri bu savaşın neye dönüşmeye başladığının farkındaydık ama Suriye'nin parçalanmasına sebep olacağını asla düşünmemiştik. Barışçıl bir şekilde yaşama alternatifi kalmadı. Eşimle beraber ciddi psikolojik sorunlar yaşamaya başladığımızı fark ettik. Oturduk, ciddi bir konuşma yaptık ve Suriye'den ayrılmaya karar verdik.

Bu psikolojik sorunlar savaş kaynaklı mıydı?

O kadar kolay değil. Suriye'deki hayat değişti. Her gün farklı şeyler duyuyorsunuz. Halep düşecek mi düşmeyecek mi? Ekmeğin fiyatı yine mi artıyor? Ah, Ghouta'da birini mi idam etmişler? İsrail yine mi saldırmış? Muhammed Amca'nın oğlu cephede ölmüş mü? Sizi güldürecek hiçbir şey olmuyor Suriye'de. Neden böyle bir hayat yaşayayım? Ondan da öte, neden çocuklarım bu koşullarda yaşasın?

Türkiye'de huzur buldunuz mu?

Allah'a şükür buldum. Evimizi görüyorsun, varlıklı değiliz. Yine de huzurluyuz. Suriye kanallarını bile izlemiyorum o hayatı aklımdan uzak tutmak için.

Türkçe bilginiz izlediğiniz Türk kanalları yüzünden iyi demek, öyle mi?

Doğru, çok faydalı oluyor. Eğer bir Suriyeli burada birkaç senedir yaşamasına rağmen, Türkçe öğrenememişse, şikâyet etmeye hiç hakkı yok. Eğer kendinizi izole ederseniz dili öğrenemezsiniz. (Küçük kızına seslenerek) Bak amcaya, onunla Türkçe konuşsana tatlım. Şimdi utaniyor ama inan bana çok iyi Türkçe konuşuyor.

Mahallede arkadaşları var mı?

Tabii ki, beraber oynuyorlar.

Daha önce ayrımcılıkla veya olumsuz davranışlarla karşılaştınız mı?

Hayır. Yani biliyorsun, bazen hiç hoş olmayan sorular sorabiliyorlar; "Neden kalıp savaşmadınız?" gibi. Onları suçlamıyorum. Uzaktan bakarak Suriye'de neler olduğunu anlamak çok ama çok zor. Yine de bunun haricinde, pek olmuyor. İnsanlar her yerde aynı, beş parmağın beşi bir değil. Burada da iyi insanlar var, kötü insanlar var ama genel olarak herkes bize karşı iyi.

Peki, o halde neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Bu bölgeden uzaklaşmak istiyorum. Türkiye'yi seviyoruz ve ona minnet duyuyoruz. Ama burada kalmak istemiyorum. Bu ülke, Allah korusun ama Suriye'dekine benzer bir duruma dönüşecek.

Neden bu şekilde düşünöyorsunuz?

Başarısız darbe girişimini kastederek) O günkü sesleri duymadınız mı? Bu normal bir şey mi? Bak sana söyleyeyim, bu normal değil ve Suriye’de de her şey böyle başlamıştı.

Hangi Avrupa ülkesine gitmeyi düşünöyorsunuz?

Hala araştırıyorum. Henüz emin değilim ama daha çok araştırma yapabilmek için internette bazı gruplara üye oldum.

Gitmeye yetecek birikiminiz var mı?

Biraz biriktirdik ama bakalım yetecek mi? Eğer olmazsa çalışmaya ve biriktirmeye devam ederim.

Sizi ne geri döndürebilir Suriye’ye? Her şey iyiye gider ve uzun süreli bir barış sağlanırsa, döner misiniz?

Hayır. “Uzun süreli barış” diye bir şey yok artık. Irak’a, Suriye’ye, Lübnan’a, Filistin’e, Türkiye’ye bak, bir barış şansı görüyor musunuz?

Peki, Avrupa sizin için ne anlama geliyor?

Bize yeni bir hayatı açacak bir kapı.

RÖPORTAJ #36, 13 TEMMUZ 2016

ANKARA, 21, ERKEK

Bu sizin motosikletiniz mi?

Hayır, çalıştığım işyerine ait. Ama yine de çalışma saatleri bittikten sonra bende kalabilir.

Nerede çalışıyorsunuz?

Ana cadde üstündeki... Restoran'da.

Bu işi nasıl buldunuz? Suriye'den aldığınız ehliyeti mi kullanıyorsunuz?

Ehliyetim yok. Polis motosikletli kuryeleri durdurmuyor. Bir kere motosikletin üstünde otururken restoranın yakınında benimle sohbet ettiler ama ehliyet sormadılar. Bu işi bulmama bir komşum yardım etti. Bir iş arıyordum, patron da arkadaşıydı, o şekilde başladım işe.

Peki ya polis sizi durdurup ehliyetinizi sorarsa ne olur?

Bir şey olmaz. Ne verebiliriz ki onlara? Para istediklerini ima etmiyorum ama aptal değiller, bu mahalledeki tüm polisler bizim hayat koşullarımızı biliyor. Namusumuzla çalışıyoruz, hırsızlık veya yasadışı bir şey yapmıyorum. Eğer imkânım olsaydı ehliyet alırdım ama vatandaş değilim. Bunu bildikleri için bir şey olmaz. Şehre inmiyorum, sadece yakınlardaki yerlere paket servis yapıyorum.

Türkiye'de mutlu musunuz?

Yani, Allah'a şükür. Suriye'deki hayatı özlüyorum, burası benim ülkem değil ama ne yapacaksın.

Arkadaşlarınız Avrupa'ya gitmeyi planladığını söylüyorlar, doğru mu?

Evet, birkaç aya gideceğim.

Bunun sebebi nedir?

Mutluyum ama bir üst seviyeye çıkamıyorsunuz burada. Bugün param ve işim var ama yarın "Tamam, üzgünüm ama seni kovmak zorundayız" derlerse yeni bir iş aramak zorunda kalacağım. Birkaç ay çalışacağım, sonra yine kovulacağım, yine iş arayacağım. Sonra yaşlanacağım, sonunda ne olacak?

Yani Avrupa'daki hayatın daha farklı olacağını mı düşünüyorsunuz?

Elbette. Sizi sistemlerinin içine alıyorlar ve sonunda da vatandaş oluyorsunuz. Eşit haklara sahip bir vatandaş. Hayır, Türklerin bize kötü davrandıklarını söylemiyorum ama biz "misafiriz", daha fazlası değil. Avrupa ne istersen onu sunuyor. Çalışmak mı istiyorsun? Tamam, işte belgelerin. Evlenmek mi istiyorsun? Tamam, kanuna göre şunu yapmalısın, şurayı doldurmalısın vs. Burada çalışma izni almamız gerekirse ne yapacağımızı bile bilmiyoruz.

Sivil Toplum Örgütlerinden bir davet aldınız mı haklarınızı ve hukuki durumunuzu öğrenmeniz için?

Hayır. Böyle bir eğitim veriyorlarsa bu bilgiyi nereden alabileceğimizi biliyor musun? Bana adreslerini verir misiniz?

Avrupa'da hangi ülkeye gitmeyi düşünüyorsunuz?

Almanya. Bu konuda daha sistematikler. Fransa'daki hiçbir arkadaşım çalışmak için izin belgelerini alamadılar ama Almanya'ya gitmiş olanlar çoktan aldı gerekli dokümanları.

Avrupa'daki arkadaşlarınız koşullardan memnun mu?

Fransa'dakiler çok değil. İngiltere de sorunlu. İyi muamele görüyorlar ama kendileri hakkında ne olacağına dair bilgi verilmiyor. Almanya'da hukuki bilgilendirme sağlanıyor ve söyledikleri her şey gerçekten de er ya da geç oluyor. Fransa'da sınır dışı bile edilebilirler.

Peki aileniz, onlar sizin kararınızı destekliyorlar mı?

Onlarla bu konuyu çok konuşmamayı tercih ediyorum. Çok fazla endişeleniyorlar ama beni durduramazlar. Türkiye'ye gideceğim dedim, işte buradayım. Avrupa'ya gitmek istersem de gideceğim.

Aileniz Türkiye'ye gelme kararı aldığınızda sizi onaylamadı mı?

Karşı çıktılar, fakat oturup konuştuğumuzda bir gerekçeleri yoktu. Bu sebeple izin verdiler gitmeme. Onlar için çok üzülüyorum. Elbette benim için en iyisini istiyorlar ama kalmam için bir sebep üretmiyorlar. "Suriye bizim vatanımız". Ne olmuş? Orada yaşamıyorsam vatanım olmayacak mı yani?

Savaş bittikten sonra dönmeyi düşünür müsünüz?

Bilmiyorum. Gerçekten bir fikrim yok. Bu kolay bir karar değil.

RÖPORTAJ #37, 13 TEMMUZ 2016

ANKARA, 27, ERKEK

Bize kısaca hayatınızdan bahseder misiniz?

Şamlıyım. Kökleri Suudi Arabistan'a, sahabelere kadar giden geleneksel bir aileye sahibiz. Babam çeşitli türlerde mal alıp satan bir işadımıydı. Annem ise ev hanımı.

Savaş sizi nasıl etkiledi?

Savaş başlarken ekonomi kötüye gidiyordu. Protestolar ve şiddet dövizin yükselmesine ve Suriye Pound'unun gücünü kaybetmesine neden oldu. Şiddetin yayılması mal akışını ve ticaretini durdurdu. Örneğin İdlib şehriyle ticaret yapamıyorduk, ticaret tümünden kesilmişti. Bir kargo kamyonumuz Rakka'ya giderken durduruldu ve yağmalandı. Sonuç olarak mağazamızı kapattık ve beklemeye başladık. Bekledikçe daha çok para harcamaya başladık. Dibe doğru gittiğimizi görünce elimizde kalan sermaye ile Türkiye'ye yerleşmeye karar verdik.

Neden Türkiye'yi tercih ettiniz?

Tek seçenek buydu. Avrupa'ya gitmek bilinmeyene bir yolculuk demektir ve açıkçası iki yıl öncesine kadar bu konu aklımıza bile gelmezdi.

Peki ya diğer Arap ülkeleri?

Bazılarına vize başvurusunda bulunduk ancak sadece Ürdün bizi kabul etti. Onlar da bizi mülteci olarak kabul ettiler. Ürdün'de çalışmak ve iş yapmak amacıyla yerleşecek Suriyeliler olarak değil.

Kendinizi mülteci olarak kaydettirip aynı zamanda da bir iş kuramaz mıydınız Ürdün'de?

Vize, ikamet ve çalışma izni almanız gerekir. Ürdün hükümeti bu tür hakları vermiyor. Yani veriyorlar aslında ama devasa paralar vermeniz gerekiyor. Bunu verirseniz de iş kuracak paranız kalmıyor. Çalışma izniniz oluyor ama finansal kaynaklarınız olmazsa ne yapabilirsiniz ki?

Şu anda ne tür bir iş yapıyorsunuz?

İsteyenlerin mobilyalarını, kıyafetlerini, elektronik eşyalarını vs. satabildiği ve yine bu tür malları alabilecekleri bir ikinci el mağazası açtık. Babam genel olarak işten kendisini çekti, yaşlı ve yorgun olduğu için. İşler iyi ama dükkân merkezi bir yerde olmadığı için çok fazla kazanamıyoruz. Mahallenin yarısı Suriyeli ve ne tür koşullarda yaşadığımızı biliyorsunuz. Çoğunluğun Türk olduğu merkezi bir mahallede dükkân açmadıkça para biriktirebilecek kadar kar elde edemeyeceğiz.

Çevredeki bölgelerden böyle bir yer bulamaz mısınız?

Buluruz ama sorun çok pahalı olmaları. Elbette merkezi bölgelerden bir yer kiralayabiliriz ama bu büyük bir risk.

Türkiye'de ikamet ve çalışma izinlerinizi nasıl aldınız?

Almadık. Sadece bir fikir ortaya koyduk, bazı tanıdığımız Türklere bu fikri danıştık ve desteklerini aldık. Bize Suriyelilerin çalışma iznine ihtiyaç duymadıklarını söylediler.

Peki, vergi memurları ve hükümet yetkilileri dükkânınızı ziyaret ettiğinde ne oluyor?

Hiçbir şey olmuyor, çünkü bizi ziyarete veya kontrole gelmiyorlar. Burada yasadışı bir şeyler yapmıyoruz. Neden bununla uğraşsınlar ki? Bizler parazit değiliz, dilenci değiliz, hırsız değiliz. Sadece yaşamak ve sofralarımıza oturduğumuzda helal yemek istiyoruz. Eğer siz (hükümet) bizim çalışmamıza izin vermezseniz yaşamak için ne yapmamızı bekleyebilirsiniz ki?

Ya mülteci kampları?

Hiç mülteci kampına gittiniz mi? Gidin ve oradaki yaşamı bir görün. Soğuk, çamur, kilometrelerce boş topraklar. Özür dilerim ama mülteci kampında yaşamaktansa Ürdün'e giderim.

Geleceğe dair planlarınız nedir? Avrupa'ya gitmek istediğinizi ifade etmiştiniz?

Evet, sadece para biriktirmem gerekiyor. 15000 Euro biriktirebilirimsem tüm ailemi Avrupa'ya götürebilirim.

Bu miktar vize almak için yeterli olur mu?

Ne vizesi? Bak kardeşim, onlar bize asla vize vermezler. İş gezisi için bile. Eğer Avrupa'ya gitmek istiyorsan gidersin, ama vizeyle değil.

Diğer yollar nelerdir?

Kara veya deniz yoluyla gitmek. Kara yolunu bilmiyorum ama deniz yolu rahat. Bota paranı ödüyorsun ve seni adaya götürüyorlar.

Mülteciler adalardan sınır dışı edilebiliyor mu?

Tabii ki ama Yunanistan'ın iç bölgelerine gittikçe seni sınır dışı etme şansları azalıyor.

Hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz?

Avusturya. Daha az kalabalık ve Türkiye'ye daha yakın.

Savaştan sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

Sanmıyorum. Gerçekten yoruldum artık sürekli bir yerden diğerine taşınmaktan. Sakin, düzenli ve çocuklarımla beraber yaşanabileceğim bir hayat istiyorum. Suriye artık bildiğimiz Suriye değil. Gidecek bir yerimiz yok. Her şey bittiğinde yeniden inşa edecekler ama ben bu yeni Suriye'ye uyum sağlamak istemiyorum.

RÖPORTAJ #38, 13 TEMMUZ 2016

ANKARA, 33, KADIN

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Ailemin ilk kızımı, ikiz kız kardeşlerim ve iki erkek kardeşim var. Haseke'deniz. Suriye'de ilkokula gittim ancak okula devam edemedim. Zengin bir ailemiz yoktu ama şükür açlık da çekmiyorduk.

Şehrinizde savaş zamanı neler oldu?

Bizim bölgemiz genelde sakindi. İdlib'den, Şam'dan, Rakka'dan ve diğer yıkıma uğrayan yerlerden uzaktaydık. Ancak ben karışık bir aileden geliyorum. Annem Arap babam ise Kürt. Bürokratik konularda sorunlar yaşıyorduk. Biz vatandaşlık alabildiğimiz için şanslıydık ama diğerlerinin pek çoğu (Kürtler) o kadar şanslı değildi ve sorunları vardı. Savaş yayıldığında Esad'ın ordusu kardeşlerimi askere almaya çalıştı.

Kardeşleriniz neden orduya katılmak istemedi?

Neden istesinler? Sıradan bir vatandaş oldular mı hiç? Suriye bize ne verdi? Ne zaman pis bir iş olsa bizi hatırladılar ve Suriye için ölümüne savaşmamızı istediler. Bu bizim savaşımız değil. Bizim Aleviler ve teröristler (muhalefet) arasındaki savaşta işimiz yok. Kardeşlerim ve ailem de aynı fikirdeler. Bu bizim savaşımız değil. Neden ölelim ki?

Neden Türkiye'ye taşınma kararı aldınız?

Suriye'ye yakın ve ne zaman istersek dönebiliriz. Hala düzenli olarak Haseke'deki evimizi kontrol ediyoruz. İki üç ayda bir kardeşlerimden biri, annem veya babam kısa süreli ziyarete gidiyorlar.

Suriye'deki sınır polisi bu gidiş-gelişlerde kardeşinizin kimliğini kontrol ederken onu zorla askere almaya çalışıyor mu?

Sınır kapısından değil tarladaki patikalardan giriyorlar. Sınırın bazı bölgelerinde duvar inşa ediliyor ama bildikleri patikalar bu duvardan etkilenmedi.

Öyleyse şehirde hala bir eviniz var?

Evet ama Esad güçleri ve SDF (Suriye Demokratik Güçleri) arasında çıkan bir çatışmada kısmen zarar gördü. Yine de çoğu şey ve bina zarar görmedi.

Bu bir gün geri dönmeyi istediğiniz anlamına mı geliyor? Hangi koşullarda evinize dönersiniz?

Tabii ki, bireysel olarak döneceğim. Kız kardeşlerim ve annem, babam da bir gün dönecekler ancak erkek kardeşlerimin fikirleri zaman zaman değişiyor. Sonuçta Suriye'de daha iyi bir hayatımız vardı. Suriye'ye ancak, demokratik bir ülke haline geldikten sonra ve terörist muhalefetin (Özgür Suriye Ordusu'ndan bahsediyor), IŞİD'in veya Esad'ın yönetiminden kurtulduğunda dönerim. Bunların hepsi terörist ve eğer ülkeyi yönetmeye devam ederlerse bu bizim yurdumuza asla dönemeyeceğimiz anlamına geliyor. SDF'den umutluyuz ve ülkeyi federal bir yapıya zorlayabilirler ama gelecekte ne olur bilemiyorum. Hepimiz demokratik bir Suriye olmasını umut ediyoruz.

Burada çalışıyor musunuz? Aileniz maddi olarak nasıl ayakta kalıyor?

Çalışmıyorum. İş aradım ama burada kadınların yapacağı pek iş yok. Kardeşlerim kolayca iş buldular. Maaş çok düşük ama yine de erkekler hızlı iş bulabiliyor. Erkek kardeşlerim ve babam çalışıyor.

Hala Suriye’de bir eviniz olduğu halde Avrupa’ya gitmek istemenizin sebebi nedir?

Söylediğim gibi, Suriye’nin geleceğini bilmiyoruz. Evet demokratikleşmeye dair bir umut var ama Esad hala güçlü ve IŞİD’i Sünni Arapların bölgelerinden atmak zor. Burada ucu ucuna yaşayabiliyoruz. Avrupa’da ise daha rahat ve konforlu bir hayatımız olacağını düşünüyorum. Ev, maaş ve tüm haklarımız sağlanacak.

Hangi ülkeye gitmeyi planlıyorsunuz?

İsveç veya Almanya. Büyük ihtimalle İsveç olacak anne ve babamın ısrarından dolayı. Orada bir (Kürt) topluluğun olduğunu ve uzak akrabalarımızın bize yardımcı olabileceğini söylüyorlar.

Avrupa’da zorluklar yaşayacağınızı düşünüyor musun?

Belki. Suriye’de güçlükler yaşıyorduk. Burada da yaşadık ve orada da yaşayabiliriz. Avrupa’ya ilk göç edecek aile biz değiliz.

Avrupa’ya vardığınızda ne ile karşılaşmaktan korkuyorsunuz?

Hiçbir şeyden. En kötü ihtimal bizi Türkiye’ye geri gönderirler. Eğer öyle yaparlarsa da dünyanın sonu değil. En azından buradaki sistemi biliyoruz. Kardeşlerim iş bulabilir. Başka bir ev kiralayabilir ve tekrar başka bir Avrupa ülkesine gitmeyi deneyebilir veya burada kalmaya devam edebiliriz.

RÖPORTAJ #39, 13 TEMMUZ 2016

ANKARA, 19, KADIN

Bize kendinden bahseder misiniz?

Suriye'nin Halep şehrindenim. ... Aşiretine bağlı büyük bir aileden geliyorum. Ailemin yanında, akrabalarımın da aynı mahallede oturduğu bir yerde, şehir merkezinin biraz dışında büyüdüm. Aslında kırsal bir bölge sayılır. Güzel bir çocukluğum vardı ve kalabalık bir aile olarak iyi kötü her şeyi paylaşırdık.

Buraya ne zaman geldiniz? Suriye'de okula gidiyor muydunuz?

Üç yıl önce geldik. Lisede okudum ancak ayrılmak zorunda kaldım. Çok istememe rağmen eğitime devam edemedim.

Neden Türkiye'de liseye devam edemediniz? Maddi sorunlar nedeniyle mi?

Maddi olarak bir şekilde halledebilirdik. Ayrıca bildiğim kadarıyla Türkiye'de lise eğitimi ücretsiz, yanılıyor muyum? Sorun dil ile ilgili. Markete veya alışverişe gidebilirim, basit soruları cevaplayabilirim ama eğitim dili farklı bir şey.

Türkçe öğrenmeyi denerdiniz mi? Suriyeliler için farklı örgütler tarafından verilen dil kursları var mı?

Televizyon izliyorum ve insanlarla konuşmaya çalışıyorum ama yetmiyor. Türkçe öğrenmek için birkaç kitap aldım ama anadili Türkçe olan birisiyle yoğun bir pratik gerektiriyor. Şimdiye kadar hiç dil kurslarının açıldığını duymadım. Bazı küçük yardımlar aldık ama dil kurslarının olduğunu bilmiyordum.

Dil pratiği yapabileceğin Türk arkadaşlarınız var mı?

Var ama çoğu çalışıyor ve sadece hafta sonları boşlar. Kendilerine ait hayatları var. Sürekli çevrenizde olmaları mümkün değil, ki bu da son derece normal.

Bir yerde çalışıyor musunuz?

Evet, bir bakkalda çalışıyorum. Bu mahallede yaşayanların çoğu Suriyeli olduğu için akıcı bir Türkçe gerekmiyor çalışırken. Sizin gibi değişik Suriye ürünlerini tatmak isteyen az sayıda yerli de var.

Peki, Türkler ile olan ilişkileriniz nasıl? Mültecileri iyi karşılıyorlar mı yoksa sorunlar var mı?

Sorunlar var. Öyle çok kötü değil ama bazı sorunlar mevcut. Çoğu zaman yerlilerin sinirle yaptıkları yorumlarla karşılaşırız. İlk olarak Türkiye'ye gelme kararı aldığımızda kültürlerin çok benzer olduğunu düşünüyorduk ama çok hızlı biçimde farklı olduğunu fark ettik. Zaman zaman başka bölgelerden Türkler, yanlarında yabancılarla, mahallemizi ziyaret ediyor ve bazı yardımlar sağlıyorlar. Türklerin bizi iyi karşılayıp karşılamadığını tam olarak ifade edemiyorum ama bazı sorunlar var.

Peki ya Avrupa'ya gitme planlarınız?

Çok istememe rağmen bu sadece bana bağlı değil. Yalnız başıma gidemem. Kardeşlerim, annem ve babam da Türkiye'den ayrılmaya ikna oldular. Fakat bu öyle çok kolay değil. Pasaport, vize ve para gerekiyor. Eğer bu üçünden birisi eksik olursa kaçak olarak gitmek gerek.

Kaçak yollar neler?

Deniz, uzun yürüyüş (Balkan rotasını kastediyor). Sizi Avrupa'ya ulaştıracak herhangi bir rota.

Bu tehlikeli değil mi?

Karadan gitmek tehlikeli değil. En ktu olacak Şey sınırlarını kapatmaları ve yaşamak istemediğin bir ülkede takılı kalmak. Deniz tehlikeli ama gitmek istediğin ülkeye götürecek bir garanti sağlıyor.

Hangi ülkelere gitmek isterdiniz?

İsveç, Almanya, Norveç, Avusturya. Bu ülkelerden bizi kabul edebilecek herhangi biri. Ama kara yolu tehlikeli. Batı'ya varamadan sınırları kapatabilirler hatta sizi mülteci kampında yaşamaya dahi zorlayabilirler.

Neden mülteci kamplarında yaşamayı tercih etmiyor Suriyeliler? Bildiğim kadarıyla kamplarda size barınak, elektrik, yiyecek ve gerekli diğer temel ihtiyaçları sağlıyorlar.

Evet ama kamplar hapisane gibi. Hapishanede de size bu bahsettiğiniz her Şeyi sağlıyorlar. Mülteci kampları ve hapisane arasındaki tek fark, hapishanede ne kadar kalacağınızı biliyorsunuz, ancak kampta bunu bilemiyorsunuz. Bizler sadece sıradan insanlar olarak yaşamak istiyoruz.

Suriye'deki savaşın yakın zamanda biteceğini düşünüyor musunuz?

Hayır. Her gün daha da karmaŐıklaŐıyor. Başlangıçta SDF diye bir Şey yoktu. Şimdi Esad'dan bile daha fazla toprağı kontrol etme gücüne sahipler. IŞİD hala çok güçlü. Sınırlar kontrol edilemiyor. Rusya, Amerika ve diğer lkeler Suriye'de operasyonlar yapıyor. Çok fazla ülke müdahil oldu.

Savaş bittikten sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

Hayır. Suriye'de kalmış arkadaşlarımızdan duyduğumuz kadarıyla Suriye artık yarı yıkılmış bir lke. Tekrar inşa edilmesi gerekiyor. Hayatımın en güzel yıllarını Türkiye'de harcadım. Suriye'den uzakta... Gençliğimin geri kalanını da bir ülkenin yeniden inŐasına harcayamam.

RÖPORTAJ #40, 22 TEMMUZ 2016

ANKARA, 48, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızı anlatır mısınız?

Büyük ve geleneksel olarak tüccarlık yapmış bir aileden geliyorum. Babam ve dedem de benim gibi tüccardılar. Şam Üniversitesi'nde işletme okudum. Sonra Şam'da kalmaya karar verdim. Aslen Al-Rai'denim (Çobanbey) ama babam, biz çocukken ailece taşındığımız Halep'te çalışıyordu. Evliyim ve iki çocuğum var.

Suriye'deki savaş sizin hayatınızı nasıl etkiledi?

Şiddet ve tüm diğer sorunlar, kamuda çalışmıyorsanız sabit bir gelirinizin olmasını engelliyordu. Eğer kamusal hizmetlerde çalışıyorsanız gelirin hep sabit olur. Az veya çok, Esad belirlenmiş günlerde ödemeleri yapar. Bir insanın ayakta kalmak için düzenli bir gelire ihtiyacı var ama Suriye'de bu mümkün değildi.

Yani bu, savaşın etkisini sadece ekonomik olarak hissettiğiniz anlamına mı geliyor?

Şam'da bomba, roket ve jet sesleri altındayken yalnızca ekonomik küçülmeyi hissetmiyorsunuz, bu mümkün değil. Farz edelim ki bu sıkıntılı dönemde işleriniz iyi gitti. Cebinizde para olsa bile sıradan bir hayat yaşamamız imkânsız. Para sizi roketlerden koruyamaz. Ne zaman bir ses duysam çocuklarım ve ailem aklıma geliyordu. Sonra da patlamalardan kaçabilecek bir yer aramaya çalışıyordum.

Türkiye'ye yerleşme sebebiniz neydi?

Stres. Her an ailenizin iyi olup olmadığı korkusunu hissetmek veya... Daha doğrudan söyleyelim; onların yaşayıp yaşamadıklarını düşünmek fazlasıyla baskı yaratıyordu. Annem Türkmen ve Türkmen dilini biliyor, bu durum da Türkiye'ye gelme kararı almamızdaki bir diğer faktördü.

Türkiye'deki hayattan beklentiniz neydi? Beklediğinizi bulabildiniz mi?

Beklediğimizi bulduk mu, hayır. Şu anda mutlu muyuz, Allah'a şükür. Daha iyi yaşam koşulları, daha iyi, düzenli bir hükümet yardımı, Suriyelilere yönelik daha sistematik bir program bekliyorduk. Bunca zamandır buradayız ve bu saydıklarımın hiçbiri yok. Yine de Suriye'den iyidir. Koşullar karşılaştırılmaz bile.

Türkmence konuşmanızdan dolayı diğer Suriyelilere göre günlük hayata daha kolay uyum sağladığınızı hissediyor musunuz?

Çok fark ediyor. Daha iyi bir gelire sebep olmuyorsunuz ama insanlar daha çok sempati gösteriyor. Hayat kolaylaşıyor. Aynı zamanda tercüme ihtiyacınız olmadığı için kimse sizi kandıramıyor. İşverenler ve çalışanlar arasında çok fazla olumsuz örnek gördüm ama Türkçe konuştuğunuzda problemler genelde kayboluyor.

Şu anda nerede çalışıyorsunuz?

Evlere mobilya üreten bir şirkette çalışıyorum. Bu mahalledeki çoğumuz aynı sektörde çalışıyoruz. Maaşım Türk işçiler için belirlenen asgari ücret kadar. İki oğlum da aynı sektörde çalışıyor ve üç asgari ücret yaşamaya yetiyor. Mevcut maddi durumumuz Suriye'dekiyle kıyas edilemez ama yine de pek çoğundan daha şanslıyız.

Neden Türkiye'den ayrılmak istiyorsunuz?

Eğer gerçekten Türkiye'de kalmak zorunda kalırsak bu çok büyük bir sıkıntı yaratmaz. Sonuçta biz de Türküz ve burası bizim de toprağımız. Ancak ekonomik ve sosyal sistem çok farklı. Kendi işimi bu sisteme entegre etmekle uğraşabilecek kadar genç değilim. Bir şeyleri organize edecek sermayem de yoktu. Er ya da geç Türk vatandaşlığı alacağız. Buradaki küçük sorunlar da çözülecek ama çocuklarımın bunu bekleyecek zamanı yok.

Hangi ülkeye gideceksiniz?

Almanya'yı düşünüyoruz ama şartlara bağlı. Şu anda Almanya gerekli belgeleri diğer ülkelerden daha kolay veriyor ve mültecilerin kabulü konusunda daha iyi bir sisteme sahip. Fakat bir şekilde sınırlarını kapatırlarsa İngiltere başta olmak üzere başka bir ülkeyi deneyeceğiz.

Hangi koşullarda Avrupa'ya gitme fikrinizden vazgeçersiniz?

Eğer vatandaşlık alır ve diğerleriyle tamamen aynı haklara sahip olursak, belki. O koşulda Suriye'de elimde kalan her şeyi satarım sermaye yapmak için. Ondan sonra neden olmasın? En azından iki yıldır buradayız, dili biliyoruz ve iyi kötü işlerin burada nasıl yürüdüğünü biliyoruz.

Bunlar Suriye'ye dönmeyeceğiniz anlamına mı geliyor?

Hayır, Suriye artık bitti. Sadece haberlere bakın; Lazkiye'deki sistem Rakka'dakinden tamamen farklı. Kuzey Suriye Kürtlerin yönetiminde. Kim İsrail'in daha fazla Suriye toprağını işgal etmeyeceğini garanti edebilir? Suriye'nin istikrarlı olduğunu varsayalım, o zaman da komşularına bir bak. Petrol üretimi durmadıkça, bu bölge asla huzura sahip olamayacak.

RÖPORTAJ #41, 14 TEMMUZ 2016

ANKARA, 18, ERKEK

Bize kendinden bahseder misiniz?

18 yaşındayım, Lazkiyeliyim. Geçen sene liseyi bitirdikten sonra buraya geldim.

Savaş hayatınızı nasıl etkiledi?

Savaş başladığında ortaokuldaydım. Bazı sorunlar olduğunu duyuyorduk ama genel olarak ne olduğuna dair fikrimiz yoktu. Sonrasında her şey değişmeye başladı. Protestolar, grevler, şiddet, silahlı muhalefet... Küçüktüm ama yine de aile sohbetlerini dinliyordum. Bu olanlar çok şaşırtıcıydı. Kişisel olarak çok fazla şeye şahit olmadım. Lazkiye ve kasabamız genel olarak güvenliydi.

O zaman neden Türkiye'ye gelmeye karar verdiniz?

Askerlik yapmak zorundaydım. Biliyorum diyeceklerinizi ama işler çok farklı orada. Suriye eğer başka bir ülkeyle savaşsaydı şehit olmak için savaşırdım ama kardeş kardeşi öldürüyor bu savaşta. Neler olup bittiğini idrak edebilecek kadar olgun değiliz. Esad'ı destekliyorum ve teröristlere karşıyım, IŞİD'den nefret ediyorum, El-Nusra'dan nefret ediyorum ama aklım çok karışık. Herhangi bir şekilde iç savaşa katılmak istemiyorum. Demek istiyorum ki; IŞİD terörist ama ya IŞİD tarafında savaşan birisi tehdit edildiği için mecburen savaşıyorsa? Her neyse, ben Esad'ı destekliyorum ama bir şeyler hakkında gerçekten karar vermeliyim. Belki ondan sonra orduya katılabilirim ama şimdi değil.

Eğer Türk vatandaşlığı alabilirseniz Türkiye'de askerlik yapar mısınız?

Eğer yapmam gerekiyorsa yaparım. Tek şartım Suriye'ye karşı savaşmamak olur. Bu benim için bir ilkedir.

Türkiye'deki tecrübelerinizi bizimle paylaşır mısınız? Buraya nasıl geldiniz, geçen yıldan beri ne yaptınız?

Buraya pasaportumla geldim. Öncelikle İstanbul Havaalanı'ndan giriş yaptım. Hala okumak için bir üniversite arıyorum ancak üniversitelerin bazıları burs verse de çoğu zaman kotalarını doldurmak için diğer Suriyelileri, yani mültecileri seçiyorlar. Özel üniversiteler çok iyi ve kayıt olmama izin veriyorlar ama çok pahalılar. Ailem bana biraz para gönderiyor ama hem özel üniversiteye gidip hem de yaşamaya yetmez.

Öyleyse buraya yalnız mı geldiniz?

Evet, yalnız geldim. Annem, babam ve kardeşlerim hala Lazkiye'de yaşıyor.

Türkiye'de yaşama kararı aldığınızda tepkileri ne oldu?

Başta istemiyorlardı ancak üniversitede okumak istediğimi söyledikten sonra beni desteklediler.

Neden Arap ülkelerinde eğitim almayı tercih etmediniz?

Vize verebilirler ancak çok güç bir şekilde. Eğer diğer (Arap) ülkelerde özel bir okula kayıt parası ödersem vize verebilirler ama sorun aynı, çok pahalılar. Devlet üniversiteleri bazı burs anlaşmaları dışında kabul etmiyor. Bazı Avrupa ülkelerine gitmeyi düşünüyordum ve onlarda durumun daha farklı olduğunu öğrendim. Avrupa'daki üniversiteler, Arap ülkelerindeki veya Türkiye'deki kadar pahalı değil ve prosedürler uzun sürse de vize alabilirim.

Avrupa'da bir üniversiteye başvurduunuz mu?

Evet. İngiliz, Alman, İsveç, Polonya, İtalyan ve Malta üniversitelerine başvurdum. Hepsi son derece kibar ve hoş biçimde karşıladı ama resmi olarak işlemlere başlamadan önce vize sorununu çözmeme konusunda tavsiyede bulundular. Sorun da burada başlıyor, vize için elçilikleri aradığımda bana üniversiteden resmi bir kayıt formu yollamam gerektiğini söylüyorlar. Eğer kayıt olmazsam vize alamıyorum, eğer vizem yoksa da kayıt etmiyorlar üniversiteye. Bu sorunu çözmeye çalışıyorum.

Belki kaçak olarak gidip başvurabilirsiniz?

Hayır, bu büyük soruna yol açar. Ben mülteci olmak istemiyorum. Ailem evlerini terk etmedi. Ben burada mülteci gibi yaşamıyorum. Öyleyse neden mülteci olayım ki?

Burada mülteci olmadığınızı söylediniz, ikamet iznini nasıl aldınız?

İkamet iznim yok. Size anlatmaya çalıştığım şey; ben yaşadığım hayat anlamında bir mülteci değilim. Bir yerde dilencilik yapmıyorum. Suriye'deki her şeyimi satıp da ülkeyi terk etmedim. Türk vatandaşı olmaya çalışmıyorum veya bir kaçakçı bulup Avrupa'ya gitmeye uğraşmıyorum. Benim buradaki koşullarım diğer Suriyelilerden farklı. Sadece okumak istiyorum. Bir yolunu bulup burada veya Avrupa'da yaşamaya çalışmıyorum.

Yani üniversiteden mezun olduktan sonra Suriye'ye döneceğinizi mi ifade ediyorsunuz?

Bu savaşa bağlı. Eğer savaş hala devam ediyorsa, neredeysem orada kalacağım. Eğer savaş bitmişse elbette döneceğim.

RÖPORTAJ #42, 14 TEMMUZ 2016

ANKARA, 24, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Ghouta bölgesindenim. Annem ev hanımı, babam tütün ürünleri satan yerel bir tüccardı. Yedi kardeşin ikincisiyim. 18 yaşında liseyi bitirdim. Savaş kötüye gidince Şam'a taşındık. Evim bir havan topunun isabetiyle kısmen hasar gördü ve kız kardeşim yaralandı. Şansımıza hepimiz hayattayız. Ghouta lanetli bir yerdi. IŞİD, Özgür Suriye Ordusu, Suriye Ordusu ve diğer radikaller, hepsi bu bölgeyi ele geçirmeye çalışıyordu. Evimiz Suriye Ordusu'nun bölgeyi almasından sonra tamamen yıkılmış. Kim, neden bombaladı bilmiyoruz veya evimizden geriye ne kaldı onu da bilmiyoruz. Ama her şey gitti.

Şam'da kalmanız neden mümkün olmadı?

Çok kalabalık. Şam'ın bazı bölgeleri çok güvenli ama şehrin dengesi, tıpkı tüm Suriye gibi bozuldu. Sokakları canlı tutman ve dükkânların açık kalabilmesi için çok fazla insan, çok kısıtlı sayıda iş ve çok az para var.

Ne zaman ayrılmaya karar verdiniz? Ailenizin ülkeden ayrılma kararını almasına neden olacak belirli bir olay oldu mu?

Yarın için elde kalan bozuk paraları saymaya başlayıp, bu paralarla ekmek alıp alamayacağınızı tahmin etmeye çalıştığınız gün, ayrılma zamanınız gelmiş demektir.

Türkiye'de hangi şehirlerde buldunuz ve ülkeye nasıl giriş yaptınız?

Yasadışı olarak geldik. Aslında yasadışı olup olmadığını bilmiyorum, sınır kapısından girdik ama pasaportumuz yoktu. Kısa bir konuşma sonrası sınır muhafızları girmemize izin verdiler. Bize kamplara kayıt olmamızı teklif ettiler ama bunu hiç düşünmedik. Kamplardaki koşullar korkunç ve bizim gibi kalabalık bir aile için oralarda kalmak iyi olmaz. Önce Kilis'e, kısa bir sürenin ardından Adana'ya geçtik. İki erkek kardeşim ve ben Adana'da çalıştık. Daha sonra Suriye sınırından daha uzağa gitmek için çabaladık. Ben Adana'nın bizim için yeteri kadar güvenli olduğunu düşünüyordum ama babam ve annem hala psikolojik travma yaşıyorlar. Ne zaman haberleri izleseler daha da güvensiz hissediyorlar. O yüzden Ankara'ya taşınmaya karar verdiler.

İş bulabildiniz mi?

Evet, erkek kardeşlerimle beraber iş bulduk fakat maaşlar çok düşük. 1200 liradan fazla almıyoruz. Bu diğer Türk işçilerden daha az ve ne yaparsak yapalım daha üst bir pozisyona terfi etmemiz mümkün değil. Aldığımız para hayatta kalmaya yetiyor ama yaşlanmaya başladıktan sonra ne olacak? Hala vasıfsız işçiler olarak, Türklerin asgari ücretinden daha az para almaya devam mı edeceğiz?

Bu sebeple mi Avrupa'ya gitmeyi düşünüyorsunuz?

Kesinlikle. En azından Avrupa'da kurallar ve hukuk var. Avrupa pasaportu alıp, o ülkenin vatandaşı olacak mıyım? Hangi koşullarda vatandaşlık alabileceğimizi biliyorum. Türkiye'de biz neyiz? Misafir mi? Mülteci mi? Sığınmacı mı? Göçmen mi? Türklerin Müslüman kardeşleri mi? Biz kimiz? Ben bir hayatım olsun istiyorum. Cennet ve cehennem arasında gidip gelmek istemiyorum.

Avrupa'da zorluklar yaşayacağınızı düşünmüyor musunuz?

Hiçbir zorluk buradan daha zorlayıcı olamaz. En azından orada çalıştığının karşılığını veriyorlar. Asgari ücret 100 Euro mu? Herkes 100 Euro alıyor. Vatandaşlık almak için bir yerde 10 yıl yaşamamız mı gerekiyor? Öyleyse de gerçekten 10 yıl sonra vatandaşlığınızı alıyorsunuz.

Ya kültürel farklılıklar konusu?

Burada da kültürel farklarımız var. Bizler Müslümanız, tamam. Ama Suriye ile Türkiye arasında geri kalan her şey farklı. Avrupa ülkeleri sizin Müslüman olup olmamanıza bakmıyor. Herkes kanuna uymak zorunda ve kanunlar da eşitlik temelinde kurgulanmış.

Hangi ülkeye ve ne şekilde gitmeyi düşünüyorsunuz?

İsviçre'yi deneyeceğim. Bu çok mümkün değil gibi. Almanya ikinci seçeneğim olacak. Bu ne kadar paraya sahip olacağıma da bağlı. Eğer yeteri kadar param olursa deniz yoluyla giderim. Yoksa Bulgaristan'dan Avusturya'ya yürürüm. Otobüs, tren veya ne gerekiyorsa onu kullanırım.

Anlayamadım, deniz yolu daha tehlikeli ancak bana dediğinize göre yeteri kadar paranız olursa denizden gideceksiniz, bunun sebebi nedir?

Deniz çok daha hızlı ve eğer yeteri kadar paranız varsa daha az kişiyle gidersiniz; bu da botun batma riskinin azalması demek. Diğer taraftan uzun yürüyüş daha tehlikeli. Özellikle kışın gitmek havadan dolayı imkânsız. Tamamen çamur, soğuk ve kar.

Türkiye ve Avrupa'yı birer cümleyle anlatmanız gerekirse, sizin için ne ifade ediyor?

Türkiye bize kapılarını açan bir dost demek. Avrupa ise özgürlük ve eşitlik demek.

Savaştan sonra Suriye'ye geri dönmeyi düşünür müsünüz?

Hiçbir şeyimiz kalmadı. Benim hiçbir şeyim yok. Tüm arkadaşlarım gitti. Kimse Ghouta'da yaşamıyor. Orası artık benim Suriyem değil. Tıpkı evimiz gibi yıkıldı bu ülke, aynı evi ve aynı ülkeyi tekrar inşa etmek artık imkânsız.

RÖPORTAJ #43, 14 TEMMUZ 2016

ANKARA, 32, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Türkiye sınırına çok yakında konumlanmış Azez şehrindeyim. Erkek kardeşim ve babamla beraber iki ülke arasında sınır ticareti yapıyorduk. Liseden sonra babama yardım etmeye karar verdim, o nedenle üniversitede okumayı düşünmedim. Evliyim, iki kızım var ve yakında bir bebeğimiz daha olacak.

Doğum için Suriye'ye dönecek misiniz?

Hayır, bebek inşallah Ankara'da doğacak. Her şey hazır. Eşim rutin kontrollerine gidiyor ve zamanı geldiğinde de doğuma gideceğiz.

Eşiniz için gereken tıbbi harcamalar ücretsiz mi?

Evet, üç yıl önce buraya geldiğimizde bu imkânları bilmiyorduk. Geçen sene bir hükümet görevlisi bize ücretsiz sağlık hizmeti alabileceğimiz bir kart verdi.

Türkiye'ye gelmeye nasıl karar verdiniz?

Azez çevresinde çatışmalar çok yoğun ve sınır ticareti yapmak imkânsızlaştı. İlk önce diğer yolları (kaçakçılık) denedik ama bu aşırı tehlikeliydi. İki arkadaşımız vuruldu. Başka iş yapmaya alışık değiliz. Bizim uzmanlığımız sınır ticareti. Bunun diğer sıradan işlerden farklı bir doğası var. Azez, Halep veya Şam değil. Nüfusu çok daha az ve kolayca dükkân açıp, bir şeyler satıp işinizi devam ettiremezsiniz. O yüzden sınırı geçip aynı işi Türkiye tarafından yapıp, şansımızı denemeye karar verdik. Elbette tahmin edebileceğiniz gibi imkânsızdı ama bir umudumuz vardı. Bu başarısız denemeden sonra ailelerimizi Suriye'ye yolladık ve kardeşimle beraber Ankara'ya iş aramaya geldik. İş bulduktan sonra da ailelerimizi Türkiye'ye çağırdık.

Nerede çalışıyorsunuz?

Mobilyalar için tahtadan materyaller üreten bir fabrikada çalışıyoruz. Vasıfsız işçiler olarak çalışıyoruz. Şu anda yapabileceğimiz başka bir iş yok.

Burada ne tür zorluklarla karşılaştınız?

Bu mahallede (Siteler) çok sorun yaşamıyoruz. Türkler ile beraber yaşıyoruz ama aynı zamanda büyük bir Suriyeli topluluğu da mevcut. Bu atmosfer bana Azez'i hatırlatıyor. Orada da Türkmenler, Araplar ve Kürtler hep beraber yaşadık. Diğer yandan dil en büyük sorun. Dil bilmeden kolaylıkla kaybolabilirsiniz. Bir sokak veya adresi bulmayı kastetmiyorum ama kanunları, yönergeleri, gelenekleri ve aklınıza gelen diğer her şeyi dil bilmeden anlamak mümkün olmuyor.

Öğrenmeyi denediniz mi?

Biraz konuşabiliyorum, ortak çok fazla kelime var ama bu yeterli değil. Yeni bir dili öğrenmek için, gerçekten oturup, zaman harcamalısınız. Bu kadar ağır işin ardından günün sonunda kimin kitabını kapağını açacak enerjisi kalır ki?

Peki çocuklarınız? Onlar Türkçe öğrenip hayata uyum sağlayabildiler mi?

Onların Türkçe bilgisi benden çok daha iyi. Çok küçük oldukları halde arkadaşları var ve insanlarla iletişim kurabiliyorlar. Eğer burada kalırsak eminim bir iki yıl içinde akıcı Türkçe konuşabilecekler. Çoğu şeyin farkında değiller o yüzden sadece çocukluklarının keyfini çıkarıyorlar.

Avrupa'ya gitme planlarınızın sebebi nedir?

Çocuklarım. Dediğim gibi şu an çocukluklarını keyfini çıkarıyorlar. Birkaç yıl sonra yabancı bir ülkede olduklarını ve babalarının çok az şey için çok fazla çalıştığını fark ettiklerinde, her şeyin tadını aynı şekilde çıkaramayacaklar. Onların olabilecek en iyi hayatı yaşamalarını istiyorum. Bu bahsettiğim hayat Suriye'de veya burada mevcut değil.

Hangi ülkenin çocuklarınız için en iyi eğitimi vereceğini düşünüyorsunuz?

İskandinav ülkeleri. Ama o kadar uzağa gidebilecek miyiz bilemiyorum. Sınırlar eskisi gibi kolay geçilemiyor. Bakalım. Eğer yorgun düşersek yolda Avusturya'da durup, orada başvuru yapacağız.

Günün birinde Suriye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?

Neden olmasın. Ziyaret için, akrabalarımızı görmek için olabilir. Orası bizim yurdumuz. Savaş çok şeyi değiştirdi ama Suriye'ye olan sevgimizi değiştirmede. Belki her şey barışçıl bir hale gelirse Azez'deki işimize yeniden başlayabiliriz.

RÖPORTAJ #44, 15 TEMMUZ 2016

ANKARA, 25, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Suriye'nin güneyinde, Dera'da doğdum. Liseyi okudum ve mezuniyetten sonra bir klima tamir servisinde çalışmaya başladım. Üniversiteye gitmeyi düşünüyordum ama kazandığım para tatmin ediciydi ve şehrimi okumak için terk etmek istemedim. İki erkek kardeşim daha var, kendi evimizde oturuyorduk. Mütevazı bir aileydik ve gereken her şeye sahiptik.

Savaştan nasıl etkilendiniz?

Psikolojik olarak hala toparlanmaya çalışıyorum. Her şey çok ani gelişti. Dışarıdan bakan birisi için çok uzun bir süreç gibi görünebilir, ama bizim için öyle değildi. Her şeyimizi geride bırakacağımızı ve kardeşin kardeşi öldüreceğini hiç düşünmemiştik.

Ülkeyi terk etme kararı almanıza ne sebep oldu?

IŞİD ve El-Nusra arasında çatışmaların başladığı Nisan 2013'te ayrılmaya karar verdik. Bu, Suriye'nin geleceği için ümitlerimizi kaybetmemize neden olan bir andı. Hükümet savaş başladığında sivilleri öldürmeye başlamıştı. Çok kızgındık ama umudumuz vardı. Esad bir katil de olsa kalmalıydık, çünkü adalete inancımız vardı. Esad bir şeytan ama iki şeytan arasında kalınca, düşündüğün tek şey cehennemden uzağa kaçmak oluyor. Bir tarafa dönüyorsun bir katil görüyorsun, diğer tarafa dönüyorsun bir terörist görüyorsun.

Türkiye'ye doğruca Dera'dan mı geldiniz?

Hayır, ilk önce Şam'a taşındık. Çok kalabalık ve pahalıydı. Kırsalda yaşayan herkes şehir merkezine taşındığı için iş imkânları çok azdı. Şam'da altı ay geçirdikten sonra Türkiye'ye gelmeye karar verdik.

Nasıl geldiniz, sınır kapısından mı?

Evet ama kontrol noktasından değil. Tarlalardan yürüdük.

Pasaportunuz olmadığı için mi?

Vardı ama sınır muhafızlarının bizi içeri almayacağından korkmuştuk.

Sınır o dönemde kapalı mıydı?

Hayır ama asla emin olamıyorsunuz. Genelde Türkiye Suriyeliler için sınır noktalarını hep açık tutuyor, ama o dönem Suriyelilerin girişine izin vermeyeceklerine dair söylentiler duyuyorduk. O nedenle risk almadık.

Mayınlardan korkmuyor muydunuz?

Bizimle beraber onlarca Suriyeli vardı ve herkes birbirini, yolun güvenli olduğuna dair telkin ediyordu. Suriyeliler arasında bir ağ var ve hangi yolların riskli hangi yolların güvenli olduğu bilgisi hızla herkesin arasında yayılıyor ve insanlar birbirileriyle tecrübelerini paylaşıyor.

Bu nasıl oluyor? Sosyal ağlar ile mi?

Evet, sosyal medya ile. Bu ağdan her şeyi öğrenebilirsiniz. Bazen sizi yanıltabiliyor ama özellikle benzer bir yolu takip etmiş akraba veya dostunuz varsa, her zaman doğru bilgiyi alabiliyorsunuz.

Bu sosyal ağı aynı şekilde Avrupa yoluna giderken de kullanacak mısınız?

Kesinlikle. Çoktan her şeyi kontrol ettim ve rotayı planladım. Kardeşlerimle beraber deniz yoluyla gideceğim. Ayvalık kasabasından yola çıkacağım.

Ancak bu sefer tarlaları geçtiğiniz gibi olmayacak, denizi geçmek tehlikeli değil mi?

Öyle ama her şeyin en kalitelisine sahip olacağız. Çok çalışıyoruz ve para biriktiriyoruz. Daha az kişiyle gideceğimiz bir botu kiralamaya ve en iyi güvenlik araçlarını almaya paramız yetiyor.

Ya yolda yakalanırsanız?

Eğer kara yakınsa, denize atlayıp yüzeceğiz, zaten her birimizin sadece küçük bir çantası olacak en fazla. Eğer olmazsa bir kez daha deneyebilecek yedek bir paramız var, ikinci denememizde daha kötü koşullarda gitmemize yetecek kadar olsa da. Yine yakalanırsak, tekrar denemek için para biriktirmeye çalışmaya devam edeceğiz.

Birkaç defa başarısız olmanız ihtimaline rağmen bu kadar ısrarcı olmanızın sebebi nedir? Türkiye gerçekten bu kadar kötü mü?

Ben bir hayata sahip olmak istiyorum. Mülteci olarak değil, Avrupa'da sıradan Avrupalılar gibi yaşamak istiyorum. Barış içinde, nefret olmadan, savaşlar olmadan, ayrımcılık olmadan. Burada kalırsam ne yapacağım? Toz içinde bir ortamda çalışırken nefes alıp ciğerlerimin ölmesini mi bekleyeceğim? Yoksa bir odanın içinde kardeşlerimle beraber yaşlanmayı mı?

Savaş bittikten sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

Belki. Bunları düşünmek için daha çok erken. Savaş uzun yıllar bitmeyecek. Bittiğinde düşürüm ama şu anda tek isteğim buradan gitmek.

RÖPORTAJ #45, 22 TEMMUZ 2016

ANKARA, 53, KADIN

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Hama şehrindenim. Babam izin vermediği için liseyi bitiremedim. Gençken anneme ev işlerinde yardım ederdim. 20 yaşına geldiğimde de evlendim. Kocam da Hama'dandı. Tekstil mühendisi kendisi. Varlıklı bir aileden geliyordu ve üniversitede eğitim görmüştü. Üç çocuğumuz ve iki torunumuz var.

İlk defa savaşı kendi gözlerinizle ne zaman gördünüz?

Hama katliamında. Esad güçlerinin protestoculara nasıl rastgele ateş açtığını gördüm; katliamlarını durdurmadılar ve şehrimizi ele geçirene kadar kuşattılar. Masum insanların kanlarının dökülmesini asla unutmayacağım ve affetmeyeceğim.

Bu bahsettiğiniz şiddet olayından sonra mı şehri terk ettiniz?

Her yerde tankları görürken nasıl terk edebilirsiniz ki? Şehir kuşatma altındaydı. Ayrıca iki yıl öncesine kadar ayrılmayı hiç düşünmedik. Hep sabırla ve dua ederek savaşın bitmesini bekledim. Günler günleri, aylar ayları, yılları yılları kovaladı ve biz yorgun düştük. Çocuklarım ayrılma kararı aldığı anda kocamı da gitmek için ikna ettim. Yediğimiz ekmek bile aynı ekmek değildi. Fiyatını bir tarafa bırak, tadı bile aynı değildi. Belki psikolojiktir ama her şeyin değiştiğini düşünüyorum. Yeğenimi kaybettim, yakın arkadaşlarımla çocukları da öldü veya yaralandı. Neden benim çocuklarım da ölsün ki? Rastgele bir roket kafanıza düşüyor ve ölüyorsunuz. Esad'ın adamları evine baskın yapıyor ve sizi hiçbir kanıt olmadan gözaltına alıyor.

Türkiye'ye nasıl geldiniz?

İlk olarak iki oğlum koşulların taşınmamıza uygun olup olmadığını görmek için Türkiye'ye gitti. Daha sonra birer birer aile üyelerini yanlarına aldılar ve en sonunda büyük oğlum yalnız başına gelip taşınmamıza yardım etti. İlk olarak sınırı geçip Gaziantep'e, ardından da Mersin'e gittik. Daha sonra Ankara'ya taşındık.

Sınır geçişi nasıldı? Herhangi bir sorun yaşadınız mı?

Pasaportlarımızla gelmedik çünkü Esad hiçbirimize pasaport vermedi. Sadece büyük oğlumun eşi alabildi ama o da sınırı tarlalardan geçti. Türkiye'ye girdikten sonra daha önceden ayarlanmış, geçişimizi bekleyen taksi bizi Gaziantep'e götürdü.

Neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Ben burada mutluyum ve ayrılmayı çok da istemiyorum. Bu çocuklarımla kararı ve nereye giderlerse biz de onlarla beraber olmalıyız. İş bulmamız çok zor bu yaşımızda. Maddi olarak bize yardım ediyorlar yoksa hiçbir şekilde geçinemerdik. Hama'daki evimiz hala zarar görmedi. Komşularımız bizim için koruyup göz kulak oluyorlar eve, ama çocuklarımla için endişeleniyorum. Onlara yakın olmam gerekiyor.

Avrupa'da yüzleşebileceğiniz kültürel problemlerden korkuyor musunuz?

Çok değil. Birbirlerini nasıl tolere edeceklerini biliyorlar ve herkes uyum içinde yaşıyor. En azından hükümetleri şehirlerini tanklarla kuşatmıyor, vatandaşlarını vurmuyor. Diktatörler tarafından yönetilmiyorlar. Eğer insanlar diktatörler tarafından bir şey yapmaya zorlanmıyorlarsa, tüm sorunlarını çözebilirler.

Suriye'ye dönecek misiniz savaş bittiğinde?

Eğer Esad giderse elbette döneceğim. Nerede olursak olalım döneceğim. Orası benim vatanım. Eğer Esad kalırsa asla gitmem. Kim benim çocuklarımın tutuklanmayacağını garantisini verebilir?

RÖPORTAJ #46 & #47, 6 EYLÜL 2016

ANKARA, 31, ERKEK

ANKARA, 26, KADIN

Bana Suriye'den ayrılışınız ve Türkiye'deki hayatınız hakkında bilgi verir misiniz?

A: Buraya üç sene önce İdlib'den geldik. Sınırı geçtik ve Antakya'ya ulaştık. İş bulmamız mümkün olmadı. Babam vefat ettiği için aileme bakmam gerekiyordu. Küçük yaşta okulu bırakmak ve inşaatlarda çalışmak zorunda kaldım. Antakya'da bir inşaatta çalışmayı düşündüm ama çok fazla fırsat yoktu. Bir hafta çalıştım ve diğer işçilerin kazandığının yarısı kadar para aldığımı fark ettiğimde işi bıraktım. Ankara'ya burada daha fazla inşaat işi olduğunu düşünerek geldim. Sonunda Sincan Mahallesi'nde hamal olarak çalışmaya başladım. Çoğu zaman insanlar anlaştığımız paranın daha azını veriyordu. Sırtımdan sakatlandım ağır iş nedeniyle ve üç hafta evde yatmak zorunda kaldım. Sokaktaki çöplerden kâğıt toplamaya ve satmaya başladım. Bazen insanların almak istediği bakır ve diğer maddeleri de buluyorum. Karım da bana yardım etmeye başladı.

Çalışırken yaşadığınız en büyük güçlükler neler?

A: Bir defasında yerli kâğıt toplayıcılar tarafından dövüldüm. Tekrar bir ay boyunca evde dinlenmem gerekti. Kaburgamın kırıldığını düşünüyorum. Hala soğuk havalarda nefes aldığımda acıyor. O ay boyunca eşim ve 10 yaşındaki oğlum çöpten ederi olan maddeleri topladılar. Yoksa aç kalacaktık. Kâğıt toplayıcılar burada mafya gibiler. Gördüklerinde hemen bölgelerini terk etmen için tehdit ediyorlar.

Komşularınızla ilişkileriniz nasıl?

B: İlk taşındığımızda bizden korkuyorlardı. Sokaktaki çocuklar çocuklarımla oynamak istemiyorlardı. Küçük kızım şimdi Türkçe biliyor ve diğer çocuklarla iletişim kurması daha kolay. Diğer çocuklarım da daha iyiye gidiyor. İnsanlar da bize alışmaya başladılar. Ankara'ya gelişimizden önce bazı Suriyeli aileler yerlilerle büyük bir kavga etmiş ve bazı insanlar yaralanmış. Suriyeli aileler de sokağı terk etmeye zorlanmış. Belki bizimle başta iletişim sorunları yaşamalarının sebebi buydu. Şimdi ilişkilerimiz daha iyi. Hatta kendileri de fakir olmalarına rağmen bazıları bize yardım bile ediyor.

Sosyal hayatta yaşadığınız sorunlar neler?

B: Türkçe öğrenmesi çok zor bir dil. Artık az da olsa konuşabiliyorum. Çocuklarım benden daha iyi konuşuyor. Ev temizliğine gitmek istedim ama ilk sordukları şey Türkçe bilip bilmediğim. Bir evi temizlerken Türkçe bilmenin ne gerekliliği olabilir, anlamıyorum.

A: Sağlık hizmetleri de diğer bir sorun. Ücretsiz sağlık hizmeti almak için başvurduğum ama bana kart vermediler. Bu yüzden ne zaman hastaneye gitmem gerekse başka bir Suriyeli arkadaşın kartını alıyorum, doktora muayene olmak için.

Peki ya Sivil Toplum Örgütleri ve Uluslararası Kuruluşlar? Size yardım ettiler mi?

A: Bazen geliyorlar, iyi şeyler yapıyorlar ve gidiyorlar. Hep geri döneceklerine söz veriyorlar ama şimdiye kadar hiç tekrar gelmediler.

B: Sadece kendileri için yapıyorlar. Bu onların işi. Sadece buraya geliyorlar, bizi görüyorlar, bazen yardım edip gidiyorlar. Bizi gerçekten düşünmüyorlar.

A: Çoğu zaman Őikâyetlerimizi duyduklarında bize kamplara gitmemizi tavsiye ediyorlar. Onlara hiç kampları görüp görmediklerini soruyorum ve çoğu görmediklerini syyor. Ben de onlara önce kamplara gidip, gördükten sonra tekrar gelmelerini syyorum. Antakya'daki kampları gördük, yine de bu kk ve eski evimizde yaşamayı tercih ederim.

Avrupa'da yaşayan akraba veya arkadaşlarınız var mı?

A: Hayır, sadece daha önce Avrupa'ya gidip geri gelmiş iki kişiyle tanıştım Ankara'da.

Neden döndüklerini biliyor musunuz?

A: Sanırım sınırdışı edilmiŐler. Sadece tekrar gitmeyi deneyeceklerini söylediler.

Avrupa'ya nasıl gitmeyi düşünüyorsunuz? Bir kaçakçının yardımını alacak mısınız?

A: Kendi başımıza gideceğiz. Gidip göreceğiz. Bot kiralamak için kaçakçıya verecek paramız yok. Edirne'ye gidip bir yolunu bulmaya çalışacağız. Eğer bulamazsak Edirne'de kalacağız. Stres içinde yaşamaktan yoruldu. Belki orada daha iyi fırsatlar buluruz.

Avrupa'da ne bulmayı umuyorsunuz? Eğer oraya gidebilirseniz hayalleriniz nelerdir?

A: Eğitimsiz olabilirim ama aptal veya cahil değilim. Burada yapabileceğimizin en fazlası kâğit toplamak veya inşaatlarda çalışmak. Avrupa'da yine basit işlerde çalıŐabilirim ama onurumla yaŐarım. Bir markette çalıŐabilirim, mağazada çalıŐabilirim, kasiyer olabilirim, gece bekçisi olabilirim. Zengin olmayı hayal etmiyorum, sadece onurumla yaşamayı hayal ediyorum.

Eğer Türk vatandaşlığı alabilseniz Türkiye'de kalır mısınız?

A: Güzel olur ama ne değişir ki? Vatandaşlık alır almaz iş bulabilecek miyim? Sorun vatandaşlık veya başka bir Şey değil, biz onurumuzla yaşamak istiyoruz.

Eğer Suriye'deki savaş biterse, geri döner misiniz?

B: Hayır. Suriye adı artık sadece kâğit üstünde. Kimse daha önce yaşadığı hayatı yaŐayamaz artık orada.

A: Ben de dönmek istemiyorum. Diyelim ki 20 yıl daha inşaatlarda çalıştım. Daha sonra ne olacak? Orası bizim için bitti artık. Ne olursa olsun Avrupa'ya gideceğiz.

RÖPORTAJ #48, 6 EYLÜL 2016

ANKARA, 24, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Humus şehrinde doğdum. Babam savaştan önce orduda pilottu. Liseyi Humus'ta bitirdikten sonra üniversite için Şam'a yerleştim. Bir senenin ardından babam emekli oldu ve ailem de yanıma geldi. Ablam ve ağabeyim Humus'ta yaşamaya devam ettiler. Üniversite son sınıfta Suriye'deki olaylar başladı ancak mezun olabildim. Bu sırada ailemin Humus'taki evini muhalifler yaktı. Bu olaydan sonra ağabeyim ve ablam da Şam'a yerleştiler.

Neden Türkiye'ye gelme kararı aldınız? Hangi yoldan giriş yaptınız?

Mezun olduktan sonra iki seçeneğim vardı, ya üniversiteye devam edecektim ya da mecburi askerlik görevi nedeniyle orduya katılmak zorundaydım. Babamın tekrar göreve çağırılma riski de vardı, pek çok pilot yeniden göreve çağırılıyordu. Biz de Türkiye'ye gelme kararı aldık ailece. Aslında ben Türkiye'den çok Avrupa'da eğitimime devam etmek istiyordum ama öğrenci vizesi almak bile imkânsızdı. Türkiye'ye gemiyle gelmek istedik ancak Mersin'e giden yolcu gemilerinin seferleri durduğu için mecburen karayolu ile Antakya'dan giriş yaptık.

Girişte herhangi bir sorun yaşadınız mı? Babanızın görevi nedeniyle geri dönmek istediğinde sorun yaşaması olası mı?

Giriş yaparken hiç sorun yaşamadık, babam da Suriye'ye dönmek istemiyor artık. Asıl sorunu Türkiye'den çıktıktan sonra yaşadım. Ağabeyim, ablam ve çocukları da bizimle olduğu için geride çok fazla akrabamız kalmadı. Babam dönse de bir sorun yaşamaz, hatta ne zaman isterse tekrar pilot olabilir. Söylediğine göre pilot ekisi çokmuş orduda. Sığınmacı olarak kaydedildik ve giriş yaptık. Annemin bazı akrabaları İstanbul'da yaşıyordu, onların yanına gittik. Babamın maaşı halen devlet tarafından ödendiği için bir şekilde geçinebiliyorduk ancak daha sonra maddi olarak daha rahat etmek için Ankara'ya yerleştik. Ağabeyim burada bir iş buldu ve babamın emekli maaşı ile ağabeyimin maaşı yetiyor geçinmeye. Suriye'deki kadar iyi bir hayatımız yok ama kötü durumda da değiliz.

Türkiye'den çıktıktan sonra yaşadığınız sorundan bahsettiniz, ne tür bir sorun yaşadınız? Tekrar Suriye'ye mi döndünüz?

Evet, Türkiye'de yüksek lisans başvuruları yapmak için lise diplomamı almam gerekiyordu ve Şam'daki evimize tekrar dönmem gerekti. Sınırdan çıkarken göç idaresine ve sınırdaki neredeyse gördüğüm her yetkiliye sordum, tekrar dönüşümde sorun olur mu diye. Hepsi eğer listede adım yoksa dönerken sorun yaşamayacağımı belirtti. Ancak Suriye'ye gittikten iki gün sonra babam durumu tekrar sorgulamak istediğinde emin olmak için adımın listede olduğunu ve Türkiye'ye giriş yapamayacağımı söylemişler. Sebep olarak ise sığınmacı olarak kaydedildiğim halde tekrar Suriye'ye dönmem gösterilmiş. Yani Türkiye'ye yasal yollarla girmemin imkânı yoktu.

Yani kaçak mı giriş yaptınız döndüğünüzde?

Evet, mecburen. Afrin üzerinden yine Türkiye'ye girdim, bu defa kaçak yollarla. Sorun şu ki şu anda lise diplomam elimde, ancak bu sefer de resmi bir oturum alamadığım için başvuru ve kayıt işlemlerini yapamıyorum.

Peki, sizi polis yakalar ve sınırdışı ederse ne yaparsınız?

Tekrar giriş yaparım kaçak olarak. Girmenin birçok yolu var.

Neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Aslında ailem gitmek istemiyor. Hatta annem Suriye'ye dönmek istiyor ancak ağabeyim ve ablam Humus'ta babamla beraber oturduğumuz ev yakıldığından beri dönmek istemiyorlar. Ben dönüp askerlik de yapabilirim ama gerçekten artık savaş ve çatışma görmek istemiyorum. Çocukken çok meraklıydım silahlara ve özellikle savaş uçaklarına. Artık görmek bile istemiyorum. Burada üniversiteye kayıt olmam mümkün değil şu anda, ancak Avrupa ülkelerinde oturum alabilirsem sanırım önümde bir engel kalmayacak. Vize vermiyorlar ancak oturum aldığımda kayıt olabileceğim. Legal olarak Türkiye'ye geliyorum, döndüğümde illegal oluyorum. Avrupa'da okumak için legal kayıt başvurusu yapıyorum kabul etmiyorlar, ama kaçak gidip oturum alınca kabul ediyorlar.

Belirli bir ülke var mı gitmek istediğiniz?

Almanya. Eğitim bedava veya çok düşük bir ücret isteniyor. Mültecilerin en rahat edebildikleri yer de orası. 1000 Euro'dan fazla para veriliyor ve pek çok imkân tanınıyor.

Bu bilgilere nereden ulaşıyorsunuz?

İnternet ve sosyal medyadan.

Ne şekilde gitmeyi düşünüyorsunuz Avrupa'ya?

Uçak bileti alabilsem uçakla gidip havaalanında doğrudan sığınmacı olmak istediğimi söylemek en kısa yol olurdu ama uçak bileti satmıyorlar vize isteyen ülkelere. Belki Fas üstünden İspanya'ya gidebilirim. Yunanistan'a gitmek çok riskli, Bulgaristan'da da halkın oradan geçenlere sık sık saldırdığını söylüyorlar.

Adaptasyonda zorluk çekeceğini düşünüyor musunuz Avrupa'da?

Hayır, neden çekeyim ki? Burada da çekmiyorum.

Savaş bittikten sonra Suriye'ye dönmek ister misiniz?

İsterim elbette. Suriye'de savaşın kısa sürede biteceğini düşünmüyorum ama yeter ki eski Suriye'deki gibi normal bir hayat sürelim. Avrupa'da da kalabilirim koşullar uygun olursa, benim hiçbir ülke ile sorunum yok. Keşke Türkiye'de kalma imkânım olsaydı.

RÖPORTAJ #49, 6 EYLÜL 2016

ANKARA, 46, KADIN

Kendinizden kısaca bahseder misiniz?

Şam doğumluyum. Sıradan sayılabilecek bir çocukluk geçirdim ve çocukluğuma dair aklıma gelen şeyler hep güzel anılar. Geniş bir aileye sahiptik, pek çok akrabamızla beraber avlusu ortak yan yana evlerde kalıyorduk. Liseyi bitirdikten sonra üniversiteye gitmeyi istiyordum ancak evlendikten sonra buna fırsatım olmadı. Ailem ben doğmadan önce şehre taşınmışlardı.

Suriye'deki savaşla ilk olarak ne zaman karşılaştınız?

Yaklaşık 5 yıl önce. Aramızda bir sorun yoktu din olarak. Ne başka mezhepteki ne de başka bir dine mensup komşularımızla sıkıntı yaşamıyorduk. Dini inançlar hiçbir zaman toplumsal bir konu olmamıştı. Ancak zamanla bu tür şeyler konuşulmaya başlandı ve konuşmalar tartışmaya, tartışmalar şiddete dönüştü. Şam'da çatışmalar çıktığında bile olayların bu kadar ciddi boyutlara taşınacağını bilmiyorduk. Bizim evimiz Şam'ın merkez bölgelerine yakın olmadığından sadece haberlerini alıyorduk.

Suriye'den ayrılmayı neden tercih ettiniz?

Çocuklarım için. Oğlumun askere gitmesini istemedim. Savaş öyle bir hal almaya başladı ki artık kimin neyi amaçladığını bilemiyorduk. Hükümet oğlumun askere alsaydı, direnemezdik. Muhalifler de sürekli olarak propaganda yapıyordu. Bizler için siyaset uzak bir kavram ancak gençler kolaylıkla kandırılabilir. Kızım daha da küçüktü ve bu nedenle ailece tedirgindik. Boşandığım eşim bizimle zaten bağı koparalı çok olmuştu. Biz de, oğlum ve kızımın Türkiye'ye gelmeye karar verdik. Düşünsenize, öyle bölgeler vardı ki koşarak geçmek zorundaydınız. Her iki taraf da sizi vurabilirdi.

Sivil olduğunuz belli olduğu halde nasıl hedef olabiliydiniz?

Çok kolay, ölürsen muhalifler "Bakın, Esad sokakta kendi halinde dolaşan kadınları vuruyor!" derdi. Esad'ın askerleri ve televizyon kanalı da "Muhafifler sivil halkı öldürüyor!" diye haber yapardı. Cesedinizin üstünden bile siyaset yaparlardı. Kısa süre sonra da unutulur giderdi ölümünüz. O kadar çok bu tür olaylar yaşanıyor ki... Bir kadının sokakta kim tarafından atıldığı bilinmeyen bir kurşunla ölmesi öyle çok da önemli bir olay değildi.

Neden Türkiye'ye geldiniz?

Gidilecek en mantıklı yer Türkiye idi bana göre. Güvenlik nedeniyle burayı seçtim. Arap ülkelerinde ne zaman ne olacağını bilemezsiniz. Bir anda yeni bir "devrim" ortaya çıkar ve oradan da gitmek zorunda kalabilirdik. Türkiye çok daha güvenli bir yer gibi geliyordu.

Fikriniz değişti mi?

Hayır, yine olsa yine Türkiye'ye gelirdim. Türkiye çok daha rahat, güzel ve özgür bir ülke.

Hiç geri dönmeyi düşündünüz mü Suriye'ye?

Sürekli bir umutla haberlere bakıyoruz, bazen dönmek istiyoruz ama çok zor. Düşünsenize, Şam'daki evimizin olduğu bölgede hala çatışmalar yaşanıyor, şimdilik muhaliflerin elinde ama uzun süreceğini sanmıyorum. Zaten yıkılmış sokaklar bir kere daha el değiştirirse bu sefer toz ve dumandan başka bir şey kalmaz. Artık kim kazanacaksa kazansın savaş umurumda değil, yeter ki düzen gelsin.

Suriye’de nerede çalışıyordunuz? Burada bir iş bulabildiniz mi?

Bir atölyede işçi olarak çalışıyordum, boşandıktan sonra girmiştim bu işe, ancak savaştan önce birim müdürüydüm. Türkiye’de kısa süreli olarak bir firmada çalıştım ancak firma iki ay sonra kapandı. Daha sonra da iş aramaya devam ettim ancak ne sigorta yapmayı kabul ettiler ne de Türklere verdikleri maaşı vermek istediler.

Neden size daha az maaş vermek istediklerini düşündünüz mü?

Düşünmeye gerek yok ki, ben işi istemezsem benim yerime bu işi yapacak birçok Suriyeli var. Benim durumum az da olsa akrabalarımın destekleri sayesinde daha iyi. Ancak burada benden daha kötü durumda olan ve sadece ekmek alacak paraya bile çalışacak birçok Suriyeli bulabilirsiniz.

Neden Türkiye’den ayrılmak istiyorsunuz?

Hak ettiğimiz şekilde, onurumuzla yaşamak için. Ben daha aşağı bir insan değilim diğer çalışan işçilerden. Dilenci değilim. Yabancı dil bilgim var. Türkçeyi de çok kötü konuşmuyorum artık. Ama yine de kendimi hiçbir zaman eşit olarak görmüyorum. Burada 10 sene kalsam ne değişecek? Bir hayat kurmamıza imkân yok. Sıfırdan, her şeye yeniden başlamak sorun değil. Burada bir yerden başlamanıza imkân verecek bir seçenek dahi yok.

Avrupa’da hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz? Gidiş yolunuzla ilgili bir plan yaptınız mı hiç?

Amcam ve oğulları Avusturya’da. O nedenle ben de Avusturya’ya gitmek istiyorum. En azından birbirimize destek olabiliriz. Prosedürleri de biliyorlar ve daha kolay adapte olabilirim. Yasal olarak gitmeyi çok isterim ama Avusturya elçiliğine gittiğimde bana hiç umut vermediler. Elçilikte iltica başvurusu yapmak istedim ama ona da izin vermediler.

Akrabalarınızın herhangi bir sorunu var mı şu anda Avusturya’da? Onlar ne şekilde Avusturya’ya ulaştı?

Bir sıkıntılarını yok, sadece beklemek istemiyorlar daha fazla. İşlemler çok ağır ilerliyor. Bulgaristan’a kaçak olarak girdikten sonra karayoluyla ulaştılar. Bulgarlar uzun süre bekletmişler bir bölgede ancak daha sonra Bulgaristan’dan ayrılmalarına izin vermişler.

Hangi koşullar altında Avrupa’ya gitmekten vazgeçersiniz?

Savaş biterse belki Suriye’ye dönerim. Bilmiyorum şu anda. Ama Avusturya’da kalabilirsem dönmek istemem. 10 sene sonra yeniden benzer şeylerin olmayacağını garantisi yok. Tüm akrabalarım dönmeye karar verirse o zaman da dönebilirim. Tek başıma yabancı bir ülkede yaşamak istemem.

Suriye’nin gelecek on yılını nasıl görüyorsunuz?

Artık eski Suriye’den bir şey kalmadı. İnsanların arasına kan girdi. İnsanların birbirini affedebileceğini sanmıyorum. Bir Lazkiyeli nasıl Daraa’ya gidecek savaş bitse bile? İdlibli biri nasıl Şam’da yaşayacak? Yaşasa bile hükümet ona ne gözle bakacak? Herkes birbirine şüpheyle yaklaşacak. Belki iki veya üç nesil sonra değişebilir ama uzun süre Suriye’de herkes birbirine şüpheyle bakacak.

RÖPORTAJ #50, 9 AĞUSTOS 2016

DİDİM, 21, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Halep şehrindenim. Ailemle beraber bir sene önce Türkiye'ye yerleştim. İki kız kardeşim, bir de erkek kardeşim var. İki kuzenimiz de bizimle beraber Türkiye'ye geldi. Liseyi Halep'te okudum ve teknik okul giriş sınavlarında başarılı oldum ama ailem Avrupa'ya gitmeye karar verince kayıt yaptıramadım.

Savaş Suriye'deki hayatınızı nasıl etkiledi?

Sokakta rahatça yürüyemez hale geldiğimi fark ettiğimde, kendimi bu anlamsız savaşın ortasında buldum. Suriye'deki genç nüfustan hiç kimse sağlıklı bir zihne sahip değil. Sıradan bir hayat yaşamaya ihtiyacımız var ancak bu imkânsız. Her an roketleri duyuyorsunuz. Haberlere bakıyorsunuz, arkadaşlarınızın veya akrabalarınızın yaralı veya ölmüş olduğu haberini alıyorsunuz.

21 yaşında olduğunuzu söylediniz, askerlik hizmetinizi tamamladınız mı veya orduya çağırıldınız mı?

Liseyi bitirir bitirmez çağırıldım ama 17-18 yaşındaki çocukların savaşa gönderilmesini gerçekten saçma buluyorum; özellikle hiçbir fikirlerinin olmadığı savaşa çağrılmalarını. Çocukken dizimden bir ameliyat oldum ve artık koşamıyorum. O yüzden askerlik çağrısından sonra beni orduya yazmadılar. Benim gibilerin cephe dışında geri bölgelerde hizmet vermek için tekrar askere çağrılacağı söylentilerini duyuyorum.

Türkiye'ye nasıl girdiniz? Hangi şehirlerde bulundunuz? Burada bir iş bulabildiniz mi?

Kaçakçıların yardımıyla girebildik ve gördüğünüz gibi kaçakçıların yardımıyla da ayrılıyoruz. Türkiye'nin politikaları sürekli değişiyor. Sınır kapısından girip giremeyeceğimiz konusunda kararsız kaldık. Risk almak istemediğimiz için giriş sırasında kaçakçılara para verdik. Türkiye-Suriye sınırındaki kaçakçılar çok sayıda kişinin bu işi yapmasından dolayı pahalı değil ve sadece güvenli patikaları gösteriyorlar. Biz de kendimizi garantiye almak için ödeme yaptık. Bir şehre veya büyük bir kasabaya ulaştık ama adını tam hatırlamıyorum. Oradan ailemin yakın arkadaşlarının iki yıldır yaşamakta olduğu Adana'ya geçtik. Onların evinde kaldık ve Avrupa'ya gidişle ilgili her şeyi öğrendikten sonra Didim'e geldik ve şimdi de gitmeye hazırlanıyoruz. Bütün bunlardan dolayı bir iş aramadım. Hepimiz buraya Avrupa'ya mümkün olduğu kadar hızlı gitmek için geldik.

Benim Avrupa'ya gitmek isteyen bir Suriyeli olduğumu hayal edin, ne yapmalıyım? Kiminle iletişim kurmalıyım?

Sosyal medya sayfalarına bakabilirsiniz. Bazıları güncel değil ama aktif olanlar size yardım eder. Diğer yol da sınıra gelip bölgede bekleyen Suriyelilerden bu konuda bilgi almanız, çok sorun yaşamazsınız.

Peki, siz ve aileniz hangi yolu takip ettiniz?

En iyisini bulmaya çalıştığımız için tanıdığımız herkese sorduk ve sosyal medya sayfalarına baktık. Daha sonra bir akıllı telefon uygulamasından kaçakçı ile iletişime geçtik ve detayları sorduk. Bizi buraya çağırdı ama belirli bir zaman vermedi. Birkaç hafta bekleyebileceğimizi söyledi.

Gerçek adını biliyor musunuz kaçakçının?

Biz ona Mustafa diyoruz ama sanırım gerçek adı değil. Telefon numarası bile Türk veya Suriye numarası değil. Afrika'dan bir ülkenin koduna sahip numara.

Parayı peşin mi verdiniz?

Hayır, botu gördüğümüz zaman vereceğimiz konusunda anlaştık.

Risklerden korkuyor musunuz?

Tabii ki, kim korkmaz ki? Ancak bu almamız gereken bir risk. En kötüsü Türkiye'ye döneriz ve tekrar deneriz.

Avrupa'da yaşayan akrabalarınız var mı?

Evet, annemin bazı akrabaları şu an Avusturya'da.

İçinde buldukları koşullardan memnunlar mı?

Çok memnunlar. Özellikle geçen hafta ikamet izinlerini aldıktan sonra, şimdi de dil kursuna gitmeye hazırlanıyorlar. Kuzenim de yerel bir ekmek fırınında çalışmaya başladı. Kaçak çalışıyordu ama şimdi çalışma izni de alabileceği için çok daha iyi.

Savaştan sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

Hayır. Gencim ve hayatıma daha iyi bir yolda devam etmek istiyorum. Asla Suriyeli olduğumu, Arap veya Müslüman olduğumu söylemekten vazgeçmeyeceğim ama Suriye'de yaşamak artık benim için söz konusu değil. Orası yıkıldı ve barıştan sonra bir 20 yıl daha toparlanamaz.

RÖPORTAJ #51 & #52, 9 AĞUSTOS 2016

DİDİM, 20, ERKEK

DİDİM, 33, ERKEK

Bize kendinizden bahsedebilir misiniz?

A: Şam şehrindenim ancak ailem Şam'a Hama yakınlarında bulunan bir köyden göç etti. Ben doğmadan önce babamın işi nedeniyle göç etmişler. Su drenaj kanallarındaki boru sistemleriyle ilgili bir teknisyen olarak çalışıyordum. Müşteri sürekliliği olduğu için onun izinden gitmek istedim. Aynı zamanda üniversitede okuyarak daha teorik bir bilgiye sahip olmak ve daha iyi fırsatlara erişmek istedim. Ancak savaş nedeniyle üniversiteye gidemedim.

B: Humus'ta doğdum ve liseyi bitirdim. Daha sonra babamın sahip olduğu ve dedemin kurduğu çok geniş bir üne sahip olan fırınımızda çalışmaya başladım. Evlendikten sonra eşim de fırında bize yardım etmeye başladı. Üç çocuğum var. En küçükleri Türkiye'de doğdu.

Türkiye'ye nasıl ve ne zaman geldiniz?

A: Yaklaşık dört ay önce geldim. Pasaport başvurusunda bulundum ama alamadım o yüzden Kamışlı'dan sınırı geçtim. Diğer bölgeler şimdi Türk askerleri tarafından gözetleniyor ve duyduğuma göre duvarlar da inşa edilmiş. Kendimi bazen suçlu hissediyorum kaçak geçtiğim için. Burada kalma niyetimin olmaması beni daha iyi hissettiriyor, suçluluk duygumu azaltıyor.

B: Yaklaşık üç yıl önce Amman'dan İstanbul Havaalanı'na geldim. Hepimiz yasal şekilde geldik, pasaportlarımız vardı.

Türkiye'ye geldikten sonra bir yerde çalıştınız mı?

B: İstiklal Caddesi'nde garson olarak çalıştım. Mutlu ve iyiydim. Ne yazık ki altı ay önce işlerin azalmasından dolayı işten çıkarıldım. Patron restorana gelen müşteri sayısında çok fazla düşüş olduğunu ve aynı sayıda işçi çalıştırmasının mümkün olmadığını söyledi. Diğer iki işçi ile beraber ben de kovuldum. Bunlardan birisi daha Suriyeliydi. Ondan sonra bir iş bulamadım.

Neden Avrupa'ya gitmeye karar verdiniz?

A: Eğer Suriye'de kalsaydım askere çağrılacaktım. Bir doktor raporu alarak bundan kurtuldum ama rapor iki aylıktı ve uzatmadım. Bu savaşın parçası olmaya niyetim yok. Bizler korkak değiliz. Benim gibi çok sayıda insan var. Bu düşmana karşı yapılan bir savaş değil; yabancılar tarafından çıkarılmış kirli bir savaş. Ne için ölecektmişim? Esad? IŞİD? Özgür Suriye Ordusu? El-Nusra? Söyleyin bana, hangisi için ölmeye değer? Bu çılgınlık durmadığı sürece Suriye'den ayrılıyorum.

B: Söylediğim gibi, İstanbul'da iş olmadan yaşamak imkânsiz. İlk iki ay ucu ucuna yaşadık ama daha sonra akrabalarımızın evine taşındık. Bir evde 12 kişi kalmak çok zor, o yüzden ayrılmaya ve şansımızı Avrupa'da denemeye karar verdik.

Hangi ülkeye gitmeyi planlıyorsunuz?

A: İsveç'i deneyeceğim. Sadece İsveç ve Almanya (ikamet) izinleri çabuk veriyor. Diğer ülkelerin Suriyeli mülteci istediklerine inanmıyorum. Bizi sadece mecbur oldukları için alıyorlar. Eğer imkânları olsaydı bizim girmemize izin vermezlerdi.

B: Avusturya'da akrabalarımız var o nedenle oraya gideceğiz. En azından Avusturya'daki durumu, nasıl kayıt olacağımızı, nasıl muamele göreceğimizi, hangi prosedürlerin olacağını vs. biliyoruz.

Bana buradan gitmek için doğru zamanı beklediğinizi söylemişsiniz, bu ne anlama geliyor?

B: Gitmek için havaların biraz daha iyi olmasını bekliyoruz sanırım. Kaçakçı bize açık denizin çok dalgalı olduğunu söyledi.

A: Ben de onunla aynı bottayım ve aynı şekilde havanın rüzgârlı olduğu konusunda bilgilendirildim.

Kaçakçı ile tanıştınız mı?

B: Birkaç gün önce tanıştım. Bana söylediği kadarıyla Daraalı ve tecrübeli birine benziyor bu konuda. Hakkında çok fazla bilgim yok. Sadece birkaç dakikalığına detayları konuştuk.

A: Ben buluşmak istediğimde gelmedi ama sık sık iletişim halindeyim kendisiyle.

Aynı botta olacağınızı nasıl biliyorsunuz?

A: Bize şu anda bekleyen başka bir grup olmadığını söyledi, o yüzden böyle bir tahminde bulunuyoruz. Gelecek bot için 10 kişinin beklediğini söyledi.

Yunanistan'a olan yolculuğunuzda ne tür sorunlar yaşayabilirsiniz?

A: Bot bataabilir, o yüzden açık havayı bekliyoruz. Türkler bizi yakalayabilir, Yunanlar bizi yakalayabilir. Motor denizin ortasında durabilir.

Eğer motor durursa denizin ortasında, karadan uzakta, ne yaparsınız?

B: Eğer hava iyi ve yiyecek-içeceklerimiz varsa, hiçbir şey. Belki dalgalar bizi bir adaya atar. Eğer çok kötüye giderse 112'yi ararım.

112 acil servis numarası Türkiye için geçerli olan, değil mi?

B: Evet.

Neden Türk acil hattını ararsınız?

B: Öncelikle başka bir numara bilmiyorum. İkinci olarak ise olabilecek en kötü şey Türkler bizi Türkiye'ye geri götürür. Öyle olursa tekrar deneriz.

Yunanistan'ın acil hat numarasını bulamaz mısınız? Böylece size alıp en yakın adaya götürebilirler?

B: Yunanlar bizi adalarına götürmez, onun yerine tekrar Türk tarafına atarlar. Buradaki insanlardan duyduğumuza göre hep böyle yapıyorlar.

Yerli Türklerden duyduğunuza göre mi?

B: Hayır, diğer Suriyelilerden.

Bana denizi geçmek için bekleyen tek grup olduğunuzu söylemişsiniz, başka gruplar da mı var?

A: Evet, başka botlar ve kaçakçılar da mevcut.

B: Haklı, diğer koyuları incelerseniz bekleyen çok sayıda insan göreceksiniz, bizler tek değiliz.

Eğer bir şeyler ters gider ve Avrupa'ya gidemezseniz, Türkiye'de kalır mısınız?

A: Hayır, gidene kadar denerim.

B: Eğer bu yol olmazsa yürümeyi deneyeceğim. Yunanistan'da veya Bulgaristan'da bile bir statümüz olacak, o yüzden diğer yolları deneyeceğim.

“Statü” ile ne kastediyorsunuz?

B: Biz burada mülteci değiliz ve hükümetten para almıyoruz. Para alabilmek için mülteci olmamız gerek ama Türkiye bize ikamet izni veya mülteci statüsü vermiyor.

Savaştan sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

B: Bunu düşüneceğim. Sanırım dönerim.

A: Eğer durum iyiye giderse ve askerlik yapmak zorunda kalmazsam, evet.

RÖPORTAJ #53, 9 AĞUSTOS 2016

DİDİM, 26, ERKEK

Türkiye'ye nasıl girdiniz?

Dört yıl önce Antakya'dan. O zamanlar sınır tüm Suriyelilere açıldı ve çok sorun yaşamadan gelebildik.

Şimdi sınır geçişinin daha önceki gibi kolay olup olmadığı hakkında fikriniz var mı?

Eskisi gibi kolay değil. Ailem veya arkadaşlarımdan kimsenin girmesine izin verilmediğini duymadım ama vize istiyorlar. Bazen de sınırda sorgulama yapıyorlar, tüm bildiğim bu.

Bana Türkiye'de geçirdiğiniz dört yılı anlatır mısınız?

Ziraat Mühendisliği diplomamı alır almaz buraya geldim. İş bulacağımı ümit ederek bir yerden diğerine dolaştım durdum. Antakya'dayken Adana'da geniş tarlalar olduğunu ve orada Antakya'ya kıyasla ziraat alanında daha iyi imkânlar olabileceğini söylediler. Evet, bir iş buldum ziraat sektöründe; seralarda gece bekçiliği. Para yalnız başıma yaşamam için yeterli değildi o yüzden İstanbul'a taşındım. Başlangıçta işler daha iyiydi, kolaylıkla bir ev buldum. Beş Suriyeli aynı evi paylaşıyorduk. En azından arkadaşlarım vardı ama bir kaç ay sonra bunaldım. Düşünsenize, 70-80 milyon kişiyle aynı ülkede yaşıyorsunuz ama sonunda yine sahip olduğunuz arkadaşlar sadece Suriyeliler oluyor.

Yani Türkler sizinle arkadaşlık kurmuyor muydu?

Hayır, sorun beni sevip sevmemeleri değil. Sorun iki farklı dünyada yaşamak. Yerli insanlarla sadece birbirinizden kaçamayacağınız ortak yaşam alanlarında görüşebiliyorsunuz ve daha sonra herkes kendi dünyasına dönüyor. Birkaç defa işyerinden tanıdığım bazı Türk arkadaşlarla futbol oynadım ama hepsi bu.

Neden Türkiye'den ayrılmayı tercih ediyorsunuz?

Burada bir hayatım yok. Tamam, düşünelim ki 10 sene daha burada kalacağım. Maaşım artacak mı? Veya bir iş bulabilecek miyim? Belki evet, ama olası ilerlemeler için bir şans göremiyorum.

Anlıyorum, o zaman Avrupa yerine neden daha kolay iş bulabileceğiniz Arap ülkelerine gitmiyorsunuz?

Arap ülkeleri Suriyelilere vize vermiyor.

Bunun sebebi hakkında bilginiz var mı?

Çünkü bizi sevmiyorlar. Kendi ülkelerinden olmayan kimseyi sevmezler. Suudiler Suudi'den başka kimseyi sevmez, Ürdünlü Ürdünlü'den başkasını sevmez. Kendi ülkelerinde (Ürdün) yaşayan Filistinlileri bile sevmiyorlar. Uzun yıllardır beraber yaşıyorlar ama hala Filistinlileri sevmiyorlar. Bu koşullar altında bize nasıl yardım etmelerini beklersiniz ki?

Ama Ürdün'deki Suriyeli mülteci nüfusunun yüksek olduğunu duymuştum?

Evet ama çok acınası bir hayatları var. Yani demek istediğim, biliyorsunuz biz de burada mükemmel bir hayat yaşamıyoruz ama en azından hürüz. Eğer çalışmak istiyorsak çalışıyoruz, gitmek istiyorsak gidiyoruz.

Burada çalışma iznini kolaylıkla alabiliyor musunuz?

Hayır ama çalışabiliyoruz. Pasaportumuz olmasa bile çalışırken bir problem yaşamıyoruz.

Hayaliniz nedir?

Profesyonel olduğum bir alanda çalışmak. İyi bir hayat ve aileye sahip olmak.

Farklı bir dinden olsa dahi bir Avrupalı ile evlenir miydiniz?

Tabii ki, neden olmasın? Eğer beni anlayabiliyor ve beni İslam'a karşı bir şey yapmaya zorlamıyorsa, sorun etmem.

Avrupa'da kültürel ve dini sorunlar yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Bakın, biz Afgan veya diğerlerinden değiliz. Çoğu Suriyeli eğitimli ve liberaldir. Suriye'de de Hristiyanlar vardı ve aramızda sorun yoktu. Neden din konusunda sorun yaşayalım? Kanunlar var, onlara uyarsın ve diğerlerine de saygı gösterirsin. Hepsi bu.

Savaş bitince Suriye'ye dönecek misiniz?

Ailemi ziyaret için evet. Birçok arkadaşım hala Suriye'de. Ama yaşamak için, hayır.

RÖPORTAJ #54, 9 AĞUSTOS 2016

DİDİM, 26, ERKEK

Denizi geçmek için kaç gündür bekliyorsunuz?

Yaklaşık 10 gün oldu.

Türkiye'yi terk etmeye ne zaman karar verdiniz?

Burada istediğimiz şekilde yaşayamıyoruz. Onurumuzla yaşamamız gerek. Sabahtan akşama kadar çalışıyoruz, eve geliyoruz, yemek yiyoruz, televizyona bakıyoruz ve uyuyoruz. Dışarı topluca çıkıp Suriyeli komşularımızla konuşmak dışında sosyal bir hayatımız yok.

Çocuğunuz burada mı doğdu yoksa Suriye'de mi?

Burada, İstanbul'da doğdu.

Hastaneye para ödediniz mi? Çocuğunuz vatandaşlık aldı mı?

Hayır, para ödemedik. Kızımız burada doğmasına rağmen vatandaş olmadı. Ayrılma sebeplerimizden birisi de bu. Eğer Avrupa'da doğsaydı pasaport alabilecekti.

Eğer denizi geçebilirsiniz hangi Avrupa ülkesine gitmeyi planlıyorsunuz?

Almanya. Buraya daha yakın ve mültecilere diğer ülkelerden daha iyi davranıyorlar.

Yunanistan da bir Avrupa Birliği üyesi, orada kalmak sizin için daha kolay olmaz mı?

Yunanistan bizi istemiyor. Suriyelileri durdurmaya ve ülkelerine girmiş olanları yollamaya çalışıyorlar. Neden beni istemeyen bir ülkede kalayım ki?

Savaşta sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

Bakacağız, eğer her şey savaşta önceki gibi olursa neden olmasın? Evimiz hala orada. Anne-babalarımız hala orada, hatıralarımız orada. Her şeyi öyle kolayca bırakamıyoruz. Umarım her şey kısa zamanda daha iyi olur.

BODRUM, 41, ERKEK

Bodrum'a gelmeden önce Türkiye'nin hangi şehirlerinde yaşadınız?

Adana ve Mersin'de iki yıl yaşadım. Bir restoranda çalışıyordum. Eğer alacağınız parayı sorun etmezseniz iş bulmak zor değil. İlk işimde patron benden ne kadar istediğimi sormuştu, ben de ona Türkiye'deki asgari ücretten daha az bir sayı söylemişim çünkü maaşlar hakkında hiçbir fikrim yoktu. Elbette bunu duyduğuna çok mutlu oldu ve çalışmaya başladım. Bu işten sonra daha iyi ve daha rahat bir yaşam için Mersin'e taşındım ve çalışmaya başladım. Çocuklarım okula gidemiyordu, eşim mutsuzdu. Bu yüzden Türkiye'den ayrılmaya karar verdik.

Avrupa'ya gidecek parayı biriktirmek ne kadar zaman aldı?

Yaklaşık 4-5 ayda gereken parayı biriktirdim ama kardeşim de maddi olarak çok olmasa da katkıda bulundu. Eğer Avrupa'ya gidemezsek dönüp tekrar para biriktirmeye başlayacağız.

Kaçakçılar olmadan gidemez misiniz?

Buradan imkânsız. Bakın, bir bota ihtiyacınız var, profesyonel bir yön cihazına ihtiyacınız var. Ve sınır muhafızlarının ne zaman adada devriye gezdiğini bilmeniz gerek. Ada buradan yakın gözüküyor ama değil.

Riskler neler?

Boğulma en büyük risk. Can yeleklerimiz var ve yola çıkmadan önce denedik. Basitler ama Allah korusun kötü bir şey olursa işe yararlar. O yüzden bu bizim en büyük endişemiz değil şu an için. Ancak kışın gerçekten ölebilirsiniz, bundan dolayı bu zamanda gitmeyi seçtik. Eğer bu yazı kaçırırsak ayrılmak için gelecek yazı beklemek zorunda kalacaktık.

Peki Türk polisi sizin gidişinize izin veriyor mu?

Öyle görünüyor. Birkaç gün önce neden Bodrum'a ailemle beraber geldiğimi sordular ve onlara iş aradığımı söyledim. Aptal deşiller, anladılar ama bir şey yapmadılar. Buradan ayrılacağımı nasıl kanıtlayabilirler ki? Eğer kanıtlasalar bile neden beni zorla Türkiye'de tutsunlar?

Türkiye'den ayrılacağınız için üzgün müsünüz?

Üzgün değilim ancak açıklaması zor bir his bu. Türkiye'yi, insanlarını ve kültürünü seviyorum. Burada çok zorlukla karşılaşmadık. Bize ülkenizin kapılarını açtınız hiçbir şey sormadan. Size minnettarız. Ama iyi hatıralar hayat koşullarına çok etki etmiyor. Üzgün değilim ama heyecanlıyım. Her şey daha iyi olacak inşallah.

Şu anki planınız nedir? Bir adaya varacaksınız ve ondan sonra ne olacak?

Adaya vardıktan sonra Yunanistan'a (anakara) bir feribotla gideceğiz ve Almanya'ya tren bileti alacağız. Eğer alamazsak veya trenden inmeye zorlanırsak yürüyeceğiz Almanya'ya kadar.

Bazen Balkan ülkelerinin sınırlarını kapattıklarını duyuyorum. Böyle olursa ne yapacaksınız?

Sınırı yürüyerek geçeceğim. O da olmazsa kapılar açılana kadar kalacağım.

Almanya'ya giderken sizi Türkiye'ye geri göndermek isterlerse?

Direneceğim. Ben ülkelerinden hiçbir şey istemiyorum, neden beni tutsunlar ki?

Avrupa'yı üç kelimeyle tarif eder misiniz?

Demokrasi, özgürlük, barış.

Türkiye'yi üç kelimeyle tarif eder misiniz?

Kardeşlerimiz, Erdoğan, dostluk.

Çocuklarınız Türkiye'den ayrıldıkları için üzgünler mi?

Evet, biraz. Ama onlara Avrupa'da arkadaşları olacağı ve okula gidecekleri konusunda güvence verdim.

Bir gün Suriye'de barış olursa Avrupa'dan Suriye'ye döner misiniz?

Hayır, ama çocuklarımı kısa ziyaretler ve tatil için götürürüm.

Yeniden Suriye'de yaşamama konusunda kararınız neden bu kadar kesin?

Çünkü orası yıkılmış bir ülke. Hiçbir şey aynı değil. Ben İdlib'denim ve eminim ki er veya geç şehir yıkılacak. Savaş bittikten sonra İdlib'de ne yapacağım?

BODRUM, 34, ERKEK

Ne zaman Suriye'den ayrılmaya karar verdiniz?

2013 yılında orduya çağırıldım. Ben siyasi bir adam değilim. Video-müzik CD'leri satılan bir dükkâna sahip basit bir tüccardım. Beni orduya çağırıldıklarında olayı biraz araştırdım ve doğru olduğunu öğrendim. Sorun şu ki ben zaten Suriye'de askerliğimi yapmıştım. Kısacası, birkaç gün içinde bavullarımı topladım ve savaşın 6-7 ay içinde biteceğini düşünerek Türkiye'ye gittim. 6 ay bitti, bir 6 ay daha geçti, bir 6 ay daha geçti ve görüyorsunuz işte... Sadece daha kötüye gidiyor durum. Daha önce evlenip boşandım ve çocuğum yok. O nedenle Suriye'ye dönmek için çok fazla bir nedenim de yok. Annem ve babam da kardeşlerimle beraber arkamdan geldiler bir süre sonra. Şu anda Eskişehir'de yaşıyorlar.

Onlar da Avrupa'ya gitmeyi planlıyorlar mı?

Evet. İlk ayrılacak ben olacağım. Koşullara göre beni takip edecekler.

Avrupa'da ne bulmayı umuyorsunuz?

Basit, düzenli bir hayat. Burada inşaatlarda çalıştım ama inşaat işçisi değilim. Oto yıkamacıda çalıştım ama oto yıkamacı değilim. Kereste fabrikasında çalıştım ama keresteler veya ağaçlar hakkında hiçbir fikrim yok. Anladım ki Türkiye'de diplomam olmadan yapabileceğimin en fazlası bu. Belki Avrupa'da da aynı işleri yapacağım ama en azından kendime ait evim olur küçük de olsa. Türkiye'de kendi başınıza ayakta kalmanız imkânsız.

Kaçakçıyı nasıl buldunuz?

Bir arkadaşım tavsiye etti ve telefon mesajlaşma uygulaması yoluyla iletişime geçtim. Arkadaşım birkaç ay önce Fransa'ya gitmeyi başardı.

Parayı peşin mi ödediniz?

Bindiğim zaman ödeyeceğim.

Sizi götürcekleri adanın adını biliyor musunuz?

Söylemişti ama hatırlamıyorum. Oradan da tekrar denizi geçip anakaraya varacağız. Sonrasında elimizden geleni yapacağız ilerlemek için.

Yunan anakarasına ulaştıktan sonra gideceğiniz rota hakkında hiç bilginiz yok mu?

Birkaç seçenek var, tekrar denizi geçip İtalya'ya gidebilirsiniz. Bu iyi bir seçenek ama pahalı. Bir diğeri de tren veya otobüsle en yakındaki ülkeye gitmek. Örneğin ben Makedonya'ya gideceğim. Oradan da Sırbistan, Hırvatistan ve Avusturya'ya. Avusturya'dan sonrası güvenli, param bitse bile Avusturya'da kalabilirim.

Güvenli derken neyi ifade etmek istediniz?

Sizi dönmeye zorlayamazlar. Avusturya'dan sonra tüm ülkeler kalacak yer ve aylık maaş veriyor.

Yani hiç bir Balkan ülkesi bunu yapmıyor mu?

Evet, sizi mülteci kamplarına koyuyorlar ondan sonra da mahkûm gibi oluyorsunuz. Kampları terk edemiyor, çalışmıyor ve şehirlerde yaşıyorsunuz.

Kamplar bu kadar mı kötü koşullara sahip? Balkan ülkelerindeki kamplarda kalmış arkadaşlarınız var mı?

Hayır ama hep sosyal medya gruplarından ve haberlerden görüyoruz.

BODRUM, 36, KADIN

İngilizceniz çok etkileyici, nasıl öğrendiniz?

Şam Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı okudum. Ayrıca Fransızca ve biraz da Türkçe biliyorum.

Türkçeyi bir kursta mı öğrendiniz?

Hayır, sokaklarda öğrendim diyelim. Arapça ile pek çok ortak kelime var ve Türkçenin dilbilgisi yapısını anlamak kolay. Bir kere dilbilgisini anladıktan sonra gerisi zor değil.

Türkiye'de yerel halktan arkadaşlarınız var mı?

Elbette var, çok sayıda. Yaşadığımız yerde komşularımızla iyi ilişkilerimiz vardı. Çok benziyoruz ama elbette küçük farklılıklar da var. Zaman geçtikçe birbirinizi anlamaya başlıyorsunuz. Çocuklarımla da arkadaşları vardı ve inanın benden çok daha iyi Türkçe konuşuyorlar.

Peki öyleyse ayrılmanıza sebep olan nedir?

Basit; maddi sorunlar. Eğer çalışmamıza izin olsaydı ve çalışma belgemiz olsaydı daha iyi bir hayat yaşayabilir ve asla ayrılmazdık, çünkü Türkiye bizim ikinci evimiz gibi. Kocam bir mühendis ancak öğrencilere fotokopi hizmeti veren bir dükkânda çalışıyordu. Makineleri kolayca tamir edebiliyor ama mühendis olarak çalışmıyor. Ben bir öğretmenim ama çalışmama izin vermiyorlar. Düşünsenize ikimizin de kendi mesleği ile ilgili bir alanda çalışabildiğini. Bu herkes için harika olmaz mıydı?

Lütfen hatalıysam beni düzeltin ancak Suriyeliler tarafından açılan pek çok dükkân gördüm çalışma izinleri olmamasına rağmen. Çalışma izniniz olmadan çalışmanız mümkün değil miydi?

Evet ancak beni yanlış anladınız. Çalışabiliriz, dükkân açabiliriz, ama Türk vatandaşı gibi değil. Ben özel veya bir devlet okuluna iş başvurusu yaptığımda çalışabilir miyim? Hayır. Kocam özel bir şirkette çalışabilir mi? Evet ama asgari ücretle, belki de asgari ücretten bile az bir maaşla. Eğer sermayemiz olsaydı kendi işimizi kurabilirdik ama bizler tüccar değiliz.

Geçerli bir Suriye pasaportunuz var mı?

Geçerli ve iki yıl önce güçlkle uzatabildik. Eğer vizeniz yoksa geçerli bir pasaportunuz olsun olmasın Avrupa'ya giderken fark etmiyor.

Yerel Sivil Toplum Örgütleri veya uluslararası organizasyonlarla irtibatınız var mıydı?

Evet, gerçekten resmi dokümanlar konusundaki acil konularda yardımcı oldular. Fakat iş bulma konusu kendi başınıza halletmeniz gereken bir şey.

Türkiye'den neden ayrılmaya karar verdiniz? Buna sebep olan özel bir olay oldu mu?

Pek değil, bunu yavaş yavaş düşünmeye başladık. Biz çok çaresiz değildik ama çocukların okula gitmesi gerek. Bu koşullar altında da onları okula yazdırmak mümkün değil.

Bunun sebebi nedir? Okul müdürleriyle konuştunuz mu?

Elbette, genel olarak çok kibarlar ancak sizi bakanlığa yönlendiriyorlar. Bakanlık da başka bir yere ve en sonunda da size tekrar okulla konuşmanızı söylüyorlar. Bir veya iki yıl okula gitmemek belki tolere edilebilir ama çocuklarımla bu şekilde kalmasını istemiyorum. Şimdi bile nasıl Avrupa'daki okullara uyum sağlayacaklarını düşünüyorum.

Avrupa'daki arkadaşlarınızdan çocuklarını okula yollayanlar var mı?

Evet, çocukları okula giden arkadaşlarım var. Aynı zamanda dil kursları da var onlar için ve o küçük çocukların ne kadar hızlı yabancı dili öğrendiklerine hayran kalırsınız. Acele etmemin sebeplerinden birisi de bu. Eğer çocuklar küçükse yeni şeyleri daha hızlı öğreniyorlar.

Suriye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?

İsterdim ama kocam istemiyor. Gerçekten Suriyeli gençlere bir şeyler öğretmek isterim ama kocam Suriye'nin geleceği konusunda karamsar.

Suriye'de yakın zamanda neler olacağını düşünüyorsunuz?

Televizyon izlemiyorum ve çocuklarımın da izlemesini istemiyorum. Sadece Türk kanallarını izliyorum. Bildiğim tek şey Esad gittikçe güçleniyor ve IŞİD er ya da geç dağılacak. Tüm bu dökülen kandan sonra Suriye halkının nasıl tekrar birleşeceğini bilmiyorum.

RÖPORTAJ #58, 11 AĞUSTOS 2016

BODRUM, 34, ERKEK

Türkiye'ye ne zaman geldiniz? Bu kararı almanızda etkili olan özel bir olay oldu mu?

Türkiye'ye iki yıl kadar önce geldim. Deyrizor'luyum. Karışık bir kalıtımım var. Annem yarı Ermeni, yarı Arap. Babam ise yarı Türkmen, yarı Arap. Gördüğünüz üzere savaştan önce aramızda nefret yoktu. Bunu bizim ailemizden de anlayabilirsiniz. Fakat radikaller tüm Sünni olmayan Araplara karşı ayrımcılık yapmaya başlamıştı. Büyükanememin ailesi, birileri yüzlerine "kâfir" olduğu gerekçesiyle tükürdükten sonra şehri terk etmeye karar vermişti. Kendilerini tehdit altında hissettiler ve bizle beraber göç etmekten başka çareleri kalmadı. Önce hep beraber daha güvenli olacağı düşüncesiyle Şam'a taşındık. Deyrizor'dan yine de daha iyiydi ama havan topları gökten rastgele şehre yağıyordu. En sonunda Suriye'yi terk etmeye ve biraz huzur bulmaya karar verdik. Eğer özel bir olay soruyorsanız, bir roket Şam'dayken yan binamıza düştü ve caddede dev bir krater bıraktı. Allah bilir bizim apartmanımıza düşse ne olurdu.

Bu roketi kim ateşledi bir fikriniz var mı?

Bilmiyoruz. Bu tür olaylarda Esad'ı destekliyorsan muhalefet yaptı dersiniz, muhalefeti destekliyorsan Esad yaptı dersiniz. Çoğu zaman kimin ateşlediğini bilmek mümkün olmaz. Ben kimseden korkmuyorum. Esad'dan da muhalefetten nefret ettiğim kadar nefret ediyorum. Her ikisinin de ellerinde masumların kanı var.

Askere çağırıldınız mı?

Hayır ama bir diğer sorun da bu. Askerliğinizi geçmişte yapmış olsanız dahi çağırılabilirsiniz. Bu günlerde bu konu hakkında bazı haberler var.

Eğer askere gitmeyi reddederseniz ne olur?

Zorla alırlar. Gitmemek için direnenlerin akrabalarına sorun çıkardıklarını da duydum.

Bize Türkiye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Bir yılı aşkın süredir Türkiye'deyim. İlk iki ay iş bulamamıştım. Tecrübeli değildim ve teknik bilgimle ilgili bir iş arıyordum. Belki uzun sürdü bunu fark etmem ama eğer Suriyeli iseniz bildiğiniz konuda bir iş bulamıyorsunuz. Eğer bulsanız bile en düşük maaşı alıyorsunuz. En düşük maaşı alsanız dahi patronunuz onu ödemeyebiliyor. O nedenle Gaziantep'te bir arkadaşımın dükkânında çalışmaya karar verdim.

Peki ya kamplar? Neden bir mülteci kampında kalmayı tercih etmediniz?

Koşullar çok kötüydü. Çok kalabalık ve düşük imkânlarla sahipler.

Hangi kamplara gittiniz?

Kampları kendi gözlerimle görmedim ancak görmüş veya kalmış pek çok arkadaşım ile konuştum. Bu psikolojik bir konu. Eğer kampta kalıyorsanız kendinizi hapishanedeki bir mahkûm gibi hissediyorsunuz. Belirli kurallar var ve kısıtlanıyorsunuz. Kendinizi bir kafeste hissediyorsunuz.

Avrupa'ya gitmeye nasıl karar verdiniz?

Kim maaşını alana kadar zar zor yaşayabileceği bir ülkede yaşamak ister? Diğer sunulan seçenek ise kamp. Mülteci olabilirim ama mahkûm değilim. Daha iyi bir iş aradıktan ve hep aynı ücretler teklif edildikten sonra Avrupa'ya gitmeye karar verdim.

Hangi ülkeye gitmek istersiniz?

Fransa. Olmazsa Almanya. Lisede Fransızca okudum ve öğrenmem daha kolay olacak. Pek çok Suriyeli, özellikle yaşlılar, iyi derecede Fransızca biliyor. Fransız kültürüne de alışkınım.

Denizi geçmek için sıranızı beklediğinizi belirttiniz, planlarınız neler?

Eğer denizi geçebilirim hızlı bir şekilde Avusturya'ya gitmeye çalışacağım. Orada yaşayan bazı arkadaşlarım var ve çoktan dokümanlarını (ikamet izni) aldılar. Birkaç gün onlarda kalacağım. Daha sonra Fransa'ya gitmeme yardım edecekler.

Yoldaki riskler neler?

Polis tarafından yakalanabilirsiniz ve sizi ülkelerindeki mülteci kamplarında kalmaya zorlayabilirler.

Denizi geçmekle ilgili olarak, Yunanistan'a gitmek ne kadar sürüyor?

Deniz en kolay ve güvenli yol. Yalnızım o yüzden en kötüsü olsa bile yüzebilirim veya sınır muhafızlarının beni almasını bekleyebilirim. Bir problem olacağını sanmıyorum. Hiç sabahları şu tepeyi (denize bakan bir küçük tepeyi göstererek) tırmandınız mı? Güneş doğmadan hemen önce gidip bir bakın, botları sayın ve bana hangisinin battığını söyleyin. Bu tamamen bota ne kadar para yatırdığınızla ilgili, eğer 1000 Euro verirsiniz elbette riskler daha yüksek olur. Eğer daha fazla öderseniz daha az insanla daha güvenli bir botta olursunuz.

Farz edelim ki denizi geçerken 25% boğulma şansınız var ve bunu yola çıkmadan önce biliyorsunuz, bu riski alır mıydınız?

Hayır, böyle bir durumda farklı bir yol denerdim. Savaş bitene kadar burada kalırdım. Gerçekten Avrupa'ya gitmek istiyorum ama ben aptal değilim. Yaşamayı seviyorum, yoksa neden Avrupa'ya gideyim?

BODRUM, 27, KADIN

Bize Suriye'deki hayatınızı anlatır mısınız?

İki çocuk annesiyim. 2008 yılında evlendim. Halep'te, hükümet kontrolündeki bir bölgede yaşıyorduk. Anaokulu öğretmeniyim, kocam da telekomünikasyon altyapısında çalışan hükümete bağlı bir memurdu.

Ne kadar zamandır Türkiye'desiniz? Ülkeye nasıl giriş yaptınız?

İki aydır Türkiye'deyiz. İstanbul'a Amman'dan Türk Hava Yolları ile geldik.

Eşiniz bana birkaç gün içerisinde Türkiye'den ayrılacağınızı söyledi, doğru mu?

Evet doğru söylüyor, yarın bile yola çıkabiliriz.

Neden Türkiye'de kalmayı seçmediniz? Planlarınız neler?

Türkiye çok güzel. Kız kardeşim Türkiye'de yaşıyor. Buraya daha önce kendisini ziyaret etmek için de gelmiştik. Kendisi mutlu ama dört yıldır hala aynı koşullarda yaşıyor. Çocuklar büyük ihtimalle eksik beslenme nedeniyle iyi görünmüyor. Türk hükümetinden biraz yardım alıyorlar ama yeterli olmuyor. Bizim Suriye'deki koşullarımız ondan daha iyi, Suriye'ye geri dönmelerini istedik. Ne yazık ki kocasının siyasi geçmişi nedeniyle bu olmuyor. Biz de İsveç'e beraberce kuzenimizin ailesiyle beraber göç etmeye çalışacağız.

Neden İsveç? Neden iş imkânlarının olabileceği zengin Arap ülkeleri değil?

Öncelikle Arap ülkeleri tek bir Suriyeli mülteciyi dahi kendi topraklarında istemiyorlar. Pek çok şeye kızgın ama siyasetten anlamıyoruz. Ürdün, Lübnan ve Irak, sanırım Mısır da, bir kısım mültecileri kabul ettiler ama iyi davranmıyorlar. İsveç ve Danimarka'da yaşayan bazı arkadaşlarımız var ve onların içinde buldukları koşulları Arap ülkeleriyle kıyaslayabiliyoruz.

Avrupa'daki arkadaşlarınızla nasıl iletişim sağlıyorsunuz?

Çoğu zaman bir sosyal medya sitesinin mesajlaşma programıyla.

Buraya gelmeden önce Suriye'de ikinizin de çalıştığını belirttiniz, Suriye'den ayrılmanıza ne sebep oldu?

Savaş yakın zamanda bitmeyecek. Eğer anaokulundaki öğrencilerimi ve nasıl etkilendiklerini görseydiniz, ağlamaktan kendinizi alıkoyamazdınız. Sadece çizdiği şu resme bakın (5 yaşındaki bir kızın çizdiği resmi göstererek) – bir sürü ölü var yerde. Bu normal mi? Çocuklarım da etkilendi. Savaş durmayacak. Çocuklarımın böyle koşullarda büyümesini istemiyorum.

Bildiğim kadarıyla Suriye'deki bazı bölgeler, Tartus ve Lazkiye gibi, son derece güvenli. Buralara taşınmayı düşündünüz mü?

Daha iyiler haklısınız ama biz Alevi değiliz ve o bölgelerde hayat çok pahalı. Diğer şehirlerdeki tüm zenginler oraya taşınarak kalabalık ve pahalı hale getirdiler. Lazkiye'de ev bulmak bile bir mucize.

Kaçakçı ile görüşmeyi nasıl ayarladınız?

Kocamın daha önce kaçakçı aracılığıyla denizi geçmeyi başarmış iki arkadaşı vardı. Telefonunu bu arkadaşlarımızdan aldık. Eğer bir numara bilmiyorsanız dahi kaçakçılara ihtiyacınız varsa bulabilirsiniz o yüzden sorun değil.

Nasıl?

Sahil kenarında yürüdünüz mü? Orada bir ileri bir geri yürüyerek yeni yüzleri kontrol eden yalnız adamlara bakın. O göreceğiniz adamlar büyük ihtimal kaçakçılardır.

Avrupa'da ne tür zorluklarla karşılaşmayı bekliyorsunuz?

İsveç'e gitmek en zor şey. Gerisi kolay. İkamet izni almak için prosedürleri izleyeceğiz.

Almak kolay mı?

Eğer kurallara uyar ve mülakat yapanlara karşı dürüst olursanız kolay olduğunu düşünüyorum.

Suriye'de en çok neyi özleyorsunuz?

Kardeşimi, evimi, okulumu, arkadaşlarımı... Gidiyoruz ama kalbimiz hala vatanımızla beraber.

RÖPORTAJ #60, 12 AĞUSTOS 2016

BODRUM, 32, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

32 yaşındayım. İki çocuğum var. Savaştan önce bir fabrikada çalışıyordum. İç savaştan sonra ekonomi öyle kötüye gitti ki; patron fabrikayı kapatmak zorunda kaldı. En son gördüğümde fabrika bombalanmıştı ancak sanırım sahibi çoktan makineleri satmış ve Amerika'ya yerleşmişti. Ardından bir tekstil atölyesinde çalışmaya başladım. Benzer bir işin daha küçük çaplısıydı. Suriye'deki koşullardan bıktım. Her gün fiyatlar daha da artıyordu. Yine de Türkiye'den ucuzdu ama savaşla birleşince hayat gerçekten çok zor oluyor. Çocuklarım için endişeleniyordum. Tüm bu sebepler yüzünden Adana'ya geldim. Kuzenim orada yaşıyordu. Adana'da iki yıl kaldık.

Adana'da bir iş bulabildiniz mi?

Evet. İyiydi ama eşit olmamak beni çıldırtıyordu. Tüm işçilerden daha çok çalışıyor ama daha az maaş alıyordum. Türk işçiler tarafından "çok çalıştığım için" uyarıldım. Genelde iş yapıyor gibi görünüyorlar ama patron ortalarda olmadığına işleri yavaşlatıyorlar. Düzensiz olarak işe ara veriyorlar. Ben buna alışkın değilim. Bir insanın öz-saygısı olması gerekir. Diğer işçilerle ilişkilerim iyi değildi ancak patron benden memnundu. Memnundu ama yine de daha az maaş veriyordu. Adana'daki arkadaşarımla konuştum ve anladım ki ben yine de çoğundan iyi durumdayım; en azından maaşımı alabiliyordum. Demek istediğimi anlıyorsunuz sanırım.

Avrupa'ya gitme kararı almanıza ne sebep oldu?

Adana'da ev sahibimle kavga ettim. Evet, gerçekten kavga ettim. Çoğu zaman kirayı doğru zamanda ödemeye çalışıyordum ama bilirsiniz bazı zamanlar beklenmedik şeyler yüzünden paranız olmayabilir. Sadece iki gün geciktirmiştim kirayı ödemeyi ve bir sonraki gün ödemeyi düşünüyordum. Kapımı çıldırma gibi çalmaya ve bağırma başladı. Sakinleştirmeye çalıştım ama gerçekten delirmiş gibiydi. Pek çok şeyi kaldırabilirim ama karımın yanında aşağılanmayı kabul edemem. Böylece işler kontrolden çıktı ve iki gün sonra taşınıp buraya geldik.

Şimdiki planlarınız neler?

Avrupa'da nereye olursa gideceğiz. Artık aşağılanmaktan bıktım. Ben bir mülteciyim, robot veya hayvan değilim. Önce Almanya'ya gitmeye çalışacağım, olmazsa Norveç'e ulaşmaya uğraşacağım.

Neden Almanya'ya gitmeyi deneyeceksiniz?

Orada çok sayıda Suriyeli var ve irtibatımızın olduğu çoğu insan mutlu.

Almanya'da irtibatınızın olduğu kişilerin olumsuz tecrübeleri oluyor mu?

Pek değil, sadece hükümet görevlilerinin onlarla yaptığı röportajlardan dolayı çok strese giriyorlar. Sürekli sınır dışı edilme korkusuyla yaşıyorlar.

Daha önce sınır dışı edilmiş birini tanıyor musunuz?

Kişisel olarak hayır ama bazı sınır dışı edilen kişileri duydum. Sadece bir tanesi Suriyeliydi gerçi... Diğerlerinin çoğu Afganistan veya o bölgedeki bazı ülkelere gitti.

Almanya’da da eşitsizlik yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Sanmıyorum, orası kanunun hüküm sürdüğü bir ülke. Burnunuzu başkalarının işlerine sokmazsanız hayatınızı istediğiniz gibi yaşarsınız. Kimse sizin Müslüman, Yahudi, Ateist, Alevi veya Japon olmanızla ilgilenmiyor. Kanuna uyarsanız hayatınızı istediğiniz gibi yaşarsınız.

Almanya’da yaşamamanın Türkiye’de yaşamaya göre avantajları neler?

Yine aynı şekilde, kanunlar. Hükümet de ayrıca maddi yardımda bulunuyor ve kalacak yer sağlıyor. Türkiye’de hükümetin tek sağladığı konaklama imkanı mülteci kampları.

Peki ya Türkiye’deki sağlık hizmetleri? Bunlar Suriyeliler için ücretsiz mi?

Sanırım temel sağlık kontrolleri ve ilaçlar ücretsiz. Karışık ve ciddi operasyonlar ücretsiz değil. Bunlar hastanelere gitmiş arkadaşlarımdan duyduklarım.

Siz Türkiye’de hiç sağlık hizmeti aldınız mı?

Evet, para istemediler.

Gelecek beş yıl için hayalleriniz neler?

Düzenli bir hayat, çocuklarım ve ailem ile beraber şiddetle bir daha karşılaşmamak.

RÖPORTAJ #61, 12 AĞUSTOS 2016

BODRUM, 38, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

İdlib şehrindeyim. Evliyim ve 4 çocuğum var. Eşim de İdlib'den. Şam Üniversitesi'nden mezun oldum. Sonra Şam şehir merkezindeki özel bir şirkette grafiker olarak çalışmaya başladım. Eşim de İdlib'de hemşireydi ve evlendikten sonra Şam'a taşındı.

Ne zaman Türkiye'ye taşındınız? Taşınma sebepleriniz nelerdi?

Türkiye'ye iki yıl önce geldim. Sebep çok açık; çocuklarım ne zaman uçak veya helikopter sesi duysalar delice ağlıyorlardı. Hala karanlıktan korkuyorlar. Bir çocuğumun doğuştan kalbinde sorun var ve Suriye'deki sağlık hizmetleri savaş öncesi döneme göre çok kötü. Türkiye'nin yaşamak için daha iyi bir yer olacağını düşünmüştük.

Türkiye düşündüğünüz gibi yaşamak için daha iyi bir yer mi?

Bu çok zor bir soru. Genelde ülkenizde iyi muamele görüyoruz. Ancak sorun bizim için geleceğin belirsiz olması. Türkiye için dua ediyorum. Bu ülkeyi çok seviyorum ama buradaki gelecek çok belirsiz. Türkiye'yi Suriye'de olanlarla karşılaştırmıyorum ama bombalamalar, ordudaki sorunlar, terör gibi sorunlar beni ailem hakkında düşünmeye zorluyor. Evimde artık Suriye kanalları yok. Geçen ay olanlardan (15 Temmuz) sonra çocuklarımın Türk televizyonlarını izlemesine de izin vermiyorum. Bunlar bana Suriye'de olanları hatırlatıyor.

Yani Avrupa'ya güvenlik sorunları nedeniyle mi taşınacaksınız?

Sadece bu değil. Aynı zamanda eğitim, çocuklarımın geleceği, sağlık hizmetleri, her şey daha iyi orada. Ben sadece çocuklarımın mutlu büyümesini istiyorum.

Neden diğer yollar yerine Ege Denizi'ni geçmeye çalışıyorsunuz?

Hangi diğer yollar? Daha kolay ve yasal bir yol biliyorsanız söyleyin biz de onu yapalım. Avrupa'ya yasal yollarla gitmek mümkün değil. Diğer bahsettiğiniz yol olan kara yolu daha fazla risk taşıyor.

Ben deniz yolunun daha riskli olduğunu düşünüyordum.

Kesinlikle tam tersi. Herkes daha riskli olduğunu düşünüyor ama değil. Tabii ki düzgün kişiyi (kaçakçı) ve botu bulmanız gerekiyor. İlk olarak kuzeydeki sınır çok katı. İkinci olarak ise; çok fazla ülkeyi geçmek zorundasınız ve biliyor musunuz, o ülkelerde Suriyelilerden nefret ediyor. Benim dört çocuğum ve karıma karşı sorumluluğum var.

Bu ülkelerde Suriyelilere yönelik olan nefretin sebebi nedir?

Bilmiyorum. Gerçekten anlamak çok zor. Bizler terörist değiliz. Bizler katil değiliz. Umarım bir gün bizlerle aynı duruma düşmezler.

Kaçakçıyı nasıl buldunuz?

İki seçeneğimiz vardı; İzmir veya Bodrum. Bize yardım edebilecek birini bulmanın daha kolay olduğunu düşünerek Bodrum'u seçtik. Gerçekten de bulmak zor değildi. Ana caddede Arapça konuşmaları duyduk ve onlara bizi Yunanistan'a götürecek bir botu nasıl bulacağımızı sorduk. Sorduğumuz kişi bir arkadaşını aradı. Ertesi gün, bize botu bulacak kişiyle tanıştık ve birkaç gündür bekliyoruz.

Kaçakçıya ne kadar ödediniz?

Hepimiz için 9500 dolar.

Yunanistan'a vardıktan sonra ne yapacaksınız? Kaçakçının sizi götüreceği adayı biliyor musunuz?

Kaçakçı polise teslim olmamızı ve Avrupa'ya gidecek toplu taşıma aracına erişmek için gerekli bilgilendirme kağıtlarını doldurmamız gerektiğini söyledi. Adanın adını bilmiyorum.

Peki Yunanlar sizi sınıra götürdükten sonra ne olacak?

Hollanda'ya giden bir otobüs veya trene bineceğiz.

Neden Hollanda'yı tercih ettiniz? Avusturya gibi ulaşması daha kolay ülkeler var?

Mülteciler hakkındaki tüm bilgilere baktık. Hollanda'nın bizim için en iyi ülke olduğunu düşünüyorum. Kuzey ülkeleri soğuk ve çok sayıda mülteci kabul etmiyorlar. Almanya dünyanın her yerinden mültecilerle dolu. İngiltere'ye gitmek zor çünkü sınırlarını kontrol ediyorlar ve mültecileri sınır dışı ediyorlar. Hollanda çok popüler değil ama dokümanları (ikamet izni) kolayca sağlıyor.

Hayaliniz nedir?

Bir iş bulmak, ev sahibi olmak ve çocuklarımla huzur içinde yaşaması.

Savaş sona erdikten sonra Suriye'ye dönmek ister misiniz?

Hayır. Belki evet, ama uzun süreliğine değil. Sadece çocuklarımla vatanlarını görmesi için giderim.

RÖPORTAJ #62, 12 AĞUSTOS 2016

BODRUM, 24, ERKEK

Türkiye'ye ne zaman ve nasıl geldiniz?

Üç yıl önce Mersin Limanı'ndan yasal yolla, pasaportumla geldim.

Suriye'deki hayatınız nasıldı?

Güzel ve mutlu bir yaşamım vardı. Gereken her şeye sahiptim; arkadaşlar, okul, aile, motosiklet. Sorunlarımız basit ve günlük sorunlardı. Tek istediğim şey üniversiteyi bitirmek, işe başlamak ve aile sahibi olmaktı. Tüm hayallerim yıkıldı artık.

Çatışmaları gözlerinizle gördünüz mü?

Evet, pek çok kez. 30 saniye önce durduğum yere bir roket düştü. Karşımızdaki apartman tamamen yıkıldı. Amcam keskin nişancı tarafından vuruldu ve güçlükle hayatta kaldı. Annem sokaktaki çatışmalar yüzünden kalp krizi geçirdi...

Aileniz savaş koşulları yüzünden taşınma kararı aldı, öyle mi?

Evet, gülmeyi unutmaya başladığımızı fark ettik. Babam Esad destekçileri tarafından kovuldu çünkü işyerinde siyaset konuşuyordu. Muhaliflerin destekçisi veya üyesi değildi ama Esad'ın göstericilere yönelik hareketlerini ve daha sonraki agresif askeri hareketlerini eleştiriyordu. Bunların ardından amcam bize yardım etti, ama onun da işleri iyi değildi.

Türkiye'de bir iş bulabildiniz mi?

İlk başta iş aramıyordum. Asıl amacım üniversitede eğitimime devam edebilmektir. Suriyelilere yardım eden bazı örgütlerle konuştuk ama sonunda pes ettim. Bir gün "Tamam, üniversiteyi bulduk ve para ödemene gerek yok" diyorlar, diğer gün biraz para yatırmam gerektiğini söylüyorlar. En sonunda da bu üniversitenin olmadığını başka bir üniversiteye bakacaklarını söylüyorlar. Bu yüzden bir dükkânda elektronik aletlerin tamirine yardım ederek çalışmaya başladım. Orada üç ay çalıştım ve daha sonra da farklı yerlerde çalıştım.

Avrupa'ya gitmeye nasıl karar verdiniz?

Babam burada kalabilir, onun için çok şey değişmez. Bir gün Suriye'ye de dönebilirler. Benim ise çalışmam veya bir kariyere sahip olmam gerek. Bir gün arkadaşlarımla konuşuyorduk ve saatler süren tartışmalardan sonra şansımızı Avrupa'da denemeye karar verdik.

Bodrum'da bu arkadaşlarınızla mı berabersiniz?

Biri burada, diğer ikisi sınırı iki hafta önce geçti ve şu anda Almanya'da bulunuyorlar. Biz maddi sorunlar nedeniyle geciktik. Amcamın gereken parayı yollamasını bekledim ve ancak iki gün önce ulaştı. Parayı aldıktan sonraki gün buraya geldim.

Sizin, denizi geçmek için yardımcı olacak kişilerle bir irtibatınız var mı?

Evet, arkadaşlarımızın gitmesine yardım eden kişi bize de bir bot ayarlayacak.

Avrupa'daki arkadaşlarınız şu anda kamptalar mı?

Kamptalar ama buldukları kamp Türkiye'dekilerden farklı. Daha konforlu ve birkaç günde bir prosedürler hakkında bilgilendiriliyorlar.

Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütleri veya hükümet kurumları sizinle iletişime geçti mi?

Hayır. Sadece bize ücretsiz sağlık hizmetleri alacağımız bir kart verdiler. Bir kere de 300 lira verdiler. Hangi kurum olduğunu bilmiyorum.

Almanya'ya giderken yolda karşılaşacağınız olası risklerden korkuyor musunuz?

Elbette ama ne yapabiliriz ki? Bu bir risk ve bu riski almamız gerek. Yine de büyük bir sorun çıkacağını zannetmiyorum. Yüzme biliyorum ve deniz de soğuk değil. Renkli can yelekleri sahilden bakıldığında da görülebiliyor.

Türk sahil güvenliğinin veya polisin sizi yolda durdurma olasılığı var mı?

Durumun tam farkında değilim ama herkes polisin buradan ayrılacağını umursamadığını söylüyor. Geçmişte belirli bir süre kontrolleri çok sıkılaştırmışlar. Sonra yine göz yummaya devam etmişler. Tüm bildiğim bu. Buraya tatile gelmediğimiz çok açık ve polis şimdiye kadar hiç pasaportlarımızı sormadı. Eğer gerçekten bizi engellemek isteselerdi bunu yaparlardı. Umarım Yunanistan'a sorunsuz bir şekilde varabiliriz.

Benzer riskleri alarak zengin Arap ülkelerine de gidebilirdiniz. Neden bu seçeneği düşünmediniz?

Diğer Arap ülkelerinde yaşamak istemiyorum. İstesem dahi bu imkânsız. Bu ülkelere girebildiğinizi düşünelim; Suriyeli olduğunuzu anladıkları anda sizi aynı gün sınır dışı ederler.

Avrupa'da uyum sorunları yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Sadece dil konusunda. Dili öğrendikten sonra bir sorun kalmayacak.

RÖPORTAJ #63, 14 AĞUSTOS 2016

İZMİR, 37, KADIN

Bize kendinizden bahsedebilir misiniz?

Suriyeliyim, evliyim ve üç çocuğum var. Lise diplomamı Hama şehrinden aldım. Daha sonra bir okulda temizlik görevlisi olarak çalışmaya başladım. Kocam Türkiye'ye gelmeden önce bir bankada çalışıyordu. Suriye'deyken kocamın ailesiyle beraber yaşıyorduk.

Amcam Esad Ailesi tarafından 1982 katliamında öldürüldü. Saklamayacağım, tüm Esad Ailesi'nden nefret ediyorum. Hafız'dan, Beşar'dan, Rıfat'tan... Suriye'deki 40 yıldır dökülen kanların hepsi onların yüzünden. Protestolar başladığında ilk dalga bizim ailemizi vurdu. Çok sayıda akrabamız tutuklandı.

Siz de tutuklanmaktan korktunuz mu?

Hayır, ben bir kadını ve siyasetten uzağım. Sadece Esad Ailesi'nden nefret ediyorum. Eğer kimi desteklediğimi soruyorsan; ben sadece demokrasiyi destekliyorum.

Suriye'yi terk etmenize ne sebep oldu?

Bazı akrabalarım Özgür Suriye Ordusu'na ve diğer muhalif gruplara katıldı. Onlar için endişeleniyordum. Öncesinde sık iletişimimiz vardı ama daha sonra azaldı ve sonunda da kesildi. Ancak iyi olduklarını düşünüyorum. Hayattalarken çok haber gelmez ama öldüklerinde anında haberleri gelir. Sorun annem, babam ve çocuklarım. Böyle bir atmosferde yaşayamayız. Hala 1982'yi hatırlıyorlar ve bana gerçekte neler olduğunu anlattılar o dönemde. Şimdi tüm Suriye 1982 katliamını yaşıyor.

Anne ve babanız da mı Suriye'den ayrıldı?

Evet, kardeşimle beraber ayrıldılar. Biz onlardan üç ay önce Suriye'den ayrılmıştık. Gelir gelmez bizim evimize taşındılar.

Türkiye'de hangi şehirleri gördünüz?

Adana ve İstanbul'u. Adana güzel bir şehir, Suriye'yle çok benzerliklere sahip. İş bulmak bir sorun olduğu için İstanbul'a taşınmaya karar verdik. İstanbul'a taşınarak bir hata yaptığımızı düşünüyorum. Hayat bizim için çok zordu İstanbul'da. En azından Adana'da parkta yürümeye zaman ayırabiliyorduk, barajı ziyaret ediyorduk, komşulara gidiyorduk. Evlere temizliğe gidiyordum. Kocam da eğer işçiye ihtiyaçları olursa inşaatlarda çalışıyordu. Eve geldiğimizde de sadece yemek yiyor, uyuyor ve tekrar işe gidiyorduk.

Çocuklarınız kaç yaşında? Türkçeyi öğrendiler mi?

Kızım 15 yaşında ve oğullarım da 12 ve 9 yaşındalar. İlk iki sene burada okula gitmediler. Ancak son senemizde okula yollayabildik. Sorunları vardı. Sınıf arkadaşlarından yaşları daha büyüktü ve Türkçeleri de her dersi takip etmeye yetmiyordu.

Neden ilk iki yıl Türkiye'de okula gidemediler?

İlk yıl geldiğimizde kış mevsimiydi ve çok farklı bir çevreye gelmiştik. İkinci yıl ise çok çabaladık okula yollamak için. Sonunda üçüncü yılda yollayabildik.

Bu süreçte size kim yardımcı oldu?

Bazı hükümet yetkilileri mahallemize geldi ve muhtardan Suriyelilerin adreslerini istedi. Tüm evleri ziyaret ettiler. Sorunlarımızı sordular ve yardım etmeye çalıştılar.

Diğer konularda da yardımcı oldular mı?

Evet, durumumuzu belirten bir kimlik kartı ve aylık maaş verdiler. Çok değildi ama gerçekten bize yardımcı oldu bu paranın.

Neden İzmir'e geldiniz?

Denizi geçip Avrupa'ya gitmeye çalışacağız. Burada bir süre kalacağımızı düşünüyorum. Detayları eşim biliyor.

Avrupa'daki yaşam hakkında ne düşünüyorsunuz?

Çok şey bilmiyorum. Kocam Avrupa'daki koşulların ve hayatın daha iyi olduğunu söylüyor.

Hangi koşullarda Suriye'ye dönersiniz?

Bu sadece bana bağlı bir şey değil. Buraya aile olarak geldik ve geri döneceksek de ailece tartışıp dönmeliyiz. Yakın zamanda döneceğimizi düşünmüyorum. Esad hala orda ve savaş hala çok şiddetli.

Yunanistan'a giderken denizi geçeceğinizi düşündüğünüzde korkuyor musunuz?

Tabii ki ama kocam Yunanistan'ın sadece 20 dakika uzaklıkta olduğunu söylüyor. Bu durum kalbimi rahatlatıyor.

RÖPORTAJ #64, 14 AĞUSTOS 2016

İZMİR, 21, ERKEK

Arkadaşınız yarın sabah Yunanistan'a gideceğinizi söyledi, bu doğru mu?

Evet, bana kaçakçı tarafından söylenen bu.

Yunanistan'a gidecek botu bulma konusundaki tecrübelerinizi anlatır mısınız?

Türkiye'ye geçen sene geldim. İstanbul'da yaşayan akrabalarımın yanında kaldım. Türkiye'de kalmak, Suriye'ye dönmek ve Avrupa'ya gitmek arasında karar vermek uzun zamanımı aldı. Tüm seçeneklerin avantaj ve dezavantajları var. Türkiye'de daha fazla kalabilirim. Ailem beni maddi olarak destekliyor ama ben bu tarz bir yaşam istemiyorum. 21 yaşındayım artık; ya okumalı ya da çalışmalıyım. Kalma veya gitme ile okuma veya çalışma arasındaki tercihlerin hayatımdaki en önemli dönüm noktaları olduğunu düşünüyorum. İnan bana bu çok zor bir karardı. Sonunda şansımı Avrupa'da denemeye karar verdim. Bana denizi geçmeye yardımcı olacak birini buldum ve İzmir'e gelmem söylendi.

Denizi geçmek için yardım edecek kaçakçıyı bulmak gerçekten de bu kadar kolay mı?

Genellikle kolay.

Peki, kaçakçıyı nasıl buluyorsunuz?

Bak, sen Arapça bilmiyorsun değil mi? Arapça bilmesen dahi Basmane'de (İzmir'de bir bölge) şöyle bir yürü. En fazla 10 dakika içinde aradığın kişiyi bulursun. Sorunuza gelecek olursak, onu İnternet'ten buldum.

Onunla telefonda mı konuştunuz yalnızca yoksa bizzat görüştünüz mü?

Bir akıllı telefon mesajlaşma uygulamasından sesli olarak konuştum ve onunla çalışan birisiyle buluştum. Bizzat görüşmedim.

Öyleyse bu kişiyle birlikte çalışan başkaları da mı var?

Elbette, bir şirket gibi düşün bunu.

Ne kadar ödediniz?

Şu anda hiçbir şey. Parayı botu gördüğüm zaman vereceğim. Ücreti 2500 dolar kadar. Bana sorarsan çok fazla ama "birinci sınıf"ta gideceğim. Botta en fazla 15 kişi olacak ve orijinal can yelekleri verilecek.

Ne tür olası sorunlar çıkabilir?

İnternet'te uzun araştırmalar yaptım bu sorunlara maruz kalmamak için ama hayat bu, neler olacağını asla bilemezsin. Düşünebildiğim tek sorun sahil güvenlik tarafından yakalanmak.

Farz edelim ki sahil güvenlik sizi yakaladı ve tekrar Türkiye'ye götürüldünüz. Bundan sonra ne olur?

Hiçbir şey? Ya tekrar denersin ya da Türkiye'de kalırsın. Hayat devam eder.

Peki, siz böyle bir durumda tekrar gitmeyi dener misiniz?

İsterim ama yapamam. En azından gelecek seneye kadar para biriktirmeliyim. Bu sefer parayı ailem yolladı ama bir kez daha isteyemem.

Belki Suriye'ye dönüp orada çalışarak para biriktirebilirsiniz?

Bak, eğer Suriye'ye dönersem askere gitmek zorundayım. Bu mecburi bir hizmet. Suriye'ye dönmek savaş bitene kadar orada kalacağım anlamına gelir.

Suriye'ye geri dönmeyecek olmanızın temel sebebi nedir, askerlik mi yoksa başka bir şey mi?

Öncelikli sorun askerlik. Ölmekten korkmuyorum ve vatanımı seviyorum. Ayrıca Beşar Esad'la da bir sorunum yok. Kendisinin gerçek bir yurtsever olduğunu düşünüyorum. Sorun şu ki ben bir asker değilim. Eğer olmak isteseydim askeri okula giderdim. Eğer Suriye İsrail ile savaşsaydı orduya katılırdım. Ne olursa olsun iç savaşta tetiği çekeceğim kişiler yine Suriyeli olacak. IŞİD'in terörist olduğunu tabii ki biliyorum ama onlarla savaşmak askerlerin görevi. Benim görevim okumak veya çalışmak.

Eğer gitmeyi başarabilerseniz Avrupa'daki planlarınız neler?

İkamet ve çalışma izinlerini almayı deneyeceğim. Eğer yapabilirsem vatandaşlık da alarak Avrupa'da okuyup bir hayat kuracağım. Dediğim gibi, bu çok zor bir karardı ama gitme konusunda kararlıyım.

Bu gece Suriye'deki savaşın resmen bittiğinin ilan edildiğini düşünelim, döner miydiniz yoksa Avrupa'ya gitmekte ısrar mı ederdiniz?

Tabii ki dönerdim. Her neyse, bu savaş daha uzun süre bitmeyecek. Bundan kesinlikle eminim.

RÖPORTAJ #65, 14 AĞUSTOS 2016

İZMİR, 41, ERKEK

Ne zamandır Türkiye’de yaşıyorsunuz?

Türkiye’ye iki yıl önce geldim. Birkaç ay Ürdün’de kaldıktan sonra doğrudan İstanbul’a ulaştım.

Neden Ürdün’den ayrılıp Türkiye’ye gelme kararı aldınız?

Ürdün ailemi güvenli olarak götürebileceğim ilk yerdi. Ürdün sınırına yakın bir şehir olan Suwayda’da yaşıyordum. Türkiye sınırı şehirden çok uzaktaydı. Aslına bakacak olursak ilk kararımız Ürdün’de yaşamının daha kolay olacağını düşündüğümüz için Ürdün’de kalmaktı ama oradaki koşullar iyi değildi. Evet, buradan da kötüydü. Ürdün’ün tek avantajı dildi. Sosyal hayata uyum sağlamak ve iletişim kurmak kolaydı ama ekonomik fırsatların olmayışı bir dezavantajdı. Ülke zaten hâlihazırda Filistinliler ile dolup taşmış ve onlar da iş bulmakta zorlanıyor.

Ürdün ve Türk toplumu arasında Suriyeli mültecilere bakış açıları konusunda farklar var mı?

Şaşıracaksın ama Türkler bize daha iyi davranıyor. Bu Ürdünlülerin bize saldırdığı veya taciz ettiği anlamına gelmiyor ama çok da hoş karşılanmıyorduk. Bizi tolere ediyorlardı, o kadar. Burada insanlar bize karşı çok daha iyi. Çalışma koşulları hariç her şey iyi.

Yani ayrılmanıza sebep olan tek şey çalışma koşulları mı?

O kadar kolay değil. Çalışma koşulları en büyük sorun ama genel olarak burada bir geleceğimiz yok. Hayatım durmuş gibi. Bu uyanmayı beklediğim bir rüya sanki. Bir işim, evim, arkadaşlarım, sosyal hayatım vardı kendi ülkemde. Şimdi tek yaptığım şey ertesi gün hayatta kalmaya çalışmak. Kariyerim? Durdu. Sosyal hayatım? Durdu. Hobilerim? Durdu. Haftasonları balık avlamaya gidebiliyor muyum? Gidemiyorum. Ailemle pikniğe gidebiliyor muyum? Gidemiyorum? Sıkıldığım zaman arabama binip gezebiliyor muyum? Gezemiyorum. O nedenle Türkiye’deki yaşadığım hayat, hayat değil. Ben sadece bir hayatım olsun istiyorum.

Aradığınız hayatı Avrupa’da bulabileceğinize inanıyor musunuz?

Allah bilir, ama Avrupa’da bunun için daha yüksek bir şansım olduğunu düşünüyorum. Burada hiçbir yasal doküman veya çalışma iznimiz yok. Bu temel şeyler olmadan hayatını nasıl geliştirebilirsin ki?

Şu anda çalışıyor musunuz?

Evet, Suriye’de kendi kasap dükkânım vardı. Şu anda bir kasap dükkânında işçi olarak çalışıyorum. Yine de Allah’a şükür bir işim var ve ailemi geçindirebiliyorum.

Maaşınız tek başına ailenizi geçindirmeye yetiyor mu?

Tabii ki yetmiyor. Kardeşimin ailesiyle aynı evde yaşıyoruz. Dokuz kişi aynı evde kalıyoruz.

Türk Devleti’nden veya bazı kurumlardan hiç yardım aldınız mı?

Düzensiz olarak hükümet veya belediyeden yiyecek yardımı alıyoruz. Bir defasında da yerli halk sokakta oturan Suriyelilere ikinci el giyecek yardımı yaptı.

Gelecek planlarınız nelerdir?

Hala para biriktirmeye çalışıyorum. Cebimde 10000 dolar olur olmaz ailemi de alıp buradan ayrılacağım. Henüz karar vermedim ama Edirne'ye gidip oradan Avusturya'ya giden bir yol bulmaya çalışacağım.

Bir kaçakçıyla irtibatınız var mı?

Hayır, onlara güvenmiyorum. Eğer gerçekten onlara para ödemem gerekirse öderim ama önce Edirne'ye gidip sınırı kendim geçmeye çalışacağım. Orası sahil bölgelerinden daha sıkı ama ben ve karım yüzme bilmiyoruz. Bir arkadaşım oğlunun akıllı telefondaki bir sistemle sınırı geçmelerini sağlayan bir yol bularak kendisine yardım ettiğini söylemişti.

Bu bahsettiğiniz arkadaşınız şu anda Avrupa'da mı?

Evet ama Bulgaristan'da tehdit edildi. Söylediğine göre yol çok zorlu ve uzunmuş. Geçen sonbaharda gitti. İsveç'e ulaştıktan sonra birkaç defa görüştük. Ciğerlerinden ciddi anlamda rahatsızlık geçirdiği için yol sırasında soğuk mevsimlerde gitmememizi söyledi. Polis ve bazı yerliler onlara çok kötü davrandığı için Bulgaristan'ı mümkün olduğu kadar hızlı geçmemizi söyledi.

Avrupa sizin için üç kelimeyle ne ifade ediyor?

Rahatlık, saygı, adalet.

Eğer savaş biterse Suriye'ye döner misiniz?

İsterdim ama hem annem hem de babam son üç sene içinde vefat etti. Suriye'de akrabalarım var ama başka da bir şeyim yok. Bir arkadaşım dükkânımın fotoğrafını yolladı. Dükkândan geriye bir şey kalmamış. En azından bina duruyor, sokaktaki diğer binaların yarısı yıkılmış. Fotoğrafı gördüğümde karım ve çocuklarımın yanında olmasaydım ağlayacaktım. Parayı veya dükkânımı umursamıyorum ama o rengârenk sokak griye dönmüş. Gördüğüm fotoğrafta farklı tek renk yoktu, her şey griydi.

RÖPORTAJ #66 & #67, 15 AĞUSTOS 2016

İZMİR, 39, KADIN

İZMİR, 44, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

B: 19 yıldır evliyiz. Ben Halep'ten, eşim ise İdlib'den. Yaşları 17 ve 14 olan iki çocuğumuz var. Ben göz doktoruyum, eşim de eczacı. İkimiz de Ortadoğu'daki en iyi üniversitelerden birisi olan Şam Üniversitesi'nden mezunuz. Uzun yıllar Şam'da yoğun ancak düzenli ve mutlu bir hayat yaşadık. Türkiye'ye daha önce üç kere konferanslar ve hükümetler arası anlaşmalara bağlı olarak ortak yapılan eğitimler için gelmişim. Eşim ve çocuklarım da iş gezileri dışında benimle beraber Türkiye'ye geldi. 2005 veya 2006 yılında, tam hatırlayamıyorum. Antalya'da çok güzel bir tatil geçirdik ailece.

Savaş zamanında da doktor ve eczacı olarak çalışmaya devam ettiniz mi?

B: Tabii ki. Hiçbir şikâyet etmeden hastanede çalışmaya devam ettim. Hasta olarak kim gelirse gelsin elimden geleni yaptım. Bunun için doktor oldum zaten. Son dakikaya kadar halkıma hizmet ettim.

A: Benzer bir şekilde ben de ihtiyacı olan herkes için yapabileceğim her şeyi yaptım. Eczanem eşimin çalıştığı hastaneye çok yakındı ve pek çok zaman mecbur olmadığımız halde gece vardiyalarına da kaldık.

Ne zaman Türkiye'ye geldiniz? Ülkeye nasıl giriş yaptınız?

B: 10 ay önce Amman'dan İstanbul'a Türk Hava Yolları ile geldik.

Anladığımız kadıyla düzenli bir geliriniz vardı ve çalışma koşullarınızdan da memnundunuz. Neden Suriye'den ayrıldığınızı sorabilir miyim?

B: Bizler Suriye'deki en şanslı grubun içindeydik; daima ülkenin güvenli bir bölgesindeydik ve düzenli işimiz vardı. Güvenli diyorum ancak her şeyin de sorunsuz olduğunu düşünmeyin. Bunca sene içinde yeteri kadar roket ve kurşun gördük.

A: Ve aynı zamanda bir savaşın ne kadar kirlili olabileceğini bize hep hatırlatacak kadar çok ölü ve yaralı gördük.

"Kırlı savaş" ile ne kastediyorsunuz?

A: Bir ülkenin böylesi bir duruma bu kadar hızla düşmesinin normal olduğunu mu düşünüyorsunuz? Bu normal bir şey mi? Bu iş o kadar kirlili ki şu anda savaşan tüm gruplar suçlu. Hepsisi Suriye'nin çıkarları yerine kendi çıkarlarını düşünüyor. Her biri dış güçler tarafından destekleniyor.

B: Bu ayrılma sebeplerimizden biriydi. Uzun yıllar hiç şikâyet etmeden, gece vardiyalarında gönüllü çalışarak hizmet ettik. Ama bizler de insanız ve sınırlarımız var. Tüm bu yılların ardından, bir doktor olarak ne kadar travmatik şeyler görmeye alışsanız da bir yerden sonra sinirleriniz bozuluyor. İnan bana psikolojik olarak gerçekten çok kötü bir durumdayım. Ayrılmadan önceki son aylarda herkese karşı aşırı agresifim. Kendi aileme dahi. En basit istek ve sorulara bile bağırıyordum. Bir gün eşimin ben bağırıldıktan sonra sessizce ağladığını görene kadar da bunun farkında değildim. Fark ettim ki ben önceki ben değildim. Oturduk ve tüm gün konuştuk.

A: Uzun bir tatile çıkmak ve Suriye'yi terk etmek arasında seçim yapmaya çalıştık.

B: Evet, uzun bir tatil her şeyi daha iyi yapacaktı. İkimiz de bir ay izin aldık ve Lazkiye'ye gittik. Döndüğümüzde işler daha iyi görünüyordu. Daha sonra tükendiğimize karar verdim. Eşimle tekrar konuştuk ve ayrılmaya karar verdik. Kardeşlerim ile annem ve babam hala Şam'dalar. Bazen kendimi suçlu hissediyorum; durumumuz kardeşlerimin durumundan daha iyi olmasına rağmen Suriye'den ayrıldık.

Neden Türkiye'ye geldiniz?

A: Türkiye'yi çok seviyorum! Hala savaştan önceki tatilimizi hatırlıyorum. Ülkeniz gerçekten harika. Yemekler, iklim, kültür... Sahip olduğunuz her şey gerçekten çok cezbedici.

B: Bunlar iyi yanları ama burayı eski tecrübelerim ve Türk hastanelerindeki irtibatla olduğum kişiler nedeniyle seçtim.

İş bulmanız kolay oldu mu?

B: Hem evet hem hayır. Hala anlayamadığım prosedürler nedeniyle hastanelerde çalışamadım. Ben bir doktorum değil mi? Türkiye'ye daha önce karşılıklı anlaşmalar çerçevesinde ve konferanslara katılmak için geldim değil mi? Yine de hastanede doktor olarak çalışmak için çok fazla şey istiyorlar. Kendimi aşağılanmış hissediyorum. Her neyse, özel bir göz kliniğinde çalışmaya başladım ancak yasal olarak değil, bir tür "asistan" statüsünde. Ben bir doktordum, burada ise asistan oldum.

A: Ben de benzer durumdayım. Bir eczacıyım, kendi eczanem vardı ama burada yapabildiğim tek şey bir eczanede sıradan bir işçi gibi çalışmak. Dil sorunu da çok zorlayıcı. Tekrar söylüyorum, bizler burada bile en şanslı gruptanız. İkimiz de çalışıyoruz ve diğer Suriyelilere göre daha iyi maaşlarımız var.

Şimdiki planlarınız nelerdir? Avrupa'ya hangi yoldan gitmek istiyorsunuz?

B: Hayır, Avrupa'ya gitmiyoruz. Planlarımızı değiştirdik. Yakın zamanda ABD'den bizi mülteci olarak kabul ettiklerine dair bir mektup aldık. Detroit'e yerleşeceğimiz söylendi.

Nasıl ve nereye başvurduunuz bu davet mektubunu almak için?

B: BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne ve İstanbul'daki ABD Konsolosluluğu'na başvurduk öncelikli olarak. Birkaç mülakattan geçirdik ve yakın zamanda ABD'ye göç edebileceğimizi öğrendik. Diğer iki arkadaşımız da aynı yolu takip etti. Onlar da doktordu ancak onların onayları 1,5-2 yılda geldi. Yine şans yanımızdaydı Allah'a şükürler olsun.

Arkadaşınız... Avrupa'ya gitmeye hazırlandığınızı söylemişti. Öyle sanıyorum ki bu planlarınızı iptal ettiniz?

A: Benzer bir statü için Norveç ve İngiltere'ye de başvurmuştuk.

B: Doğru, her iki ülkenin konsolosluklarında ikişer defa mülakata girdik ve benzer prosedürleri takip ettik. Ama öncelikli tercihimiz ABD.

Neden?

B: ABD'de daha az mülteci var ve Amerikan hükümetinin düşünce yapısı daha farklı. Amerika'da vatandaş muamelesi görüyorsunuz. En azından pasaportunuzu alana kadar her zaman eşitsiniz ve kendiniz ile yerliler arasındaki farkı çok hissetmiyorsunuz. Avrupa'da ise bir mülteciniz. Belki çocuklarınız Avrupalı olabilir ama siz daima mülteci olarak kalacaksınız.

Eğer bir barış anlaşması olursa Suriye'ye döner misiniz?

B: Artık çok geç. Ülkeme savaş koşulları altında olmak üzere uzun yıllar hizmet ettim. Suriye'ye borcumu ödemediğimi düşünüyorum.

A: Her yıl görmek isterim Suriye'yi. Ailem hala orada ve onları özliyorum ama çocuklarım Amerika'da okumalı. Bu hepimiz için en iyisi.

RÖPORTAJ #68, 15 AĞUSTOS 2016

İZMİR, 46, KADIN

Ne zamandır Türkiye’de yaşıyorsunuz?

Türkiye’ye iki yıl önce geldim.

Buraya göç etme kararı almanıza ne sebep oldu?

Çocuklarımın biri otizm hastası. Büyük ihtimalle onu ömrü boyunca özel doktor ve okula götürmemiz gerek. Savaştan önce bunun için Şam’a taşındık ve her şey iyi gidiyordu. Ancak savaş terapisini çok olumsuz etkiledi. Şam’daki kardeşim şu anda durumun daha iyi olduğunu söylüyor ama biz orada yaşarken jetlerin, bombaların, roketlerin, patlamaların sesleri kesilmiyordu. Hala durmadan saatlerce ağladığı oluyor. Kendi psikolojik durumumuz da Suriye’deki şiddetten dolayı iyi değildi. Zavallı oğlumun nasıl iyi olabilirdi ki? Tüm bunlardan dolayı huzur bulabileceği ve terapilerine devam edebileceği bir yere taşınmaya karar verdik.

Türkiye’de hangi şehirlerde buldunuz?

Önce Gaziantep’e gittik. Ardından Adana, Mersin, Ankara ve şimdi de buradayız.

Neden oturduğunuz yeri bu kadar sık değiştirdiniz?

Çünkü biz çocuğumuza bağımlıyız. Neresi bize daha iyi imkânlar sunarsa oraya gidiyoruz. Gaziantep’te birkaç gün kaldık ve Adana’ya kocamın kuzeninin yanına gittik. İş bulmak ve oğluma bakabilecek bir hastane bulmak kolay değildi o nedenle Mersin’e taşındık. Daha iyi bir şehirdi Mersin, iklimi ve koşulları çocuğum için gerçekten olumluydu ama kocam işten çıkarıldı. Sonrasında Birleşmiş Milletler, Türkiye hükümeti ve diğer kurumlara başvurularımızı yapabilmek için Ankara’ya hareket ettik. Bize yardımcı oldular ve İzmir’e taşındık.

Hangi kurum size yardım etti?

Birleşmiş Milletlere gittiğimizde bir yerleri aradılar ve bizle bir görüşme yaptılar. Sonrasında bir doktora gittik. Doktor bize bir kâğıt verdi ve buradaki bir özel hastaneye yolladı. Aynı zamanda Birleşmiş Milletlerden aylık maddi yardım da alıyoruz.

Avrupa’ya göç etme düşüncenize neler sebep oldu?

Burada mutluyuz ama geleceğimiz belirsiz. Birçok arkadaşımız Avrupa’da, ya gerekli dokümanlara sahipler ya da dokümanlarını almayı bekliyorlar. İki yıldır Türkiye’den mülteci olduğumuza ve burada yasal bir biçimde yaşadığımızı dair bir kâğıt alamadım.

Avrupa’da hangi ülkede yaşamak istersiniz?

Çok fazla bilmiyorum ancak arkadaşlarım mülteciler için en iyi ülkenin Almanya olduğunu söylüyor.

Neden Almanya’nın en uygun yer olduğunu düşünüyorlar?

Bana evrakları çabuk bir biçimde aldıklarını ve hükümetin dil kursu ile kalacak yer sağladığını söylediler. Size iş bulmak için de yardımcı oluyorlar. Ayrıca Almanya’nın iyi doktor ve hastanelere sahip olmasından dolayı da bizim için iyi olduğunu düşünüyorum.

Suriye'den ayrılmadan önce doktorlardan terapi hizmetlerini alabiliyor muydunuz?

Evet, bu konuda şikâyet edemem. Ellerinden geleni yapıyorlardı. Diğer taraftan doktorların mesaieleri çok ağır ve sürekli savaşta yaralanan insanlarla meşguller. Bir defasında çocuğumun doktoru personel eksikliğinden dolayı hiçbir uzmanlığı ve tecrübesi olmamasına rağmen bir operasyona girmişti. Allah hala Suriye'de olanlara yardım etsin.

Suriye'ye savaştan sonra dönecek misiniz?

Suriye'ye dönmek istemiyorum. Hayır.

RÖPORTAJ #69, 16 AĞUSTOS 2016

İZMİR, 25, ERKEK

Buraya nasıl ve ne zaman geldiniz?

Üç yıl önce eğitim amaçlı olarak geldim. İlk önce İstanbul Havaalanı'na indim ve otobüs ile İzmir'e ulaştım.

Hangi üniversitede ve hangi bölümde okuyorsunuz?

Ege Üniversitesi'nde okuyorum. Bölümümü belirtmesem olur mu?

Elbette ama neden bölümünüzü belirtmekten çekindiniz?

Yani... Onu söylesem, sosyal çevremdeki herhangi biri benim olduğumu anlar. Ben bölümdeki Suriyeli tek öğrenciyim. Kötü bir şey olmaz ama biliyorsun işte, ne olur ne olmaz. Neyin ne zaman olacağını bilemezsin.

Neden okumak için İzmir'i seçtiğiniz?

Bu şehri çok seviyorum. Savaştan önce de tatildayken İstanbul'u, Bodrum'u ve Antalya'yı ailemle beraber görmüştüm. Başka bir ülkeye gidebilirdim ama Türkiye'yi kültürel olarak kendime çok yakın buluyorum. Dili öğrenmek de zor değil, birçok ortak kelitemiz var.

Suriye'ye ailenizi ziyarete gidiyor musunuz?

Ben gitmiyorum ama onun yerine onlar sık sık buraya geliyorlar. Bazen annem benimle beraber birkaç hafta kalıyor. Ben de gitmek isterdim ama durumumuzu biliyorsun.

Bu röportajdan önce bahsettiğiniz askerlikle ilgili olan sorun mu?

Evet, eğer gidersem beni askere alacaklar. Üniversitede okuyup okumamam fark etmiyor.

Eğitiminizi bitirdikten sonra askere gidecek misiniz?

Tabii ki hayır. Esad'ı destekliyorum ama ben asker değilim. Orduya katıldığımı düşünelim. Halep kuşatmasına bir yardımım olacak mı? Ben keskin nişancı mıyım? Veya tank sürücüsü müyüm? Dönmeye karar verirsem ne kadar orduda kalacağımı bile bilmiyorum.

Avrupa'ya gitme isteğinizden bahsettiniz, sizi buna teşvik eden nedir?

Size söylediğim gibi Türkiye'de mutluyum. Bir kız arkadaşım, iyi bir hayatım var. Öğrenci olmanın tadını çıkartıyorum. Buradaki yemeği, kültürü, her şeyi seviyorum. Mezuniyetten sonra eğitimime Avrupa'da devam etmek istiyorum. Kim bilir belki yüksek lisans sonrası tekrar buraya gelir ve bir işte çalışırım.

Avrupa'da uyum sorunu yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Hayır. Bak, ben bir İngiliz'den farklıyım. Ancak Yunanlar da İngilizlerden farklılar. İsveçliler İtalyanlara benziyorlar mı? Benzerlikleri var mı? Görüntüleri, farklı, dilleri farklı, yemek kültürleri farklı. Birbirleriyle sorun yaşıyorlar mı? O zaman ben neden korkayım ki?

Aileniz bu kararınızı destekliyor mu? Sizinle beraber Türkiye veya Avrupa'ya taşınmayı düşünüyorlar mı?

Dürüstçe söylemek gerekirse Türkiye'de kalmamı istiyorlar. Benim gibi açık görüşlü değiller. Bazen annem benimle beraber kalma konusunu açıyor ama babam karşı çıkıyor. Vatanını bırakmayacağını ve yabancı bir ülkede mülteci olmayacağını söylüyor.

Peki, siz Suriye'ye savaş bittikten sonra dönecek misiniz?

Belki evet. Şu anda bilmiyorum. Her Şey çok farklı değişkenlere bağlı. Şimdi evet veya hayır dersem sadece yalan söylemiş olurum.

RÖPORTAJ #70, 16 AĞUSTOS 2016

İZMİR, 37, ERKEK

Ne kadar zamandır Türkiye’de yaşıyorsunuz? Bana Suriye’deki hayatınızı anlatır mısınız?

Antakya’dan sınırı geçeli yaklaşık dört yıl oldu. Sınırı geçtikten sonra hızla bir otobüse binip İstanbul’a gittik. Annemin akrabaları İstanbul’da yaşıyordu. Akrabalarla birkaç gün geçirdikten sonra Kartal bölgesinde bir ev kiraladım. İki arabam ile beraber neyim varsa sattığım için beni idare edecek kadar param vardı. Suriye’de şoförlük yaptığım için bununla ilgili bir şeyler bulmaya çalıştım. Taksici olarak çalışmak imkânsız. İstanbul hakkında buraya gelmeden önce bir fikrim yoktu. Gerçekten çok büyük bir şehir. Kamyon ve diğer geniş araçları kullanmak için ehliyetim var. Bir iş bulmak için çok uğraştım ama temel sorun Türkiye’deki çalışma izniydi. İran’a mal taşıyacak bir şoför olma imkânım vardı ama sınırı geçmek ve çalışmak için yasal bir izin gerekiyordu. Almak mümkün olmadığı için bir çay ocağında çalışmaya başladım. Bir sene sonra çıktım ve bir alışveriş merkezinde çalışmaya başladım.

İkamet izni almak için başvurduğunuz mu?

Evet, ikamet iznim var.

Yakın dönemdeki gelecek planlarınız nelerdir?

Karımı ve üç çocuğumu Avrupa’ya götürebilmek için yeterli miktardaki parayı biriktirdim. Burada işim bitti. Artık yeter. Tüm hayatımı böyle çaresiz koşullar altında geçirmek istemiyorum. Her şey hazır ama sadece biraz daha para biriktirmeye çalışıyorum.

Avrupa’da ne bulmayı umuyorsunuz?

Daha iyi bir hayat bulmayı umuyorum. Çocuklarım için iyi bir hayat ve karım için sosyal bir yaşam istiyorum. Avrupa’da tüm yasal dokümanlara sahip, sıradan bir kişi gibi yaşamak istiyorum.

Suriye’deki savaş hayatınızı nasıl etkiledi? Ülkeden ayrılmanıza sebep olan özel bir olay var mıydı?

Suriye’deki hayat benim için çok güzeldi. İki arabam vardı ve üçüncüyü alarak benimle çalışabilecek birini tutmayı düşünüyordum. Evimiz ailemize çok yakındı. Evdeki tüm mobilyaları yeni değiştirmiştik, hepsi yepyenyidi. Artık hiçbir şey önemli değil çünkü havan topları evimizi yıktı. Eğer özel bir olayı soracak olursan, öyle ayrılma kararı almamıza sebep olacak özel bir şey olmadı. Ani ve keskin bir karardı.

Özellikle yaşamak istediğiniz bir Avrupa ülkesi var mı?

İsviçre veya İngiltere. Ama Belçika veya Danimarka gibi daha küçük ülkelere gitmeyi de deneyebiliriz.

RÖPORTAJ #71, 16 AĞUSTOS 2016

İZMİR, 35, ERKEK

Size kişisel geçmişiniz hakkında bir soru sormayacağız ancak bize ne zaman ve nasıl Türkiye'ye geldiğinizi anlatır mısınız?

Üç yıl önce Tel-Abyad'dan giriş yaptım. Yaralanmışım ve tedaviye ihtiyacım vardı. Arkadaşlarım beni hızla Antep'e götürdü. Şu izi görüyor musun? Allah'a şükür ayağımı daha iyi hareket ettirebiliyorum ve topallamıyorum artık.

Nerede tedavi gördünüz? Tedavi ücretsiz miydi?

Antep'te. Hastanenin adını bilmiyorum. Tabii ki ücretsizdi.

Antep'te ne kadar kaldınız? Daha sonrasında neler oldu?

Üç aya yakın kaldım. Orada başka sağlık sorunlarım da oldu. Ardından İdlib'e döndüm ve rejime karşı savaşıma devam ettim. Aileme Türkiye'ye taşınacağımızı söylemişim. O nedenle Antep'e yerleştiler. Onlarla birkaç hafta geçirdim ve tekrar Suriye'ye döndüm. Sonunda ben de bir süre sonra Antep'e gelerek aileme katıldım.

Türkiye'ye sağlık sorunlarınız nedeniyle mi geldiniz?

Bu benim Suriye'deki insanlara karşı bahanemdi ama bağlı olduğum grubun yürüttüğü siyasete çok kızgındım. Biz Esad'a karşı isyan ettik, demokratik değişim istedik ama onlar Kur'an ayetlerinden başka şeyler konuşamayan radikallerle müttefik oldular. Bak, büyük şeytanla savaşmak için küçük şeytanla ittifak yapamazsın. Bunların ikisi de aynıdır.

Türkiye'deki hayatınız nasıldı?

Çok zor. Düşün, uzun yıllar boyunca tek bildiğin şey savaşmak ve bir anda sıradan bir hayata dönüş yapıyorsun. Tabii ki savaştan önce benim de bir mesleğim vardı ama savaş o kadar yoğun ki daha önce bildiklerini unutturuyor. İş bulmak görece kolay ama çok agresiftim. Olumsuz bir şey olduğunda hemen kontrolü kaybediyordum. Bunu eski bir arkadaşım ile konuştuğum zaman fark ettim. Karımla da sorunlarım vardı. Şimdi Allah'a şükür her şey daha iyi.

Sorunlarınızı nasıl çözebildiniz?

Ailemle daha fazla zaman geçirmeye başladım. Televizyonu kapattım ve çanak anteni sattım. Suriye hakkında ne kadar az şey duyarsam o kadar mutlu oluyorum. Ayrıca İzmir diğer şehirlerden daha iyi. İklimi daha iyi, hayat daha ucuz, çocuklarım burada daha mutlu.

İzmir'de iş bulabildiniz mi?

Evet, bir arkadaşım limanda iş buldu benim için. Fiziksel olarak zordu ama yevmiyesi daha iyiydi. İzmir'deki işçilerin tavırları da çok daha iyi. Sizi dışlamıyorlar ve arkanızdan konuşmuyorlar.

Avrupa'ya gitme planınız var mı?

Dürüst olmak gerekirse her gün fikrimi değiştiriyorum. Bazen tüm bu olanlardan yorulduğumu düşünüyorum ve Avrupa'da sıradan bir hayatım olmasını istiyorum. Gitmeden önce biraz zamana ihtiyacım var. Gerçekten çok yorgunum. Denizi geç, yürü, bekle, bir ülkeden diğerine git... Sadece bunu düşünmek bile daha da yoruyor beni.

Eğer ayrılmaya karar verirseniz hangi ülkeye gidersiniz?

İsveç veya Norveç. Bu ülkeler çok varlıklı, hayat sakın ve insanları da kibar. Amcam şu anda İsveç'te. Bazen kendisiyle konuşuyoruz ve çok mutlu olduğunu söylüyor. Bana dediğine göre yerleştirildikleri kamp bile Ürdün'deki evlerden iyiymiş.

Daha iyi iş imkânları sunabilecek Arap ülkelerine taşınmayı düşündünüz mü?

Onlardan vize almak imkânsız. Bir başka şey de Suriye'dekiyle aynı kaderi paylaşmayacaklarının garantisi yok. Tunus, Libya, Mısır, Suriye... Belki de bir sonraki Ürdün'dür? Belki Suudi Arabistan belki Katar'dır. Ondan sonra ne yapacağız, başka bir ülkeye mi gideceğiz yine?

Savaştan sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

Eğer Suriye'yi Esad kontrol ederse dönemem. Eğer kendisi ve aşırılar Suriye'den kovulursa tabii ki dönerim. Bu kadar zaman ne için savaştım? Ülkem için savaştım ve vatanıma geri döneceğim.

Avrupa'da olduğunuzu ve ikamet ve çalışma izinlerinizin de olduğunu varsayalım. Yine de Suriye'ye döner misiniz?

Elbette dönerim. Hiçbir yer vatan gibi olamaz.

İZMİR, 24, KADIN

Bize Suriye'deki hayatınızı kısaca anlatır mısınız?

Afrin doğumluyum ve 24 yaşındayım. Ailemle beraber yaşıyordum. İki erkek ve iki kız kardeşim var. Liseden mezun oldum ve ardından anneme ev işlerinde yardım etmeye başladım. Bazen hep beraber tarlamızda çalışıyorduk.

Babanız çiftçi miydi?

Evet, biraz toprağımız vardı ve büyük-büyük dedemden beri çiftçilikle uğraşıyorduk. Afrin verimli bir bölgedir ve çok çeşitli ürünleri hasat edilebilir. Annemin babası sabun ürettiyordu. Kuzenlerim halen bu işi yapıyor.

Savaşla nasıl karşı karşıya geldiniz?

Afrin güvenli bir yer. Esad'ın ordusu Afrin'i 3-4 yıl önce terk etti. Sadece Esad güçleriyle YPG arasında bazı küçük çaplı çatışmalar olduğunu duydum.

Türkiye'ye taşınmanıza ne sebep oldu?

Bu benim kişisel olarak tercih ettiğim bir şey değildi. Bir gün aile meclisi toplandı ve bu konuyu tartıştı. Afrin'deki sorun güvenlik veya savaş değil, ekonomi. Türkiye bize ambargo uyguluyor. Kaçakçılık eskisi kadar kolay değil. Şimdi sınır kontrolü çok katı. Fiyatlar sürekli değişiyor. Sabunumuz çok meşhurdur ve Türkiye'den büyük bir talep var ama yasal yolla satamıyoruz. Türkiye'den satın almamız gereken bazı aletler var ama ambargodan dolayı alamıyoruz. Geçen sene mahsulümüzü o kadar ucuza sattık ki normal fiyatın yarısına verdik eldekileri. Aile meclisinden sonra benim ve ağabeyimin Türkiye'ye gidip fırsatlara bakmamıza karar verildi.

Ne kadar süredir burada yaşıyorsunuz? Türkiye'ye nasıl girdiniz?

Üç aydır. Sınırı kaçakçıların yardımıyla geçtik.

Türkiye sınırını geçmek riskli mi? Kaçakçıya ne kadar ücret ödediniz?

Riskli değildi ama şimdi sınır daha katı. Türk askerleri sınırı geçene rastgele ateş açmıyor ama o gün bir şeyden dolayı şüpheleri varsa o zaman risk yüksek oluyor. Kaçakçıya para ödemedik, bize yardım eden kişi uzun süredir tanıdığımız biriydi.

Türkiye'ye yerleşme konusunda karar verdiniz mi?

Evet. Burada yaşamayacağız. Çok güzel bir ülke ama kiminle konuştuysak mutsuz. İş bulmak sorun, kiralalar çok pahalı. Gelecek hafta geri döneceğiz, sonrasında kardeşim Avrupa'ya gitmeye çalışacak.

Kardeşinizin Avrupa'ya gitmek istemesine sebep olan nedir?

Bizim şu anda burada olmamızla aynı sebep; Avrupa'ya gitmeye deşip deşmediğine bakacak. Köln'de akrabalarımız var, 20 yıldan fazladır orada yaşıyorlar. Ağabeyim bir süre onlarla kalacak ve gitmenin mi yoksa kalmanın mı iyi olduğuna bakacak.

Nasıl gitmeyi planlıyor?

Akrabalarımız ağabeyim adına bir davet mektubu yazacaklar ama sorun ağabeyimin pasaportunun olmaması. Önce Şam'dan pasaport almaya uğraşacak. Alamazsa başka yollardan gitmeye çalışacak.

Başka yollar nelerdir?

Bilmiyorum ama sanırım botla denizi geçecek.

Bunun büyük bir risk taşıdığını düşünmüyor musun?

Tabii ki ama gitmeye çok kararlı. Genelde kararlarına karışmamayı tercih ediyorum.

Kişisel olarak siz Avrupa'ya gitmek ister misiniz?

Pek değil. Eğer savaş biter veya Türkiye ambargoyu kaldırırsa normal hayatlarımıza döneriz. IŞİD bizden çok uzakta, Esad ve Özgür Suriye Ordusu'nun da bizimle işi yok. Afrin'de hayat sakin. Terk etmek için bir sebebim yok. Ayrıca anne ve babam da yaşıyor. Birimiz onlarla kalmalı.

RÖPORTAJ #73, 18 AĞUSTOS 2016

İSTANBUL, 43, ERKEK

Bize nasıl ve ne zaman Türkiye'ye geldiğinizi söyler misiniz?

Buraya dört ay önce ailemle beraber geldim. Azez'den Kilis'e doğru sınırı geçtik.

Tüm aile üyelerinizin pasaportları var mıydı?

Yani, aslında hiçbirimizin pasaportu yoktu. Ayrılmak için ani verilmiş bir karardı ve pasaport almak için başvuracak zamanımız yoktu.

Acilen ayrılma karar almanıza sebep olan şey neydi?

Atölyem Castillo Yolu yakınlarındaydı. Bu kaçmak için yeterli bir sebep değil mi?

Özür dilerim ama neden bahsettiğiniz Castillo Yolu'nun önemli olduğunu açıklayabilir misiniz? Burası Halep yakınlarında mı?

Halep yakınında ve şu anda Suriye'deki en önemli yol. Esad, Özgür Suriye Ordusu, SDF, hepsi bu yolu kontrol etmek istiyor ve ben bitmek bilmeyen çatışmalardan, yol kapatmalardan, havanlardan ve şiddetten bıktım. En sonunda bölgeyi terk etmem için tehdit edildiğimde gitmeye karar verdim ve her şeyi geride bıraktım. Atölyeme dokunmadım dahi, sadece kepenkleri indirdim. Bir gecede her şeyimi toplayıp, en yakın sınıra gittim. Muhtemelen Halep birkaç ay içinde kıyameti görecek ve ben tüm bu çılgınlıktan uzak durmak istiyorum.

Neden İstanbul'da yaşamayı tercih ettiniz?

Kuzenim uzun süredir İstanbul'da yaşıyordu. Biz de mantıklı düşünebilene kadar onların misafiri olmaya karar verdik.

Peki, kararınız nedir?

Söylediğim gibi buradan da ayrılıyor. Birkaç gün daha geçsin ayrılacağız. Buraya altı valizle geldik, altı valizle de devam edeceğiz yola.

Türkiye'de milyonlarca Suriyeli mülteci var. Sizin kalıp çalışmak yerine Türkiye'den bu kadar hızla ayrılmanızın sebebi nedir?

Türkiye'yi seviyorlarsa kalsınlar. Ben de Türkiye'yi seviyorum ama vatanımı terk edersen de insanların mazlumları dışlamadıkları daha medeni bir ülkeye gitmeyi tercih ederim.

Burada önyargı ve ayrımcılıkla karşılaştınız mı?

Tabii ki. Çok iyi insanlar da var ama Türkçe bilmediğinizi görünce surat ekşiten insanları görmekten bıktım. Aslında benim suratımı ekşitmem lazım onlar İngilizce konuşamadıklarında. Neyse...

Avrupa'ya nasıl gitmeyi düşünüyorsunuz?

Yunanistan veya Bulgaristan sınırını geçip üçüncü bir ülkeye güvenli bir şekilde gitmeyi talep edeceğiz.

Yunanistan veya Bulgaristan'da kalmayı düşünmüyor musunuz?

Oraların hayat koşulları da Türkiye'den daha iyi değil. En azından burada hepimiz Müslümanız ve kültürel olarak yakınız. Yunanistan ve Bulgaristan hala insan hakları bağlamında gelişmiş ülkeler değiller. Elbette beni gaz odalarına yollamayacaklar ama haklarımı ne kadar bilsem de umursamazlar.

Yunanistan veya Bulgaristan'da sorun yaşıyan arkadaş veya akrabalarınız oldu mu?

Suriyelilerin sosyal medya gruplarını takip ediyorum ve onlarca olumsuz hikâyeye okuyorum her iki ülke hakkında.

Örnek verebilir misiniz?

Tabii, Yunan polisi tarafından nasıl dövüldüklerini anlatan iki yorum okudum. İki diğer yorum da Bulgaristan'da soyulduklarını ve görevlilerin bu olayı umursamadığını belirtiyordu.

Bu iki ülke dışında alternatif rotalar var mı?

Çok var, ancak onlar da dezavantajlara sahip. Mısır'a gidebilirim ama sınırları çok katı kontrole tabi. Ukrayna'ya ve oradan da Polonya'ya geçmeyi deneyebilirim ama Ukrayna'nın kendisi güvenli bir ülke değil. Rusya'ya uçup oradan Norveç'e veya Finlandiya'ya geçmek de bir seçenek ama aşırı soğuklardan korkuyorum. Duyduğuma göre yaz gecelerinde bile dondurucu oluyormuş.

Hangi Avrupa ülkesinde yaşamak isterdiniz?

Almanya'dan İrlanda'ya kadar herhangi bir Batı Avrupa ülkesi. Dürüst olmak gerekirse İspanya veya İtalya'da yaşamak isterdim ama ekonomik olarak çok zayıflar ve mültecilere sunabilecekleri pek bir imkân yok. Belki Fransa güzel olabilir ama pratik olarak öncelikle Almanya'yı deneyeceğim.

Neden?

Araştırmalarıma göre mülteciler en iyi orada muamele görüyor ve bürokratik prosedürleri Fransa veya İngiltere'ye göre daha rahat.

Savaştan sonra Suriye'ye dönmek ister misiniz?

“Savaştan sonra” diyerek ne kastettiğine bağlı. Irak'ta da savaş bitti, şimdi daha iyi bir ülke mi oldu? Veya Libya, bugün daha mı iyi bir ülke? Eğer Suriye eski haline dönecekse, ben de dönerim.

RÖPORTAJ #74 & #75, 18 AĞUSTOS 2016

İSTANBUL, 38, ERKEK

İSTANBUL, 33, ERKEK

Anlaştığımız gibi, Suriye'deki hayatınızla ilgili hiçbir şey sormayacağım ama bana sınırdan girdiğiniz ilk günden itibaren Türkiye'deki hayatınızı kısaca anlatabilir misiniz?

A: Ben sınırlar arası ticaret yapan bir işadımıydım Fiyat ve sübvansiyonlara göre bir ülkeden şeker alıp diğerine satıyordum.

B: Eski bir Suriye ordu mensubuyum. Ordudan 2013'te ayrıldım.

Suriyelilere Türkiye'den ayrılmaları için nasıl "yardım" ediyorsunuz?

A: Benimle irtibat kurduklarında Suriye-Türkiye sınırını geçmelerine yardımcı oluyorum.

Her mesaj aldığınızda kendiniz mi gidiyorsunuz sınıra?

A: Tabii ki hayır, sınır bölgesi yakınlarındaki çalışanlarımızı arıyoruz ve onlar da işlerini yapıyor. Ben ilk kontağın kurulduğu kişiyim. Sınırı güvenli şekilde geçtiklerinde sıralarını bekleyecekleri şehir veya kasabalara gidiyorlar.

Ya siz?

B: Ben sınırdaki geçiş sırasında olabilecek sorunları çözmekle sorumluyum.

Ne tür sorunlar?

B: Biliyorsun, bazen sınırdaki durumlar değişiyor. Bazen Türkler çok sıkı devriye ve gözleme yapıyor, bazen de çok esnek oluyorlar. Ben en iyi bölgeyi ve zamanı buluyorum sınır geçmek için.

Bu bilgiyi nasıl alıyorsunuz? Sınır bölgelerindeki arkadaşlarınızdan mı?

B: Tabii ki, sınırın her iki tarafında çalışan elemanlarımız var. Çoğu bölgenin yerlileri.

Çalışanlarınıza ne kadar ücret ödüyorsunuz?

A: Tamam, bak, bu tür sorular gerçekten sınırların dışında.

Anlıyorum. Peki, sınırlar dâhilinde, bizimle bu sistemin nasıl işlediğini açıklayabilir misiniz?

A: Önce bizimle iletişime geçiyorlar...

Nasıl?

A: Telefon çağrısıyla, akıllı telefon uygulamalarının mesajlarıyla, aramalarıyla, sosyal medya sitelerinin mesajlaşmalarıyla ve diğer pek çok çeşitli araçlarla. Onlara Suriye ve Türkiye sınırlarını nereden ve ne şekilde geçmek istediklerini soruyoruz. Bir fiyat teklif ediyoruz ve anlaşma sağlandığında onları sınırdaki karşıyoruz.

Yasal veya kaçak girmeleri fark yaratıyor mu?

B: Eğer pasaportları yoksa ve sınırı resmi kapılardan geçmek istemiyorlarsa, ücret ve riskler artıyor.

Peki ya Türkiye-Suriye sınırından Türkiye'nin sahil bölgelerine giderken yolda polis veya diğer güvenlik kurumları kimlik kontrolü yaparlarsa?

A: Şimdiye kadar bir şey olmadı. Sadece herhangi bir Suriye kimliği göstermeniz gerekir ve bundan sonra sizi çok rahatsız etmezler.

B: Eğer bekâr, genç bir Suriyeli erkek değilseniz. Eğer bir güvenlik alarmı varsa sorguya bile alabilirler ama sıradan bir adam olduğu anlaşıldığında serbest bırakırlar.

Tamam, şimdi Batı sahillerine varıldı. Bir sonraki aşama nedir?

A: Bir sonraki botun sırası gelene kadar bekleyecek.

Müşterilerinize kalacak yer sağlıyor musunuz bir sonraki botun sırasını beklerlerken?

A: Hayır ama çalışanlarımız asla sokakta kalmalarına izin vermezler. Pek çok bütçeye uygun oteller var sıralarını beklerken konaklayabilecekleri.

Ne kadar beklemeleri gerekiyor?

A: Bazen birkaç saat, bazen birkaç hafta.

Birkaç saat ve birkaç hafta arasında çok büyük bir fark var, bu farka ne sebep oluyor?

B: Devriyelerdeki değişiklikler, ihbarlar, siyaset, hava, dalgalar, rüzgârlar... Her bir şey mükemmel olmalı, yoksa bot batır veya sahil güvenlik tarafından yakalanır.

Eğer sahil güvenlik botu yakalarsa paralarının geri ödenmesi garantisi var mı?

A: Bu riski almayı kabul ediyorlar. Ama böyle bir durumda tekrar şanslarını denemeye karar verirlerse 50% indirim yapıyoruz. Bu sektördeki çoğu bu tür bir uygulama yapmıyor.

B: Risk düşük. Gidenlerin çoğu gidecekleri yere vardıklarında bize fotoğraflarını yolluyorlar ve bizim sosyal medya sayfalarımızda teşekkür ediyorlar.

Sosyal medya hesabınız da mı var?

B: Elbette, neden olmasın ki?

Bu organizasyonu siz mi yönetiyorsunuz? Kendiniz mi kurdunuz?

A: Hayır, patron İzmir'de oturuyor.

O da mı Suriyeli?

A: Evet.

Hiç polis tarafından sorgulandınız mı?

B: Hayır, biz Türk Devleti'ne karşı bir şey yapmıyoruz ki? Neden gözaltına alalım veya sorgulanalım? Eğer mümkün olsa vergi bile öderiz.

Bu mevsimlik bir iş mi? Kışın hava koşulları daha farklı ve zorlu, bazı sezonlarda işinizi donduruyor musunuz?

A: Kış aylarında haftalarca bekleyebilirsin. Coğrafi olarak Yunan Adaları Türkiye'ye çok yakın ama denize asla güven olmaz. O nedenle bot kaptanları ciddi bir karar vermeliler. Ciddi bir risk varsa şanslarını asla zorlamazlar.

Peki, bu kadar fazla can kaybının olmasının sebebi ne?

B: İnsanlar tabii ki ölüyor ama bunun sorumlusu bu işi yapan açgözlü insanlar. Eğer 70 kişiyi kapasitesi 10 kişilik olan bir bota koyarsan bot batar ve insanlar da ölür. Veya onlara Çin malı can yelekleri verirsen kolayca boğulurlar. Bu çok ideal bir iş değil biliyorum, hatta bunu bize şu anki bakışlarından bile anlayabiliyorum, ama insanları durduramazsın. Eğer durduramıyorsanız, yardım etmelisiniz. Biz kimseyi kandırmadık. Suriye’de yaşamak istemiyorlar, kafalarına bir silah dayayıp onları Suriye’de kalmaya zorlayamazsın. Aynısı Türk Hükümeti için de geçerli, eğer burada kalmak istemiyorlarsa bırakın gitsinler. Neden Suriyeliler ile Türkiye ve Avrupa arasındaki bir araçmış gibi oynayıp duruyorsunuz?

Ben bu işin bir parçası değilim o nedenle lütfen...

B: Hayır, hayır beni yanlış anlama, senin raporunu yazarak Suriyeliler için iyi bir şeyler yapmaya çabaladığını biliyorum ama biz de onlara yardım ederek iyi bir şey yapıyoruz. Sadece farklı yollardan. Raporunu kime yazıyorsan söyle ben de mutlu değilim, benim arkadaşım da mutlu değil, sen de mutlu değilsin kimse mutlu değil olup bitenden ama bunlar gerçekler...

Suriye’nin geleceği hakkında iyimser misiniz?

B: Hayır. Uzun yıllar bunun aynısı olacak. Belki şiddet azalır ama Suriye asla önceki gibi güvenli bir yer olmayacak.

A: Kim güvensiz bir ülkede kalmak ister?

Ama Türkiye de Avrupa kadar güvenli değil?

A: Şimdi demek istediğimi anlamaya başladın. Eğer Suriyeli olsaydın sen de burada kalmazdın.

Ama siz hala buradasınız?

A: Bir gün bu botlardan biriyle de ben gideceğim. Sana dediğimiz gibi, kimse mutlu değil.

B: Burada biraz daha zaman geçirdikten sonra biz de ayrılacağız.

Peki ya patronunuz? O da ayrılacak mı?

A: Bu soruları ona sor, onun adına konuşamam.

İkiniz de çok tecrübelisiniz ve yardım ettiğiniz insanlarla iletişime devam ediyorsunuz. Size göre Avrupa’daki hangi ülke Suriyeliler için daha iyi?

A: Değişir. Kâğıtları (yasal izinler) çabuk mu almak istiyorsun? Almanya’ya git. Daha iyi hayat koşulları mı istiyorsun? Norveç’e git. Eğer topluma daha iyi entegre olmak istiyorsan İngiltere en iyisi. Eğer daha az risk istiyorsan veya yaşlıysan, Avusturya en iyisidir.

Peki, Yunanistan, Romanya ve Bulgaristan? Neden bu ülkeleri güvenli ülkeler olarak görmüyorsunuz?

A: Güvenliler ama sınır dışı edilebilirsiniz veya kendinizi bir mülteci kampında bulabilirsiniz. Şu anda Yunanistan ve Bulgaristan ülkelerini terk edeceklerine dair söz verirlerse çoğu mülteciyi istediği yerlere gitmesi konusunda serbest bırakıyor. Aylık verilen maaşlar az ve kampların koşulları Avrupa’dakilerin en kötüsü.

Avrupa’da hangi ülkede yaşamak isterdiniz?

A: İsviçre.

B: Norveç.

İSTANBUL, 46, KADIN

Kısaca kendinizden bahseder misiniz?

Şam doğumluyum. Babamın işleri nedeniyle çocukluğum Lübnan'da geçti. Lübnan'da çatışmalar başlayınca mecburen Suriye'ye döndük. Lübnan Suriye'ye çok benzer bir yerdi, farklı milletlerden ve dinlerden insanlar barış içerisinde yaşıyordu çatışmalar çıkana kadar. Suriye'de Şam Üniversitesi'nden mimarlık bölümünü bitirdim. Yüksek Lisansımı da aynı alanda yaptım. İki defa Avrupa'da konferanslara katıldım. Eşim ile yoğun iş hayatım nedeniyle anlaşamadık ve ayrıldık. Kendisi de üniversitede çalışıyordu ancak benim mesleğimi bırakmamı ve ev hanımı olmamı istiyordu. Kabul etmedim.

Suriye'deki savaştan ilk olarak nasıl etkilendiniz?

Çocuklarıma beraber sakin ve huzurlu bir hayat yaşamak istiyordum ama bu mümkün olmadı. Küçük kızımı okula bırakırken çatışma seslerinden korkuyordum. Oğlum mecburen tek başına gidiyordu okula ancak sürekli tedirgindim onun için de. Önce kızımı okula bırakmaktan vazgeçtim ve işten ayrıldım. Annem ve babamın evine taşındık. Oğlum liseyi bitirir bitirmez de Türkiye'ye gitmeye karar verdim. Ben bir anneyim ve oğlumun böyle bir savaşta yer almasını istemiyorum.

Peki, oğlunuz bu konuda ne düşünüyordu?

Bir tarafı net olarak savunmuyordu ama her gün daha politığe olduğunu anlayabiliyordum. Bu yetişkinleri etkileyen bir savaş değil sadece. Gençleri hatta çocukları da etkiliyor. Çocukların ortak oyun alanlarını yok ederseniz neyle ilgilenmelerini bekleyebilirsiniz ki? Evde ne konuşuluyorsa o konuları konuşuyorlar aralarında. Oğlum ben böyle bir savaşta ölmesi için büyütmedim. Şimdi daha iyi görüyor Suriye'de neler olduğunu. Olayların içindeyken göremiyorsunuz bazı gerçekleri, ancak uzaklaşınca bazı şeyler daha net anlaşılıyor.

Neden alternatifler arasından Türkiye'yi seçtiniz?

Burada daha kolay iş bulabileceğimi düşündüm. Ben bir mimarım, dünyanın neresine gidersem gideyim mesleğimi sürdürebileceğimi düşünürdüm. Türkiye'nin ekonomisi diğer Arap ülkelerine kıyasla çok daha iyi.

Kolay iş bulabildiniz mi burada?

İş bulamadım. Kendime güvenerek mesleğimle ilgili ne tür işlerde çalışabileceğimi araştırdım. Birkaç yer buldum bana uygun olabileceğini düşündüğüm ama kimse ilgilenmedi. Dil başlıca bir problem, burada İngilizce bilen çok az insan var. İkinci olarak ise Suriyeli eğitimli nüfusa karşı dahi yukarıdan bakılıyor. Hangi üniversiteden mezun olduğumu sorduklarında suratlarındaki ifadeden Suriye ile ilgili her şeye yukarıdan baktıklarını anlayabiliyorum. Fırsat dahi tanımıyorlar eğitimli olarak çalışabilmek ve kendini kanıtlamak için.

Geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?

Ağabeyim ve kuzenim destek oluyorlar. Ağabeyim Lazkiye'de, kuzenim ise uzun süredir İngiltere'de yaşıyor. Boşandıktan sonra tek başıma ailemi geçindirebiliyorken bir anda yardıma muhtaç, sıradan bir kadına dönüştüm. Bu durum benim suçum değil ancak artık böyle bir şekilde yaşamak istemiyorum.

Avrupa'ya gitmenizdeki temel sebepler neler?

Bahsettiğim konuların hepsi. Pazarda alışverişimi Türkçe yapıyorum ancak yine de insanların yüzünde bir memnuniyetsizlik oluyor daima. Belki de bana öyle geliyor, bilemiyorum. Türkler ile kaynaşabilen, ortak bir şeyler paylaşabilen hiç kimse görmedim şu ana kadar. Dışlanmak gibi değil ancak burada umursanmıyoruz. Kimseden doğrudan bir kötülük görmedim, ancak sanki burada yaşayan hayaletlermiş gibi hissediyoruz. Bakın 2 yıldır bu ülkede yaşıyorum, daha hiç bir yetkili benimle ilgili bir şey sormadı. Evime gelmedi. 2 yıldır bir tane polis dahi bize bir şey sormadı. Kayıtsız bir hayat sürüyoruz burada. Bazen ölürsem ne olacağını düşünüyorum, beni nereye gömecekler? Bir mezarımı bile olmayacak diye korkuyorum.

Avrupa'da nasıl bir hayatın sizi beklediğini düşünüyorsunuz?

Bilmiyorum ama buradan daha iyi olacağına eminim. Bakın 2 yıldır benimle tek bir kişi veya kurum ilgilenmedi. Avrupa'da ise o ülkeye ayak bastığınız anda karşınızda bir şey görüyorsunuz sizinle ilgilenen. Gönüllü vatandaşları olsun, polis olsun, gümrük memuru olsun, biri sizinle iletişim kuruyor, sizi yok saymıyor. Sınır dışı etse bile en azından sizinle ilgilenip sizi istemediğini söylüyorlar. Burada ikamet izni vermiyorlar, ama sınır dışı da etmiyorlar. Çocukların eğitimi kimsenin umurunda değil, ama ölmesinler diye sağlık hizmeti sağlıyorlar. Buna da şükrediyoruz, mecbur değil Türkiye bize yardım etmeye. Tek istediğimiz bizim ne olduğumuzu söylemeleri. Muhtara gidiyoruz, yemeğiniz yoksa yardım toplayalım diyor. Allah razı olsun bu insanlardan, ama biz sadece bilgi almak istiyoruz. Muhtar kendisine de bilgi verilmediğini söylüyor.

Avrupa'ya nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Karayolu ile önce Bulgaristan'a, ardından da otobüs veya herhangi bir ulaşım aracı ile İngiltere'ye kuzenimin yanına gitmeyi deneyeceğim. Kuzenimden davetiye mektubu aldım ancak İngiltere kesinlikle vize vermeyeceğini belirtti bu şekilde.

Avrupa'ya gitmiş olan akrabanız veya arkadaşınız var mı?

Üniversiteden bir arkadaşım Fransa'ya gitti ve şu anda orada kampta kalıyor. Fransızcası çok iyi olduğu için bir sıkıntı çekmiyor. Kamptaki koşullar mükemmel olmasa da Ürdün'de kaldığı kamplar ile kıyas bile edilemeyeceğini söylüyor.

Yaşadığı sıkıntılar neler Fransa'daki kampta?

Temel ihtiyaçlarında hiçbir sıkıntısı yok. Sık sık Skype üzerinden sohbet ediyoruz. Tek istedikleri bir an önce belgelerinin gelmesi ve resmen ikamet izni alıp daha sonra Fransız vatandaşı olmak.

Avrupa'ya varabilirseniz, başınıza gelmesinden korktuğunuz şeyler var mı?

Tek korkum sınır dışı edilmek olur. Hele Suriye'ye göndermeye kalkarlarsa en kötüsü başımıza geliyor demektir. Annem ve babam hala Suriye'de ancak geçirdiğimiz iki sene boşuna gitmiş olacak. Aslında Türkiye'ye dönmekten daha iyidir. En azından annem ve babam orada. İki yıldır tek başıma savaştan çok yorulmuşum.

Eğer bir Avrupa ülkesinden oturma izni almanız, savaş bittikten sonra Suriye'ye dönmeyi düşünü müydünüz?

Elbette, en iyi koşullarda dahi olsa başka bir ülkede yaşamaktan çok daha kolay Suriye'de yaşamak. Ben durumun o kadar kötü olduğunu düşünmüyorum. Evet, Suriye yıkıldı ama pek çok şehri hala ayakta. Almanya da, İngiltere de, Rusya da, bütün Avrupa ülkeleri savaşlardan sonra harabe halinde kalmadı. Suriye de öyle olmayacak.

RÖPORTAJ #77 & #78, 19 AĞUSTOS 2016

İSTANBUL, 33, ERKEK

İSTANBUL, 35, ERKEK

Bana kendinizden bahseder misiniz?

A: Hama şehrindeyim. Ailem aslen Lazkiye kökenli ancak dedemin görevi nedeniyle Hama'ya yerleşmiş ve daha sonra orada kalmışlar. Liseyi bitirdikten sonra üniversiteye gitmek istedim ancak daha sonra vazgeçip ticaret yapmaya başladım babamın yanında. Babam inşaat mühendisi, ben de onunla beraber işlerin idari kısımlarında ona yardımcı oluyordum. İyi ve rahat bir hayatım vardı. Kendime ait, babamın desteğiyle aldığım bir eve sahiptim ve zengin olmasam da zorluk çekmiyordum.

B: Şam yakınlarında büyük bir kasabada doğdum. Liseden sonra iki sene elektronik parça tamiriyle ilgili eğitim aldım. Beyaz eşya tamirhanem vardı Şam'da. Büyük bir tamirhane değildi ancak bulunduğum bölgede işlerim kötü değildi. Sıradan, herkes gibi bir hayatım vardı.

Suriye'deki protestolar ve çatışmalar sizleri nasıl etkiledi?

A: Öncelikle işlerimiz durdu. Hammadde alamamaya başladık. Yapmamız gereken işleri bitiremedik, alacaklarımız alamadık ama borçlarımızı da ödeyemedik. İşler bir defa bozuldu mu bir daha telafi etmek çok güç Suriye'de. Eskiden de ara sıra genel ekonomik sorunlar oluyordu ancak bunu toplu halde, tüm ülke yaşıyordu. Çözümü de iyi veya kötü Şam'daki yönetim üretmeye çalışıyordu. Bu defa ortada pek çok farklı bölge ve grubun hâkimiyeti olduğu için sorunu çözmek imkânsızlaştı. Lazkiye'den bir mal almak isterseniz o malın Şam'a ulaşması tamamen şansa bağlıydı. Yaptığınız bir binanın bombalanmayacağını ertesi gün bilmek de imkânsız savaş sırasında.

B: Benim durumum başlarda çok kötü değildi. Hatta işlerim ilk zamanlarda daha da arttı, elektrik kesintileri ve kalitesiz elektrik yüzünden sürekli olarak beyaz eşyalar bozuluyordu. Ama zamanla kendi dükkânım dahi elektriksiz kalmaya başladı. Çatışmalar bulunduğum bölgeye sıçramasıydı bir şekilde devam edebilirdim.

Çatışmaları doğrudan gördünüz mü?

B: Elbette. Zaten çatışmaları artık doğrudan kendi mahallemizde gördükten bir hafta sonrasında evimi ve dükkânımı Şam'ın daha merkez bir mahallesine taşıdım. Daha doğrusu amcamın yanına taşındım, Şam merkezinde ev bulmak çok güçtü, olanlar da çok pahalıydı.

A: Suriye'de çatışma her yerde var. Tam içinde olmasanız da uzaktan birçok şey görebilirsiniz. Bir patlama sesi, uzaktan havaya kalkan toz bulutu veya alev gibi. Bunlar gündelik hayatın parçası olmuştu.

Türkiye'ye neden ve nasıl geldiniz?

A: Babam, annem, eşim, çocuklarım ile hep beraber İstanbul'a uçakla geldik. İlk gelişimizdeki düşüncemiz savaş bitene kadar bir şekilde Türkiye'de beklemektir. Daha sonra Türkiye'den inşaat malzemesi yollamayı düşündük Suriye'ye ama hem talep çok azdı hem de yolların tümü farklı grupların kontrolü altındaydı. Hangi grupta, ne şekilde anlaşabilirdik belirsizdi. Elimizdeki paranın tamamını bitirmeden de Avrupa'ya gitmek istiyoruz, burada iş yapmaya açıkçası çekiniyoruz.

B: Ben Antakya'dan sınırı geçerek geldim. Pasaportum vardı, vize sormadılar kapıda. Sadece girdik ve ilk bulduğumuz otobüsle Antakya'dan İstanbul'a geldik.

Neden İstanbul'da yaşıyorsunuz? Başka bir şehirde yaşamayı hiç düşündünüz mü?

A: Burada iş imkânları daha çok. Şehir küçüldükçe daha da zorlaşıyor iş bulmak. En azından çok yoklukta kalırsanız burada bulaşıkçılık da yapabilirsiniz ama küçük şehirlerde böyle bir imkân yok.

B: Aynı şeyi düşünüyorum. Daha küçük şehirlerde insanlar daha yardımcı oluyorlar ama ev bulmak da zor, iş bulmak da.

Neden Avrupa'ya gitmeyi planlıyorsunuz?

A: Şansımızı denedik burada, olmuyor. Burada yasal değilseniz, hiçbir hakkınız yok. İş yapmaya çalışsak ve sonucunda anlaşılmazsak, biz neyle mahkemeye gideceğiz? Mahkeme "siz burada yasal değil, kaçaksınız" derse ne olacak? Bir Türk beni soysa ne yapabilirim? Bizim hakkımız yok ki burada.

B: İnsanlar bizi anlamıyor burada. Ya dilenci, ya hırsız, ya da fakir olarak görüyorlar. İsteyerek burada değiliz. Yardımcı olan da çok ama onlar da anlamıyor. Yardım ediyorlar, ondan sonra ne zaman döneceksiniz diye soruyorlar.

Hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz?

A: İsveç'i istiyorum ancak olmazsa da mecburen neresi uygunsa orada kalacağım.

B: Mültecilere en iyi kuzeydeki ülkelerde yardım ediyorlar. Sanırım ben de İsveç'e veya Almanya'ya gideceğim.

Daha önce bu ülkelere gitmiş tanıdıklarınız var mı?

A: Almanya'da bazı arkadaşlarım var.

B: Bir arkadaşım Norveç, diğeri de İsveç'te. Bazı arkadaşlarım Avusturya'da şu anda ancak haber alamıyorum uzun süredir.

Sınır dışı edilmiş olabilirler mi haber alamadığınıza göre?

B: Aksine, eğer sınır dışı edilselerdi bilirdik. En azından sosyal medyada paylaşırlardı.

Neden hemen sosyal medyada paylaşma ihtiyacı duysunlar?

B: İnsanlar olumlu veya olumsuz yaşadıkları şeylerin çoğunu paylaşıyor Avrupa'ya giderken. Hepimiz aynı veya benzer durumlardayız, o nedenle herkes birbirinin daha iyi bir hayat sürmesini istiyor. Ben de elimden geldiğince Türkiye'de yaşadıklarımı paylaşıyorum soranlara.

Hala Türkiye'ye gelmek isteyenler var mı?

B: Var elbette, ancak sayısı daha azalıyor. Artık kimsenin savaşı kimin kazanacağını çok umursadığını sanmıyorum, güvenli şehirlerde yaşayan insanlar gelmeyi düşünmüyor çok fazla ama çatışmaların yoğun olduğu bölgelerdeki insanlar hala gelmek istiyor.

A: İflas eden veya artık düzenli iş bulamayan insanlar da ayrılmak istiyor. Tek sorun güvenlik değil. Hatta ekonomik sorunlar hepsinden daha öncelikli.

RÖPORTAJ #79, 19 AĞUSTOS 2016

İSTANBUL, 45, KADIN

Bize Suriye'deki yaşantınızdan bahsedebilir misiniz?

Ben Şam'a yakın bir kasabada doğdum. Şimdi kasaba adı vermesem olur değil mi? Orada doğdum, büyüdüm. Hayatımın büyük bir kısmı orada geçti. Annem ben küçükken vefat etti ve beni şimdiki annem, kardeşlerimin annesi büyüttü.

Eğitim gördünüz mü?

Bizim ailede kız çocuklarının eğitim almasına önem verilmez. Ben de ilkokuldan sonra eğitim görmedim. Başka bir kasabada bir yakınımızın düğünü vardı. Orada eşimle tanıştım. Önce ailelerimiz istemediler. Ama sonra ikna oldular ve evlendik. Bir kızım oldu. Şimdi 20 yaşında. Ben üniversiteye gidemedim ama onu göndermek istedim. Olaylar başlayınca üniversiteye devam edemedi ve biz Türkiye'ye gelmek zorunda kaldık.

Savaşı ilk olarak ne zaman hissettiniz?

Öyle bir şey hatırlamıyorum. Şu gün şu saat diye söyleyemem yani. Ama benim güçlü sezilerim vardır. Kötü şeylerin olacağını daha protestoların ilk gününden itibaren biliyordum.

Peki, siz bu protestoları destekliyor ya da karşı çıkıyor muydunuz?

Hayır. Ben ne olduğunu anlamaya çalışıyordum. Eşim de öyle. Bizim de birtakım şikâyetlerimiz vardı fakat politik değildik. Kızım yaşının da verdiği etkiyle daha politik bir gözle bakıyordu tabii. Fakat kız çocuğu olduğu için herhangi bir gruba ya da gösteriye katılmadı. Sadece aile içerisinde konuşuyordu bizimle. Geleceğinden endişe ettiğini, Esad'ın bir diktatör olduğunu söylüyordu.

Kızınızın etkisi ile mi Suriye'yi terk ettiniz?

Hayır. Aksine o ülkeyi terk etmek istemiyordu. Fakat mecbur kaldı. Savaş artık çığırından çıkmış durumdaydı. Sıranın bize gelmesinden korkuyorduk.

Türkiye'ye hangi yolla geldiniz?

Eşim işadamı. Daha önce Türkiye'den birkaç kişi ile birlikte çalışmıştı. O Türkler sayesinde karar verdik. Yani onlar bize gelin demediler fakat biz onların varlığına güvendik. Tanıdığımız birilerinin olması bize güç verdi. Bize yasal yolla gelmemizin fayda sağlayacağını, aksi halde kamplara yönlendirilebileceğimizi ya da yolda başımıza bir şeylerin gelebileceğini söylediler. Kızımın ve eşimin pasaportu vardı fakat ben yurtdışına çıkmadığım için benim pasaportum yoktu. O yüzden beklemek zorunda kaldık. Çok zor da olsa pasaport elde ettikten sonra Akdeniz üzerinden Mersin'e geldik.

Mersin'de kaldınız mı?

Hayır. Adana'ya geçtik. Asıl hedefimiz İstanbul'du ama Adana'da 3 aya yakın kaldık. Eşim İstanbul'a gitmeden önce biraz da olsa Türkçe bilmemiz gerektiğini söyledi.

Türkçe öğrenebildiniz mi?

Sayılr. Ben biraz konuşabiliyorum. Kızım artık öğrendi diyebiliriz. Eşim ise zaten Türkler ile çalıştığı için biraz Türkçe biliyordu. Şimdi Türkçesi daha da iyi.

Siz, eşiniz ya da kızınız Türkiye’de bir işte çalışıyor musunuz?

Hayır. Eşim, kızım ve benim başka bir ülkede çalışmamıza zaten izin vermez. Buraya gelmeden önce elimizde kalan mallarımızın bir kısmını satmıştık. O para ile geçiniyoruz. Bizim bir atölyemiz vardı Suriye’de, şimdi paramparça oldu. Ama arsa hala bizim. En azından kâğıt üzerinde.

Eşiniz çalışmayı düşünüyor mu?

Burada (İstanbul’da) eşimin iş bulması çok zor. Suriyeli olduğu için basit işler dışında kimse iş vermez. Eşim 55 yaşında artık. Bu yaştan sonra, hele ki hayatı boyunca kendi işini yaptıktan sonra inşaatta ya da fabrikada çalışamaz. Şu an için ihtiyacımız da yok. Ama elimizdeki para da er ya da geç eriyecek.

Bu yüzden mi Avrupa’ya gitmek istiyorsunuz?

Evet. Bu da bir neden. Avrupa Türkiye gibi değil. Orada hayata yeniden başlayabilir; küçük de olsa bir atölye kurabiliriz. Ayrıca kızımın üniversite okumasını çok istiyorum. Suriye’de liseden mezun olur olmaz olaylar patlak verdi. Üniversiteye devam edemedi. Doktor olmasını çok istiyorum. Avrupa’da iyi bir tıp eğitimi alabilir.

Hangi Avrupa ülkesine gitmek istiyorsunuz?

İngiltere’ye gitmek istiyorum ama oraya gitmek zor. Üniversite eğitimi pahalı. O yüzden Almanya’ya da Hollanda olabilir.

Uyum sağlayabilecek misiniz bu ülkelerde? Kültürel ve dini farklılıklardan korkmuyor musunuz?

Avrupa’da birçok ülkede göçmenler var. Bize Türkiye’ye gelirken akıl veren eşimin arkadaşlarından birinin kız kardeşi çok uzun yıllardır Almanya’da yaşıyormuş. Anlattığına göre tamamen bir Türk gibi hayatlarına devam ediyorlarmış. Mahalleleri, kafeleri, marketleri ile ayırmış. Camileri, cemaatleri varmış. Sadece Almanya değil birçok Avrupa ülkesinde bu böyle.

Yani Avrupa’ya gittiğinizde yine Arap kültürü ile yaşayacaksınız, buna inanıyorsunuz.

Tabii ki. Ben bir Arap’ım ve Arap olarak öleceğim. Onlara benzemek zorunda değilim.

Neden yine Araplar’ın yaşadığı Katar, Suudi Arabistan gibi zengin Arap ülkelerine gitmek istemiyorsunuz o halde?

Vize almak çok zor. Kaçak yollardan girmek de neredeyse imkânsız. Evet, biz de Arap kökenliyiz onlar da ama kültürel farklılıklarımız çok. Kızımın eğitim almasını istiyorum. Bu ülkelerde kadınların eğitim görmesi çok zor. Suriye gibi değil.

Peki, Suriye’de savaş biterse geri döner misiniz?

Nerede ve nasıl yaşadığımızı bağlı. Eğer yeni bir hayat kurup, yatırım yaptıysak neden dönelim? Ama Türkiye’de kalmak zorunda olursak eğer Suriye’ye döneriz.

RÖPORTAJ #80, 19 AĞUSTOS 2016

İSTANBUL, 32, ERKEK

Bize kendinizden ve Suriye'deki yaşantınızdan bahsedebilir misiniz?

32 yaşındayım. Suriye'de Palmira şehrinde annemle birlikte yaşıyorduk. İngilizce bölümü mezunuyum. Aynı zamanda Fransızca da biliyorum. Turist rehberliği yapıyordum. Babamı 25 yaşındayken kaybettim. Annem hemşireydi. Sonra emekli oldu ve o zamandan beri annemle birlikte yaşıyorum.

Savaşın ilk olarak nasıl etkilendiniz?

Savaşın ilk etkilenen sektörlerden biriydi turizm. Adına savaş denilmeden önce; protestolar başladığı andan itibaren işsizdim artık. Bunun farkındaydım. Babamdan kalan bir miktar para ve ev ve arabamız vardı. O nedenle başta sıkıntı çekmedim. Tercüme yapmaya çalıştım. Ama yine bu alanda da iş yoktu. Annemin emekli maaşıyla idare ettik. İŞİD gelene kadar gitmeyi de düşünmüyorduk. Biz Palmira'da cehennem gördük.

Nasıl kaçtınız?

İnanın ben de bilmiyorum. İŞİD'in elinden şehir alınınca diğerleri gibi biz de kaçtık. Bir koridor oluşturuldu ve kendimizi Türkiye'ye attık. Annem tansiyon hastası olduğu için çok endişeliydim. Çok şükür bir şey olmadı ona. Ama bir süre kampta kalmak zorunda kaldık. Birkaç ay kadar.

Kampta imkânlar nasıldı?

Çok kötü. Biz iki yetişkin olarak zor yaşadık. Çocuklar, bebekler vardı kampta. En çok onlar için üzülürüm. Gönüllüler, devlet... Herkes bir şey yapmaya çalışıyordu ama bir noktaya kadar yetiştirebiliyorlardı. Sonra annemle dışarıda açlıktan ölelim gerekirse ama burada kalmayalım dedik. Tek bildiğimiz Türk şehri İstanbul olduğu için de İstanbul'a geldik.

Çalışıyor musunuz?

Hayır. Henüz Türkçeyi öğrenemedim. Öğrenir öğrenmez iş bakacağım. Şu an cebimizden para harcıyoruz. Uzun süredir de bu böyle. Aklımda kamptan Türkçe öğrenip çıkmak vardı fakat olmadı.

Şimdi Türkçe öğrenmek için ne yapıyorsunuz?

Buradaki kahvehanelere gidiyorum. İnsanlarla iletişim kurmaya çalışıyorum. Karşı apartmanda öğrenciler kalıyor. Ben onlara Arapça onlar bana Türkçe öğretmeye çalışıyor.

Elinizdeki para biterse ne yapacaksınız?

Hiç bilmiyorum. Öyle bir durum gerçekleşmeden bir iş bulmalıyım ya da Avrupa'ya gitmeliyiz. Çünkü burada devletin sağladığı tek imkân mülteci kampları. Oradan da kaçtık zaten.

Avrupa'da durum farklı mı olacak?

Elbette farklı olacak. Oradaki kamp koşulları daha iyi. Sosyal imkânlar fazla, iş olanakları fazla. Burada parasız kalırsak açlıktan ölebiliriz belki ama Avrupa'da bu böyle değil.

Nasıl gideceksiniz Avrupa'ya? Yasal yollarla mı?

Hayır. Annemin pasaportu yok. Hem olsa bile vize almamız neredeyse imkânsız. Bu nedenle kaçak olarak gideceğiz.

Hangi yolu kullanacaksınız?

Deniz yolu. Ama öncesinde cesaretimizi toplamamız gerekli. Özellikle de annemin.

Avrupa'da hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz?

Fransa.

Neden?

Çünkü iyi düzeyde Fransızca biliyorum. Aslında İngiltere'ye gitmek isterim ama vize sorunu olacaktır. Hem Fransa'da turist rehberliği yaparken edinmiş olduğum birkaç Fransız arkadaşım var. Bana yardımcı olabileceklerini söylediler.

Bu arkadaşlarınız dışında Avrupa'ya gitmiş olan Suriyeli tanıdığınız var mı?

Hayır yok.

Neden refah içerisindeki Arap ülkelerini tercih etmiyorsunuz?

Benim gibi bir hayat tarzına sahip bir adamın oralarda yaşamasına imkân yok. Ayrıca vize almak ya da kaçak yollarla girmek imkânsız.

Son olarak, Suriye'deki savaş sona ererse, geri dönmeyi düşünür müsünüz?

Eğer Avrupa'ya gidemezsem geri dönerim. Burada yapabileceğim hiçbir iş yok. Hele ki Türkçe bilmezken. Ama Avrupa'ya gitmiş olursak dönmeyiz. Yeni bir hayat kurarız. Yalnızca eğer evimiz hala ayaktaysa onu satmak için giderim belki.

RÖPORTAJ #81, 22 AĞUSTOS 2016

ŞANLIURFA, 24, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızı anlatır mısınız?

Türkiye sınırındaki Tel-Abyad şehrindenim. Araç lastiği satan ve tamirini yapan bir dükkânımız vardı. Bu işi babam kurdu. Kardeşimle beraber dükkânımızda lastik değişimi, satışı ve tamiri yapıyorduk. Kasabamız sınıra yakın olduğu için çoğu araç Suriye, Irak veya Arap ülkelerine giderken yola devam etmeden önce lastiklerini kontrol ettirme ihtiyacı duyuyordu. 2014 yazına kadar genel olarak güvendedik ve çok zorluk yaşamıyorduk. **Tabii ki** Esad güçlerini çektikten sonra sistem değişti ve buna uyum sağlamalıydık. Ancak hayat her zamanki gibiydi. IŞİD taarruzunda ise kasabayı terk etmek zorunda kaldık.

IŞİD'in sizi kasabadan çıkartmasının sebebi neydi?

Bilmiyorum, ilk başta Kürtlerin ayrılmak zorunda olduğunu söylediler. Kürt olmadığımız halde bunu duyduktan sonra biz de kaçtık çünkü kafalarındaki şeyi asla bilemiyorsunuz. Tamamen mantık dışı hareket ediyorlar. Beyinleri yok ve vahşi hayvanlar gibi yaşıyorlar. Bir hayvanın sonraki adımını tahmin edebilir misiniz? Çoğumuz şehri terk ettik. Bir yıl sonra Kürt güçleri şehrin kontrolünü ele geçirdi. Kasabaya döndüm ve dükkânımın yıkıldığını gördüm. Dükkândan geriye moloz yığını kalmıştı. Tel-Abyad'da kalabilirdim, güvenliydi ama gerçekten yoruldu. Esad muhalefet tarafından yenilgiye uğruyor, muhalefet IŞİD tarafından mağlup ediliyor. Daha sonra Kürtler IŞİD'i çıkartıyor, peki sonra? Her yeni grup size bir şeyleri değiştirmeye zorluyor. Kürtler de burada çok kalmayacak. Tel-Abyad ve çevresi ağırlıklı bir Kürt nüfusa sahip değil ve Esad asla bir Kürt özerkliğine izin vermez. Kürtlerin amaçlarını anlamak çok zor. Döndüğümde kantonlar, demokratik konfederalizm, öz-yönetim ve daha birçok şey konuşuluyordu. Ben siyasetçi değilim, sadece anlayıp uyabileceğim kanunlarla basit bir hayat istiyorum.

Ne zaman ve nasıl Türkiye'ye geldiniz?

2014 yazında. Ailem ve kasabadan diğer pek çok kişiyle beraber sınırdan Akçakale'ye geçtik. Yanımızda pasaportlarımız yoktu ve sınır muhafızları herhangi bir doküman sormadı.

Mülteci kampında kalmanızı teklif ettiler mi?

Evet. Kısa bir süre içinde geri döneceğimizi düşünmüştük. Kampta kalmayı kabul etmemizin sebebi buydu. Birkaç ay sonra kış gelirken kampı terk ettik. Kamptaki koşullar yeterli değildi ve Suriye'ye dönme umudumuzu kaybetmiştik.

Kampa yerleşme ve ayrılış sırasındaki prosedürleri anlatır mısınız?

Her şey karmaşa içindeydi. Sınırı geçerken herkes bağıyordu. Asker, polis, BM görevlileri, STK görevlileri, Tel-Abyad'dan olan insanların Türkiye'deki akrabaları... Tam bir karmaşaydı. BM görevlilere bize yaklaştı ve birkaç basit soru sorarak mülteci kamplarına kayıt olmaya ikna ettiler. İsimlerimizi kimlik kartlarımıza bakarak kayıt ettiler. Ayrılırken de aynısı oldu, bize birkaç soru sordular. Kalmamız için çok çaba sarf ettiler. Onlara İstanbul'daki akrabalarımızın yanına gideceğimizi söylediğimizde en sonunda bizi bıraktılar.

İstanbul'da gerçekten akrabalarınız var mı?

Evet. Ancak akrabalarımız İstanbul'daki koşulların iyi olmadığını söyledi. Teyzem kocası ve çocuklarıyla birlikte Şanlıurfa'da yaşıyordu. Biz de onları aradık. Onlar da iki sene İstanbul'da yaşadılar ama özellikle İstanbul'daki fiyatların pahalılığından söz ederek benzer şikâyetlerde bulundular.

Urfa'daki hayatınız nasıl?

Suriye'deki hayatımıza çok benzer. Bu defa kendi dükkânımız olmasa da yine lastik satıyor ve tamir ediyoruz. Burada mutluyum.

Avrupa'ya gideceğinizi belirtmişsiniz, burada mutlu olmanıza rağmen gitme isteğinizin sebebini öğrenebilir miyim?

Kardeşim onunla beraber gitmem için beni zorluyor. Babam da onun tek gitmesine izin vermiyor. Riskli biliyorum ama medyada yazıldığı kadar değil. Başımıza gelebilecek en kötü şey bizi tekrar Türkiye'ye yollamaları.

Nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Kardeşim denizin en kolay yol olduğu konusunda ısrar ediyor. Öbür türlü uzun bir yol yürüyerek çok sayıda ülke geçmek zorunda kalacağız. Eğer bir ülke gitmemize müsaade ederse diğeri durdurabilir. Eğer Yunanistan'a ulaşabilirsek oradan İtalya'ya gideceğiz ve durdurulma ve sınır dışı edilmeye ilgili endişelenmek zorunda kalmayacağız.

İtalya'ya ulaşmak bir kişiye ne kadar mal oluyor tahminen?

Yaklaşık 3000 dolar.

İtalya'da yaşamak ister miydiniz?

Orası sadece başka bir durak. İtalya'ya gittikten sonra diğeri Avrupa ülkelerine kolaylıkla geçebiliriz.

İtalya da ekonomik olarak gelişmiş bir Avrupa ülkesi değil mi?

Evet, ama sorun İtalya'da yaşayan veya daha önce yaşamış kimseyi tanımamamız. Tanıdığımız tüm insanlar İtalya'yı sadece bir transit ülke olarak kullanıyor. Belki yaşam koşulları daha iyidir ama kendimi riske atamam.

RÖPORTAJ #82, 22 AĞUSTOS 2016

ŞANLIURFA, 29, ERKEK

Şanlıurfa'ya ne zaman geldiniz? Sınırı geçtikten sonra Türkiye'de başka bir şehirde yaşadınız mı?

Kilis'te kısa bir süre yaşadım. Eşimin sağlıkla ilgili bir durumu nedeniyle orada kaldık ve daha sonra Şanlıurfa'ya geldik.

Neden Urfa'da yaşamayı tercih ettiniz? Burada akrabalarınız var mı?

Akrabalarım yok ama iki yıl önce arkadaşım buraya gelmişti. Almanya'ya gideceklerini söylemişti ve evin içindeki eşyaları ücretsiz olarak bana verebileceğini söyledi. Eğer başka bir şehre taşınıydık bize gereken mobilyaları alma imkânımız olmayacaktı.

Bu bahsettiğiniz arkadaşlarınız nerede şu anda? Almanya'ya ulaşabildiler mi?

İki ay sonunda evet. Yunan polisi onları adaya çıktılarında yakaladı ve bir ay boyunca gitmelerine izin vermedi. Bize anlattıkları kadarıyla Yunanların "kamp" olarak adlandırdıkları yer sadece çadırlardan oluşuyormuş. Hava çok sıcak olduğu için duş almak istiyorlardı ama su sadece günde iki saat veriliyordu. Yunan polisi onları dinlemiyor ve iyi davranmıyormuş. Diğer mültecilerle beraber kamptaki koşulları protesto ettikten sonra Yunanlar gitmelerine izin vermiş.

Almanya'daki hayatları nasıl?

Çok daha iyi olduğunu söylüyorlar. Çadırda değil bir odada kalıyorlar. İçme suları, elektrikleri ve diğer tüm temel ihtiyaçlarına sahipler. Çocuklar düzenli olarak doktorlar tarafından kontrol ediliyor.

Hiç sorunları var mı?

Mülteci olarak kabul edilmek için resmi evraklarını bekliyorlar ama şikâyetçi değiller. Bazen bir yılı buluyor bu iş o yüzden sabırla bekliyorlar.

Aileniz de sizinle beraber Avrupa'ya gelecek mi?

Yeterli miktarda parayı biriktirdiğim için istediğim yere gidebilirim. Amcam buraya geldikten sonra şu anda oturduğum eve yerleşecek, ardından yola çıkacağım. Eşimle çocuklarım amcam ve karısıyla beraber kalacaklar. Avrupa'ya gider gitmez yetkililere çocuklarımı ve eşimi de yanıma almak istediğimi belirteceğim.

Yani siz de şu anda Almanya'da olan arkadaşınız tarafından size bırakılan evi ve eşyaları amcanıza bırakacaksınız?

Evet. Evin sahibi gerçekten çok iyi bir insan ve mobilyalar iyi durumda. Kira da çok pahalı değil. Neden başka bir ev arasınlar?

Savaştan sonra Suriye'ye dönecek misiniz?

Eğer mülteci olabilirim hayır.

RÖPORTAJ #83, 22 AĞUSTOS 2016

ŞANLIURFA, 34, ERKEK

Türkiye'ye nasıl ve ne zaman geldiniz?

Kobani kuşatması sırasında, yaklaşık iki yıl önce geldim. Lütfen bana Kobani hakkında daha fazla soru sormayın.

Peki, Şanlıurfa'da yaşamaya nasıl karar verdiniz?

Acil bir tıbbi tedaviye gereksinimim vardı. O nedenle buraya gelmekten başka çarem yoktu.

Peki ya aileniz, onlar da sizinle mi geldi?

Hayır, kuşatma sırasında Mersin'de yaşıyorlardı. Benim bu şehirdeki hastaneye yatırılmamdan sonra Şanlıurfa'ya geldiler.

Türkiye'deki yaşamınız nasıl? Şu anda çalışıyor musunuz?

Çalışmıyorum, belediyedeki arkadaşlarım yardımcı oluyor.

Ortak arkadaşımız ...'in bahsettiğine göre Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz. Bize hangi ülkeye gitmek istediğinizi söyler misiniz?

İsveç veya Almanya.

Neden özellikle bu iki ülke?

Bu ülkelerde yakın arkadaşlarım var ve tedavime devam etmek istiyorum. Lütfen detaylı soru sormayın.

Tamam, peki Avrupa size genel olarak ne ifade ediyor?

Dostlar. Bireysel dostluklardan bahsetmiyorum, halkımın dostları. Avrupa'dan çok sayıda kişi Kobani'yi bizimle beraber savundu. Hala pek çoğu teröristlere karşı bizimle beraber savaşıyor. Neyle karşı karşıya olduğumuz anlıyor ve ne zaman yardıma ihtiyacımız olsa bizi destekliyorlar. Bazı ülkeler bizim başarısız olmamızı ve IŞİD tarafından köleleştirilmemizi istiyorken Avrupa ülkeleri hep bizimleydi.

Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nde yaşamayı hiç düşündünüz mü?

İsterdim ama Irak Kürdistanı'ndaki hayat Suriye Kürtleri için çok zor. Siyasete girmek istemiyorum ama bir kendine sor neden Irak Kürdistanı'na değil de Türkiye'ye gelmiş olabiliriz diye.

Savaş sona ererse Suriye'ye dönmek ister misiniz?

Elbette. Biz elimizde ne varsa topraklarımızı savunmak için feda ettik. Gelecek halkımız ve devrimimiz için parlak günler getirecek.

RÖPORTAJ #84 & #85, 23 AĞUSTOS 2016

ŞANLIURFA, 29, KADIN

ŞANLIURFA, 34, ERKEK

Bize ne zaman ve nasıl Türkiye'ye geldiğinizi anlatır mısınız?

B: Türkiye'ye iki yıl önce Antakya'dan herhangi bir yasal belgemiz olmadan girdik.

Sınır muhafızları pasaportlarınız olmadan girişinize izin verdi mi?

B: Kimlik kartlarımızı veya Suriyeli olduğumuzu ispatlayabilecek herhangi bir şeyi görmek istediler. Muhafızlardan biri Arapça biliyordu ve bize birkaç soru sordu. Kısa bir konuşmadan sonra girmemize izin verdi. İlk olarak Antakya'daki akrabalarımızı ziyaret ettik ve onlarla birkaç hafta kaldık. Daha sonra Urfa'da bir iş buldum ve buraya geldim.

Suriye'de daha önce nerede çalıştınız? Urfa'da ne tür bir iş buldunuz?

B: Bir fabrikada yönetici olarak çalışıyordum. Türkiye ile yakın ilişkilerimiz vardı ve savaştan önce iki ülke arasındaki ticari ilişkiler mükemmeldi. Türkiye'yi pek çok defa ziyaret ettim ve hatta İstanbul'daki bir fabrikayla küçük çaplı bir ortaklık da yapmıştık. Şimdi orta ölçekli bir atölyede Suriyeli işçilerden sorumlu şef olarak çalışıyorum. Bu yerel STK ve uluslararası sponsorlar tarafından çok iyi planlanmış bir proje. Suriye'den yaklaşık 15 işçi var ve Türk işçilerinkine benzer tam haklara sahipler. Sigortaları, aylık düzenli maaşları var. Sosyal organizasyonlara da katılıyorlar.

A: Ben de bu atölyede çalışıyorum. Aslında Suriye'deyken Matematik öğretmeniydim ama burada öğretmen olarak çalışmama olanak yok. Yerel okullara başvurmayı denedim. Dil sorunu çalışmak için temel bir nedendi.

Ordu ve muhalefet arasındaki çatışmaları gördünüz mü?

A: Eğer birisi Humuslu olduğunu belirtir ve hiç çatışma görmediğini söylerse, onun bir yalancı olduğuna emin olabilirsiniz.

B: İki defa evimizin yanındaki binalar vuruldu ve kısmen yıkıldı. Oğlumuz şu anda 8 yaşında ve hala travma yaşıyor.

A: Bir diğer zamanda da iki grup arasındaki çatışmanın arasında kaldık. Bir köşe bulup oğlumu duvarla benim arama aldım. Yardım edecek kimse yoktu. Allah'a şükür hiçbir silahlı adam, hangi gruba ait olduklarını ve kim olduklarını bilmiyorum, benim varlığımı umursamadı ve çatışma bitene kadar 15 dakika boyunca kendimi hayalet gibi hissettim. Sessizce durdum, güç nefes alıyordum ve dikkat çekmemek için çabalayarak Allah'a dua ediyordum.

Hiç Türkiye yerine başka bir Arap ülkesine gitmeyi düşündünüz mü? Özellikle zengin Körfez ülkeleri iyi imkânlar sunabilirdi.

B: Onlar Suriyelilere vize vermiyor.

A: Diğer Arap ülkelerindeki hayat Suriye'dekinden çok farklı. Belki yalnızca Lübnan Suriye'ye benzer. Arap ülkelerinde kadınlar eşit muamele görmüyor. Diyelim ki Suudi Arabistan'da bir iş buldum ve vize verdiler. Araba kullanmam mümkün olmaz. İstediğim şeyleri giyemem. Eğer ben mutlu olamazsam çocuklarım da mutlu olamaz. Gerçekten sizin hislerinizi anlıyorlar ve bence mutluluk topluca sahip olunan bir şey. Eğer ailedeki bir kişi huzursuzsa, er ya da geç herkesi etkiliyor.

Türkiye’de iyi ve düzenli bir hayata sahip olduğunuzu belirttiniz. Avrupa’ya gitme konusundaki arzunuz neden?

B: Gitmeyi düşünüyoruz ama bu hemen şimdi kıyafetlerimizi toplayıp bilet alacağımız anlamına gelmiyor. Uzun bir süreç olabilir. Hatta burada kalmaya bile karar verebiliriz. Sadece burada da kötü bir şeyler olabileceğini hissediyorum. Ordu Türkiye’de yönetimi ele geçirmeye çalıştı, kardeş kardeşi öldürdü. PKK da başka bir sorun. Türkiye’nin diğer ülkelerle uluslararası sorunları var. Türkiye’yi seviyorum ve Erdoğan ile Türk halkının bize evlerini açmasını daima hatırlayacağım ancak kötü bir şeylerin yolda olduğunu hissediyorum.

A: Temmuz ayında olanlardan dolayı şok yaşadık. Allah Türk halkını korusun. Hemen yanlarında bir örnek var, neden hala birbirleriyle savaşıyorlar anlamıyorum. Suriye’de olanlara bakıp bir ders çıkaramıyorlar mı?

B: Burada artık kendimi güvende hissetmiyorum. Ailem bir savaş travmasını daha kaldıramaz.

Avrupa’da hangi ülkeye gitmek isterdiniz?

B: Fransa veya İngiltere. Fransızca biliyorum ve birkaç aylık pratik sonrası akıcı konuşabilirim. Eşim de İngilizce biliyor o yüzden her iki ülkede de daha kolay bir hayatımız olabilir. Buradaki tecrübelerimizden öğrendiğimize göre dil bir anahtar. Yerel dili konuştuktan sonra insanlar sizin onların kültürlerine saygı duyduğunuzu düşünmeye başlıyor.

A: Türkçe konuştuğumda insanlar genelde gülümseyerek yardımcı olmaya çalışıyor. Bu çok şey değiştiriyor. Oğlum da Türkçe konuşuyor ve arkadaşları var. Türkçe konuşamayan Suriyeli çocuklar genelde kendi içlerinde oynuyor. Biz Türk değiliz ancak burada yaşıyoruz, çalışıyoruz ve dili öğrenmeliyiz.

Savaş bittikten sonra Suriye’ye dönecek misiniz?

B: Savaş yakın bir dönemde sonlanmayacak. Bittiğinde dahi Suriye’nin kolay toparlanacağını sanmıyorum. Sokaklarda dökülmüş bu kadar kanı neyle yıkayacaksınız? İç savaş görmüş bir nesil güçlü bir toplum inşa edemez. Çok fazla insan çocuklarını, anne ve babalarını, sevdiklerini bu savaşta kaybetti. Herkes birbirini suçluyor. Ben ailemin bunun bir parçası olmasını istemiyorum. Suriye’ye tekrar yaşamak için dönmeyeceğim büyük ihtimalle. Ama zaman zaman ziyaret edeceğim. Bazı arkadaşlarım ve akrabalarım hala orada.

MERSİN, 45, ERKEK

Ne zamandır Türkiye’de yaşıyorsunuz? Nasıl ve neden burada yaşamaya karar verdiniz?

2015 yılından beri burada yaşıyorum. Buraya Al-Yarmuk’tan büyük bir grup olarak geldik. Aslen Filistinliyiz ama İsrail işgali nedeniyle topraklarımızı terk etmek zorunda kaldık. Bu bizim son 60 yılda yaşadığımız ikinci sürgün.

Yarmuk’tan ayrılmanızın asıl sebebi neydi?

Yarmuk zaten bir mülteci kampıydı ve on yıllardır hükümet tarafından ihmal ediliyordu. İç savaş başladığında Esad kamptaki insanları da böldü. Bir grubu diğerine karşı destekledi ve iki grup arasında çok yoğun çatışmalar çıktı. Bu gergin koşullar altında ayrılmaya çalışırken IŞİD bizim mahallemizi kontrol edince kaçmak zorunda kaldık. Aslında IŞİD’in son bir taarruz yapacağı haberini aldığımızda kaçtığımız için IŞİD’i görmedik. Onlar saldırmadan hemen önce kaçtık.

Hala orada yaşayan akrabalarınız var mı?

Tabii ki hayır. IŞİD senin mahallenin kontrol altına alsaydı kalır mıydın orada? Hepimiz Türkiye’ye geldik. Bazı akrabalarım Avrupa’ya gitmeden önce Lübnan’da kaldı.

Biri Suriye’den ayrılırken ve Türkiye ile Lübnan arasında tercih yapacakken temel kaygıları ne olur?

Lübnan güvenli bir liman. Savaşın çabuk sona ereceğini düşünüyorsanız Lübnan’a gitmek daha iyi. Dil ve kültür benzer. Devlet yapıları da benzer ve o nedenle bir sorunla karşılaştığınızda ne yapmanız gerektiğini biliyorsunuz. Diğer taraftan Lübnan sizin bir hayat kurmanıza izin vermiyor. Orada sadece oturup bekleyebilirsiniz. Türkiye ise tam tersi, eğer dinamik bir karakteriniz var ve hayat kurmak istiyorsanız buraya gelmeye karar verirsiniz. Burada istediğinizi yapmakta özgürsünüz. Sorun şu ki burada her şey çok farklı ve daha zorlayıcı.

Buraya gelerek doğru bir karar aldığınıza inanıyor musunuz?

Sanıyorum ki hayır. Buradaki sorun devletle ilgili değil, Türkiye bize yardım etmeye çalışıyor. En azından kapılarını açtı. Sorun sayısı milyonlarca olan mülteciler. Sistem çökmüş. Bir gün biri bize geliyor ve gelecek aydan itibaren bir seneliğine aylık maddi yardım alacağımızı söylüyor. Parayı veriyorlar ama hepsi bu, paranın ikinci kısmı asla yatmıyor. Hastaneye gidiyoruz ve ne zaman sıra ödemeye gelse bir şey diyorlar, bir sonraki sefer gittiğimizde başka bir şey söylüyorlar.

Şu anda nerede çalışıyorsunuz?

Limanda gemilere yük taşıyorum. Bana bu bölgede yabancıların çalışmasının yasak olduğunu söylediler ama şimdiye kadar kimse şikâyet etmedi.

Avrupa’ya taşınmayı düşünmenizın sebepleri nelerdir?

Burada mutlu değilim. Suriye de mükemmel değildi. Söylediğim gibi, bizler mülteciydik ve hiçbir zaman kendimizi Suriye’ye ait hissetmedik. Ancak yine de bir sistem, sıradan ve düzenli hayatlarımız vardı. Yaşam için gerekli olan malzemeler çok ucuzdu. Suriye’de en alt yaşam standartları, Türkiye’deki en alt yaşam standartlarından çok daha iyi. Burada en yükseğe ulaşabilirsiniz, fırsatlar mevcut, zengin olabilirsiniz ve zenginliğin sınırı yok. Suriye’de belirli bir düzeye kadar erişebilirsiniz sadece. O da eğer Esad’ın aile çevresinden veya Baas’tansanız. Bana yalnızca ortalama bir hayat gerek, profesör veya uzman değilim. Bak, Avrupa’ya gittiğinde kalacak yer sağlıyorlar. İnsan gibi yaşamaya başlıyorsun. Çadırlarda veya kamplarda değil. Sana onurunu geri veriyorlar.

Ŗu anda Avrupa'da olan bir akrabanız var mı?

İki oğlum Avrupa'da.

Hangi Ŗlkelerdeler? Nasıl gitmeyi başardılar? İçinde buldukları koşullardan memnunlar mı?

Her ikisi de Almanya'da. Bulgaristan'dan Romanya'ya ve oradan da Almanya'ya ulaştılar. Almanya'ya ulaşmaları iki ay sŖrdŖ. Yolda bazı sorunlar oldu ancak bana detayları anlatmak istemiyorlar. Sanırım soyuldular veya polisle bir sorunları oldu, bilmiyorum. Çok memnunlar ve Almanya'da yaşamalarına onay verildikten sonra bizi de oraya almaya çalışacaklar. Bir tanesinin ciddi bir diş sorunu vardı ve Almanlar onu Ŗcretsiz olarak hastaneye gŖtŖrdŖler.

Bir gŖn Suriye'ye geri dŖnmek ister misiniz?

Kim istemez? Suriye'yi seviyorum ama tekrar ediyorum, bizler Suriye'de misafirdik. Orada anılarımız var ama bizim vatanımız Filistin. Eğer bir gŖn dŖnecek olursam o dŖneđim yer Ŗu anda işgal altında olan Filistin olurdu.

RÖPORTAJ #87, 26 AĞUSTOS 2016

MERSİN, 22, KADIN

Türkiye'ye nasıl ve ne zaman geldiniz?

2012'de iç savaş hız kazandığında Türkiye'ye gelmeye karar verdik. Bununla beraber buraya ancak 2014 yılında gelebildik çünkü annem Suriye'de kalmak istiyordu. Onu güçlükle ikna ettik. Sınırı pasaportumuz olmadan geçtik. Sınırı geçerken annem gerçekten çok korkuyordu. Biz de kronik kalp sorunu olduğu için annemi yanımıza almanın çok kötü bir fikir olduğunu düşünmeye başlamıştık. Yine de başka çaremiz yoktu. Suriye'de onun için gerekli ilaçları güçlükle buluyorduk. Ağabeyim mülteci kamplarındaki Suriyelilerin koşullarını inceledi. Bunun sonucunda mülteci kampına gitmemeyi düşündük. Ağabeyimin Mersin'de ailesiyle beraber yaşayan bir arkadaşından dolayı da Mersin'e gitmeye karar verdik. Ağabeyimin bu arkadaşları birkaç ay önce Avrupa'ya gitti.

Suriye'de silahlı gruplar arasındaki çatışmalara şahitlik ettiniz mi?

Hangi gruptan olduklarını bilmiyorum ama silahlı çatışmaları gördüm. Benden çok ağabeyim için korkuyordum aslında. Annemle beraber ağabeyimin bu silahlı gruplardan birine katılacağından endişeleniyorduk. Bu konu annemin buraya bizimle gelmesine ikna olma sebeplerinden biriydi.

Türkiye'de yaşamaktan mutlu musunuz?

Değilim. Çünkü her şey çok pahalı ve maaşlar da çok düşük. Annem çalışmamı istemiyor o nedenle sadece ağabeyimin maaşıyla geçiniyoruz. Bazen günde 15 saat çalışıyor. Kiramızı zorlukla ödüyoruz.

Türk Devleti'nden yardım aldınız mı?

Hayır ama Ramazan ayında insanlar bize yiyecek yardımı yaptılar. Ayrıca bize ikinci el giysi veren bir kurum da var.

Ne zaman Avrupa'ya gitme fikrini düşünmeye başladınız?

Türkiye'deki yaşam koşullarını anlar anlamaz. Yani buraya geldikten birkaç hafta sonra. Hepimiz buradaki koşulların daha iyi olacağını düşünmüştük.

Annenizle Avrupa'ya gitme düşünceniz hakkında konuştunuz mu?

Evet, onunla konuştum. Gitmekten çok korkuyor. Söylemiştim size, pasaportu olmadan buraya da gelmeye korkuyordu. Buna rağmen ağabeyimle beraber Avrupa'ya gitme konusunda kararlıyız ve onu ikna edebileceğimizi düşünüyoruz. Burada kalp sorunu için ona gerekli ilaçları bulabiliyoruz ancak parayla almak zorundayız ilaçları. Ayrıca hastanedeki doktorlar da bizi muayene etmek istemiyor.

Sizin için Katar ve Fransa arasındaki farklar nelerdir?

Fransa bir medeniyet ülkesi. Orada her şeyi bulabilirsin. Sağlık hizmetleri daha iyi. Mültecilere iyi davranıyorlar. Eğitim sistemi daha iyi. Eğer Katar'a gidecek olsak iyi davranmazlardı Suriyeli olduğumuz için.

Avrupa sizin için üç kelimeyle ne ifade ediyor?

Medeniyet, refah, sağlık.

Yine üç kelimeyle söyleyecek olursanız, Türkiye sizin için ne ifade ediyor?

Kaçış, yoksulluk, dışlanma.

Avrupa'da kültürel uyum sorunları yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

Zorluk yaşayacağımı sanmıyorum. Avrupa'da pek çok cami ve Müslüman var. Orada uzun yıllardır yaşayan bir Arap nüfusu mevcut.

Savaştan sonra Suriye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?

Ben ve ağabeyim dönmeye niyetli değiliz. Annem kesinlikle döner çünkü kız kardeşlerini çok özlüyor.

MERSİN, 35, ERKEK

Suriye'deki hayatınızı bize anlatabilir misiniz?

Şam yakınlarında bir köyde doğdum ve 25 yaşına kadar orada yaşadım. Evlendikten sonra Şam'a yerleştim. Babam ve annem ben Şam'a yerleşmeden önce vefat etti. Kayınpederim marangozdu ve onunla çalışmaya başladım. Dört çocuğum var. İyi bir hayat yaşayacak kadar gelirimiz vardı işten gelen. Ekonomik istikrarsızlıktan dolayı savaştan önce dükkânı kapatmak zorunda kaldık. Kendi başıma çalışmaya başladım. Müşterilerim ne zaman ihtiyaçları olsa arıyorlar ve beni diğer potansiyel müşterilere tavsiye ediyorlardı. Savaştan sonra ise tüm işlerim durdu. Birikimlerim gün geçtikçe eridi. Çatışmalar devam ederken kayınpederim vefat etti. Onun ölümünden sonra çocuklarım, eşim ve kaynanamı alarak Türkiye'ye geldim.

Türkiye'ye nasıl giriş yaptınız?

Pasaportum vardı ancak eşim ve kaynanamın pasaportları yoktu. Bu nedenle sınırı kaçak geçmek zorunda kaldık. Sınırı geçerken çok stresliydik ama sorun olmadı. Geçişten sonra askerleri gördük ve bizi Suriye'ye geri yollayacaklarından korktuk. Ama askerler bizi sıcak karşıladı ve çocuklarla ilgilendi.

Mersin'de yaşamaya nasıl karar verdiniz?

Sınırı geçerken tanıştığımız bir aile vardı. Türkiye'de hiçbir arkadaş veya akrabamız olmadığı için Mersin'e kadar onları takip ederek beraber geldik. Kaynanamın biraz birikimi vardı ve onunla tek odalı bir ev kiraladık. Bir iş aramaya başladım marangozluk yapabileceğim düşüncesiyle. Bu sektörde hiçbir şey bulamadım. Türkçe bilmeden bir iş bulabilmenin çok zor olacağına karar verdim. Bana gündelik hayatta yardımcı olabilecek kadar Türkçe öğrendikten sonra bir depoda iş buldum.

Kendi başınıza Türkçeyi nasıl öğrendiniz?

Evimizin yakınlarında bir kahvehane vardı. Orayı sık ziyaret ettim ve televizyon izledim. Türkçe öğrenmek için kendimi ailemi düşünerek motive ettim. Hala akıcı Türkçe konuşamıyorum ama bana şimdilik yetiyor.

Avrupa'da yaşamakla ilgili isteğinizden bahsetmiştiniz. Bunun sebebi nedir?

Aslında biz yerlilerle iyi geçiniyoruz. Bizim mahallemizdeki insanların çoğu Kürt. Suriye'de de Kürt arkadaşlarım vardı o yüzden çok az da olsa Kürtçe biliyorum ve bu da insanların bize sempatiyle bakmalarına sebep oldu. Bizi kendilerinden biri gibi görüyorlar. Ancak Avrupa daha farklı, Avrupa ülkelerinde erişme şansın olursa her türlü imkân var. Savaş çıkmasaydı bile Avrupa'da yaşamak isterdim. Türkiye'ye gelirken de kafamın bir yerlerinde Avrupa vardı zaten.

Nasıl gitmeyi planlıyorsunuz?

Denizi geçerek Yunanistan'a oradan da Almanya'ya gitmeyi deneyeceğim. İlk önce yalnız gideceğim. Ailemi riske atmak istemiyorum.

Diğer ülkeler yerine Almanya'ya gidecek olmanıza sebep olan şey nedir?

İş imkânları. Ayrıca Almanya ve Alman kültürünü seviyorum.

Eğer vize verselerdi zengin Körfez ülkelerine gider miydiniz?

Hayır. Avrupa'da yapabileceğin şeyler Körfez ülkelerinden çok daha iyi. Dediğim gibi ben hep Avrupa'da yaşamak istedim, diğer Arap ülkelerinde değil.

Avrupa'da yaşayan arkadaş veya akrabanız var mı?

Yok.

Avrupa'daki mültecilerin içinde buldukları koşullar hakkındaki bilgileri nasıl alıyorsunuz?

Sosyal medyadan ve çevremizde yaşayan Suriyelilerden. Çoğunun Avrupa'da yaşayan akraba veya arkadaşları var ve yaşadıkları tecrübeleri tanıdıkları insanlarla paylaşıyorlar.

Savaştan sonra Suriye'ye dönmek ister miydiniz?

Hayır... Yani, belki. Eğer sorunlar gerçekten bitecekse, dönerdim.

RÖPORTAJ #89, 27 AĞUSTOS 2016

MERSİN, 42, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Halep yakınlarındaki Dayr Hafir şehrindenim. Üç çocuğum var. Karımı 10 yıl önce kaybettim. Asıl işimiz besicilik. Çok sayıda büyükbaş hayvanımız vardı. Kız kardeşim çocuklarıma ve küçük çiftlik evimize bakıyordu. Kendisinin de bir çocuğu var ve eşinden uzun süre önce boşandıği için çocuklarımız kardeş gibi büyüdü.

Neden Suriye'den ayrıldınız?

Savaş zamanında, özellikle iç savaşta, en önemli şey araba, ev, mücevher değildir, en önemli şey yiyecektir. Kendi çiftliğimizi bir süre savunabildik ama seni silahlarla tehdit eden onlarca adama karşı ne yapabilirsin? Tarımla geçinmeye çalıştık ama yine de ekimimizi paylaşmak zorunda bırakıldık. Kendi çiftliğimizde köle olmaya başladığımızı fark ettiğimizde her şeyi geride bırakıp buraya geldik.

Türk sınırından nasıl geçtiniz?

Kırsal bölgeden. Kuzeyde çiftçilik yapan çok arkadaşım var sınır bölgelerinde. Tel-Abyad'daki bazı arkadaşlarımla konuştum ve sınırı güvenli biçimde geçmemize yardımcı oldular.

Yani sınırı pasaportunuz olmadan geçtiniz?

Bir çiftçi ve besicinin neden pasaportu olsun ki? Hiç başka bir ülkeye gitmem gerekeceğini düşünmemiştim.

Şu anda çalışıyor musunuz?

Bir çiftlikte çalışıyorum. Çiftliğin sahibi Antakyalı bir Arap. Onunla Antakya'da tanıştım ve bana çiftliğinde çalışmamı önerdi.

Türkiye'de karşılaştığınız güçlükler neler?

Türkiye'de çok zorluklarla karşılaşmadım. Buradaki hayatım Suriye'dekine benzer. Sadece hayvanlar ve arazi bana ait değil ve düşük bir maaşla çalışıyorum. Eğer bir Türk olarak bu işi yapsaydım eminim daha çok maaş alırdım, belki de iki katını.

Neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Avrupa ülkeleri hayvancılığa, besiciliğe ve tarıma çok önem veriyor. Nüfuslarının çoğu şehirde yaşadığı için benim gibi insanlara ihtiyaçlarının olduğunu düşünüyorum.

Avrupa'da hangi ülkede yaşamak isterdiniz?

Fransa. Tarımda ve hayvancılıkta kullandığımız pek çok teknik şey Fransa'dakine benzer.

Ailenizin ve sizin Fransa'daki dini ve kültürel farklılıklar yüzünden zorluk yaşayacağına inanıyor musunuz?

Uyum sağlamaya gerek yok. Ben bir Müslüman'ım ve her zaman bir Müslüman gibi yaşayacağım. Eğer onlar Hristiyan ise ve buna uygun olarak yaşıyorlarsa, ben de hayatımı istediğim gibi yaşayacağım.

Eğer Turkiye size vatandaşlık verseydi Avrupa'ya gitmek yerine burada kalır mıydınız?

Tabii ki burada kalırdım. Bu harika olurdu ve bence Turkiye'nin bize vatandaşlık vermesi de gerekiyor. Burada uzun suredir yaşıyoruz, bir sorun ıkartmadık ve Turkiye'yi kendi ulkemiz gibi goruyoruz. Burası Musluman bir ulke, bu konuda hiçbir farkımız yok. Tum Muslumanlar kardeştir ve her şeyi paylaşabiliriz.

Savaş bittikten sonra Suriye'ye donmek ister misiniz?

Elbette donmek isterim.

RÖPORTAJ #90, 30 AĞUSTOS 2016

MERSİN, 60, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızı anlatır mısınız?

Eşimle beraber Hama'da yaşıyorduk. İki oğlumuz ve bir torunumuz var. Bir oğlumun elektronik dükkânı var diğeri ise mühendis. Şam'da yaşıyorlar. Suriye Demiryollarında çalışıyordum ancak savaştan önce emekli oldum.

Savaşla ilk olarak ne zaman karşılaştınız?

İlk protestolar sırasında evdeydim ve aniden çığlık sesleriyle bilinçsizce rastgele koşuşan insanlar gördüm. Askerlerin vatandaşlara ateş açacağını hiç düşünmemiştim. Onlarca yıldır Suriye Devleti için çalıştım, her şeyin mükemmel olmadığını biliyorum. Bir demokrasi olmadığını biliyorum, ama bu gerçekten hiç beklenmedik bir şeydi. Geçmişte de benzer protestolar ve üzücü olaylar olmuştu ama Beşar babası gibi değil. Her neyse, şiddetten sonra bile işlerin sakinleşip durulacağını düşünmüştüm ama yine yanıldım. İşler hızla kötüye gitti ve gerisini de biliyorsunuz zaten.

Neden Suriye'den ayrıldınız?

İki oğlum da Özgür Suriye Ordusu'na katıldı. Detayları sormayın lütfen. Hatalarını biliyorlar ve bitti artık. Şimdi Türkiye'deler, başka bir şehirdeler ve hep beraber Avrupa'ya gideceğiz.

Neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Çocuklarım için. Türk Devleti'ne güvenmiyorlar ve başka bir yere gitmek istiyorlar.

Başka bir Arap ülkesine gitmeyi düşündünüz mü?

Size burada güvende hissetmediklerini söylüyorum siz bana Arap ülkelerine gitmekten bahsediyorsunuz. Mültecilere sığınma olanağı vermeyen bir ülkeye nasıl güvenebilirsin? Pek çok insan Suriye'deki savaşın Amerika ve diğer ülkeler yüzünden çıktığını söylüyor ama bu katliam aynı zamanda diğer Arap ülkeleri yüzünden de ortaya çıktı.

Buraya taşındıktan sonra bir işte çalıştınız mı?

Hayır. Benim ve eşimin emekli maaşlarımız var. Burada yaşamamıza yetiyor. Tek odalı bir evde yaşıyoruz ve kendimizi uzun süreli bir tatile çıkmış gibi düşünüyoruz. Mersin'de yaşamamızın sebebi ikliminin güzel ve Suriye'ye yakın olması. Geçerli pasaportlarımız var ve polisle bir sıkıntımız yok. Burada yasal olarak yaşıyoruz, kanunlara da saygı duyuyoruz.

O zaman neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Çocuklarım Avrupa'ya gidecek ve onları yalnız bırakmak istemiyorum. Kaç yaşında olurlarsa olsunlar onlar bizim çocuklarımız ve sorumluluk hissediyorum. Çok zor zamanlardan geçtiler ve ebeveynleri olarak onlara yardım etmeliyiz. Böylesi korkunç tecrübeleri kaldırmak psikolojik olarak çok zor. Karımı burada bırakacağım, benim maaşımı da alacak ve biz Avrupa'ya varana kadar tek başına kalacak. Her şey yolunda giderse yanımıza gelecek.

Eğer Avrupa'da yaşayabilerseniz sahip oldukları farklı kültüre uyum sağlayabilecek misiniz?

Türk kültürü de farklı. Savaştan önce Daraa, Rakka veya Lazkiye'de de yaşayacak olsaydım oraların da farklı kültürleri vardı. Sadece yerel kültürü gözleyip öğrenerek saygı duymalısınız. Eğer bunları yapabilirsiniz Kuzey Kutbu'nda bile zorluk çekmeden yaşarsınız.

Hangi Avrupa ülkesine gitmeyi planlıyorsunuz?

İsveç veya Norveç. İsveç'in daha iyi ve kolay olduğunu düşünüyorum. Bunlar tarafsız ülkeler, diğer Avrupa ülkelerinin çoğu bir grubu destekliyor. İsveç ve Norveç güvenebileceğim tek ülkeler. Oğullarımı tehdit etmez veya Suriye Hükümeti'ne teslim etmezler.

Savaş bittikten sonra Suriye'ye döner misiniz?

Belki. Şu anda bunu düşünmek istemiyorum.

ADANA, 25, KADIN

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Halep şehrindenim. İki kız kardeşim ve bir erkek kardeşim var. Babamın Halep Pazarı'nda genelde mücevherat sattığı bir dükkânı vardı. Savaştan önce üniversitede okuyordum. Evliyim, kocam avukat. Adana'da doğmuş olan bir çocuğumuz var.

Türkiye'ye ne zaman ve nasıl geldiniz?

Türkiye'ye üç yıl önce Antakya'dan geldik. Sınır kapısından geçtik ancak pasaportlarımız yoktu. Cehennemden farksız bir Halep'ten kaçtık. Ne zaman markete veya alışverişe gitsem evime sanki son defaymışçasına bakıyordum. Ben marketteyken evimizi yıkılabilirli veya rastgele düşen bir bomba veya roketten dolayı ölebilirdim. Hamileliğimi öğrendiğimde kocama sınırı geçip doğumu Türkiye'de yapmak için ısrar ettim.

Hamileliğiniz ve doğum sırasında Türk Devleti ücretsiz sağlık hizmeti sundu mu?

Evet, her şey ücretsizdi. Doktorum çok yardımcı oldu. Şu anda bile bebeğim için sağlık hizmetleri ücretsiz. Kocam kendi kontrolleri için ücret ödüyor ancak ben ve bebeğim için bunlar ücretsiz.

Hamile kalmadan önce Suriye'deyken, mülteci olarak sahip olacağınız hakları biliyor muydunuz? Herhangi bir devlet kurumu veya STK sizinle iletişim kurdu mu Türkiye'de?

Hayır, bir fikrim yoktu. Sadece sınırı geçtikten sonra bize mülteci kampları hakkında bilgi verdiler. Türkiye'de de kimse benle irtibat kurmadı.

Türkiye'deki hayatınız nasıl? Kocanız çalışıyor mu?

Kocam avukat ama buradaki hukuki sistem çok farklı. Diploması burada bir iş bulmaya yaramıyor Fransızca ve İngilizce konuşuyor ve bazen diğer Suriyelilerin belgelerini tercüme ediyor. Her şeyi kendisi tercüme ediyor ama ücretin çoğunu noter alıyor. Tercümenin doğru olup olmadığını dahi kontrol etmeden.

Röportajdan önce Avrupa'da yaşamak istediğinizden bahsetmişsiniz. Neden Avrupa'da yaşamak istediğinizi anlatır mısınız?

Biz yeni bir hayat kurmak istiyoruz. Eğer burada kalırsak bana Türkiye'nin ne tür haklar sağlayacağını bilmiyorum. Vatandaşlığımız olacak mı veya bebeğim büyüdüğünde askere gitmek zorunda olacak mı? Her şeyi bir yana bırakın, bebek vatandaşlık alabilecek mi? Bebeğimin vatandaşlık alması için belediyeye başvurduk ama bunun olanaksız olduğunu söylediler. Bir gün Suriyelilere vatandaşlık verilecek diyorlar, daha sonra hepimizin mülteci kamplarına dönmesi gerektiğini söylüyorlar. Avrupa ülkelerinin açık kuralları var ve beğen ya da beğenme, prosedürleri var.

Farz edelim ki Yunanistan'da kalma şansınız var ve size ikamet izni veriyorlar. Yunanistan'da yeni bir hayata başlamak ister miydiniz?

Hayır.

Ama Yunanistan da bir Avrupa Birliği üyesi ve Avrupa Birliği kanunlarını uygulamakla yükümlü?

Evet ama kendi isteğiyle Yunanistan'da kalan mülteci hiç duymadım. Bunun yerine çoğu zaman Yunan polisi hakkında olumsuz şeyler duydum. Suriye'den tanıdığım bir arkadaşım Yunanistan'da dövüldü ve sınır dışı edildi. Bana adadaki insanların onlara yardım ettiğini, yemek ve battaniye verdiklerini söyledi ama polis çok kabaymış ve onları sınır dışı etmiş.

Hangi ülkelerde yaşamak isterdiniz?

Fransa. Kocam Fransızca biliyor ve Suriye ile Fransa'daki hukuki sistemin çok benzediğini söylüyor. Ayrıca ikinci çocuğumun da Avrupa'da doğmasını isterim, böylelikle vatandaşlık alabilir.

Savaş biterse Suriye'ye döner misiniz?

Artık Suriye'de yaşamak istemiyorum. Orada bir ailem var ve onları her zaman ziyaret edeceğim elbette ama hepsi bu.

RÖPORTAJ #92, 31 AĞUSTOS 2016

ADANA, 20, ERKEK

Bize Suriye'deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Lazkiye'denim. Dört çocuğum var. İki ağabeyim Suriye'de. Annem ile kız kardeşime bakıyorlar. Bir ağabeyim de şu anda Avrupa'da yaşıyor. Babam 2010 yılında vefat etti. Üç ay önce Avrupa'ya gidecek bir yol bulma amacıyla Türkiye'ye geldim.

Ağabeyin şu anda hangi Avrupa ülkesinde yaşıyor?

Avusturya'da. İngiltere'ye gitmek istedi ama Avusturya'ya vardığında orayı beğendi. İkamet izni almak için başvurdu. Yaklaşık altı aydır bekliyor bu izni almak için. Bana orada mutlu olduğunu söyledi. Aynı zamanda eşi ve çocukları da mutlu. Avusturya'da kalabilmeyi ümit ediyorlar.

Neden kardeşinizle aynı rotayı takip etmiyorsunuz? Adana Türkiye'nin batı bölgelerinden çok uzakta, neden burada yaşıyorsunuz?

Bu şehirde çalışan bir arkadaşım ile beraber kalıyorum. Otele veya kiralayacağım bir eve para vermek istemiyorum. Kardeşim denizden gitti ama bana aşırı zorlandığını söyledi. Türk Hükümeti Avrupa ile işbirliği yapıyor ve polis artık botlara izin vermiyor. Yunanistan'a gitmeden önce iki kere denedi bu yolu. Ben de başka bir yol bulabilmek için bekliyorum. Pasaportum var o yüzden İngiltere'de bir dil kursuna başvurduğum. Eğer kabul edilirse kabul mektubu ile birlikte vize başvurusu yapacağım.

Peki ya vize vermezlerse?

Rusya'ya geçip oradan gitmeyi deneyeceğim. Rusların pasaportları olan Suriyelilere istediği sınıra giderek ülkeden ayrılmalarına izin verdiklerini duydum. Annemin bir akrabası yaklaşık 30 yıldır Moskova'da yaşıyor ve ondan yardım isteyeceğim. Bir arkadaşım da Rusya'dan Norveç'e gitti ve şu anda bir kampta kalıyor.

Norveç'te mutlu mu? Onunla iletişimin var mı?

Mutlu çünkü orada gerçekten çok az Suriyeli var. Ülkenin koşulları mükemmel. Birkaç defa Skype'tan görüştük ve bana çevreyi gösterdi, gerçekten çok güzel bir ülke bence. Kamptan ayrılmıyor ama yaşadığı kamp bana ağabeyimin Avusturya'da gösterdiklerinden çok daha iyi. Sadece çok soğuk olduğunu söylüyor. Dediğine göre yaz geceleri bile dondurucumuş.

Ailenin çoğu Suriye'de yaşamasına rağmen size Suriye'den ayrılmaya iten sebep nedir?

Askere çağırıldım.

Neden askere gitmek istemiyorsunuz?

Bu soruyu geçebilir miyiz? Cevaplamak istemiyorum.

Elbette. Avrupa'ya gittikten sonra planlarınız neler?

İngilizcemi geliştirmek istiyorum. İngiltere'de dil kursuna başvurduğumu söylerken ciddiydim. Ondan sonra bir üniversitede mimarlık veya mühendislik okumak istiyorum.

Bir Avrupa üniversitesinden mezun olduktan sonra Suriye'ye döner misiniz?

Eğer savaş bitmişse neden olmasın.

ADANA, 34, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Türkiye-Suriye sınırındaki bir Türkmen kasabası olan Çobanbey, Arapçası El-Rai olan kasabadanım. Suriye'nin diğer bölgelerinde öğretmen olarak çalışıyordum ancak Suriye hükümeti kasabanın kontrolünü kaybettiğinde Çobanbey'e geri döndüm. Üç çocuğum var, eşim de Çobanbeyli.

Suriye'den ayrılmanıza ne sebep oldu?

IŞİD'in şehre yaklaştığını duyduğumda hemen ailemi Türkiye'ye götürdüm. Gaziantep'te akrabalarımız var ve onlara eşim ve çocuklarıma bakmalarını söyledim. Hızla kasabayı savunmak için geri döndüm ama çoktan IŞİD tarafından ele geçirilmişti. Türkiye'de benim gibi Türkmen topluluğundan olan tanıdığım yüzlerce insanı gördükten sonra onlar için yardım etmeye ve kampanyalar düzenlemeye karar verdim. Şu anda Adana'da mülteciler için bir yardım kampanyası düzenliyorum.

Türkiye'deki mültecilerin en büyük sorunları nelerdir?

Organizasyon sıkıntısı. Pek çok Türk vatandaşı yardım etmeye çalışıyor ama maalesef kaos hüküm sürüyor. Uluslararası örgütler, Birleşmiş Milletler, yerel STK'lar, ulusal çapta çalışan STK'lar, belediyeler, bakanlıklar, hükümetler hepsi bir şeyler yapmaya çalışıyor ama tek bir makinenin parçaları gibi çalışmak yerine hepsi genelde kendi başına çalışıyor. Büyük şehirlerden gelen yardımların dağıtımını yapacak bir organizasyon oluşturulamadığı için haftalarca sokakta öylece durduğunu gördüm. Acı ama gerçek. Buraya gelmeden önce her şeyin organize ve planlı olduğunu düşünüyordum ancak her şey kaos içinde.

Neden Avrupa'ya gitmek istediğinizi bize anlatır mısınız?

Avrupa'ya gitmiyorum, kafamdaki bu düşünceler bitti artık. Kasabama geri dönüyorum.

Bunu duyduğuma şaşırdım çünkü ortak dostumuz... bana yakın bir zamanda Avrupa'ya gitmeyi düşündüğünüzü söylemişti?

Haklı, Türkiye Çobanbey'i kurtarmadan önce böyle düşünüyordum. Şimdi ise birkaç hafta bekleyip kasabamıza geri döneceğiz. Türkiye benim de vatanım, ben Türkmen'im. Ancak evim ve ailem Suriye'de. Gitmek için çok heyecanlanıyorum. En iyi şey ise artık Esad'a, YPG'ye, IŞİD'e veya başkasına boyun eğmek zorunda değiliz. Kendi kendimizi yöneteceğiz ve Türkiye de bölgeyi koruyacak. Neden her şeyi geride bırakıp Avrupa'ya gideyim ki bu koşullarda? Bak, Avrupa'ya gidenler genelde ümitsiz insanlar. Bana Avrupa'ya gitmeye çalışanlarla röportaj yaptığını söyledin, söyle bana herhangi birinin geleceğe dair umudu var mı? Umutlarını kaybettiğinde kaçmaya çalışırsın. Ama şimdi, kendi adıma konuşuyorum, benim umudum var ve ailemle beraber dönüyorum. Ancak diğer mültecilere yardım etmek için Türkiye'ye sık sık gelmeye devam edeceğim.

RÖPORTAJ #94, 31 AĞUSTOS 2016

ADANA, 30, ERKEK

Kendinizden kısaca bahseder misiniz?

Halep doğumluyum. Ailemin maddi durumun nedeniyle üniversiteye gidemedim. Birkaç yıl ticaret yaptım ve daha sonra üniversiteye gitmeye imkân buldum. İktisat bölümüne kayıt oldum ancak bazı sorunlar nedeniyle devam edemedim. Tekrar ticarete yoğunlaşmışken bütün işlerim kesildi. Ayrıca mallarımı tuttuğum depom yağmalandı.

Yağmalayan grup kimdi?

Bilmiyorum, hepsi birbirini aynı. Hepsi onursuz, hepsi hırsız. Depoyu görse içindeki malı almayacak bir tane grup yok. Ordu da aynı, IŞİD de aynı, Kürtler de aynı, Özgür Suriye Ordusu da aynı.

Savaşı ilk olarak ne zaman gördünüz?

Protestoların başında gördüm, en azından reform talep ediyordum ve ben de bunun için gösterilere katıldım. Normal giden gösteriler bir anda çatışmaya dönüştü. Bir daha da gitmedim protestolara. Gitmesem de kaçamadım çatışmalardan, bir anda tankları görmeye başladık ve aniden savaş başladı. Depom da yağmalanınca Ürdün'e geçtim.

Ürdün ne tür koşullara sahipti? Nasıl Ürdün'e geçtiniz?

Sığınmacı olarak sınırı geçtim, pasaportum yoktu. Bir kampa transfer edildim. Kamp anlatıldığı kadar kötü değildi, sonuçta ev gibi bir yer beklemek anlamsız. Ben zorluklarla yaşamaya alışığım. Birkaç ay kampta kaldım ancak kampta çürümeye başladığımı hissettim. Her gün aynı şey. Sadece zaman öldürüyorsunuz. Hiçbir aktivite yok, faaliyet yok. Ben sürekli oturan, bedava yaşayan bir insan değilim. O nedenle Türkiye'ye gitmeye karar verdim.

Türkiye'ye nasıl geçtiniz? Türkiye'deki hayatınızı anlatır mısınız?

Önce Suriye'ye geri döndüm, evime geçtim olayların sakinleşmiş olduğunu ümit ederek ama her şey daha da kötüydü. Aslında ticaret daha karlı hale gelmişti, örneğin farklı bölgelerde silah kaçakçılığı yapıyordu. Bu işin içinde herkes vardı, ordu bile silahı başkasına satabiliyor veya kaçak silahlara göz yumuyordu. Bu bir sır değil ki, her tarafı sarılmış muhalifler nasıl aylarca yetecek kadar mermi buluyor? Nasıl mermileri bitmiyor? Mal geçişleri için de öyle, karaborsaya düşen tüm mallar ve bunların karlarını bölüşüyorlar. Suriye'de kanun yok birçok bölgede. İsteyen çok güzel kirliliği para kazanabilir. Kirliliği parayı kazanıp kirlenmemek için Türkiye'ye geçtim. Aslında çok bir ümidim yoktu, çok fazla param da yoktu ama küçük bir sermaye getirebilmişim. Çok değildi yanımdaki para o yüzden hiç ümidim yoktu. İşler yine de çok iyi gitti, çocukluk arkadaşımınla beraber gitmeye kadar verdik ve aynı Ürdün'deki gibi sınırdan geçtik. Kampa gitmek istemediğimizi söyledik ve Adana'ya geçtik.

Sınırı geçtiğinizde kimse sizi sorgulamadı mı? Haklarınız veya diğer konular hakkında bilgilendirildiniz mi?

Hayır. Savaştan kaçtığımızı söyledik, bir süre işlemlerimizi yaptılar ve girdik. Kampa yerleşmek isteyip istemediğimizi sordular, ardından nereye gideceğimizi sordular o kadar. Adana'da bir ev kiraladık. Elimizdeki parayla mahallede bir küçük bakkal dükkânı açtık. Suriye'den mal getirdik İdlib üzerinden.

Bu malları nasıl geçirdiniz sınırdan? Kaçak olarak mı?

Hayır, yasal olarak geçirdik. Tam olarak detayları bilmiyorum açıkçası, arkadaşım İdlib çevresindeki arkadaşlarını arayarak sipariş veriyordu. Malları bir Türk firması aracılığıyla getiriyorduk ve belli bir ücret ödüyorduk firmaya.

Bakkalınız hala duruyor mu? Neden bir düzen kurduğunuz halde Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Bu bir düzen değil. Düzenli hayat böyle kurulmaz. Biz sadece akşam aç yatmamaya çalışıyorduk. Çok şükür aç kalmadık. Ancak bu düzenli bir hayat değil. Kayıt olmak istedik, dükkânı kurarken gereken prosedürlerle ilgili bilgiler için kime gideceğimizi bilmediğimizden konuyu polise danıştık ancak bizi muhtara yönlendirdiler. Muhtar bize kayıtsız olduğumuz için yardım edemeyeceğini söyledi ve önce ikamet almamız gerektiğini söyledi. İkamet merkezine (nüfus müdürlüğünü) gittiğimizde girişimize dair bir kayıt veya pasaport istediler. Göç idaresine yönlendirdiler. Oraya da gittik ama benzer şeyler yaşadık. O sırada malları daha fazla bekletemediğimiz için dükkânı açtık ve satış yapmaya başladık.

Hiç sorun yaşadınız mı kanuni olarak?

Hayır. Polisler de bazen alışveriş yapıyor bizden. Değişik şeyleri denemeyi seviyorlar. Hiç sorun yaşamadık kanuni olarak, soru soran olmadı. Kötü de davranmıyorlar bize. Ara sıra ikram ediyoruz ufak tefek şeyleri. Sohbet ediyoruz. Onlar da üzülüyorlar bize ama yapacak bir şey yok.

Avrupa'ya nasıl gitmeyi düşünüyorsunuz? Aklınızda herhangi bir ülke var mı?

Havalar iyi olduğunda deniz yoluyla gitmeyi düşünüyorum arkadaşım ile beraber. Almanya'ya gitmek istiyorum ama olmazsa başka bir ülke de olabilir.

Örneğin Macaristan size oturma izni verse orada kalır mısınız?

Bilmiyorum açıkçası. Ben ilk önce bilgim olan ülkelere gitmek istiyorum. Ama Macaristan veya başka bir ülke yardım ederse belki kalırım.

Hangi ülkeler hakkında daha çok bilginiz var?

Genelde tanıdığım arkadaşlarım Almanya, Avusturya, Belçika gibi ülkelere gittiler. Onlarla görüşüyorum, bildiğim şeyler de onların anlattıkları kadar.

Arkadaşlarınızın yaşadıkları zorluklar neler?

Çok büyük sorunları yok ama evli olan ve eşleri Suriye'de veya başka yerlerde kalanlar çok stres yaşıyor. Belki eşlerinin gelişine izin vermeyeceklerini söylüyor yetkililer. Anne, baba, kardeşleri için de aynı sorunlar yaşanıyor. Gittikleri ülkeler çok düzenli ve Türkiye'ye, Ürdün'e geldiğiniz gibi öylece gelip istediğinizi yapamıyorsunuz. Sizi hastalığınız varsa tedavi bile ediyorlar. Ama neye göre kalıp kalmayacağınıza karar veriyorlar veya eşinizi alıp alamayacaklarını kimse bilmiyor. Onun dışında iyiler.

Avrupa'daki bir ülkeye gider ve sınırdışı edilerseniz ne yaparsınız?

Tekrar gitmeyi denerim veya kaçak olarak kalmaya çalışırım. Eğer yine olmazsa Türkiye'ye dönerim.

RÖPORTAJ #95, 31 AĞUSTOS 2016

ADANA, 28, ERKEK

Kendinizden bahseder misiniz lütfen?

Daraa doğumluyum ancak ailemle beraber ilkokula başladığım sıralarda babamın mesleği nedeniyle Şam'a yerleştik. Uluslararası bilgisayar firmasının Suriye'deki pazarlama biriminde çalışıyordum.

Suriye'deki savaşa ilk defa ne zaman karşılaştınız?

Yolumuz kesildiğinde! Şirketin Halep'teki ofisine doğru giderken yolumuz kesildi. Biz ne olduğunu anlamaya çalışırken çatışma çıktı. Daha önce haberlerde çok defa bu tür şeyleri işitiyorduk ama başımıza gelince durumun ciddiyetini anladık. Hemen Şam'a geri döndük ve bütün işlerimiz aksamaya başladı. Bir süre sonra da firma Suriye'deki tüm ofislerini kapatarak ülkeden çekildi.

Çatışmalara şahit olduktan sonra neler hissettiniz?

Açıkçası muhaliflerin bastırılacağını düşünüyorum kısa süre içerisinde. Yıllar içerisinde bize Esad'ın ve Suriye Ordusunun gücü hakkında o kadar çok şey söylemişlerdi ki muhaliflere hiçbir şans tanıımıyorduk. Gerçekten her şey bir anda oldu, biz neler olduğunu anlamaya çalışırken tüm şehirlerde çatışmalar başladı. En azından işimin bundan zarar görmeyeceğini düşünüyordum ama işsiz kalmak en zoruydu benim için.

Ailenizden veya yakınlarınızdan kaybettiğiniz kimse oldu mu?

Yakın çevremden olmadı ancak bazı uzaktan tanıdığım insanların öldüğünü biliyorum çatışmalar sırasında. Biz ayrıldıktan sonra annemin oturduğu ev tamamen yıkıldı. Bizim evimiz de yağmalandı ancak bulunduğu bina sağlam kalmış.

Suriye'deki evinizle veya akrabalarınızla ilgili bilgileri kimlerden alıyorsunuz?

Göç etmeyen ve Suriye'de yaşayan çok arkadaşımız var. Evimizi kontrol etmeleri için bizim yokluğumuzda anahtarlarımızı vermiştik. Çatışma olmadığı zamanlarda gidip kontrol ediyorlar.

Sizin Türkiye'ye gelme sebebiniz ile bahsettiğiniz arkadaşlarınızın Suriye'de kalma sebepleri neler?

İşsizlik Suriye'den ayrılmamdaki temel sebepti. Yıllarca pazarlamacılık yaptım ama Suriye'de pazarlanacak bir şey kalmadı, ihtiyaçlar artık en temel düzeydeydi. Eskiden bir bilgisayar alacak kişi pek çok alternatife sahipti. Hatta talep ederse dünyadan istediği marka ve modeli alabilirdi. Şimdi elde olanlardan birini seçmek zorunda. Çok yere başvurduğum ancak herkesin durumu aşağı yukarı aynı. Suriye'de kalan tanıdıklarımın çoğu devlet için çalışan memurlar. Onların maaşlarında sıkıntı yok, gecikmeler olsa da maddi olarak en azından sabit ve istikrarlı bir gelirleri var.

Türkiye'ye ne zaman ve nasıl geldiniz?

2014 yılında karayoluyla geldik. Önce İdlib'e oradan da Antakya'ya geçtik.

Türkiye sizin için nasıl bir imaja sahipti buraya gelmeden önce?

Türkiye'ye daha önce hiç gelmemiştim ama akrabalarım ve arkadaşlarım arasından gelen çoktu. Hepsi son derece olumlu konuşuyorlardı. Misafirperverlik ve hayatın rahatlığı konusunda herkes hemfikir. Ancak tatile gelmekle mülteci olmak birbirinden çok farklı. Birisinden insanlar seni zorla dükkânlardan içeri alıyorlar, diğerinde ise dükkânının yakınında bile durmanı istemiyorlar.

Türkiye'deki en büyük sıkıntınız nedir?

Belirsizlik. Aslında bu sadece Türkiye'deki değil genel hayatımızdaki en büyük sıkıntı. Yarın ne olacağını bilmiyoruz. Ne Suriye'de ne de Türkiye'de. Türkiye bir anda karar verip hepimizi Suriye'ye zorla yollayabilir veya Suriye'de bir anda bambaşka şeyler olabilir. Eğer Suriye'ye bir daha dönemeyeceksek ve bunu bilsek, bizler de ona göre bir yol çizeriz. Eğer Türkiye bize vatandaşlık verecekse ona göre bir hayat kurarız. Ama ne olduğumuzu, ne olacağımızı bilmek imkânsız.

Avrupa'ya gittiğinizde yine böyle bir belirsiz durumlar karşılaşacak mısınız?

Hayır, zaten Avrupa'ya gitmeyi istememizin sebebi bu.

Peki, Avrupa'da hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz? Hangi rotayı izleyeceksiniz giderseniz?

Almanya'ya gitmek istiyorum. Kişi başı 1000 Euro verdiklerini duydum oradaki arkadaşarımdan. Çocuk yardımı da veriyorlar ve çocukları okula ücretsiz olarak kayıt ediyorlar. Hangi yoldan gideceğimi bilmiyorum henüz.

Türkiye'de bir iş bulabildiniz mi?

Buluyorum ama hepsi geçici. Gece bekçiliği, belediyede çiçek ekimi, boyacılık. Bir gün böyle işlerde çalışacağımı asla düşünmezdim, ama bakmam gereken bir ailem var. Hırsızlık yapmıyorum, utanılacak bir şey yapmıyorum. Ama daha ne kadar böyle bir hayat yaşayabiliriz bilemiyorum. Sadece sabit bir gelir istiyorum ve haklarım olsun istiyorum.

Ne tür haklar?

Resmi bir şekilde burada yaşamak istiyorum. Çocuklarım okula gitsin istiyorum. Eşimin Türkçe kursuna gidebilmesini istiyorum. Sigortalı bir işim olsun istiyorum. Ben boya yaparken düşüp kolumu kırsam hiçbir hakkım yok.

Hastanelerde ücretsiz tedavi hakkınız yok mu?

Biz de bilmiyoruz! Bazen doktorlar bakıyor ve ilaç yazıyorlar, bazen de para istiyorlar muayene olabilmemiz için. Bir sebep de bu Avrupa'ya gitmemiz için, en azından sağlık hizmetleri ücretsiz tamamen.

Avrupa'daki mültecilerin hakları ile ilgili bu tür bilgileri nereden alıyorsunuz?

Oraya giden arkadaşlarımız, internet, sosyal medya... Bunlar zor ulaşılan bilgiler değil, herkes birbirine yardımcı olmaya çalışıyor.

Hangi koşullarda Türkiye'de kalmayı tercih ederdiniz Avrupa'ya gitmek yerine?

Eğer vatandaşlık verilirse burada kalırız. Sonuçta kültürlerimiz çok yakın. Türkçe ve Arapça arasında pek çok ortak sözcük var. İnsanların bir kısmı bize çok iyi davranıyor. Suriye'deki akrabalarımızı da görmek daha kolay olur burada yaşayabilirsek vatandaş olduktan sonra.

RÖPORTAJ #96, 31 AĞUSTOS 2016

ADANA, 39, ERKEK

Bize kendinizden bahseder misiniz?

Halepliyim, 39 yaşındayım. İki çocuğum var, eşim de Halepli. Suriye’de güzel bir hayatımız vardı. Evimiz kendi evimizdi, arabamız vardı. Küçük çaplı ticaret yapıyordum, genelde Irak ve Ürdün’den mal getirip satıyorduk. Bazı zamanlar mal tedariki de yapıyorduk. Büyük çaplı değil ama sürekli bir mal akışı vardı. Eşim de yardımcı oluyordu hesaplamalar ve muhasebe gibi işlere. Toplam şoförlerle beraber yaklaşık 10 kişi çalıştığı için işler karışık değildi.

Savaş ne zaman, ne şekilde sizi etkilemeye başladı?

Çok fazla siyasileşti insanlar. Eskiden yine siyaset konuşurduk, tartışırdık. Sözün yerine silah konuşmazdı. Protestolar sırasında bile arkadaşlarımla ciddi tartışmalar yaşadım. Benim de fikirlerim var ancak o kadar radikalleşmişti ki insanların bazen aileleri yıkıyordu. Hala anlamıyorum, IŞİD’i destekleyen insanlar bunu nasıl savunabiliyor? Biz bir hayal içinde yaşıyorduk diye düşünüyorum bazen. Hepimiz her şeyin gayet iyi olduğuna, sorun olmadığına inanıyorduk. Tüm Suriye halkının birlik olduğunu sanıyorduk. Örneğin Kürtlerin çektiklerini yeni anladık. Bazı radikallerin de bizimle aynı topraklarda yaşadığını anladık. Alevi ve Sünnilerin birbirleri arasında sorunlarının olmadığını düşünüyorduk. Benim açımdan sorun yok, Hıristiyan da, Alevi de, Sünni de aynı.

Suriye’den ayrılmanıza sebep olan şey tam olarak neydi? Ne zaman, hangi olaydan sonra gitmeye karar verdiniz?

Evinizin duvarında bir roket patlayınca kararı vermek çok zor olmuyor. Mutfakta olmasaydık ailece belki de o duvarın yanındaki yatakta yatan çocuklarımı kaybedecektim. Böyle bir riskle yaşayamam. Karım günlerce ağladı bu olaydan sonra. En kısa zamanda da Türkiye’ye geldik. Elimdeki her şeyi sattım. Bir tek evim kalmıştı, o da artık moloz yığını durumunda.

Türkiye’ye hangi yoldan giriş yaptınız? Türkiye’deki hayatınızdan bahseder misiniz?

Antakya’dan girdik otomobilimizle. Daha önce diğer ülkelere de gittiğim için eşimin de benim de pasaportlarımız vardı. Turist olarak girmek istediğimizi söyledik ama elbette inanmadılar. Yine de engellemediler. Türkiye’deki hayatımız kötü değil, çocuklarım da mutlu, eşim de mutlu. Ancak elimizdeki para çok fazla dayanmaz. 1.5 yıldır buradayız, az harcıyoruz, ben zaman zaman ticaret yapmaya çalışıyorum ancak her ay yanımızda getirdiğimiz para azalıyor. Karımın çalışmasını istemiyorum, çocuklara bakacak kimsemiz yok zaten.

Neden Avrupa’ya gitmek istiyorsunuz?

Elimizdeki para bizi Avrupa’ya rahatlıkla götürür. Orada bir hayata başlamak daha kolay. Türkiye’de kalmak isterdim ama yarın hepimizi topluca geri gönderirlerse ne yapabiliriz? Bir gün vatandaşlık vereceğiz diyorlar, ondan sonra Suriyeliler ülkelere dönecek diyorlar. Adana içinde çok sorun yaşamadık ama tanıdığımız pek çok insan hakarete uğradıklarını söylüyor diğer şehirlerde.

Ne tür hakaretler?

Çok fazla örnek var, hangisini söyleyebilirim ki? Gürültü yapıyor diye zorla evinden atılan tanıdığım bir aile var. Hâlbuki evin içinde terlik bile giymiyorlardı ses çıkmasın diye. Zaten ev kiralamak çok zor. Suriyeliyim deyince fiyat hemen artıyor “siz evde kalabalık kalacaksınız” diye. Sürekli bizim aylık olarak devletten para aldığımızı söylüyorlar. Hani, nerede? Ne parası? Aylık 1000 lira alıyor herkes diyorlar. Ben bir kuruş almadım kimseden. Marketlerden istediğimiz kadar alışveriş yapıp para ödemiyorsunuz diyorlar. İstiyorsan şimdi gidelim sizle alışveriş yapayım, para ödemedemden çıkayım. Hemen toplanıp saldırırlar. Nereden böyle bilgileri duyuyorlar bilmiyorum, ama herkes bizim iş yapmadan, çalışmadan rahat yaşadığımızı düşünüyor. Allah razı olsun Erdoğan’dan, bizi kabul etti. Ancak bu bilgilerin hiçbirisi doğru değil.

Devletin size yardım ettiği hiçbir konu yok mu?

Hastanede ücretsiz bakıyorlar ve ilaçlar da ücretsiz. Bazı doktorlar iyi davranıyor ancak bazıları bizim yüzümüze bile bakmadan bir şeyler yazıyorlar sonra odadan çıkartıyorlar. Bir defasında Suriyeli doğum sancısı tutan hamile bir kadını öylece koridora bıraktıklarını gördüm. Yanına gittik, bize saatlerdir orada beklediğini, kimsenin ilgilenmediğini söyledi. Kocasını çalıştırmış, ulaşamamış. Hemşireye gittik anlatmak için bize bağırdı. Bu kadının elini tutmak, sakinleştirmek çok mu zordu? Bizim suçumuz ne?

Avrupa’da da bu tür sıkıntılar yaşayabilir misiniz?

Bunu kimse bilemez, ama orada her şeyin çok daha farklı olduğuna eminim. Kampların fotoğraflarını görüyorum, çok güzel. Türkiye’de kamplarda kalmış olanların anlattıklarının tam tersi. Orada da belki bizi istemeyenler olabilir ama bu kadar acımasız olacağını sanmıyorum.

Avrupa’da bir ülke size oturma izni veya vatandaşlık verse ve daha sonrasında Suriye’de savaş biterse döner misiniz?

Bilmiyorum, emin değilim. Yaşayıp görmek gerekiyor.

Peki, Türkiye size oturma izni veya vatandaşlık verse?

O zaman kalabiliriz. Sonuçta Adana ile Suriye arası yakın. Vatandaş olursak her şey çok değişir. Ne istiyorsak yapabiliriz. Çalışmak, ticaret, eğitim, hepsini yapmak mümkün olur. Ancak bize vatandaşlık vereceklerini sanmıyorum.

RÖPORTAJ #97, 1 EYLÜL 2016

DÜZCE, 60, ERKEK

Kendinizden ve Suriye'deki hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

Ben kendimden bahsetmeyi pek istemiyorum. Adım gizli kalsın, anlatırsam tanırılar beni. Suriye'deki hayatım çok güzeldi aslında. Maddi olarak imkânlarım çok fazlaydı. Bu imkânlara rağmen siyasi anlamda üzerimde baskı hissediyordum. Tek bir parti, tek bir adam... Söz hakkın yok, üretime katkın var ama söz hakkın yok. Ekonomiye katkın var ama siyasi desteğin kadar adam sayılıyorsun.

Çocuklarınız var mı?

Evet var. Birden fazla. Yaşları büyük.

Onlar için mi Suriye'yi terk etmeye karar verdiniz?

Hayır. Onlar kendi ayakları üzerinde durabilecek yaşta. Ben Suriye'yi terk etmek zorunda bırakıldım.

Nasıl oldu bu?

Halk ayaklandı, ben de destek verdim. Fiziki olarak bulunamasam da maddi gücümü kullandım. Bunu yapmasaydım ileride torunlarımın yüzüne bakamazdım. Halk artık yeter diyordu. Ben de yeter diyordum. İş hayatındaki torpillere, parti destekçilerine yapılan peşkeşler yanıma tak etti. Ben de Özgür Suriye Ordusu'nu destekledim. Sonrası malum. Rejim beni Suriye'de barındırmadı. Bana ait yerler basıldı, yerle bir oldu. Elimde avucumda ne var ne yoksa alıp Türkiye'ye kaçtım.

Ailenizin tamamı, çocuklarınızla mı birlikte?

Hayır, çocuklarımın bir kısmı benimleydi. Diğerlerini zaten daha önce Türkiye'ye göndermiştim.

Kaçak yollarla mı giriş yaptınız Türkiye'ye?

Evet.

Zorlandınız ya da bir engelle karşılaştınız mı?

Hayır. Aksine bizi gören Türk görevliler çok iyi davrandı. Kampa yerleştirmek istediler ama biz kabul etmedik.

Sonra direkt Düzce'ye mi geldiniz? Düzce nereden aklınıza geldi?

Evet, Düzce'ye geldik. Daha önce Türkiye'ye gelen çocuklarım buradaydı. Onlar bir hayat kurmuşlardı.

Türkiye'de olmaktan memnun musunuz?

Nereden baktığına bağlı. Düzce çok rahat. İnsanlar bize iyi davranıyorlar. Güzel bir ev kiraladık. İstanbul'daki akrabalarımızdan da haber alıyoruz. Orda kiralar çok yüksekmiş ve çok kötü evlerde kalmak zorundalarmış. Allah'a çok şükür biz öyle bir durumda değiliz. Dinimiz aynı, kültürlerimiz benziyor Türkler ile.

O halde neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Gitmek istemiyorum ki...

Gideceğinizi söylemişsiniz.

Evet, gideceğim. Ama ben gitmek istemiyorum, çocuklarım istiyor. Eğitim, gelecek kaygıları var. Torunlarımı düşünüyorlar.

Türkiye’de eğitim göremezler mi?

Ben de aynı şeyi düşünüyorum. Görebilirler tabii. Aslında... Sana bir şey diyeceğim. Eğitim filan bahane. “Baba artık rahat yaşamak istiyoruz” diyorlar. Düzenli, güvenli, huzurlu. Türkiye’nin ne olacağı da belli değil. Avrupa öyle mi? İstikrar var. İnanır mısın? Ben de aslında Türkiye’de bir iş kurmaya korkuyorum. Yarınımız belli değil.

Avrupa’da hangi ülkeye gideceksiniz?

Bilmiyorum. Hele bir sınırı geçelim de.

Uyum sağlayamamaktan korkmuyor musunuz? Türkiye’de din ve kültürel açıdan avantajlıyız demiştiniz.

Korkuyorum. En çok da torunlarımın birer Avrupalı gibi yetişmesinden korkuyorum. Onlar Hristiyan. Kültürleri farklı. Biz Araplar kadınlarımızı koruruz kollarız. Onlar İslam’ın emrettiği şekilde özgürdür. Avrupa’da öyle değil. Ben bu yaştan sonra uyum sağlayamam, çok zor. Ama çocuklarım ve torunlarım çok hevesliler. Bu da beni korkutuyor. Biz Arap’ız ve Arap kalacağız. Vatansız kalmamız bir şey değiştirmemeli.

Avrupa’ya gitmiş tanıdıklarınız var mı?

Evet, var ama hiçbiri ile irtibatımız yok. Ben çoğunun hangi ülkede olduklarını bile bilmiyorum.

Avrupa’ya da kaçak yollarla mı geçeceksiniz?

Elbette. Başka yolu mu var? Hangi Avrupa ülkesi Suriyelilere vize verir ki...

Hangi yolu deneyeceksiniz? Kara mı deniz mi?

Bilmiyorum. Çocuklarım araştırıyorlar. Paramız var çok şükür. O parayı Türkiye’de tüketmek istemiyorum. Varsa bir yolu Avrupa’ya gidelim, orada ne iş yapacaksam yapayım.

Suriye’deki savaş sona erse, geri dönmek ister misiniz?

Nasıl sona ereceğine bağlı. Eğer rejim kazanır ve yönetimi geri alırsa asla dönmem. Dönemeyiz. Farklı bir yol bulunursa belki. Ama zannetmiyorum. Ben dönmek istesem de çocuklarım istemez. Bir ihtimal Türkiye’de kalır, Avrupa’ya gidemezlerse dönerler. Yine de zannetmiyorum. Suriye bizim için bitti artık. Doğup büyüdüğüm, sevdiğim vatanım artık yok. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.

DÜZCE, 32, KADIN

Kendinizden ve Suriye'deki hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

19 yaşında evlendim. 3 çocuğum var. Kocam, kocamın ailesi ve çocuklarımla birlikte yaşıyorduk. Aynı evde değil ama çok yakındık. Anne babamı evlendikten sonra kaybettim. Kardeşlerimden biri Özgür Suriye Ordusu'na katıldı. Diğeri ailesiyle birlikte Almanya'da. Suriye'de hayat güzeldi. Kocam babası ve kardeşi ile birlikte çalışıyordu. Maddi durumumuz çok iyiydi. Kayınpederim muhaliflere destek verdiği için Suriye'den ayrılmak zorunda kaldık. Korkmaya başlamıştık. Her gün neredeyse yaşadığımız eve taciz ateşi açılıyordu. Muhalifler sizi bir yere kadar koruyabiliyor. Evi terk ettik ama yine bizi buldular. Evde çocuklar olduğu için daha da çok korkar olduk. Okula gidemez olduk. Kocam, babası ve kardeşinin aldığı karar ile Türkiye'ye geldik. Ben büyük aile içinde doğdum ve yaşadım. Aynı evde olmasak da hep kardeşlerimle kocamın kardeşleri ile bir aradaydık. Savaş bana bunu kaybetti. Herkes bir tarafa dağıldı. Biz kayınpederim, kayıinvalidem ve kocamın küçük kardeşi ile Türkiye'ye geldik. Çok üzülüyorum. Keşke diyorum savaş olmasaydı da yine bütün aile bir arada olsaydı. Çocuklarım dayısını, teyzesini tanısaydı. Şimdi 1 buçuk yaşında bir kızım daha oldu. Ne dayısını ne teyzesini ne de iki amcasını tanımıyor bile. Görmediler birbirlerini. Biz böyle bir aile değildik. Suriye'de hep bir aradaydık. Şimdi birimiz Almanya'da birimiz Suriye'de birimiz Avusturya'da birimiz Türkiye'de. Savaş çok can aldı ama aileleri de dağıttı. Sadece ailemi değil, her gün gördüğüm komşularımı, arkadaşlarımı da özledim. Kim bilir belki hayatta bile değiller artık.

Türkiye'ye gelme kararını ne zaman aldınız?

Dedim ya, ikinci evimizi de buldular ve biz iyice korkmaya başladık. En sonunda kayınpederim gidiyoruz dedi ve buradayız. Bana kalsa taşınmak yerine hemen Türkiye'ye giderdim. Çocuklarıma bir şey olacak diye çok korkuyordum. Ama kocam ve kayınpederim denemek istediler. Olmadı.

Özgür Suriye Ordusu'na katılan kardeşinizle irtibatınız var mı?

Hayır. Görüşmüyoruz. (Korktuğunu belli ederek) ... Aslında arada bir internet üzerinden konuşuyoruz. Aklım hep onda. Çok korkuyorum. Bana hepimiz için savaştığını söylüyor. Vatanı için mücadele verdiğini söylüyor. Ama benim kardeşimden başka mücadele verecek kimse mi yok? Keşke gelse, bizimle birlikte yaşasa. Avrupa'ya gelse bizimle. Hayatı değişir. Orada ne olacak? Ya bir gün ölür giderse? Haber bile alamam belki. Adını bile hatırlayan olmaz. Savaşta erkekler ölüyor ama kadınlar her gün arkalarından ölüyor. Bu daha zor.

Siz de yönetimin baskıcı olduğunu düşünüyor musunuz?

Elbette öyle düşünüyorum. Rejimin baskısı olmasaydı bizim burada işimiz neydi? Bu kadar Suriyeli bu hale düşer miydi? İnsanlar durduk yere mi ayaklandı... Nefes alamaz hale geldiler o yüzden ayaklandılar. Hala daha kayınpederim çok korkuyor. Her yerde Suriyeli istihbaratçıların olabileceğini söylüyor. Suriyeli kimse ile görüşmüyoruz. Yardım için gelen Arapça bilen Türklere bile endişeyle bakıyoruz. Burada bu kadar korkarken Suriye'de ne haldeydik bir düşünün.

Bu korku nedeniyle mi Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz?

Evet. Korkmamız da bir sebep. Burası aynı Suriye gibi. Sınırdan herkes girebiliyor. Esad'ın adamları her yerde gezebiliyor. Sokak kavgası diye gösterip muhalifleri öldürebiliyorlar. Haberlerde de öyle çıkıyor. Bir Suriyeli öldürüldü oluyor. Dumandan zehirlendi deniyor. Hep mi muhaliflerin başına gelir? Güvenlik çok kötü. Burada güvende değiliz. Zaten her yerde bombalar patlıyor. Türkler bizi nasıl koruyacak?

Avrupa'da kendinizi güvende mi hissedeceksiniz?

Tabii ki. Avrupa Türkiye gibi değil. Sınırdan kim girdi kim çıktı belli. Bütün mülteciler kayıt altında. Orada da başımıza bir şey gelebilir elbette ama daha düşük bir ihtimal.

Avrupa'ya gitme konusunda başka nedenleriniz var mı? Çocuklarınızın eğitimi vs...

Elbette Avrupa'da güzel bir eğitim alabilirler ama burada da alırlar. Hatta Türkiye daha güzel bir ülke bizim için. Her şeyden önce Müslüman bir ülke. Çocuklarım birer Müslüman gibi eğitilebilirler burada. Ama gitmek istememizin nedeni eğitim değil. Kayınpederime bunu anlatamıyoruz. O burada kalmak istiyor. Bizim Avrupa'nın rahatı için oraya gitmek istediğimizi düşünüyor. Ama biz korkuyoruz. Çünkü bilinen ve rejimin düşman olduğu bir adam. O da korkuyor, bizden daha dikkatli ama Türkiye'de başına bir şey gelmeyeceğini düşünüyor.

Hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz peki?

Bu soruya cevap vermek istemiyorum. Siz kitabınızı bastığınızda biz belki de Avrupa'da olacağız. Kararlıyız. Bu nedenle sizinle biraz da olsa rahat konuşuyorum.

Peki, Avrupa'da yaşayan akrabalarınızla iletişiminiz var mı?

Evet, internet üzerinden konuşuyoruz. Kız kardeşim kocası ve ailesiyle birlikte Almanya'ya gitti. Kocamın kardeşleri de başka ülkelerde.

Almanya'da olmaktan memnun mu kardeşimiz?

Evet, çok mutlu. Almanlar mültecilere her türlü imkânı sunuyormuş. Yalnızca bürokratik kâğıt işlerinin çok yavaş olduğunu söylüyor. Bir daha ölse Suriye'ye dönmem diyor kardeşim. Almanya'daki hayatı gördükten sonra Suriye'de yaşayamam diyor. Orada insana değer veriliyormuş.

Siz savaş biterse Suriye'ye döner misiniz?

Hayır. Asla. Çocuklarımın başına ne geleceğini bilmiyorum. Her şey bitse bile ileride ne olacak Allah bilir. Belki fişlenecekler bunlar muhalifti diye. Belki yine dengeler değişecek. Suriye artık benim için yok. Bunu söylemek çok zor benim için ama yok.

Yaşamak için değil, arkadaş ve akrabalarınızı ziyaret etmek için de mi gitmezsiniz?

Asla. Bir daha Suriye'ye adım atmak istemiyorum.

DÜZCE, 20, KADIN

Kendinizden bahsedebilir misiniz?

20 yaşındayım. Şam'da doğdum. Bir erkek kardeşim var. Annem ve babam hayatta. Babam doktor. Annem İngilizce öğretmeni. Liseyi Suriye'de bitirdim. Burada üniversiteye gidiyorum.

Türkiye'de hayatın nasıl devam ediyor? Üniversitede sorun yaşıyor musun?

Evet. Dil konusunda sorun yaşıyorum. Türkçem çok iyi olmadığı için not tutamıyorum. Bazen dersi anlayamıyorum. Ama sınavlarda hocalar yardımcı oluyorlar. Türk öğrencilerin dilbilgisine dikkat ederken benimkini önemsemiyorlar. Bu konuda rahatım. Ama burada (Düzce'de) Şam'daki gibi bir çevre yok. Küçük bir şehir. Sosyal imkânlar kısıtlı. İnsanlar iyi ama bize bakış açıları beni rahatsız ediyor. Sanki her Suriyeli yardıma muhtaçmış, dilenirmiş gibi davranıyorlar. İyi niyetliler çok aralarında ama ben kimseden yardım istemiyorum. Ailemin durumu iyiydi şu anda da yeterli paramız var.

Üniversitedeki arkadaşlarınızla aran nasıl?

İlk başta insanlarla arkadaşlık kurma konusunda zorlandım. Hem dil hem de kültür engel oldu. Burada üniversite öğrencileri daha rahatlar. Ailelerinden uzak oldukları için sanırım. Ben ailemle yaşıyorum. Bu yüzden onlara çoğu zaman ayak uyduramıyorum. Başka da bir sorunum yok arkadaşlarımla.

Anne ve baban çalışıyor mu?

Babamın iş bulması zor oldu. Ama annem Arapça tercüme yapabileceği bir iş buldu. O buraya gelmeden önce az da olsa Türkçe biliyordu. Burada daha iyi öğrendi. Annemin babası yani dedem Türkmen'di. Babam ise doktorluk yapamıyor ama yine sağlıkla ilgili bir iş buldu. Bir eczanede çalışıyor.

Kardeşin okula gidiyor mu?

Evet, o da şuradaki okula gidiyor.

Türkiye'ye gelmeye ne zaman karar verdiniz? Sen savaşa yüz yüze geldin mi?

Babam doktor olduğu için kalmak istedi. İnsanlara yardım edebileceğini düşündü. Annem gitme konusunda çok ısrarcıydı. Bizim için endişeleniyordu. Ben liseden mezun olmuşum. Ardından babam bir çatışmanın arasında kaldıktan sonra gitmeye ikna oldu.

Yasal olarak mı giriş yaptınız yoksa kaçak mı?

Pasaportla yasal olarak giriş yaptık.

Neden Avrupa'ya gitmek istiyorsunuz? Burada eğitimine devam etmeyecek misin?

Burayı seviyorum aslında. Ama hayalimde babam gibi tıp eğitimi almak vardı. Burada o imkânım yok gibi. Farklı bir statü ile üniversiteye giriş yapıyoruz. Sınav sistemi biraz değişik. Ayrıca tıp eğitimini Avrupa'da almak daha akıllıca geliyor bana. Bir de babamın durumu var. Burada doktorluk yapamıyor şu an. Bir dönem Suriyeli doktorların işe alınacağına dair söylenti çıktı ama hala bir gelişme yok. İyi bir tıp eğitimi almış, uzun yıllar doktorluk yapmış babam. Burada kalırsa bütün eğitimi ve hayatı boşa geçmiş olacak. Elimizde birikmiş bir miktar paramız var. Annem ve babam çalışıyor. Fakat onların çalışması bir yere kadar yetiyor. Çok düşük ücret alıyorlar. Düzce gibi küçük bir şehir değil örneğin İstanbul'da yaşasak çok çok kötü koşullarda yaşardık. Ben hayatımın geri kalanını küçük bir şehirde hiç istemediğim bir bölümü bitirerek geçirmek istemiyorum. Babamın mesleğini yapamadığı için mutsuz olduğunu görmek istemiyorum.

Hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz?

İngiltere'ye gitmek istiyorum. Ama vize almak çok zor. Mülteciler konusundaki politikalarını da tam olarak bilmiyorum. Bu nedenle Almanya, Hollanda veya Avusturya'ya gideceğiz

Neden İspanya, İtalya gibi Avrupa ülkeleri değil de bu ülkeler?

Ekonominin ve eğitimin iyi olduğu ülkeler bu ülkeler. Diğer türlü Türkiye'de kalmak daha mantıklı. Gideceksek kalkınmış bir ülkeye gitmeliyiz.

Gittiğiniz ülkeye uyum sağlayabileceğinizi düşünüyor musunuz?

Evet. Neden uyum sağlayamayalım ki? Annem de ben de başörtüsü kullanmıyoruz. Görünüş olarak bir Avrupalıdan hiçbir farkımız yok. Dil konusunda da hemen adapte olabileceğimizi düşünüyorum. Ben, annem ve babam iyi derecede İngilizce biliyoruz. Annem kardeşime de İngilizce öğretiyor. Yeni bir dil öğrenmek de bizim için zor olmayacaktır. Türkçeyi de bir şekilde öğrendim.

Peki ya din ve kültür?

Bizler katı kurallar içerisinde yaşayan Müslümanlar değiliz. Annem de babam da liberal görüşlü insanlar. Kültür konusuna gelince; biz Suriye'deyken de bir Avrupalıdan farklı bir hayat yaşamıyorduk ki... Aksine kendi adıma Avrupa'da Suriye'dekinden daha rahat edebileceğimi düşünüyorum gerek kadın hakları gerekse diğer haklar konusunda.

Avrupa'ya gitmiş tanıdıklarınız var mı?

Bir arkadaşım ailesiyle birlikte Norveç'te. Çok soğuk olması dışında bir şikâyetleri yok. İnternet'ten fotoğraflarını paylaşıyor bazen. Güzel bir hayat yaşadığını görebiliyorum. Dil adaptasyonundan sonra üniversiteye de başlayacakmış. Bazen keşke onun yerinde olsaydım dediğim oluyor.

Eğer Suriye'deki savaş sona ererse geri dönmeyi düşünüyor musunuz?

Babam dönmeyi isteyecektir. Fakat eğer Avrupa'da bir hayat kurmuş olursak ben asla dönmek istemem. Annemin de isteyeceğini zannetmiyorum. Yalnızca orada kalan tanıdıklarımızı ziyaret etmek, eski hayatımızı anmak için gideriz.

RÖPORTAJ #100, 1 EYLÜL 2016

DÜZCE, 42, ERKEK

Suriye'deki hayatınızı ve kendinizi anlatır mısınız?

3 çocuk babasıyım. İkiz kızlarım ve bir oğlum var. Kızlarım 10, oğlum 15 yaşında. Suriye'de ev mobilyası, ahşap döşeme ve bahçe rekreasyon işleriyle uğraşıyordum. Amcamın oğlu ile ortak bir yerimiz vardı. İyi kazanıyorduk, iyi yaşıyorduk. 5 çalışanımız vardı.

Ne oldu da Türkiye'ye gelmeye karar verdiniz?

Önce işlerimiz bozuldu. İki kişiyi işten çıkardık. Sonra tümünü çıkarmak zorunda kaldık. Çünkü savaşın ortasında kimse ne evini ne bahçesini yaptırmaya hevesli değildi. İşyerimizi kapatmak zorunda kaldık. Yine de Suriye'de kalmaya kararlıydı amcaoğlum. Ben gitme konusunda ısrar ettim ama yine de ona uyum sağladım. Keşke kolundan çekerek Türkiye'ye getirseydim. Onu ve eşini bir roket saldırısında kaybettik. Önce çok öfkelen dim. Muhaliflere ya da rejim güçlerine katılmak istedim. Kim öldürdüyse onu ona karşı savaşmak istedim. Sonra aynı sonu ailemin de beklediğini gördüm. Orada kalsaydık biz de aynı kaderi paylaşacaktık. Bu sebeple eşimi ve çocuklarımı alıp Suriye'yi terk ettim.

Neden Türkiye'ye geldiniz?

Açık konuşmak gerekirse Türkiye'ye kalmak için gelmedik. İnternet'ten bir kaçakçı ile anlaştık. İzmir'e gidecek, oradan Avrupa'ya geçecektik. Fakat işler umduğumuz gibi gitmedi. Kızlarımdan biri yolculuğa dayanamadı. Türkiye sınırını geçtikten sonra hastalandı. Çok korktuk. Türkiye'ye daha önce gelmiş bir arkadaşşıma ulaştım. Düzce'de olduğunu, kızşıma orada bakabileceklerini söyledi. Düzce'de doktora gittiğimizde bir kızımın zatürre olduğunu diğerinin de ağır bir grip geçirdiğini öğrendik. Onlar iyileşene kadar kalmaya karar verdik. Sonra da kaçakçı ile irtibatımızı kaybettik. Bu yüzden Düzce'de kaldık. Arkadaşım bana bir ahşap atölyesinde iş buldu. Bir süredir buradayız. Ama Avrupa'ya gideceğiz. Biraz daha para biriktirerek daha güvenli bir yolla gitmek istiyorum. Çocuklarımı bir daha riske atamam.

Deniz yoluyla gitmeyeceksiniz yani?

Bilmiyorum. Deniz yoluyla gitmenin de güvenli yolları var. Ama kara sınırından gitmek şimdilik daha iyi bir yol gibi geliyor bana.

Hangi ülkeye gitmek istiyorsunuz?

Kuzey ülkelerine gitmek istiyorum. Hem refah seviyeleri daha yüksek hem de kendi mesleğimle ilgili iş bulmak daha kolay olacaktır. Eğer olmazsa Almanya.

Neden Almanya? Neden refah sahibi Arap ülkelerine gitmek istemiyorsunuz?

Siz bizi de onları da Arap olarak görebilirsiniz ama en az bir Avrupalı ile olduğu kadar fark var aramızda. Onların İslam anlayışı ile bizimki farklı. Hayatları farklı. Hem kendimi ezdirmek için mi gideceğim. Bir Avrupalının bize yaklaşımı ile onlarınkini kıyaslayamazsınız bile. Vize verdikleri de yok zaten. Kaçak yollarla girmek ise neredeyse imkânsız.

Avrupa ülkeleri Hristiyan ülkeler. Kültürleri de farklı. Uyum sağlayabilecek misiniz?

Sağlamaya çalışacağız. Yaşadığın yere uyum sağlamak zorundasın. Yalnızca Avrupa değil ki... Burada da uyum sağladık. Mecburuz. Tabii ki kendi dinimizi ve kültürümüzü kaybetmeyeceğiz fakat orada yaşam nasılsa o şekilde yaşayacağız.

Buradaki çalışma koşullarınız nasıl?

Koşullar iyi. Ama maaş çok kötü. İnsanların yardımı olmasa geçinmemiz ve para biriktirmemiz çok zor olurdu. Her ay sağ olsun burada bir işadami bize yiyecek yardımı yapıyor. Bir başkası çocuklarıma kıyafet aldı. Türk insanı yardımlaşmayı biliyor. Ama devletin bir politikası yok. Gerçi biz kalmak için gelmedik. O yüzden kamplar nasıldır bilemiyorum. Ya da diğer mültecilere başka yardımlar yapıyor mu bilmiyorum. Bildiğim; biz eve arkadaşımın ailesine devlet tarafından bir desteğin olmadığı. Fakat Türk insanından Allah razı olsun.

Burada bir arkadaşınız vardı ve size yardımcı oldu. Peki, Avrupa'da bir tanıdığınız var mı?

Hayır yok. Daha doğrusu yardım edebilecek kimse yok. Kendileri de mülteci olarak bekliyorlar.

Hangi ülkede tanıdıklarınız?

İkisi de Almanya'da.

Savaş sona ererse Suriye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?

Hayır düşünmüyorum. Ben kardeşim gibi sevdiğim amcaoğlumu kaybettim. Bundan her iki taraf da sorumlu. Her iki tarafı da suçluyorum. Orada olan hiç kimsenin yüzüne dahi bakmak istemiyorum. Ben bu halde Suriye'de yaşayamam. Çocuklarımı asla götürmem. Belki kendim giderim son halini görmek için ama çocuklarımı o cehenneme bir daha sokmam.

Friedrich Naumann
STIFTUNG **FÜR DIE FREIHEIT**

Özgürlük için Friedrich Naumann Vakfı, uluslararası düzeyde sivil eğitimi için çalışan, Almanya merkezli bağımsız, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. Bireysel özgürlükler, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve piyasa ekonomisinin temelini oluşturduğu liberal değerleri tanıtmak için çalışır. Aynı zamanda, bu liberalizm anlayışı, hoşgörü, insan haklarına saygı, her vatandaşın dini inançlarına saygı duyan seküler devlet kavramlarını da kapsar.

1991 yılında Ankara'da faaliyete geçen Vakıf, 2002 yılından beri İstanbul'da sivil toplum, akademi, ekonomi ve politika çevrelerinden partnerleri ile çalışmalarını yürütmektedir.

İletişim: turkey@fnst.org

Ankara Politikalar Merkezi

Ankara Politikalar Merkezi (APM), 30 Ocak 2012 tarihinde kurulmuş olup; siyasi partilerden ve çıkar gruplarından bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Veri odaklı analitik çalışmalarıyla stratejik açılımları ve toplumsal değişimleri inceler, farklı karar seçenekleri oluşturur, çözüm üretimine destek olur. Sivil toplum düzeyindeki tartışmalara katkıda bulunur ve politika oluşturulmasına katılımcılığın gelişmesinde destek olmayı hedefler.

APM'nin temel amacı iç ve dış politika konularındaki uluslararası iletişimi güçlendirmek, fikir ve çözüm üretiminde katılımcılığın gelişmesine destek olmak ve küresel arenada coğrafyamızdaki ülke ve halkların düşünce ve önceliklerinin daha iyi anlaşılabilmesi için gerekli faaliyetleri gerçekleştirmektir. APM bu amaçla uluslararası kamuoyunda, yazılı ve elektronik basında, düşünce kuruluşlarında, kanaat önderleri ve karar vericiler arasında yürütülen tartışma ve çalışmalara katkıda bulunur.

Adres: Atatürk Bulvarı, No: 160/11, 06680 Çankaya-Ankara

Telefon: +90 (545) 593 06 06

E-Posta: info@apm.org.tr

AVRUPA YOLUNDA SURİYELİ MÜLTECİLER

Dünya Başol

